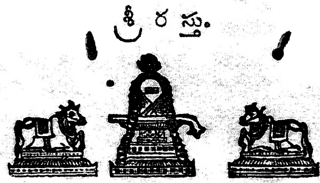
శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమ ద్వీరశైవజనశ్రవణపఠనార్చనోపయుక్తంబగు

చెన్న బసవ పురాణము

అత్తనూరి. పాపకవిప్రణీతము.

శ్రీమదష్టావరణపంచాచారాన్వితుండును భృంగిగోత్రపవిత్రుండును
వీరమాహేశ్వరస్వరూపుం డగు
గంగపట్టణపు సుబ్రహ్మణ్యకవిచే
బరిష్కృతము.

చెన్నపురి:
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్‌వారిచే
బ్రకటితము.
1925.

విషయసూచిక.

పీఠిక.

చతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

చెన్నబసవపురాణము.

పీఠిక.

క. శ్రీగిరిజనను వధూరో
జాగురుకాశ్మీరపంకిలాంకితవక్షు
శ్శ్రీగిరిమల్లేశ్వరుకృప
దాఁ గందుకరమ్మృతలింగధన్యునిఁ బ్రోచున్. 1

ఉ. ఉన్నతకుంభముల్ నిజపయోధర మంద గజాస్యు నంకపీ
ఠి న్నివసింపఁ జేసి బలు రేవ నిజేశ్వరుసాము మేనఁ దా
ను న్నెడ మూఁడుమోముల గుహుండు స్తనత్రయ మంచుభ్రాంతినా
న న్నిగుడం దదిచ్ఛ గని నవ్వుభవాని కృతీశుఁ బ్రోవుతన్. 2

చ. ఘనతను దీప్తుఁ డై సమదగండయుగచ్ఛవిదంతకాంతుల
న్వనజభవాచ్యుతాబ్జధరవైఖరి దోఁపఁగఁ జేసి యేసె చూ
గనుఁగొనఁగం ద్రిమూర్తులకుఁ గారణమై తగుమూర్తి నంచుఁ బెం
పెనయు గజాస్యుఁ డీవుతఁ గృతీశున కీప్సిత మాదరంబునన్ 3

చ. అరిధరణీధ్ర దైన్యశరదాఘనామయగంధవాహభీ
కరకులిశానలాగ్ని ఘణికల్పితశాతనఖాళిపక్షదు
ర్భరవిషమాతువాలముఁ బాటిలు శ్రీశరభాంకసాళువే
శ్వరుఁడు కృతీశుఁ గీర్తిబలశౌర్యశుభాన్వితుఁ జేసి ప్రోవుతన్. 4

ఉ. విశ్వకళాప్రవీణపరివీరుఁడ నీకుఁ గృపాణమైన తే
యాశ్వశిలీముఖాంఘ్రికమలామలభక్తధురీణసత్కృపా
క్షశ్వదురీక్షకోణ యని సారెకు నామదిఁ దాఁడికొండనం
దీశ్వరు మద్గురుం దలఁతు నెప్పుడు తా నుపదేశికాత్మజున్. 5

సీ. కందర్పముఖదేవసందోహవినుతగోవిందాబ్జభవహరాభినంది నంది
రంగద్భుజంగేశ్వరాంగదపదపద్మసంగతమానసభృంగి భృంగి
రుద్రనిర్వాకృతిక్షుద్రదక్షవితానవిద్రావణక్రియాభద్ర భద్ర
గాండసంభవకాండఖండనదూషకకాండసంహారణప్రచండు చండు
తే. సర్వసర్వంసహాచక్రశైలగేహ
భక్తమానససంశయభారతిమిర
పటలబోధాంబురుహసుహృత్ప్రభుని ప్రభుని
బూని వినుతించెదఁ బ్రణామపూర్వకముగ. ౬

మ. వరసర్వజ్ఞశిఖామణిన్ బ్రథితసద్వారప్రమోదాకరున్
నిరతోద్యచ్ఛివధర్మసంచరుఁ గళానీకాంచితావాసు భా
స్వరలింగాన్వితదేహు సర్వవిబుధవ్రాతామృతాధారు భా
సురపాదుం గళితారిఁ బాల్కురికివంశ్యున్ గొల్తు సోమాహ్వయున్.

మ. వరవల్మీకజ నన్నపార్య ముఖగీర్వాణాంధ్రభాషాకవి
త్వరమాంభోనిధులం జనార్తియుగజీవంజీవతోషక్రియా
కర తేజోనిధులం నిజానుపమవాక్యవ్రాతసంపాదనా
స్ఫురదాశాంబుధులం దలంతు సతతంబున్ గార్యసంసిద్ధికిన్. ౮

క. అని యిష్టదేవతాప్రా
ర్థనమును గురుస్తోత్రమున్ బురాతనగణప
ద్వనజాభివందనము కవి
జననుతిఁ గావించి యక్కజం బగు వేడ్కన్.

సీ. కమనీయధర్మార్థకామమోక్షసుఫలానీకంబునకు సురానోకహంబు
బంధురవిజ్ఞానభక్తివైరాగ్యనిష్ఠావమౌక్తికములకు శంబరనిధి
సాంఖ్యయోగాదికచందనభూమిరుహావళులకు మలయాచలంబు
సలలితసాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్యముక్తివజ్రములకు గని
తే. యైన శ్రీచెన్నబసవప్రధానుభవ్య
చరిత మస్మద్గురూత్తమ సత్కటాక్ష
గరిమ నా నేర్చుగతి జిహ్వ పరమపావ
నత వహింపఁగఁ జెప్పఁ బూనంగ నంత. 10

సీ. తనయశస్స్ఫూర్తి శీతనగాంబుజాతజా
త నభోవలగ్నలఘునతఁ దెగడుఁ
దనశౌర్యకలన శంతనుసూను కీచకే
తన జమదగ్నినందనుల నొంచుఁ
దనరూపగరిమ శ్రీతనయ నైషధ జయం
త నలకూబరుల వాదున జయించుఁ
దనయీగి రాత్రికాంత నరవాహన దైవ
తనగ కర్ణుల లెక్క గొనక నెగడుఁ
తే. దనవచోగరిమంబు ధాతనగఁ జాలుఁ
దనప్రతాపంబు సూర్యునెంతనఁగ నోపు
దనరు శ్రీ కందుకూరివంశాబ్ధిచంద్రుఁ
డరితిమిరహేళి యమృతలింగార్యమౌళి. 11

వ. మఱియు సమస్తసిద్ధవిద్యాధరపరివృతుండును ననంతామరసంస్తూ
యమానుండును బరభూభృత్పక్షచ్ఛేదనదక్షుండును గమనీయసుధ
ర్మాధివాసుండును నిరంతరగురువాక్యానుసారప్రచారుండును హస్త
గతశతకోటిసాధనుండును నందనవిహారసంజనితప్రమోదస్వాంతుం
డును శుచిసమవర్తిపుణ్యజనధనేశమహాబలధనాధ్యక్షసర్వజ్ఞాసమా
కీర్ణుండును నగు నమ్మంత్రిపురందరుం డొక్కనాఁడు శ్రుతిరంజకవిప్రవర
విహారకోలాహలంబై నిరుపమామోదసుమనోవిలాసభాసురంబై
యశ్రాంతకమలాంచితాలవాలంబై సలలితనిర్జరాభినయనవిహార
మూలంబై యాశ్రితాళిమనోరథపూర్ణాకారంబై కల్పవృక్షంబన
నొప్పునాస్థానసౌధరాజంబున జ్ఞాతి బంధు మిత్రామాత్య పురోహిత
సామంత దండనాయక కవి పండిత పౌరాణికేతిహాసక పాఠక పరి
హాసక తాంత్రిక భిషగ్వైణిక వాంశిక నర్తక మురజికవైతాళిక వంది
జనపరివేష్టితుండై మణిఖచితకార్తస్వరసింహాసనంబున నొడ్డోలగం
బున్న సమయంబున నిజపితృపితామహాదులు మున్నొదిన సత్కృతులు
ప్రసంగవశంబున సభాసదులైన బుధజనులుపన్యసించిన విని సంతో
షస్వాంతుండై సప్తసంతానంబులలోఁ గృతియ యుత్తమోత్తమం
బుగావున నే నొక్కప్రబంధంబు గైకొనియెదఁ గాకయని తలంచి

తత్ప్రాజ్ఞులకు నిజాభిలాషం బెఱింగించిన వార లిట్లనిరి. 12

మ. అనఘా! మీరు దలంచినట్టితలఁ పార్యాభీష్ట మాప్తాళిరం
జన మంహోరాశినం బమేయఫలకృత్సంతానముఖ్యంబు గా
వునఁ గీర్త్యాస్పద మైన యొక్కకృతి నీవు న్వేడ్కఁ గైకొమ్ము ముక్
ఘనతాసింగయబాచయాదిసచివౌన్నత్యంబునం జెందెడిన్. 13

ఆ. సుగుణసత్కవీను శుభవాక్యసర్వజ్ఞు, గుణధురీణు సరసకావ్యరచను
వీరశైవగ్రంథవేత్త తేజస్వి గా, నెఱిఁగి యందుమాతఁ డిచ్చుసుకృతి.

చ. అనవుడు మంచపాసవపనాంబుజుఁ డైన యపుడ త్తెలూరిపా
వనకుల జక్కిరాజునకుఁ బౌత్త్రుఁడ శ్రీగిరిమంత్రిమౌళికిన్
ఘనమతి సుందరాంబికకు నందనుఁ డబ్బసవేశుఁ డే యనం
జను బసవేశమంత్రి కనుజన్ముని బాపయసత్కవీంద్రునిన్. 15

క. ననుఁ బిల్వ బంచి తగు తెఱఁ
గునఁ బూజ లొనర్చి యిష్టగోష్ఠి వినోదం
బునఁ గొంతప్రొద్దు గడపిన
వినయవచోగరిమ ననియె వేడుక నాతోన్. 16

చ. శివకరుణాకటాక్షమునఁ జేకుఱెఁ దక్కినయట్టిసంతతుల్
కవిజనహృద్యముల్ భువనగణ్యము భక్తిరసోల్బణక్రియా
భవనము కిల్బిషప్రికరపాటన మై తగునొక్కసత్కృతిన్
దవిలె మదీప్సితం బిపుడు దాన మనోరథపూర్తిఁ జెందెడిన్. 17

క. సంతానభూజములలో, సంతానం బైనయట్టిసత్కృతి నీచేఁ
గాంతుననికోర్కిఁ జెందితి, సంతసమున నొసఁగవలయు సరసకవీంద్రా!

మ. అని జాంబూనదసర్మితాంబర మణీహారాగ్రహారాశ్వచం
దనవీటీ చతురంతయాన సుమనోధామాదివస్తువ్రజం
బున న న్వేడ్క బహూకరించుటయు నేఁ బూర్ణానుమోదంబుతో
ననఘం బైన తదీయవంశకథనం బాసక్తి వర్ణించెదన్. 19

కృతిపతివంశవర్ణనము.

క. హృతకాముఁడు యుతవారిజ
హితధాముఁడు విష్టపత్రయీభరిత యశో

జితసోముఁడు ధారుణిలో
హితనాముఁడు వెలయు సన్మునీశాగ్రణి యై. 20

క. అబ్బాసవాలుకులమున, బిబ్బోకవతీస్మరుండు పృథివితరుణిహా
నిబ్బరుఁడరిమృగతతికిం, బెబ్బులియన నప్పమంత్రి పెంపొందుధరన్.

క. ధీరుఁడగునప్పమంత్రికి, వీరేశ్వరుఁ డనఁగ నుద్భవించెను సుజనో
ద్ధారుం డాతని కాత్మజుఁ, డై రంజిలె నప్పసచివుఁ డతిధార్మికుఁ డై.

ఆ. అప్పమంత్రిభార్యలైనపార్వతియందు, గంగపలనసుతుఁగనియెజగ్గ
మాభిధానుమఱియునమృతకవీంద్రుని, శ్రీగిరీశ్వరునివిశేషమతుల.

ఉ. అందుఁ బార్వతీతనయుఁ డై చెలువొందిన జగ్గనాహ్వయుం
డిందుధరాంఘ్రిభక్తి ధరణీశవశీకృతమంత్రశక్తి మె
చ్చందగు సూనృతోక్తిఁ గరసాహసభోగకళాధురంధరుం
నందను రామకృష్ణ ఘననాముని గాంచె జగత్ప్రసిద్ధిగన్. 24

చ. ఘనుఁ డగురామకృష్ణుని వికాసమనీషకు మెచ్చి సంతసం
బునఁ ద్రిజగత్ప్రతాపకులభూషణరాయఁ డనంగ మేటిపే
రును మణిభూషణంబులు హరుల్ గజదంతపుఁబల్లకీలఁ గో
మ్మని దయ గోలకొండవసుధాధిపుఁ డాతని కిచ్చె హెచ్చుగన్.

సీ. భూనుతకీర్తియాభూషణరాయండు హేలానగరరాజ్యమేలుచుండి
నిడుదవోల్సీమలోనిరుపమవాసిష్ఠ తటినీతలంబున ధరణిసురుల
కగ్రహారములు కల్పాంతరస్థాయిగా నొసఁగి వనీపకవిసరములకు
వాంఛితార్థంబు లవ్వారిగా నొసఁగుచు బంధుల నరయుచు బహుళ [పుత్ర

తే. పౌత్రకల్యాణవృద్ధిచేఁ బరిఢవిల్లెఁ
గాంతిజితహేళి శివపాదకమలజాళి
దళితదురితాళి నిరుపమదానకేళి
రమ్యగుణపాళి భూషణరాయమౌళి. 26

తే. అప్పనకుఁ బిన్నయాలైనయట్టి గంగ
కుద్భవించిన యాత్మజయుగ్మకమున
నమృతకవిచంద్రుఁ డలరు ప్రఖ్యాతి మీఱి
య్యరివిభేదియు ఘనతమోహరణుఁ డగుచు. 27

క. ఆతఁడుకొండాంబికయం, దాతతశైవవ్రతుని సదాచారగుణో

పేతుని బేరయలింగా, ఖ్యాతామాత్యాగ్రగణ్యుఁ గనిసిరులొందెన్.

క. పేరయలింగామాత్యుఁడు, భూరియశోలలిత మట్టిపూఁడి కులజుఁడౌ
వీరనసుత యగుకొండక్, భారతిఁ బరమేష్ఠిపగిదిఁ బరిణయమయ్యెన్.

క. ఆతన్వియందుఁగనియెన్, బాతకసంహారణచణులఁ బార్థివఘనులన్
ఖ్యాతికళామృతలింగ, జ్యోతిర్లింగాభిధానసూనృతగుణులన్. 30

మ. అమృతామాత్యుఁడు బుద్ధిరాజుకులపద్మాపత్యుఁడౌ పర్వతుం
డమితామోదముతోడఁ గన్న గురువాంబాసాధ్వికే ల్పట్టి త
త్ప్రియదారత్నమునందుఁ గాంచె తనయున్ భావాంతరస్థాద్రిజా
రమణుం బేరయలింగమంత్రి శశభృద్రామేయసౌందర్యునిన్. 31

ఉ. పేర్కొన నొప్పు కందుకురి పేరయ సత్ప్రభుచక్రవర్తి క
బ్జార్కసమానకీర్తి మఘవాత్మజతుల్యవిలాసపూర్తి దు
ష్కర్కశవైరిసంఘభయకారణమూర్తి పరాంగనాళిసం
పర్కవిచారకల్మషవిభంజనసత్ప్రథవర్తి ధారుణిన్. 32

తే. భవ్యగుణధుర్య ముదిగొండ పర్వతార్య
వరవిశాలాక్షులకుఁ గల్గు వనజగంధి
వీరమాంబను వరియించె విభవ మెసఁగ
నంగజాకారి పేరయలింగసూరి. 33

ఉ. పేరయలింగమంత్రి తనప్రేయసియై తగు వీరమాంబికా
సారసగంధియందు శుభచర్యుల మేరుసమానధైర్యులన్
వారిధితూణభక్తుల దివాకరకాంతిసయుక్తులన్ సిరుల్
చేరఁగఁ గాంచె శ్రీయమృతలింగశుభాహ్వాయు మల్లికార్జునిన్. 34

క. ఆయిరువురయం దగ్రజుఁడై యలరిన యమృతలింగమహితావనిభృ
న్నాయకభయదాయకవా, క్నాయకుఁడై యేలెనునరసాపుర మెల్లన్.

సీ. అతిధార్మికుం డైన యమ్మంత్రిపర్యుఁ డశేష దిగంతప్రసిద్ధి గాఁగ
మేటియౌ తనపేర పేట మాదేపల్లె కాట్రేనిపల్లెయన్ గ్రామములను
రచి గుడుల్ కట్టించి రామలింగేశ మల్లేశ్వర శరభ మల్లేశ్వరాఖ్య
శర్వలింగప్రతిష్ఠలు సేసి శర్వపురాద్యగ్రహారము లవనిదివిజ

తే. వారముల కిచ్చి సర్వాధికారదత్త
దంతపల్యంకికావాహధవళచామ

రాతపత్రాదిబిరుదచిహ్నములు మెఱయఁ
బూజ్యసామ్రాజ్యభోగవిస్ఫూర్తిఁ దనరె. 36

ఉ. శ్రీముదిగొండవంశసరసీరుహభాస్కర వీరనార్య పు
త్రీమణి సంతతాశ్రిత సుధీజన యాచకబంధులోకచిం
తామణి నాఁగ సర్వవసుధాస్థలి నెన్నికఁ గన్న సోమమాం
బామహిళ న్వరించె మును పద్మ వరించిన కృష్ణు కైవడిన్. 37

క. సత్యవ్రతు లగువారికిఁ, గాత్యాయనివరునికరుణఁ గలిగిరి కాంత్యా
దిత్యులు పేరయలింగా, మాత్యుఁడు వీరేశలింగమంత్రియు ననఁగన్.

ఆ. పృథివి నెన్నఁబగిన పేరయలింగంబు, బొమ్మకంటివంశ బుచ్చిరాజు
తనయ యైనయట్టిననఁబోణిశ్రీవిశాలాక్షిఁ బెండ్లియాడి యలరె సిరుల.

సీ. ఆతనికి నవరజుఁ డైనవీరేశ్వరుం
డవనిఁ బ్రఖ్యాతిచే నలరి సత్క
ళాశాలి కవ్వాలి లక్ష్మీపతికి సుతా
రత్నమా వీరమ్మ రమణిఁ బెండ్లి
యాడి యబ్బింబోష్ఠియం దమృతాఖ్యను
మారు శూరు నుదారు మేరుధీరుఁ
గనియె నాతఁడు మానఘనుఁడైన ముదిగొండ
గౌరన్నపుత్త్రియై గణుతి కెక్కు

తే. పర్వతమఁ బెండ్లియాడి తత్పర్వహిమక
రాస్యయందునఁ గనె మల్లికార్జునాఖ్య
లేఖకాగ్రణి పేరయ లింగసచివ
సార్వభౌమునిఁ బార్వతీశ్వరునికరుణ. 40

తే. అనఘతరదాని యగుమల్లికార్జునుండు
కూర్మి ముదిగొండ శరభన్నకూఁతు సుంద
రీసతీమణిఁ బెండ్లియై భాసురత్రి
మూర్తులను బోలు తనయుల ముగురఁ గనియె. 41

తే. అగ్రజుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వయుండు
నేపునను రెండవసుతుండు పాపరాజు

పరగ మూఁడవతనయుండు శరభమంత్రి
దానమానయశోభాగ్యధైర్యయుతులు. 42

సీ. వరమల్లికార్జునావరజుఁడై తగు పేర
యాఖ్యుండు బుద్ధిరాజామృతాఖ్య
వరసుతవియ్యంబ వరియించి యమృతలిం
గాహ్వాయద్వయము మల్లన్న బసవ
రాజు పాపయ్యను రసికుల సేవుర
సూనృతవాక్యుల సుగుణయుతులఁ
గరుణాసముద్రులఁ గాంభీర్యవంతులఁ
గని మహదైశ్వర్యగరిమ గాంచె
తే. వీరికూటస్థుఁ డగునట్టి పేరయాఖ్య
మంత్రి వల్లభుతనయుండు మల్లికార్జు
నాహ్వయుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వయుండు
వంశభూషణమణి జనావళి నుతింప. 43

సీ. నేర్చినాఁ డేజాణ నిషధకాశ్మీరాదిబహుళదేశామేయభాషణములు
చేర్చినాఁ డేమేటి శీతాచలాత్మజావరపాదయుగళి హృత్సరసిజమున
దీర్చినాఁ డేమంత్రి ద్విజవరాధీశాది సకలవర్ణాశ్రమాచారసరణి
కూర్చినాఁ డేదాని కుంభినీవ్యోమాష్ట హరిదంతరాళసంభరితకీర్తి
తే. యతఁడు పొగడొందుఁ గందుకూర్యన్వవాయ
కలశవారాశిపూర్ణిమాకైరవాప్త
పేరయామాత్యతల్లజ వీరమాంబి
కాబ్జవదనాత్మజుఁడు మల్లికార్జునుండు. 44

ఉ. ఆతతకీర్తికై కువలయాశ్వచరిత్రకృతిం గ్రహించి ప్ర
స్ఫీతము లైనకొ త్తపలియేటిపాఁ డను నగ్రహారముల్
ఖ్యాతిగఁ జేసి బంధులకు గ్రాససమృద్ధు లొసంగి శాంభవ
వ్రాతముకోర్కు లిచ్చి విభవంబున మల్లనమంత్రి వర్ధిలెన్. 45

సీ. అతఁడు శాంత్యాదిగుణాఢ్యుఁడై యేలూరు
రాజమహేంద్రవరంబు కొండ

పల్లియన్ దుర్గముల్ పాలింపుచుండి కో
మరవోలుమూర్తికొమార్తె సద్గు
ణాలంబ దుష్కలుషావనీధరశంబ
యగుగురువాంబఁ బెండ్లాడి శోభ
నాంగులఁ బేరయలింగంబు నమృతలిం
గంబు వీరేశలింగంబు సాళ్వ

ఆ. పతియు మూర్తిరాజు బసవరాజన నొప్పు
సుతుల సుజనహితుల సుఖసహితుఁ
నతులవిభవయుతుల నార్వురఁ గనియె నం
దగ్రజుండు పేరయాహ్వయుండు. 46

ఉ. బాలశశాంకమౌళిపదపద్మసమర్చనశీలి సత్కళా
శాలి మదాంధశత్రుపరిషద్గహనోద్భటకీలి యాత్మభా
హేలి నిరంతరాశ్రితమహీసురపాళి సుసద్గభీరతా
వేలి యనంగఁ దేజరిలుపేరయలింగము మంత్రిమాత్రుఁడే?. 47

తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజవంశాబ్ధిరాజ
పుత్రి సోమాంబికానామఁ బుణ్యసీమ
విశ్వపాపవిరామ సాధ్వీలలామ
వరగుణస్తోమఁ బ్రేమ నుద్వాహమయ్యె. 48

ఉ. ఆతనితమ్ముఁ డైనయమృతాహ్వయుఁ డీశ్వరతత్త్వవేది భూ
నేతృసభాంతరాళినుతనిర్మలసూనృతవాది లోకవి
ఖ్యాతకళావినోది సమదాంధవిరోధివిభేది సంతతో
పేతశుభప్రమోది కడుఁ బెంపు వహించె ధరాతలంబునన్. 49

ఉ. పుణ్యచరిత్రుఁ డాత్మకులభూషణుఁ డౌనయగారిభద్రస
ద్గణ్య సుతావరేణ్య సతతాశ్రితదీనశరణ్య భవ్యలా
వణ్య సమస్తబంధుజనవర్ణితనాయకహర్షదాయిసా
ద్గుణ్య వరించె వియ్యమని కూర్మికనుకోరిక సమ్మదాత్ముఁడై.

క. తత్సోదరుఁ డాకృత్యవి, భిత్సూనుఁడు కీర్తివిజితభిదురాబ్జకళా
భృత్సింహుఁడు వీరేశుఁడు, వత్సరసివనుతారి ప్రబలె సిరులచేన్.

సీ. మహితపంచాక్షరీమాహాత్మ్య మనుకృతి
యంది త్రైలోక్యవిఖ్యాతిఁ గాంచె
సతిభక్తి శ్రీశైలమందు మౌనులు మెచ్చ
సంవత్సరము నివాసంబు చేసె
నిష్ఠాగరిష్ఠుఁ డై నేఁడు నాఁ డనక సాం
ఖ్యమహేశ్వరార్చనఁ దా నొనర్చె
హితుల రక్షించి యహితుల శిక్షించి భూ
పతుల వశ్యులఁ జేసి చతురుఁ డయ్యె

తే. నితని కెన యైనమంత్రు లీక్షితితలమునఁ
గలరె? యని సర్వజనములుఁ బలుక నెగడెఁ
గందుకూరి మల్లికార్జునందనుండు
సంగరగుహుండు వీరేశలింగవిభుఁడు. 52

మ. అనఘుం డాతఁడు విన్నకోటవరవంశాంభోధిశీతాంశుఁ డౌ
ననఁ బెంపొందిన భీమరాజసుతయౌ నక్కాంబికాకాంత స
జ్జనసంస్తుత్య యశోనిరాకృతసుధాసత్కాంత నుద్వాహమై
కనియెన్ మల్లయపేరయాహ్వయులఁ దత్కంజాక్షియం దిద్దరన్.

ఉ. అగ్రజు మల్లికార్జునుఁ డహార్యవిఖండనతుల్యవైభవుం
డుగ్రసమర్చనానిరతుఁ డూర్జితసత్యవచోవిశాలుఁ డ
త్యాగ్రహవైరిసంహరణుఁ డంగజసన్నిభరూపవంతుఁ డా
శాగ్రణితాచ్ఛకీర్తి గుణశాలి తలంప నమాత్యమాత్రుఁడే?. 54

సీ. వీరశైవుల కెల్ల వెండిబంగరులింగ
మేటిసూత్రంబు లేమేటి యొసఁగె
శతములసంఖ్య దంపతిపూజ లొనరించి
శాటికాంబరము లేసచివుఁ డిచ్చెఁ
గమనీయమహారత్నకాంచనసైచిక
ప్రముఖదానంబు లేప్రభువు చేసె
సతతంబు షడ్రససహితాన్నములు భక్త
గణతృప్తి యేమంత్రిమణి యొనర్చె

నతఁడుఁ గొనియాడఁ దగుమల్లికార్జునుండు
కోరి ముదికొండయన్నయ్యకూఁతు రైన
వియ్యమాచంద్రవదన వివేకసదనఁ
బెండ్లియాడి ధరాస్థలిఁ బెంపుఁ గనియె. 55

అరసికుని యువరజుఁ డగు, పేరయలింగప్రధాని పేర్కొన నొప్పున్
శారదఘనసారదఘన, సారదళనపక్షకీర్తిసహితుఁడు సభలన్. 56

శాంతుఁడు దుష్టభావరిపుసంఘమదాంధతమిస్రపద్మినీ
కాంతుఁడు భవ్యరూపజితకంధరవాహనసంభవైణభృ
త్కాంతుఁడు సంతతాశ్రితబుధప్రకరావనతారణేందిరా
వంతుఁడు సారధైర్యహిమవంతుఁడు పేరయ మంత్రియే సుమీ. 57

అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజాన్వయశ్రీశైలపతిసుత కామాక్షివలన సుతులఁ
బేరయలింగంబు వీరేశలింగంబు బసవరాజన నొప్పు భవ్యగుణులఁ
గనియెముప్వురనగ్రగణ్యుఁడౌ పేరన్న బుద్ధిరాజయ్యన్నపుత్త్రిఁ దాయ
మాంబిక వరియించి యవనియేలుచునుండె వీరన్న గంద్రపువీరరాజు

తనయ వియ్యాంబకే ల్పట్టి ఘనతఁ బ్రబలి
బహుళవిఖ్యాతిఁ గనుచుండె బసవరాజు
బుద్ధిరాజవీరేశ్వరు పుత్త్రియైన
వియ్యమాంబను వరియించె విదశమతిని. 58

మఱియుఁ బేరయలింగాఖ్యమంత్రి పిన్న
యతివ యెద్దనపూఁడి నారప్పపుత్త్రి
యైన కామాక్షివలన మల్లయ్య మొదలు
గాఁగలుగునందనులఁ గాంచి ఘనత సెగడె. 59

సుగుణులగు మల్లికార్జునసుతులలోన
నాలుగవ నందనుండగు సాళువపతి
సంతతాత్మీయహృదయపద్మాంతరాళ
సంచరత్సాళువపతి ప్రశస్తిఁ గాంచె. 60

ఢిల్లీనాయకు చేత దంతిహయధాటీముఖ్యవస్తువ్రజం
బెల్లం గైకొని కాశికాప్రముఖగౌరీశాపనుల్ గాంచి ని
త్యోల్లాసంబున శంకరార్చనలు దివ్యల్ మెచ్చఁ గావించి సం

ఫుల్లాంభోరుహలోచనావదనుఁడై పూషప్రభుఁ డర్థిలెన్. 67

ఆ. అయ్యమాత్యవర్యుఁ డతిమోహమునభావ
రాజకులవతంస రామచంద్ర
పుత్త్రియైన లక్ష్మిఁ బురుషోత్తముఁడు లక్ష్మిఁ
బెండ్లియాడురీతిఁ బెండ్లియాడె. 62

తే. భువనవిఖ్యాతిగలవారి పుత్త్రి యగుట
సత్కళాఢ్యుడై వాత్సకసహజ యగుట
భవ్యగుణపురుషోత్తము భార్య యగుట
లక్ష్మియే యన వచ్చు నీలక్ష్మి నవని. 63

క. సరసుఁడు సాళువపతికి న, పరజుం డగుమూర్తిరాజు వర్థిల్లె రహిం
బురహరకులధరచలహర, ధరధరనలశరసమాన ధవళయశుండై.

సీ. బిరుదముల్ నృపతిచేఁ బెదతండ్రిపలెఁ గాంచి
నత్యున్నతమగు స్వాస్త్యము ధరించి
గురువరులకు సింగవర మనుపుర మిచ్చి
వరసియోగుల కెల్ల వన్నె దెచ్చి
నగణితభక్తగణార్చనములఁ జేసి
యపరిభారము భుజమందు మోఁపి
లింగాంగసమరససంగతి నుతి కెక్కి
ప్రమథకథాశ్రవణమునఁ జొక్కి
తే. సప్తసంతతు లొనరించి శాంతి మించి
యరులఁ బరిమార్చి పౌరులసిరుల కోర్చి
కుజనసంగతి మాని సద్గుణము పూని
కీర్తి గనె వాక్యగోగోజు మూర్తిరాజు. 65

క. అన్నమునకు జరుగక తా నున్నపురిని లింగధారి యొకఁ డుపవాసం
బున్న నుగుడునని వ్రతమున, నెన్నికపల్లొసఁగె వారి కెల్లముదమునన్.

ఉ. అమ్మనుజేంద్రమాన్యుఁ డమృతాంశుమదాస్యుఁడు సమ్మదాత్ముఁడై
తుమ్మలపల్లివంశప్రథితుం డగువీరనముద్దుపట్టి చే
రమ్మ యనంగ నొప్పుసుగుణాకర నుద్వహమయ్యె భారతిం
దమ్మి వసించువేల్పు ప్రమదంబునఁ బెండిలి యైనమాడ్పునన్. 67

సీ. పలుకువేళల సత్యభాషణంబులెకానియనృతవాక్యముజిహ్వనంటనీదు
భక్తపూజలు సేయుపట్ల నోపికకాని మేన రాజసవృత్తి పూననీదు
దీనులకన్నంబు పూనిపెట్టెడువేళఁ జేత సంకోచంబు చెందనీదు
పెనిమిటికినుక చేసిన సంతసమెకాని చిడిముడి మనసునఁ జెందనీదు
తే. సర్వసర్వంసహాపుణ్యసతులలోన
నిమ్మహాసాధ్వియే గణియింప మేటి
యనఁగ నుతి కెక్కె మూర్తిరాజ్యనుగుఁబోఁటి
మహితగుణకోటి శ్రీపేరమావధూటి. 68

క. అమ్మూర్తిరాజామంత్రికిఁ, సమ్ముఁ డగుచు బసవరాజు ధర వర్ధిల్లెన్
వమ్ములదొరకెంపులమొ, త్తమ్ములదొరయైనసత్ప్రతాపోన్నతుఁడై.

సీ. నారదప్రభ మించి నారదప్రభ నెంచి యమరినకీర్తిదానములవాఁడు
చిత్రభానునిమీఱిచిత్రభానునిగేరి పరగుసుచిత్ప్రతాపములవాఁడు
భీముపెంపునుగెల్చిభీముపోఁడిమిమెచ్చువఱలినభూతిసత్వములవాఁడు
ధర్మగర్వముద్రోచిధర్మగర్వముఁబాఁచి తగుశివభక్తిసత్త్వములవాఁడు
తే. జగతిఁ జెలువొందె నుదయాస్తశైలసేతు
శీతనగమధ్యరాజత్సభాంతరాళ
వినుత సుగుణుండుమల్లికార్జునసుతుండు
మహితధృతిశాలి బసవరాణ్మంత్రిమౌళి. [సం

క. ఘనముగ నైతమపూఁడియు, మినుమించిలిపాఁడుసిరులుమించంగనొ
గెను గురుచరవరులగు బస,వనితో నెనయైనమంత్రివసుధంగలఁడే.

క. తనమేనయల్లుఁ డాపృత, వినయుం డగుబుద్ధిరాజు వీరనచేతన్
గొనె సత్యవతీపరిణయ,మనుకృతి శ్రీబసవమంత్రి యతిసంప్రీతిన్.

సీ. శరభమల్లేశ్వరస్వామిఁ బ్రతిష్ఠించె నైతమపూఁడియం దధికభక్తి
నారామనిధితటాకాదులైతగుసప్తసంతతులొనరించె శాశ్వతముగ
రెండవబసవేశ్వరుం డన లక్షలసంఖ్య గణార్చనల్ సలిపె నిష్ఠ
సాళువేశ్వరకృపాసంలబ్ధఘనతరభోగభాగ్యముల విస్ఫూర్తి నలరె
తే. నీతఁ డని యెన్నఁదగియె ధరాతలమున
నతిఫలద సోమవాసరవ్రతయుతుండు

మల్లికార్జునగురువమాంబాత్మజుండు
శరణసమధాని బసవరాజప్రధాని. 73

ఆ. రసికుఁ డతఁడు బుద్ధిరాజకులాగ్రణి
వీరభద్రతనయ వియ్యమాంబ
సకలబంధువినుత సద్గుణనికురుంబ
ప్రేమ మదిఁ దలర్పఁ బెండ్లి యయ్యె. 74

ఉ. ఇంతులు సాటి సత్తురె మహీస్థలి వియ్యమతోడ సత్కృపా
శాంతగభీరశీలపురసంహారభక్తసమర్చనక్షమా
శాంతవికీర్ణపూర్ణసతతాశ్రితపోషణసత్యభాషణా
శాంతనిజేశభక్తబుధసంఘము దానమహాసువ్రతంబులన్. 75

తే. అనఘుఁడైనట్టిబసవరాజునకు వియ్య
మాంబికకు నుద్భవించిరి యబ్జభూష
ణాంఘ్రిసేవాభిమతులు మల్లయ్యమూర్తి
రాజు వీరేశలింగ మఱి రసికవరులు. 76

క. ఆమువ్వురిలో నగ్రజుఁడై మెఱసినమల్లికార్జునామాత్యుఁడు స
త్త్వాముఁడు తేజోధాముఁడు, ధాముఁడుకీర్త్యాకృతిప్రతాపగుణములన్.

తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజు వీరార్యతనయ
విశ్రుతనయ వీరాంబను బెండ్లియాడి
సద్గుణనిధాని బసవరాజప్రధానిఁ
గనియెఁ గలశాబ్ధి చంద్రునిఁ గన్నపగిది. 78

ఆ. భూతిసాతిసత్త్వవీతులఖ్యాతిచే, వారిజారిధారిసారిశౌరిఁ
గేరి మీఱుకందుకూరిబసవరాజు,తోడ నీడు సేయుపొల్పు గలఁడె.

క. అక్కలుషహరుఁడువాగ్జిత,వాక్కాంతుఁడుబుద్ధిరాజు బసవన్నసుతఁ దా
మక్కువనెక్కొనిచక్కని, యక్కమహాదేవిఁ బెండ్లియైసిరులొందెన్.

తే. అతనిపినతండ్రి మూర్తిరాజాహ్వయుండు
విశ్వరాజసభాంతర వినుతి గాంచెఁ
దామరసజాండభరితప్రతాపచండ
కిరణవికసితనిజకీర్తికిరణుఁ డగుచు. 81

సీ. దానఘనంబున మానధనంబున రాజరాజప్రభుఁ బ్రబలువాఁడు

సత్ప్రతాపంబున సాధురూపంబున నలరాజకలచేత నలరువాఁడు
భరితకళాపూర్తిబాహుస్థలస్ఫూర్తి రేవతీరమణుని రేవవాఁడు
తతమంజుతరభూతి ధైర్యసమాఖ్యాతి చంద్రధరాభప్రశస్తివాఁడు
తే. ధాత్రినితఁడనఁ నెగఁడెసుత్రామముఖ్య, దేవకోటీరమణిసుప్రదీప్తపాద
భైరవేశ్వరదత్తసంపత్ప్రమోద, సౌఖ్యశుభశాలిమూర్తిరాట్సచివ
[మౌళి.

తే. రసికుఁ డాతండు శ్రీబుద్ధిరాజు బసవ
రాజపుత్రిక్షమాధాత్రి రమ్యగాత్రి
నచ్చమను బెండ్లియాడి యయ్యతివయందు
బసవరాజాదులను గని ప్రబలె సిరుల. 83

శా. ఆమంత్రీశ్వరు తమ్ముఁ డొప్పు మిహికాహార్యాత్మజాధీశ్వరా
ర్చామోదాత్ముఁడు కందుకూరికులదుగ్ధాంభోధిరాకాసుధా
ధాముం డుగ్రవిరోధిసంతమసమార్తాండుండు వీరేశలిం
గామాత్యుండు బిలేశయేశసమవాగ్వ్యాపారుఁ డిద్ధారుణిన్. 84

సీ. కాండసంభవదండిఖండనాఖండల తుండిపాండురమెల్ల బెండొనర్చి
సారనీరదవారిసౌరుమీఱఁగఁదేరి రాజరాజఖ్యాతి మ్రుంచఁజూచి
కంతుజయంతవసంతనలాపనీ కాంతతేజము లిసుమంత సేసి
గంగాతనూజవిహంగతురంగస భాంగారజప్రౌఢి భంగపఱచి
తే. యేపుగనుకీర్తి వితరణ రూప శౌర్య
ములు ప్రసిద్ధి వహించె భూతలమునందు
బసవమంత్రీంద్రవియ్యమాంబాసుతుండు
సంగతావారి వీరేశలింగసూరి. 85

తే. అతఁడు భాషాజబుద్ధిరాజాఖ్యరాజు
కన్య గుణధన్య లోకైకమాన్య యైన
వీరలక్ష్మిని బెండ్లియై విశదకీర్తి
నలరు శ్రీమల్లికార్జునాదులను గనియె. 86

క. స్మరసుందరుఁ డీవీరే,శ్వరసచివుని పెద్దతండ్రి సత్యసచోభా
సురమూర్తిరాజు సుగుణా,కర యగుశ్రీ పేరమాంబికామణివలనన్.

క. చతురంభోనిధి వనజజ, చతురాస్యము లనఁగ జగతి సతతగభీరాం
చితభాషోన్నతినొప్పెడు, సుతులఁగని యెనలువురనువిశుద్ధచరితులన్.

క. అం దగ్రనందనుండు పు, రందరసమవైభవుండు రాజకలాపా
మంచకృపాకరుఁ డీభువి, యందుఁ బ్రబలె మల్లికార్జునామాత్యుం డనన్.

క. రెండవతనయుఁడు శాత్రవ, ఖండనుఁ డవనీశకార్యఘటనాఢ్యుఁడు భూ
మండలమునఁ గీర్తి దిశల్, నిండించిన కాళహస్తిలింగము వెలయున్.

తే. అయ్యమాత్యుఁడు ముడిగొండ యయ్యనార్య
పుత్త్రియైనట్టి సుందరీపూర్ణచంద్ర
వదన సద్గుణసదన నుద్వాహమయ్యె
సకలబంధుజనంబులు సమ్మతింప. [సుండు

తే. మూఁడవసుతుండుమల్లయ మురవిరోధి, బాణసుతసమశౌర్యసంపద్ఘ
బహుళయాచకసురలోకపాదపంబు, ధారుణీస్థలినొప్పెను దానమహి

తే. అతని యనుజన్ముఁ డమృతలింగాహ్వయుండు [మ.
హరపదధ్యాని బంధులోకాభిమాని
యబ్జసమధాని సకలవిద్యానిధాని
సతతసన్నుతభూజాని జగతి వెలయు. 93

సీ. అతులితరాజకళాభియుక్తుం డౌట సునవిబుధాధారసీమ గనుట
ద్విరసనాభిప్రాయవిముఖత నొందుట సహజలక్ష్మీవిలాసంబు గనుట
సమధికద్విజరాజసమ్ముదాకర మౌట వర్ధితస్వచ్ఛభావంబు గనుట
బటుచిత్రభానుప్రభాసంగతం బౌట నాశ్రితజీవనాధార మగుట

తే. నమృత మను పేరు రూఢిగా నతిశయిల్లి
వన్నెగాంచె వసుంధరావలయమందుఁ
గందుకూరి కులాంబుధి కైరవాప్తుఁ
డరితమోహేళి యమృతలింగార్యమౌళి. 94

సీ. శివభక్తిచేఁ గ్రేణి సేయుటింతియె కాదు వీఁడు ధర్మసూత్రి వృషభమూర్తి
దానగుణంబున తగ్గొనర్చుటె కాదు ధనవృద్ధి నిరసించు ధనదు నించు
విక్రమాధికతను వెత్తిసేయుటె కాదు వాక్ప్రౌఢి గేరు బార్వతీకుమారు
వైభవారూఢి చేపంచించుటయె కాదు పృథుభోగములనొప్పు నింద్రు

తే. సుందరాకృతి నపహసించుటయె గాదు [వెంపు
సరసతరనీతి నెన్ను నైషధుని చెన్ను

భళిర! యితఁ డని కవివరుల్ ప్రస్తుతింప
నలరె రిపుజేత యమృతలింగార్యనేత. 95

ఆ. శుక్రకాంతిఁ జుల్కఁ జూచి చంద్రప్రభఁ
గేరి యర్కదీప్తిఁ గ్రేణిసేసి
కొమరు మిగిలెఁ గందుకూరి యమృతాఖ్యకీ
ర్తిప్రతాపరుచులు దిశలయందు. 96

చ. ఎనిమిదిజాము లేవరున నీశ్వరుఁ బూన్చు సహస్రబాహువుల్
తనకుఁ గలంగి చాల వఁట తన్మహిమం బది యెంత యంచు బా
ణుని నగి శర్వుఁ బూన్చెఁ బదినాలుఁగునాలుగు నైదుజాలయ
న్ననినమృతాఖ్య సించుక మనంబునఁ గొంకక యొక్కకేలనన్. 97

సీ. ఏఁటేఁట శివరాత్రి నీశ్వరప్రీతిగా దీపాయుతంబులెత్తెడిగుణంబు
కాలమ్ములం దప్పక త్రిసంధ్యలందు సుమాధీశుఁ బూజించునట్టినెళవు
శతసహస్రాయుతసంఖ్యలు శివభక్తసంతర్పణంబులు సలుపుమహిమ
సమశీలతీర్థప్రసాదపాకంబులు నిరతంబు గొనియెడి నియమవృత్తి

తే. వనిశ మౌషధసేవ సేయనివ్రతంబు
ననుదినము లింగములకు రుద్రాభిషేచ
నంబు గావించునిష్ఠ జనంబు లెన్న
ఘనతఁ జెన్నొందె నమృతలింగప్రభుండు. 98

సీ. సర్వముఖోదితషట్స్థలాచారమార్గప్రతిష్ఠాపనప్రాజ్ఞుఁ డితఁడె
యనుపమవేదవేదాంతశాస్త్రపురాణసంగీతముఖకళాశాలియితఁడె
వననిధిరూపశేవధిశివాగారాదిసంతానకరణప్రశస్తుఁ డితఁడె
సర్వంసహానాథసర్వకార్యక్రియావిగుణనాథునప్రవీణుఁ డితఁడె

తే. తీర్థయాత్రపరాయణాతిథిసమర్చ
నాన్నపానీయదానగుణాఢ్యుఁ డితఁడె
యనుచు సకలజనంబులు వినుతి సేయ
నవని వర్ధిల్లె నమృతలింగాహ్వయుండు. 99

తే. బంధుపోషణుఁ డాతండు భా[illegible]రాజు
వేంకటేశ్వర వెంకమాంబికల కుద్భ

వించి జనస్తుతిఁ గాంచిన వెంకమాంబి
కాహారిణనేత్రఁ బ్రేమ నుద్వాహమయ్యె. 100

సీ. విమలపతివ్రతత్వమునఁ బోలఁగ లేక నగమయ్యెఁ బ్రాలేయశైలతనయ
వినుతక్షమాగుణంబున సాటిరాలేక నడుగంటి దానయ్యె నబ్ధిరశన
సరసవాక్చాతురీసమము గా నేరక వెల్లఁదనము నొందె విధిలతాంగి
శ్రితభాగ్యదానప్రసిద్ధికి సరిరాక చంచలమతి యయ్యె జలధికన్య

తే. ఖ్యాతిగలయట్టివారక లీరీతి గాఁగఁ
బుడమిఁ దక్కినసాధ్వి లీపాటి కెనయె?
యనఁగ నుతి కెక్కె నమృతలింగార్యభార్య
శంకరపదాబ్జరోలంబ వెంకమాంబ. 101

క. బొంకుకలనైనఁ బలుకద, హుంకారం బెప్పుడెఱుఁగదతిథులఁ బ్రోచుఁ
శంకరుగ నెంచు శరణుల, వెంకాంబకు సాటియైనవెలఁదులు గలరే?

తే. అమ్మహాసాధ్వియం దమృతాభిధానుఁ
డతులసౌందర్యయుతుల దానాభిరతుల
వితతశుభకరమతుల సద్వ్రతహితులఁ
గాళహస్తిలింగాదులఁ గనియెఁ బ్రీతి. 108

ఆ. మఱియు నయ్యమాత్యమణికొమ్మరాజయ్య
పార్యునకును లక్ష్మి యాత్మజాత
యైనవియ్యమాంబ నతివేడ్క వరియించె
నఖిలబంధుసమ్మదావహముగ. [దుపఱచి

సీ. గోపాలబాలయై గోత్రమఱచుజాణిఁ జెందులోపాముద్రఁ గ్రిం
శివవిముఖునకు సంభవమునకు కళంకుఁ గూడినరోహిణిఁ గొం జేసి
భంగసంగతునకుఁ బట్టియై పుణ్యజనాళిఁ బొందినలక్ష్మి నపహసించి
చట్టుపుట్టుక యయి స్థాణునివలచిన కాత్యాయినీదేవి గాకొనర్చి

తే. బ్రహ్మతేజంబు శుభము నభంగ మార్ద్ర
హృదయపద్మంబు గలవాని నుదయ మంది
దంశరత్నామలాన్యసంభరణ సరస
గుణగణుని నొందె వియ్యమ్మ కోర్కె తీర్చ. 105

ఆ. బంధుపోషణంబు పతిభక్తి శాంతంబు
సుకృతవర్తనంబు సూనృతంబు
తనకు సహజములుగ ధారుణి వర్ధిల్లె
వినుతగుణకదంబ వియ్యమాంబ. 106

క. ఆసాధ్వియందు వినుతద, యాసాగరుఁ డమృతలింగమాకృతివిజిత
శ్రీసుతుల నీశపదపూ,జాసక్తుల మల్లికార్జునాదులఁ గనియెన్. 107

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏతాదృశగుణధీరున, కాతతకవిబంధుసముదయాధారునకున్
నేతమణిజాతఫణీరు, ట్ఫీతఘృణిత్యాగకీర్తిశృంగారునకున్. 108

క. అరిభయదామర్షునకున్, ధరణీసురవినుతవాక్సుధావర్షునకున్
శరణాగతశరణాంచిత, చరణానతశీర్షునకు సుజనహర్షునకున్. 109

క. భూలలనాపాలసభా, జాలనుతాగణ్యపుణ్యసంసక్తునకున్
శైలాధిపబాలానుప, మాలాపపరాంతరంగహరభక్తునకున్. 110

క. హ్రాతరిపుధరణీపతికిన్, సతతావితదీనమర్త్యసమితికిఁ జతు
శ్చ్యుతిభూషణగతిదూషణ,మతిశోషణధృతికిదానమహిమోన్నతికిన్.

క. భూవిదితాత్మీయయశో, జైవాతృకముకుళితక్ష్వేపట్కమలునకున్
శైవాగమభావాగమ, ధీవాగమునకు సాహితీకుశలునకున్. 112

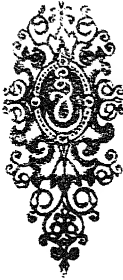
క. శ్రీకందుకూరికులర,త్నాకరశశిమూర్తి రాజహర్షదపేరాం
బాకమలాక్షభవునకుం, బ్రాకటగుణ్యామృతలింగవరసచివునకున్.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూనిన చెన్నబసవ
పురాణం బనుమహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 114

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

శ్రీమచ్ఛైలసుతాధినాథపదరాజీవాళిసద్గుణ్యా లో, పాసు
ద్రాహ్యాదయానుకూల్యయుత భాస్వత్కేళియాదిత్య భూ
స్వామి బ్రహ్మాముఖామరాభినుత సిద్ధాశాలి పాపాటవీ
స్తోమానర్గళకీలి యైనఘటజాతుం డొక్కనాఁ డిమ్ములన్. 1

సీ. అతులితవేదవేదాంతచర్చల బ్రహ్మనైనఁ గోడిగమాడు హంసతతులు
వాదించి పాంచరాత్రాదికంబుల దినకరునైనఁ దెగడు శుకప్రతాన
మాగమమంత్రరహస్యార్థములఁ జంద్రధారినైనఁ బహసించు శారికాళి
మహితపురాణవిమర్శ సాత్యవతేయునైన నెంచెడి భుజంగాళినికర
తే. మలరఁ జెలువందుచుండు నిజాశ్రమమున
శిష్యసంఘంబు సేవింపఁ జెలువుతోడఁ
గూర్మి కుశపీఠమున నిష్టగోష్ఠిఁ బ్రొద్దు
గడుపుచున్నెడ నాకస్మికంబు గాఁగ. 2
శా. శ్రీరుద్రాపరమూర్తి మౌనిముఖరాజీవార్యమస్ఫూర్తి స
ద్వారోదారమనోనువర్తి హృతభక్తవ్రాతజన్మార్తి యో
గారూఢ్యాగతకీర్తి రేణుకగణాధ్యక్షుండు భూలోకసం
చారేచ్ఛం జనుదెంచి యత్తఱి మహాసంతోషసంయుక్తుఁ డై. 3
క. తనయాశ్రమంబునకు రాఁ
గని యెదురుగ నేగి మ్రొక్కి ఘటజన్ముఁడు దో
డ్కొని వచ్చి యర్ఘ్యపాద్యా
ద్యనుపమపూజన లొనర్చి యతిభక్తిమెయిన్. 4
శా. స్వామీ! యెచ్చటనుండి వచ్చితిరొ భవ్యంబైన మీరాక మ
ద్ధామం బేము శుభంబు నొందితిమి చింత ల్వీడె సాక్షాచ్ఛివా

రామాధీశ్వరమూర్తిఁ గాంచినటులన్ రంజిల్లె మత్స్వాంత మ
య్యా! మీపాదసమర్చనల్ సలుపుభాగ్యం బబ్బె నేఁ డియ్యెడన్.

క. అనవుడు దరహాసితాననమున నాతం డిట్లు పల్కు మునిపుంగవ నీ
వనఘతపోనిధి వని ని, న్ననువాంఛ న్వచ్చినాఁడఁ గౌతుక మొదవన్. 7

వ. అన మఱియును.

ఉ. కంతువిరోధియాజ్ఞ ననుకంప దలిర్పఁగ వీరశైవసి
ద్ధాంతము నీకుఁ జెప్పి విదితంబుగఁ దత్క్రియ మెల్ల సర్వరా
ద్ధాంతము నీముఖోదితపథంబునఁ జేయఁగఁ బూని భూమిభృ
త్కాంతతనూభవాధిపునిధామము వెల్వడి సత్వరంబునన్. 8

క. వచ్చి యిట నిన్నుఁ గాంచితిఁ, దచ్చరితము వినుమటంచు దప్పక యాతం
డచ్చొత్తినగతిఁ జెప్పిన, సచ్చరితుఁడు కుంభజుండు సంభ్రమపరుఁడై.

చ. అనఘ దయారతిన్ ఘనరహస్యము దెల్పితి బుద్ధమయ్యెఁ బా
వనమతి వైతి నిం కొకటి వాంఛిత మెట్లన విన్నవించెదన్
మనసిజవైరియాజ్ఞ మెయి నాగభుగర్వుఁడు భూస్థలిం గరా
శనమహిమంబుఁ బెంచె నని సంయమిసత్తముఁ డొక్కనాఁ డిలన్.

వ. స్కందపురాణంబునకు నాయకరత్నంబైన శంకరసంహితయందలి శివరహస్యఖండంబునందు వక్కాణింప వింటి నక్కుమారుం డెవ్విధంబున మహీతలంబు పావనంబుగా భక్తివర్ధనం బొనరించెఁ దద్వృత్తాంతం బంతయుం దెలిపి కృతార్థుం జేయవలయు ననిన నప్పారిషదగ్రామణి యత్యంతసంతోషితస్వాంతుం డై యొక్కింత సేపునకుఁ బూర్వంబున శర్వుం డార్యాసమేతుం డై పేరోలగం బున్న సమయంబునఁ దద్దర్శనకుతూహలంబునం జనుదెంచి విరించి క్రమ్మఱి పోవుచుఁ దన్నుఁ బ్రణవార్థం బడిగిన కుమారునితోడఁ దత్ప్రణవార్థంబు లేన యని యపార్థంబుగా నెదు రెఱుంగక పలికి యతనిచేతఁ గారాగృహబద్ధుం డగుట సురలవలనఁ బరమేశ్వరుండు విని యతని విడిపించి తదోంకారార్థంబు సవిస్తరంబుగాఁ దేటపడం బలికిన నిజతనయుప్రజ్ఞావిశేషంబునకుఁ బరితోషంబు నొంది మేదినీతలంబున మన్మహిమంబు ప్రకటింపు మని యనుచుటయుఁ దదనంతరవృత్తాంతంబును దక్షిణంబ హృదయగోచరం బగుటయు నానంద

బాష్పధారాపరిషిక్తాంగుండును గంచుకీభూతరోమాంచుండును
గద్గదకంఠుండు నై యతనితో ని ట్లనియె. 11

మ. అనఘా! నీవు వినంగఁ గోరిన మహాఖ్యాన మత్యంతపా
వన మంహోదళనం బభీష్టఫలదప్రాగల్భ్య మార్యేశభ
క్తనికాయప్రమదాస్పదం బతులమోక్షప్రాప్తిసంసూచకం
బసమేషుప్రకరాభిగణ్య మయి పెంపొందారుణీమండలిన్. 12

తే. కుంభసంభవ నీమదికోర్కి దీర
వినుము శర్వానికరుణ నేఁ గనినభంగిఁ
దెలుపుదు నటంచు రేణుక దేశికుండు
చెన్నబసవేశుచరితంబు చెప్పఁదొడఁగె. 13

సీ. శ్రీకరాంబరచుంబిశిఖరాభిరామంబు బహురత్నసానువిభ్రాజితంబు
శరభమృగేంద్రాదిసత్త్వసంకీర్ణంబు దేవవృక్షోద్యానదీపితంబు
కనకాంబుజోజ్జ్వలకాసారకలితంబు బహుళనిర్ఝరీచయభ్రాజితంబు
కిన్నరబృందసంగీతనాదయుతంబు పటుతాపసావాసభాసితంబు [బు
తే. దళితపాపంబు ముక్తిప్రదాయకంబు, ప్రమథనిలయ మ్మజ్ఞసర్వజ్ఞపాలితం
వేదవేద్యంబు తారకవిలసితంబు, భవ్యవిభవంబు కైలాసపర్వతంబు.

ఉ. ఆయతతద్ధరాధరశిఖాగ్రసమంచితహీరదేవతా
నాయకరత్నకాంచనఘనద్యుతిసంచయ మెల్ల నేకమై
తోయదమార్గదేశమునఁ దోరముగాఁ గనుపట్టు టొప్పు గం
గాయమునాసరస్వతు లుపకంఠి నభిన్నతఁ జేరుకై వడిన్. 16

సీ. పున్నాగవిస్ఫూర్తిఁ బొల్చు టింతియె కాదు
పున్నాగవిస్ఫూర్తిఁ బొల్పు మీఱెఁ
జమరికాకీర్ణ మై చెన్నొందుటయె కాదు
చమరికాంచత్ప్రభ ల్చాల మిగిలెఁ
గుంజరాశనదీప్తి గొరలు టింతియె కాదు
కుంజరాశనదీప్తి గొమరు మిగిలెఁ
బ్రియకబృందంబునఁ బెంపొందుటయె కాదు
ప్రియకబృందంబునఁ బేర్మిఁ గనియె

తే. వనఁగ వృక్షమృగాకీర్ణ మగుచు సకల
భువనసన్నుతిఁ గాంచె నద్భుతము గాఁగ
శతసహస్రసుధాభానుసన్నిభప్ర
కాశమహిమాస్పదంబు తత్క్ష్మాధరంబు. 16

వ. మఱియు నద్ధరాధరరాజంబు విరాజమానం బై స్వర్గలోకంబునుం
బోలె రంభాదేవవల్లభసురుచిరవిలాసం బై యర్చిష్మతీపురంబునుం
బోలె నిరుపమశుచిప్రదేశం బై సంయమనీనగరంబునుం బోలె విల
సితధర్మావాసం బై నిరృతిభువనంబునుం బోలె సంతతపుణ్యజనస్థానం
బై వరుణపట్టణంబునుం బోలె భాసురభువనోన్నతం బై గంధవతీ
పుటభేదనంబునుం బోలె శంకరప్రవాహవిలసితం బై యలకాపురం
బునుం బోలె శంఖమకరపద్మాకరం బై యీశానలోకంబునుం బోలె
నీలకంఠసంచారం బై పాతాళంబునుం బోలె నాగలోకకలితం బై
యొప్పుపర్వతశిఖాగ్రంబున. 17

చ. పగడపుఁగంబముల్ తళుకుబంగరుబోదెలు తమ్మికెంపురా
నిగనిగ లీనువాకిలులు నిద్దపువెన్నెలఁ జేసిరాలఁ జె
న్నగుజిగిగోడలుం సొగసులై తగుపచ్చలతోరణంబులుం
దగఁ జెలువొందు నొక్కమణిధామము శర్వనివాసయోగ్యమై. 18

క. ఆమహనీయ సభాభవ
నామలమధ్యప్రదీపితార్కాయుత తే
జోమయనవరత్నాంచిత
హైమసుఖాసనమునందు నతిముద మొదవన్. [లువ

సీ. కమలభవాండముల్ కందుకంబులరీతిఁ బట్టియాడెడుగణప్రభులుగొ
సహజైకలింగనిష్ఠావ్రతస్ఫూర్తిచేఁ జరియించు భృంగిలాస్యం బొనర్ప
నావిని వృషభేశ్వరావతారం బయి తగుఁ నందిసంపడి తలఁగజడియ
తే. సకలలోకాష్టాంగయోగానందపరవశు లైనమాహేశ్వరు లభినుతింప
నమరగజగాములు చామరములు వీవ
గరుడగంధర్వముఖు లిరుగడల నిలువ
శైలతనుజాతయును దాను జంద్రమౌళి
నిండుకొలు వుండెఁ గన్నులపండువుగను. 20

వ. ఆసమయంబున. 21

ఉ. పాలును నీరు నేర్పరచుపక్కిపయి న్వడి నెక్కి స్వప్రభా
జాలము మేనవ్రుం బెగడ సంచితపణ్యానదీనదాచ్ఛతో
మాలయమూ కమండలువు హస్తమునన్ వెలుఁగొంద శారదా
లోలుఁడు వచ్చె సర్వనుతలోచనపద్మము లుల్లసిల్లఁగన్. 22

చ. అటు చనుదెంచుచున్ గిరిసుతాత్మజుఁ డొక్కఁడె బాలకేళిఁ బ
ర్యటన మొనర్పుచున్నతఁడె నాతని లెక్క యొనర్ప కేగ ది
క్పటు గని తత్పదాబ్జములపై నుదు రంటఁగ సాఁగి మ్రొక్కి వి
స్ఫుటనిగమాంతసూక్తములఁ బొంగుచు సన్నుతిఁ జేసె నీగతిన్.

సీ. బాలేందుకోటీర పన్నగకేయూర పాథోధితూణీర భవవిదూర
పద్మాక్షసుశిక్ష పావనమునిరక్ష భక్తసంచయపక్ష పావకాక్ష
కలితకృపాపాల కార్ముకాయితశైల కంధరకాకోల ఖటకవిశాల
నీరజాంబకమిత్ర సిద్ధితానుతగోత్ర నిరుపమశుభగాత్ర నిగమసత్ర

తే. పార్వతీసంగ రవినిశాపతిరథాంగ, గగనధునిజూటహస్తపంకజకరోట
కోటిరవితేజ తారకకుధరరాజ, నిరుపమోల్లాస దారుకనీవిలాస

చ. అని యిటు సన్నుతించి ప్రమథాధిపు లోచనసంజ్ఞ నొక్కఁడన్
వినయము మీఱ నిల్చి యతివిస్మయ మందుచు నాతఁ డాత్మహృ
ద్వనజ మెలర్పఁ గొంతవడి తద్గిరిజేశసభావినోదముల్
గనుఁగొని శర్వు వీడుకొని క్రమ్మఱి పోవుచుఁ దొంటికై వడిన్.

ఉ. శంకరతుల్యుఁడైన శరజన్ముని జూడక నేగుచుండఁ ద
త్పంకజగర్భుపైఁ గినుక పర్వఁ గుమారకుఁ డౌర వీఁడు ని
శ్శంకతఁ బోవుచుండె నను సడ్డ యొనర్పక యంచు నుగ్రుఁడై
కింకరుచేత రాఁ బనిచి గీష్పతితో నిటు పల్కె నత్తఱిన్. 26

తే. ఎవ్వఁడవు నీవు? నీనెల వెచట నుండు?
నామ మెయ్యది? యుద్యోగ మేమి? యిప్పు
డిటకు రాఁ గత మెద్ది? మా కెఱుఁగఁ దెలుపు
మని యడుగ నట్టు లడిగిన నబ్జభవుఁడు. 27

మ. అమరజ్యేష్ఠుఁడ సత్యలోకము మదీయంబైన ధామంబు నా
మము నన్ బ్రహ్మ యటండ్రు నెల్లెడల నస్మత్కృత్య మెన్నంగ స్వ

ర్గము భర్గుం గొనియాడఁగా నిటకు వేడ్క వచ్చితి న్నాప్రదుక్
నిము నిం కొక్కటి వేఁడె నే నడిగెదక్ నిక్కంబుగాఁ దెల్పుమా.
క. ఏమేమి చదువుకొంటివి, తామరసభవా! యటన్నఁ ధనమది వాణీ
కాముని ననుఁ జదువఁడుగఁగ, నేమిటికని తలఁచినగుచు నిట్లనిపలికెన్.
క. వేదములు నాముఖంబునఁ, బాదుకొన వివ్యలడుగఁ బనియున్నదియే
నేఁదెలియని యది యెయ్యది, లేదు తలఁపనాకు సాటి లేరుజగములన్.
వ. అనిన దరహాసితాననుం డై కుమారుండు. 31
తే. సకలవిద్యలలోఁ పలసారమైన, విద్య యొక్కటివినుటకు వేడ్క యయ్యెఁ
గాన నను జిన్నవాఁడనిగడుపకిపుడు, పన్యసింపుమటన్న నప్పద్మభవుఁడు.
క. వేదముల కాదియౌఋ, గ్వేదముఁబరియింపు మొదలవిస్పష్టముగా
నాదానుస్వారసువర్ణోదారం బైనప్రణవ మొప్పఁ బలుకనన్. 33
చ. విని తలయూఁచి చాలు సరవింపజ! యీప్రణవార్థ మెట్టిదో
కినియక తెల్పి నాహృదయకీలితసంశయ మెల్లఁ బాపుమా
యనిన నజుండు లేఁతనగ వాననసీమఁ దలిర్ప నంబికా
తనయునితోడ గర్వ మెదఁ దార్కొన నిట్లని పల్కె నత్తఱిన్. 34
ఆ. మాటలేల ప్రణవమంత్రంబు నేన త, దర్థ మేన యనిన నగ్నిభవుఁడు
గనులఁ గెంపుగదురగండచపేటికా, పూర్వకముగ నతనిగర్వమణఁచి.
సీ. అంతటఁ గినుక చల్లారక కారాగృ
హాధ్యక్షుఁ దతిరోషితాక్షుఁ డైన
వీరబాహుని బిల్చి విమలప్రణవమంత్ర
మంత్రార్థములు చంద్రమౌళి యనుట
యెఱిఁగి యుండియు జ్ఞానహీనుఁడై నే నని
పలికెఁ గావున వీనిఁ బట్టి కట్టి
స్కందశైలంబున బంది నుంచు మటన్న
నాతఁడు పరమేష్ఠి నట్ల చేసె
ఆ. లోకసృష్టి పిదప లోపంబు గానీక
స్కందుఁ డెప్పటట్ల జరుపుచుండె
నంత సురలు మునులు నంబుజాసనుకై
చింత నొంది సాంబశివు గుఱించి. 36

చ. ఘనతర మైననిష్ఠఁ జిరకాలతపం బొనరించి పార్వతీ
వనజముఖీసమేతుఁడయి వత్సలతం బొడసూపినట్టి భ
ర్గుని విమలాంఘ్రియుగ్మమునకుం బ్రణమిల్లి యనేకభంగులన్
వినుతి యొనర్చి వాంఛితము వేఁడుఁ డటన్న మహేశుతోఁ డుసుతన్.

క. శరజన్మునికోపంబున
సరసిజాసనున కైన సంకట మెల్లం
గరుణ జనింపఁగఁ బలికి ఖ
చరమునిసంఘంబు మఱియు సవినయ మొప్పన్. 38

క. దేవాదిదేవ! విను మీ
సేవకుఁ డగు బ్రహ్మకైన చిక్కెడలుటయే
మావాంఛిత మని పలికిన
భావజసంహారుఁడు మిగులఁ బ్రముదితుఁ డగుచున్. 39

క. పరమేష్ఠి న్విడిపించెద, నరుగుఁడు మీమందిరంబులకు నని నంది
శ్వరుఁ గనుఁగొని నీ విప్పుడు, సరగున మత్సుతుని కడకుఁ జని యాతనితోన్.

శా. స్వాతంత్ర్యంబు వహించి గర్వ మొదవ బ్రహ్మం బల్కి నీరేజసం
జాతుం బందిని బెట్టె శీతలకుభృజ్జానూనుఁ డంచుం సురల్
నాతోఁ గూయిడి రట్లు గావున భయాలంబుండవై యాతనిన్
వీతాజ్ఞాలయుఁ జేసి పుచ్చు మిపుడే విశ్వంబు నిర్మింపఁగన్. 41

మ. అని నావాక్యము గాఁగఁ బల్కు మిఁక తాహంకారుఁ గావించి యా
వనజాతోద్భవుఁ డాఁక వీడి సుఖియై వార్తల్ పొడిం దెమ్ము పొ
మ్మని పంపం జని నందికేశ్వరుఁడు స్కందాద్రికిన్ సఖుల్ దాను దా
ర్కొని క్రీడించుచునున్న షణ్ముఖు మహాత్మున్ గాంచి మోదంబునన్.

క. నిటలతటఘటితకరసంపుటుఁడై యిటు పల్కె నతఁడు స్ఫుటవాక్యములం
జటివినతుఁడైన చిక్కటుఁ, డిటు కనిచిన వచ్చినాఁడ నినసంఖ్యాతా.

క. వనజాసను చెఱ మానుపు
మని యనిమిషమునులు వేఁడ వనజాక్షుఁడు దా
విని యిటు లొనరింపుదుఁ గా
కని యెం గావునఁ దదాజ్ఞ యనఘ నిజమమా. 44

చ. అన విని యీశ్వరాజ్ఞ దలయం ధరించితిఁ గాని దుర్గతం

బునఁ దను దా నెఱుంగక ప్రపూర్ణమహత్త్వ మనుస్వరూప మే
నని పచియించినట్టి నలినాసను ముక్కు చెఱఁ బెట్టి యూరకే
చను మని యిత్తఱి న్విడచి చక్కఁగఁ బంపఁగ నంత వెళ్లెనే. 45

తే. నలినసంభవు విడు మంచు నందికేశ
నీవు వచ్చితి గావున నే సహించి
నయ్య నిఁక నొండుపలుకకు మఱుగు మనిన
నాతఁ డరుదెంచి శివుని కారీతి దెలుప. 46

చ. విని పరహాసవక్త్రుఁ డయి విశ్వగురుండు గిరీంద్రనందనం
గనుఁగొని వింటె నీతనయు గౌళకు మచ్చుటి కింక వేగ నేఁ
జనక విధాతృమోక్షణము సల్పుఁడు వాఁ డని చెప్పి యప్పుఁ డా
య్యనఁ గడుప్రేమ మీఱ సతి నంతిపురంబున కిచ్చి చెచ్చెరన్. 47

క. పారిషదామరముని పరి, వారుండును దివ్యప్రభవాహనుండై సీ
హారకిరణార్ధధారి కుమారగిరీంద్రమున కరిగె మది ముదమొదవన్.

చ. అటు చని కాంచె శంకరుఁ డహార్యసుతావరపుత్త్రు సన్మణీ
కటకకిరీటకుండలవికాసితశోభనగాత్రు సృష్టిసం
ఘటనవిలాససమ్ముదితకాంచనశైలనివాసగోత్రుని
స్ఫుటనుతిపాత్రు దీప్తిపరిభూతసహస్రపయోజమిత్రునిన్ 49

మ. కని డాయం జనునంతలోపలన తత్కాంచోర్వీభృద్దేశి ని
గ్గన సర్గం బటు సిల్పి లేచి వృషరాట్కాండాసతీర్ణుండు సం
జనితామోదియు నైన తండ్రికి నమస్కారంబు గావించి ని
ల్చిన పట్టిం గని కౌఁగిలించి యెదలోఁ జెన్నొందుమోదంబునన్. 50

తే. అంత గిరిధన్వి పరిచారికాళి సత్వ
రముగ నుంచిన సింహాసనమునఁ గూరు
చుండి సుతు నంకతలమున నుంచుకొని శి
రంబు మూర్కొని బుజ్జిమొగంబు దువ్వి. 51

మ. తనయా యాటలు మాని వేఱె పనిమీఁద న్నిల్చుచందంబు దోఁ
చె న దేకార్యము? దెల్పుమా! యనిన నే సృష్టిక్రియారాధవ
ర్తనచే నుంటి నటన్నఁ బద్మజునిఁ గాదా మున్ను తత్సృష్టి నే
మ నియోగించినవార మిప్పు డిటు సేయం గారణం బేమొకో! 52

వ. అనిన నతం డి ట్లనియె. 53

క. తను నెదిరి నెఱుఁగ కాడిన, వనజాసనుఁ బట్టి బంధవైచితి నన నా
తనిమాట లేమొపిదప,న్వినియెదఁగా కిపుడువాని విడువుము పుత్రా!

చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు మోము వాంచియున్నఁ గ
న్గొని శివుఁ డబ్జజన్ముపయి నూల్కొనుకోపము నాదువాక్యముల్
మనమున లగ్నమౌకతన మాఱు నుఁ జాలక యున్నవాఁడె నీ
తని నవలించి చెప్పక విధాతఁ జెఱ న్విడఁడంచు నత్తఱిన్. 55

ఉ. నేరుపునేరముల్ పిదప నిర్ణయ మయ్యెడుఁ గాని యిప్పు డీ
నీరజసంభవుల్ విడుము నీమదిఁ గోపము గాఁడ నెంచు నే
గారవ మొప్ప దెల్ప వినఁ గానవు తండ్రి యనుజ్ఞ మీఱి సం
చార మొనర్చు కుచ్చితుల సాటికి రా మది నెంచినాఁడవో! 56

తే. అనిన గిరిజేశుభావంబుఁ గనుల కెంపు
బొమముడియుఁ గాంచి పార్వతీపుత్రుఁ డాత్మ
జంకి వినయంబుతో లేచి చాఁగి మ్రొక్కి
వీరబాహుని గను నంత వేగ యతఁడు. 57

క. జంభారిముఖులుచూడఁగ,నంభోరుహభవునిఁ దెచ్చిహరుమ్రోలనిడం
గుంభినిజాఁగిలఁబడివా,గ్జృంభణ మొప్పంగనతఁడుగీల్కొనుభక్తిన్.

దకారగుణితము.—

చ. దరసమ దేవదానవవిదారణ దిక్పట దీనపోషకా
దురితతమస్సహస్రకర దూషకసంహార దేవదేవ దై
న్యరహిత దోర్బలాంతకవినాశన దౌత్యభృదాది దేయ దం
భరసవిశోషణప్రథితపావక దర్పకదర్పభంజనా. 59

చ. అని వినుతించు నాతని ప్రియంబునఁ గన్గొని శూలపాణి యి
ట్లను శిఖిసాది వీ వనుచు నాటతమిం దెలియంగలేక వం
చన మొనరించె నందుకు విచారముఁ జెందకు మెప్పటట్టులన్
జని సుఖవృత్తి నొందు మని సారసగర్భుని వీడుకొల్పినన్. 60

క. మదిముదమందుచునాతఁడు, మదనారికిఁదత్కుమారవరునకువినతుఁడై
కదలిచని తొంటిగతి నిజసదనంబున భువనసృష్టి జరుపుచునుండెన్.

క. తదనంతరమున సిచ్చుటఁ
బోవలెదు మోహమున మగుడఁ బుత్రుని దనపే
రెసఁ జేర్చి యంకతలమునఁ
గద్దియించి లతాంతకాండఘస్మరుఁ డనియెన్. 62

శా. ఏరా చిన్నకుమార నీరజభవుం డేనేరముల్ సేసెరా?
సారోదార్యుఁడు పత్రిముఖ్యసుమనస్సంసేవ్యుఁ డా నాతనిం
ఘోరంబౌ చెఱ నుంచ నీకుఁ దగునా? కోపించి నీ వట్లనన్
ధీరత్వంబున బాహులేయుఁడును దండ్రిం గాంచి కేల్మోడ్చుచున్.

సీ. అన్న విధాత మి మ్మర్చింప వచ్చెడువేళఁ బ్రమ్మఱిపోవు వేళనైన
నన్ను లక్ష్యము సేయ కున్న నాతనిఁ బిల్చి యెవ్వఁడ! వీవిట కేలవచ్చి?
తనఁ దన పేరును దలమునుద్యోగంబు ఘనతయువచ్చినపనియువివ్యఁ
బెంపునఁ జెప్పినపిదప నేబ్రణవార్థ మెఱుఁగ వే-డఁగ నాతఁ డెదురుపన్ను

తే. నరయక యపార్థముగఁ బ్రణవాఖ్యమంత్ర
మును దదర్థంబు నే నని పెనుముదంబు
తొలుకఁ బలికిన తులసయా నలువ బంది
నిడితి నదలితి మీ రిప్డు విడువు మనిన. 64

చ. అనవుడు పిన్న నవ్వు నగి యబ్జభరుండు కుమార ధాత వం
చన మొనరించినాఁడ వదిసమ్మతమే? యిఁక నీవు చెప్పుమా
యసితరసాధ్యమైన ప్రణవార్థము తేట పడంగ నావుడున్
జనకునితోడ ని ట్లనియె శైలసుతాతనయుండు నమ్రుఁడై. 65

క. సర్వజ్ఞుల రగుమీరున్, సర్వేశ్వర యొకటిఁ దెలుపఁ జాలుదునే? త
ద్గుర్వధిపకథితమంత్రం, బుర్విని శిష్యుండు దెలుప నోపునె యెందున్.

తే. అయిన నాయందుఁ గలుగుదయాసమృద్ధి
కతన మన్ముఖమున వినఁ గాంక్ష చేసి
నారు గావున మీపాదనలినబలము
చేత విన్నప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు. 67

ఉ. నావుడు శంకరుండు నిజనందను వాక్యము లాలకించి తా
భావమునందు సంతసము పర్వ రహస్యముగాఁగ విందు సౌ
ఖ్యావహమామంత్రరాజ మని యాతనికై చెవి యొగ్గి సంశయా

భావముగాఁగఁ జెప్పెఁ బ్రణవప్రకటార్థ మతండు ధీరుఁ డై. 68

ఉ. ఆగతిఁ జెప్పిన న్మనురహస్యము వీనులవిందు గాఁగ వి
వ్యాగళర్గాసనుండు విని యద్భుతమోహదయానుమోదసం
యోగమనస్కుఁ డై నిజసుతోత్తము నెంతయు గారవించి యా
రా గుణధుర్య చెప్పితి పరాత్పరమంత్రము తేటతెల్లఁగన్. 69

ఉ. నీకును మాకు భేదము గణింపఁగ లే దణుమాత్రమైన భూ
లోకమునందు భక్తి కడు లోపముఁ జెందిన నట్లు గాన మ
ర్త్యాకృతిఁ బుట్టి నా దగు మహత్త్వము బోధ మొనర్చి మానవా
నీకముల న్భవాబ్ధి దరిఁ జేర్పుము నీ దగు నేర్పెలర్పఁగన్. 70

తే. ఏతదర్థంబు మును నందికేశ్వరుని ధరాతలంబున కనిచితి నాతఁడిక స
హోదరిరత్నమై భక్తి నొప్పు నాగమాంబికాదేవి తనయుండవై జనించి.

చ. అసదృశనందికేశ్వరుని యంశమునం జనియించి యిందు నే
ద్బసవనితోడ సంతతశుభప్రద భక్తి శుభానుభూతిఁ బెం
పెసఁగుచు మర్త్యమానశరణేశ్వరపద్మజనం బొనర్చుచు న్
వసుమతిఁ గొన్ని వర్షములు వర్తిలు మత్సమదాజ్ఞ వెంబడిన్. 72

వ. అని యిట్లానతిచ్చిన జనకునివాక్యములు విని కుమారుండు తన నీత
లోద్భవంబున కసమ్మతంబును జనకాజ్ఞోల్లంఘనానర్హవిచారంబును
మనంబునం బెనఁగొనుటయు నేమియుం బలుకక యశ్రుపదనుండై
యూరకున్నతతసిభావంబు శంకరుండు దివ్యచిత్తంబున నెఱింగి ధరా
తలంబున భక్తివర్ధనం బొనరింపవలయు ననుతలంపు ప్రేరేప నీఁడంబి
కాసంబోధనంగాని చక్కంబడఁడని యూహించి పార్వతిం బలంచిన
సమస్తజగద్వృత్తాంతవేదినియగు తత్సతీపతంసం బనర్ఘ్యమణిభూష
ణాలంకృతయు నిరుపమవాసనాసమాగతచంచరీకనాదమేదురంబి
తేయమేదినీజలతాంతదామాభిరామయు మందస్మితసుందరవదనా
రవిందయు రాజకీరలీలాసరోజాతహస్తయు దేదీప్యమానకాంచనాం
బరసహితయు నై యనేకనాకలోకైకకోకస్తనీలోకంబుల ధవసమా
నమణిమయంబు లగునాలవట్టంబులు గొంచును వజ్రమయదండచా
మరంబులుం గొంద అతులితశాతకుంభశుంభద్దండపుండరీకంబులుం
గొందఱు చిత్రవిచిత్రపట్టాంబరకేతనంబులుం గైకొని యరుదేర

విద్యాధరకిన్నరకింపురుషగంధర్వకామినులు సంగీతసాహిత్యవేణువీ
ణాదివినోదంబుల నింపు సంపాదింప యక్షగరుడోరగసిద్ధసాధ్యవి
ద్యామధ్యలు ఖడ్గవేత్రపాదుకాజలకలశపీఠికాపేటికాధారులై
నడువ దివ్యవిమానం బధిరోహించి స్కందమహీధరంబునకు వచ్చి
విభావరీశభూషణసభాసికటప్రదేశంబునఁ దద్వాహనావతరణంబు
గావించి తనుంగనుంగొని లేచి నమస్కారపూర్వకంబుగా నిటలతటఘటిత
కరులగు సురల నిరుపమకరుణాకటాక్షేక్షణంబున వీక్షింపుచుఁ బ్రాణే
శ్వరు డాయం జనుదెంచి ప్రణమిల్లి తదనుమతి నర్ధాసనాసీనయై
యుండి చింతాననుం డైనసుతుం గని వీఁ డిట్లు చింతాక్రాంతుండై
యున్నకతం బేమని పతి నడిగిన నతండు మందస్మితవదనుండై సతి
తోడ గతవృత్తాంతం బంతయుం దెలిపి యేతదర్థంబుగా నిన్నుఁ బిలం
పితిం గావున నీతని క్షితితలంబున కరుగునట్లు సమ్మతిపఱుపు మన
విని నగతనయ మనంబున నొక్కింత విచారించి తొల్లి భూతలం
బున సంభవంబు నొందు నిజవయస్యయగు నాగేంద్రగమనకుఁ గుమా
రుని: గుమారునింగా నిచ్చెద నన్న వచనంబున కనురూపంబుగా నీకు
రుం డానతిచ్చుట కానందంబు నొంది తనయుం డాయఁ బిలిచి
తొడలపై నిడుకొని కూఁకటులు పుణుకుచు ని ట్లనియె. 73

సీ. అన్న కుమార! మీయయ్య చెప్పినమాట కివియ్యకొనఁదగు నిలజనంకు
కతన నీకుఁ గొఱంత గలుగదు తనకు నీకొక్కింత వేఱులే కునికి నిన్నుఁ
బంచెదొ రాజనునట్టిపని కది గాక నే నమ్మ పంపఁదలంచి యున్నదానఁ
గావున నామాజ్ఞ గైకొని భూతలంబున కేగి యచ్చట కొనుగపడిన

ఆ. భక్తి నుద్ధరించి పరవాదుల నడంచి
యనుము ద్రుంచి దెసల యశము నించి
ప్రోధి మించి శర్వభక్తుల రక్షించి
మరలిరమ్ము చింత మాను మనిన. 74

ఆ. సమ్మతించి గుహుఁడు జననీజనకపాద
సరసిజాతములకు సాఁగి మ్రొక్కి
మీయనుజ్ఞ నేను మీఱంగ నేర్తునే?
యట్ల సేయువాఁడ ననుచుఁ బలికె. 75

వ. అట్లుపలికిన కుమారుని వాక్యంబులకుఁ బార్వతీపరమేశ్వరు లానందం
బు నొంది యతనిం గౌఁగిలించుకొని దీవనలొసంగి పొమ్ము వేగమ్మున
మరలి రమ్మని యనేకవిధంబుల గారవించి పారిషదబర్హిర్ముఖ బ్రహ్మా
దేవర్షి పరివారంబులతో నిజనివాసంబున కరిగి యిష్టవినోదంబులం
దేలుచుండి రక్కుమారుం డవనీతలంబునఁ జెన్నబసవేశ్వరుం డన
బసవేశ్వరభాగినేయుండై జనియించి యసదృశమహిమావిశేషం
బున భక్తివర్ధనం బొనరించెఁ గుంభసంభవా! తద్విధంబు విస్తరంబు
గా విను మని రేణుకుండు చెప్పం దొడంగె. 76

కళ్యాణపురవర్ణనము.

సీ. శ్రీసముంచితరాజశేఖరాగారంబు వరసర్వమంగళావాసభూమి
ప్రాకటవీరభద్రాకరవిభవంబు పటుదంతిముఖబలభాసురంబు
నతులరంభాదికోద్యానవిలాసంబు రమ్యవిద్యాధరభ్రాజితంబు
నగణితపురుషరత్నావళీకలనంబు ప్రబలగంధర్వవిరాజితంబు
తే. నగుచు మారట కైలాస మనుచు సకల
జనము లద్భుతపూరితస్వాంతు లగుచు
వినుతిఁ గావింపఁ దనరెఁ బృథ్వీతలమున
భాగ్యజనకంబు కళ్యాణపట్టణంబు. 77
మ. జ్వలదత్యున్నతసౌధసంఘటితభాస్వద్వజ్రనీలోపలో
జ్జ్వలకాంతిప్రకరంబు నల్దెసలఁ బర్వం బౌరలోకంబు ని
చ్చలు శ్వేతాసితపక్షయామినుల లేశం బైన స్వాంతంబునం
దెలియంజాలక సంశయించు పురి వర్ణింపఁగ శక్యమే ధరన్. 78
తే. ఆకసం బంటుకొమ్మల నమరి సద్వి
జాధిపాగార మగుచు జంభారివినుతి
పాత్రమై మూలబలముచేఁ బరిఢవిల్లి
సాలము దనర్చుఁ బురిఁ గల్పసాల మనఁగ. 79
తే. రాజమండలసంశక్తిఁ దేజరిల్లి
పుష్కరఖ్యాతిఁ జెలువొంది భువనవినుత
మేఘపదసంగతిఁ దనర్చి మెప్పు గులుకు
కరినికర మొప్పు దివిఁబోలు పురమునందు. 80

శ్వముల్ గతులు సాటికి రాఁ గని తన్మనోద్ధతిం
ఁ జేయు నింగి కయి దూఁగగ నైజఖురోత్థితావనీ
సంబరాంబరము దార్కొని క్రమ్మిన వానిచాటునం
భీతిఁ బాఱఁ గని వాని హసించుఁ బురీతురాశ్వముల్. 81

తప్పరిపథమహాధ్వజసంఘటితాచ్ఛఘంటికా
రాంభిరావములు విశ్వము నిండినఁ దచ్ఛ్రయార్తి న
లజాతబాణ పురుహూతరథంబులు గానరాదుఁ బ
లం దదీయశిఖరంబులుఁ జేర రయంబు మీఱఁగన్. 82

బోర్చుచుదమనీ,డలకులుకుచుబిలములోన డాఁగెదుసింహం
కలనమానసరి, వెలయునెయనినగుదుగ చటిపీరనృసింహుల్.

ల్ల సించుకఁ బ్రసిద్ధి వహించెను గాని నిల్చి మా
రాల్లు దెర్లు థర నాతనిప్రౌఢిమ లెక్కవెట్టఁగాఁ
యంచుఁ బద్మజునిఁ గొద్దిగ నెంచి వసింతు రప్పురిన్
లు త్తమోర్జితులు భవ్యసిరూఢవచోధురంధరుల్. 84

పద్మినీహితులు నిర్మలమూర్తులు సత్ప్రితానభా
మోదదాయకులు సుస్థిరమిత్రసమేతు లప్పురీ
రాంభిరాములయి వర్ధిలు రాజులు రాజు లెక్కసే
మవిక్రమస్ఫురణ నాతఁడు వర్తిలలేక యుండుటన్. 85

మ్మదుసత్య, వ్యాహారులు కీర్తివిజితహారశైలసమీ
లు కవిదంతిమణిహారులు గలరు పురి నసింహ్యవిహారుల్. 86

ంహాలనిర్జితబల, భద్రులు సద్గుణగణాధిభద్రులు సుఖని
వితతగభీరస,ముద్రులు గల రచట బుధసమూహాసురద్రుల్.

ంచిన సిభదానవాంతకసదనసముత్కరసంభ్రమంబు
నరసిన నేణాంకకోటీరపాదపంకేజాతభక్తమహిమ
నాలింప హిమగిరిజాధిపలలితకథాసుధాలాపచయము
గవియింప హేమధరాధరబాణానుసేవానుభావనంబు
దలపోయఁ బద్మినీహితమ్మగాంక
ంబ కాంభంగశాస్త్రచర్చ

లప్పురీవరమాహాత్మ్య మభినుతింప
నలవియే శేషఫణికైన నజునికయిన. 88

క. ఆపుటభేదన మేలెడు
భూపాలకుఁ డర్థినికరపోషణుఁడు సని
ద్యావ్యాపారచణుఁడు శుభముల
నేపుఁ దనర్ బిజ్జలాఖ్యుఁ డివ్వసుమతిలోన్. 89

ఉ. జైనకులప్రవర్ధనుఁడు శాశ్వతకీర్తియుతుండు నిర్మలా
నూనగుణాభిరాముఁడు ధనుర్గుణటాంకరణారిమండలీ
మానససాధ్వసప్రదుఁడు మన్మథమాధవరూపశాలి నా
నానరనాథసన్నుతసనాథుఁడు తత్క్షితినేత వర్ధిలెన్. 90

క. ఆరాజమంత్రివర్యుం, డై రాజిలు సకలదిగధిపాంబుజసదనా
భూరిస్తనహారాయిత, చారుసమాఖ్యుండు బసవనవిభుం డెలుఁగున్.

సీ. యేధన్యుమానసం బిందుశేఖరపాద
తోయసంభూతభృంగాయమాన
మేకృతార్థుకృపావలోకనం బర్థిదై
న్యాశుశుక్షణివార్షికాంబువృష్టి
యేపుణ్యచారిత్ర కోపయుక్త్యభిభంగ
మఖిలాన్యమతజాతహరణమూల
మేమంత్రమాహాత్మ్య మింద్రాబ్జభవముఖ
బృందారకానీకవినుతిపాత్ర

తే. మతఁడు గొనియాడఁ దగు హిమాచలేంద్ర
సంభవావల్లభనియోగసకలమర్త్య
పావనార్థమాదాఖ్యసత్పత్నిమాద
మాంబికాగర్భజుఁడు బసవార్యవరుఁడు. 92

సీ. సతతంబుగురులింగచరసమర్చలె కాని యితరార్చనంబుల సేవగించు
జంగమతీర్థప్రసాదసేవయె కాని యితరంబు రుచిగొన సేవగించు
మాహేశ్వరవ్రాతమాహాత్మ్యమే కాని యితరంబు వినుటకు సేవగించు
సతతగణాధీశసల్లాపమె కాని యితరంబు గనుఁగొన సేవగించు

తే. నెంతసజ్జనుఁ డీధన్యుఁ డెంతధీరుఁ
డెంతమహిమాఢ్యుఁ డని జను లెన్నుకొనఁగ
రాజ్యభారంబు శివభక్తి రాజ్యభార
మెలమిఁ బాలించె శ్రీబసవేశ్వరుండు. 93

తే. అనుదినము లక్షతొంబదియాఱువేల
జంగమంబుల కిష్టాన్నసమితి యొసఁగి
నిండజంగమములకుఁ బంద్రెండువేల
కనుచు వేశ్యాగృహంబున కట్టిపగిది. 94

క. అచలితతత్త్వైకంకర్య, ప్రచురశ్రవణానుమోదభరసకలదిశా
నిచయసమాగతశరణుల, ఖచరజ్యేష్ఠునకు వశమె గణుతింపంగన్.

సీ. సుజ్ఞానశీలురు సూనృతవాక్యులు త్రిభువనపూజ్యులు స్థిరమతులు
వేదాంతవేదులు వీరశైవాచారసంగ్రహకర్తలు శాంతిసహితు
లష్టవిధాంగయోగానందపరవశు లసదృశలింగలీనాత్మవర్గు
లంతకదూరు లత్యంతకరుణాసముద్రులు సిరుపమభద్రగుణులు

తే. సత్ప్రసాదాంగు లకుటిలస్వాంతరంగు
లతులభవదూరు లన్యదుర్మతవిదారు
లచలదాసోహమతులు భక్తాధిపతులు
శర్వపదపద్మభృంగముల్ జంగమములు. 96

క. పరవికచాబ్జేక్షణ సో
దరి ముక్తి సతీలలామ దారకళుకు బం
గరు పెంచు రుణము గరళము
కరుణయు పూన్కిగ నటంచు గణసింహంబుల్. 97

తే. నిండి కళ్యాణపురము పంద్రెండుయోజ
నముల నెల్లెడ నెడలేక నమితు లగుచుఁ
గాలకంధరువరభద్రగజము లనఁగ
నతిముదంబున వసియించి రంచితముగ. 98

చ. వినయవివేకభక్తిగుణవిశ్రుతుఁ డాబసవేశ్వరుండు దా
ననయము తద్గణాధిపుల కంచితకీప్సిత వస్తుజాత మిం

పొనరఁగ నిచ్చుచున్ బ్రమదమొంది సుధామయతత్ప్రసాదమున్
వననిధిఁ దేలుచున్ మహిమ వర్ధిలఁజేయుచు నున్నయత్తఱిన్. 99

కక్కయ్యగారి కథ.

శా. దృక్కర్ణేశకలాపమూర్తి సురధాత్రీజప్రభాకీర్తియు
ద్గిక్కూలప్రకరుండు కామముఖవిద్విట్సంహరుం డాశ్రిత
ప్రాక్కర్మాంబుధిబాడబానలుఁడు భాస్వత్తేజుఁ డాప్రోలిలోఁ
గక్కాఖ్యుం డొకభక్తసత్తముఁడు శ్లాఘ్యఖ్యాతి వర్తిల్లఁగన్. 100
తే. బసవదండాధినాథుండు భక్తితోడఁ
దద్గణాధిపవరు ప్రసాదంబుఁ గొనఁగఁ
దలఁచి పండ్రెండువత్సరంబులు మహాప్ర
యత్న మొనరించి యంతట నబ్బకున్న. 101
మ. కమనీయామలతత్త్వయుక్తుఁ డగునాకక్కయ్యదివ్యప్రసా
దము నేఁ గాంచఁగ నేరనైతి నకటా! తద్భాగ్య మేతీరునన్
సమకూరున్ ననుఁబోలువాని కనుచున్ స్వాంతంబులో నెంచి యు
త్తమమై యొప్పు తదీయమందిరము చెంతం జేరి యచ్చోటునన్.
ఉ. అంగణసీమ నల్లడల నంతట నింతట నిల్చి కాంచుచున్
ముంగల నొక్కచీమ కొనముక్కున నొక్కకణంబు పట్టి యే
గం గని జ్ఞాని గాన నిది కక్కయగారిమహాప్రసాద మె
బ్బంగి నసంశయం బనుచు భావమునందుఁ దలంచి వేడుకన్. 103
చ. భవములఁ బాసితి న్నిగుల భాగ్యముఁ జెందితిఁ గోరుకోర్కి చేఁ
దవిలె సమస్తసద్గుణవితానములోపల వన్నెగాంచితిన్
భువననుతాభిరామగుణపూజ్యుఁడు కక్కయసత్ప్రసాద మీ
భువిఁ గనుఁగొంటి మంటి నతిపుణ్యచరిత్రుఁడ నైతి రూఢిగన్. 104
క. అనయముగురుసంగయదేవునిగొలిచినయట్టిఫలము పొందుగ గణప
ద్వనజములుపూజగావించిన ఫలమునుదోడుతోడఁ జేకూరెబలే.
తే. అనుచు ముదమంది యప్పుడయ్యనఘమూర్తి
చీమనోటిప్రసాదంబు చేకొనంగ
నొకయుపాయంబుఁ గని యట నున్న యిసుక
జగతిపై ముష్టిమాత్రంబుఁ జల్లుటయును. 106

అక్కజముగ నవ్వాలుక, చక్కెరపొడియైనఁ దత్ప్రసాదకణంబుల్
లెక్కగొన కప్పిపీలిక, యక్కడ నిడి పంచదారకై యరుగుటయున్.
ఆనంద మంది బసవఁడు, దా నాకణ మాత్మహస్తతలమ్మున నిడి ఒల్
దీనునకు నిధియు వాడిన, చేనికి వర్షంబుపగిదిఁ జేకుఱె నాకున్. 108

ఈమహాప్రసాద మిష్టలింగార్చన
చేసికొని కొనఁగఁ జెల్ల ననుచుఁ
బొలుపుమీఱి తనదుతలఁపాఁగకొంగున
విడకయుండ ముడియవేసి యంత, 109

భక్తాగ్రగణ్యుం డైనకక్కయ్యగారి యంతర్గృహంబునకుం జని ప్రసాదోపభోగానంతరంబున సుఖగోష్ఠి నున్న యతనిం గాంచి వినయభక్తిప్రమోదంబులు ముప్పిరిగొనఁగ సాష్టాంగవందనం బాచరించి కరంబులు మొగిచి దేవా! బహుకాలంబుననుండి కాంక్షించుచున్న నాకు మద్భాగ్యంబు పిపీలికారూపం బై భగవత్ప్రసాదంబు గొనితెచ్చి యిచ్చె నేటికిఁ గృతార్థుండ నైతి ననిన నప్పరమపురుషుండు విస్మయం బంది గురుకటాక్షలబ్ధు లగువారి కెయ్యది యసాధ్యం బని తలంచి యతనితో నిట్లనియె. 110

చ. అనవరతాఖిలాంచితనిశాధిపభూషణసుప్రసాదభా
జనరసనాంచలుం డనఁగఁ జాలిన నీకు మదీయకర్తయై
జనసుతి గాంచు చెన్నయప్రసాదము సంభవమాట! చోద్యమే
నను నొకపెద్దసేయుటకు న్యాయమె నీకు వివేకభూషణా! 111

చ. అని సరసంబుగాఁ బలికి యంపిన బండరితత్ప్రసాదముం
గొనుతఱి నాత్మగేహమునకుం జనుచో నెదు రేగుదెంచి పా
వనసుగుణాభిరామ శివభక్తిలలామ దయాబ్ధిసీమ యా
ననఁ దగు నక్కనాగమ సముంచితసంభ్రమ మొప్ప నిట్లనున్. 112

ఆ. ఎచట కేగి తయ్య యిష్టలింగార్చన
సమయ మయ్యె వేగ స్నానవిధులు
సలుపు మనినఁ దనదు తలపాఁగ యొక్కచో
నునిచి తడుపు గట్టుకొని రయమున. 113

జలకం బాడఁగ నేగిన, నలినీదళనేత్ర యక్క వాగాంబిక యా

తలపాగకొంగుముడిఁగని, వలమగుసంశయముతన యెదంజనియింపన్.

క. నాముద్దుతమ్ముఁ డెన్నం, డేమియుఁ దామూటగట్ట నెఱుఁగఁ డిదేమో
యీముడ్డుపుఁజూడవలెనని, ప్రేమినకుతుకమున ముల్లెవదలిచి కాంచెన్.

ఉ. కాంచి గణప్రసాద మగుఁ గా యని సంతస మంది ఫుల్లనే
త్రాంచలమోదబాష్పయుతుఁ డై బసవండు గణాలయంబులన్
సంచితభక్తి వారలప్రసాదము గోరికదీఱ మెక్కి యొ
క్కించుక దెచ్చె నా కొసఁగ నెంతయుఁ గూరిమి గల్గుఁ గావునన్.

ఆ. ఈప్రసాదమహిమ యెంచి వర్ణింపఁగ
నలవి యగునె తమ్మిమొలక కైనఁ
గలువవిరులతేనిఁ వలమానికము గాఁగఁ
దాల్చినట్టి దొరకుఁ దప్ప జగతి. 117

సీ. ప్రబలారివర్గదీప్తప్రతాపంబున కంటకం బగు నిమ్మహాప్రసాద
మతులితదుర్విషయావనీధరముల కశనిరూపం బిమ్మహాప్రసాద
మత్యుగ్రతాపత్రయాంభోదములకు ఝంఝూనిలం బగు నిమ్మహాప్రసాద
మచలితమాయాబలాటవీస్థలమున కనలతేజం బిమ్మహాప్రసాద

తే. మఖిలవేదాంతవేద్యమౌ హరునిభక్తి
కాస్పదం బయి తగు నిమ్మహాప్రసాద
మలఘుతరనాదబిందుకళాత్మకంబు
తలఁపఁగా నిమ్మహాప్రసాదంబు జగతి. 118

క. అని కొనియాడుచు మోదం, బునఁ దద్దివ్యప్రసాదమున కతులితవం
దనము లొనరించి వేగం, బున లింగార్పితముఁ జేసి భుజియించె నటన్.

తే. బసవదండేశుఁ డామోదకుసుమవారి
స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి
లీలఁ జెన్నొందు లింగార్చనాలయంబుఁ
జేరి చిత్రాసనమున నాసీనుఁ డగుచు. 120

తే. భూతి రుద్రాక్షమాలికల్ పొసఁగఁ దాల్చి
కరతలంబున నిష్టలింగంబుఁ బూని
సద్గురుఁ దలంచి తనయగ్రజాతఁ బిలిచి
నిరుపమానందభరితహృత్సరసుఁ డగుచు. 121

క. అక్కా! పాగాకొంగున
కక్కయ్యమహాప్రసాదకణ మున్నది నే
మక్కున మెక్కఁగవలయును
జక్కఁగ గొని తెమ్మటన్న సతి యిటు పలికెన్. 122

క. పాగాకొంగునఁ బ్రసాద, మేఁ గని నా కొఱకు దెచ్చి తినని కడపం
వేగ భుజించితి నన విని, తా గుండెగుభిల్లు మనఁగఁ దలపోసె మఱిన్.

ఉ. అకటా! నా కిపు డేల గల్గు? నిజచిత్తాంభోజపీఠస్థితాం
తకసంహారసదావిలీనచరణోద్యత్కృత్యకక్కాఖ్యభ
క్తకలాపప్రథితప్రసాదకసుధాకల్లోలినీసౌఖ్య మిఁ
గను సౌరభ్యము చేకుఱం గలదె లోకంబందు వీక్షింపఁగన్. 124

సీ. కారణజన్ముఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసాదము గొన నెమ్మదిఁ దలఁప నేల?
తలఁచి పంచేంద్రియతత్పరములు పొంచ నాతోఁటి పుణ్యంబున దొరక నేల?
దొరికిన నచట సంతోషినై మెక్కక తలపాగకొంగున దాఁచ నేల?
దాఁచిన నాగాంబ తత్ప్రసాదముఁ గని తోడఁదె నన్నడుగక కుడుచ [నేలఁ
తే. కుడుచ నేర్పరి యాయక్క కుమతి నేను
జేల నైనట్టి నా కిట్టి కేల గల్గు!
సంగమేశ్వరుకరుణ యింతాయ నుండె
నెంతో చింత యొనర్చిన నేమి గలదు!. 125

క. నేమరు నిటు దలపోసిన, సామయునకు ముక్తిగలదె సామయ్యినచో
కామిత భోగులు చేకొనె, నీమహిలోన నెడుమాట యేనిజమయ్యెన్.

క. అని యిట్లు నాగమాంబా, వనజాతాస్యప్రకృష్టభాగ్యంబునకుం
దన యెఱుక లేమికెంతయు, మనమునఁ దర్కించుచుండె మాటికినంతన్.

ఉ. భోగివిభూషణాజ్ఞ మెయి భూమికి వచ్చి మయూరవాహనుం
డాగమవేద్యసర్వమహిమాకరకక్కయసత్ప్రసాదసే
వామహిమంబున న్మిగులఁ బావనమై కనుపట్టె నిప్పు డీ
నాగమగర్భసీమ యిఁక నాదుమనోరథసిద్ధిఁ గాంచితిన్. 128

క. ఈసుదతీమణికడుపున, భాసురముగఁ బుట్టి కీర్తిఁ బ్రబలెద నని యు
ల్లాసమునఁ గార్తికేయుం, డాసతి గర్భప్రవేశమై చెలువొందెన్.

క. జలజాయతాక్షిగర్భ
స్థలమందుఁ గుమారమూర్తి తగ నిల్చినచోఁ
గలమగుచు గర్భచిహ్నం
బులు గానఁగ నయ్యె జనులు ముక్కుముడువఁగన్. 130

మ. ఇది యేమో విపరీత మంచుఁ దనుఁ డా నేరంబునుం జెందుచున్
మదిలో సిగ్గున నెవ్వరిం గనక యానాగాంబ యున్నంత నా
సుదతీరత్నముచొప్పు గాంచి బసవేశుం డెంతయుం జింతచేఁ
జెదరం బాఱఁడు చిత్తమందుఁ దలపోసెన్ బెక్కుచందంబులన్.

క. అవివాహ పుణ్యచారిణి, ప్రవిమలసద్భక్తియుక్తభావంబుజ యీ
ధవళాక్షి యిట్టిసంపద, దవులన్ వలసెన్ విధాతతల పేమందున్.

క. కలలోన నైనపురుషుని, దెలియం జూడనికళావతీతిలకము తె
క్కలిగర్భము దాల్చె నె యని,నలుగురువినినిందచేసి నవ్వఁగవలసెన్.

క. ఏమని యూఱడియుందుదు,నీమహిజనులాడుకొనెడుహీనోక్తులు నే
నేమని చెవులం జొనుపుదు, నామది నరిలేనిచింత నాటఁగవలసెన్.

ఆ. లోకనిందఁ బాపి మాను సద్గతిఁ జూపి
యరయు మిట్టితఱి మహానుభావ !
నీవె దిక్కుసుమ్ము దేవ! సంగయదేవ !
యనుచు గురునిఁ దలఁచుననవరతమున. 135

సీ. బాగైనతగటంచు పాగలోఁ జెక్కిన
కమ్మపువ్వులబంతి గుమ్మ గులుక
నగమీఱఁ బైఁ బల్లెవాటుగా వైచిన
జిలుగురెంటెపుడాలు చెలువు మెఱయ
డాకేలఁ దవిలించు దంబైనరతనాల
కడియంబు రవలచే ఘల్లు రనఁగ
మెయినిండ నలఁదిన మెఱుఁగు గంధపుఁదావి
మించి నల్దిక్కులు ముంచికొనఁగఁ
తే. గేల నందంబు గలబొంచెకోల దనర
నుదుట మెఱుపైనబూది సంపదలు నింప

వెడఁదయురమున లింగంపు వేటు దనర
సంగమేశ్వరుఁ డోకమిండజంగ మగుచు. 136

తే. నెదుట నిల్చినఁ గని బసవేశ్వరుండు
జంగమాంఘ్రిద్వయమునకుఁ జాఁగి మ్రొక్కి
వేదసూక్తుల నెంతయు వినుతిఁ జేసి
సముచితాసనమున నుంచి సంభ్రమమున. 137

తే. అర్ఘ్యపాద్యాదు లిచ్చి యయ్యనఘమూర్తి
పార్శ్వతలమున నంజలిఁ బట్టి భయము
భక్తియును నాత్మలోపలఁ బాదుకొనఁగ
వినయమున నున్న శిష్యునిఁ గని గురుండు. 138

తే. బసవ! నీమోము వెలవెలఁబాఱె యున్న
దేమి కత మని యడుగ నోస్వామి! యొకటి
విన్నవించెదఁ దోఁబుట్టువెలఁదికతన
యొక్కబలునింద సంభవ మొందె ననిన. 139

క. చింతలకు నిందకై యా, వంతయు నీమనసుతోన యంగన యితర
భ్రాంతివహించు నెగర్భో,దంతమునకు వేఱె యొకకతముగలదనఘా.

తే. అంబ పులినితంబ దయావలంబ
వృజినగిరిశంబ ముఖవిజితేందుబింబ
చికురపరిభూతరోలంబ శ్రీవిడంబ
డంబుగా నొకనాఁడు ముదంబుతోడ. 141

ఉ. రాజతశైలకూటనవరత్నమయాంచితసౌధమధ్యవి
భ్రాజితరత్నపీఠమున వాణిశచీప్రముఖాదితేయనీ
రేజవిలోచనల్ గొలువ శ్రీ దళుకొత్తఁగ నున్నవేళఁ దే
జోజితకోటిసూర్యుఁ డగుచుఁ శరజన్ముఁడు వచ్చెఁ జెచ్చెరన్. 142

ఆ. వచ్చి సుతునిఁ జూచి వాంచి కేల్గవ సాఁచి
నాథనంబుకుప్ప నాదుహంస
నన్నుఁ గన్నతండ్రి నాపట్టి నాచిల్క
రార యన్న యనుచు గారవమున. 148

శా. తా ముద్దాడుచుఁ గౌఁగిలించుకొని మూర్ధఘ్రాణము
ల్వ్యామోహంబున నంకమం దిడి తదీయాలాపముల్
నేమేమీ యని మాటిమాటి కరుదై యింపొంద నగ్గిఁ
గామారిప్రియభామ తోష మొదవంగా నన్నచో న

క. నాగేంద్రగమన యన మిహి
కాగతనూభవకుఁ బ్రియవయస్య యపుడు త
ద్రాగంబుఁ గాంచి యొకసఖి
తోఁ గీల్కొను మందబుద్ధి దోఁపఁగఁ బలికెన్.

చ. అరయఁగ నాత్మగర్భజుని యట్టుల నీవరజన్ము వేడ్క ని
దరయక గాంచువారు తను నాలము సేయుదు రంచు
గిరికరజాతముద్దు దిలకింపఁగ లాలన మాచరించె నో
కరివరయాన! యీమె యెడఁ గాంచితి మెందున లేనిచొ

క. అని సెలవిఁ బొఱనవ్విన, వనితం దిలకించి కోపనహ్వా క
కనుగొనలఁ జాఱఁగా ని, ట్లని యెక్కి మిహికాధరాధరపుత్త్రి

ఉ. దైవతసంచయాధిప సుధాకరశేఖర వీర్యజన్ముఁ డా
నావరపుత్త్రుఁ గన్గొని మనంబున నోరువఁజాల కిట్లు పా
పావహవాక్యముల్ సుదతి యాడఁగఁ గూడునె మేలు
భావము గాన నవ్వె నిఁకఁ బల్కులు వేయును నేల ః

క. ప్రేలరితనమున నిటు నిం, దాలాపము లాడి నవ్వి తిటు
బ్భూలోకంబున నింపల, కాలయమై జననమందు మంజ

మ. అని యీతీరున శాప మిచ్చిన నవశ్యాయాద్రిజానవ్యా
వ్యనజాతంబులపై నొరంగి మవిలో దైన్యంబు రెట్టింపఁ
ననియె న్వారణయాన తల్లి యిటు నాయం దొక్కయె
జనునే? నవ్వుచు నాడినట్టిపలుకుల్ సత్యంబుగాఁ గొంద

ఉ. దావునసుందనీక వసుధాస్థలి సంభవమందు మంచు బ
శాప మొసంగ నీ కగునె? జన్మము నొందఁగఁ జాల ర
బాపఁగదే యటంచు బహుభంగుల వేఁడిన గౌరి నెమ్మ
గోప మొకింత డిందుపడఁ గోమలి కిట్లని యెక్కి బ్రియ

శాపంబు దప్పదు గావున
వణీతలమున నుద్భవము నొంది
హింత వై భక్తభక్త్యవశేష
మాహాత్మ్యమున గర్భ మమరఁ దాల్చి
; సందింపఁ బండ్రెండువర్షముల్
రియించి పుట్టెడుపట్టినఁన
నాదంబుఁ బోకార్చి సద్భక్తి
ర్యాచేఁ గొన్నివత్సరము లుండి
ంటు దమ్ము నాపుడు మగువ మ్రొక్కి
సాజ్ఞ జనన మొందెదను గాని
నారుఁ గుమారుఁగా నిమ్మటన్న
గాక యని గౌరి యానతిచ్చె. 152

మనయానతి, నాగాంతకవాహుఁడయ్యానందనుఁడనుచుఁ
గమున ముదమున, నాగమవై జగతిపావనంబుగఁబుట్టెన్.

తోఁబుట్టువు, పావనగుణశీల దీనిభామ దెలియం
ఁ యేరికైనను, నీ విం కిటఁజింతలుడుగు నిరుపమచరితా.

ర్యుఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసా
ంబు గైకొనుమహత్త్వంబువలనఁ
గర్భంబుఁ దాల్చి తద్గర్భస్థుఁ
యున్న వాఁడు షడాననాఖ్యుఁ
నఁ బడియు రెండేండ్లకు బిడ్డలు
భ సర్వజనులు నాశ్చర్య మొంద
శకర్ణమునఁ బుత్రుఁ డుదయించు
ద్వాదశవత్సరబాలుఁ డగుచు
జెన్నబసవఁడా జనెదునామ
నావింపు మని వృత్త మెల్లఁ దెలిపి
పఁ డంతర్ధానసరణిఁ దాల్చె
ంతటు లింగదర్పణమునందు. 155

సీ. పద్మాసనస్థుఁడై పరమేశ్వరునకు హృ
త్పద్మంబు నెలవుగాఁ బరగువానిఁ
బశ్చిమనాళసంభవఘంటికారవ
పరవశభావుఁడై పఱలువానిఁ
గడు నధోముఖములౌ కమలంబు లాఱును
నూర్ధ్వముఖములుగా నొనరువాని
శశిరథస్యందనశర్మనిర్మలసుధా
స్వీకారవృత్తిచేఁ జెలఁగువాని
తే. నమలబిందుకళాతీతుఁడైనవాని
నయుతసూర్యప్రభాభాసుఁడైనవాని
నాత్మసోదరిగర్భమునందుఁ గాంచి
యాపె కెఱఁగించి సంతోషమంది యుండె.
తే. ద్వాదశాబ్దంబు లంతట దఱియరాఁగ
నెలమితో నొకనాఁడు మహీశుఁ జేరి
గూఢచారుఁ డొకండు డాఁ గొంకి కొంకి
పలికె జోహారొనర్చుచు భయము మిగుల. 1
క. జననాథ! నేఁడు ప్రోలం, జనియించిన వార్త లిపుడు సర్వముఁ దెలి
న్వినివచ్చినాఁడఁ దెలుప,న్మనమున శంకింతు ననిన మనుజేశుఁ డను
చ. మనమున భీతి దక్కి మనుమానముఁ జెందకు మెట్టివార్తలై
నను వినుపింపుమా యనిన నాథునితోడుత గూఢచారుఁ డి
ట్లనుఁ బురిలో వధూజనము లంతట నింతట గుంపు గుంపులై
మనబసవన్నఁ జేరుకొని మాటికి నిట్లనసాగి రెంతయున్. 1
క. బండారితోడఁబుట్టువు, నిండిన యశ మెల్ల వరదనీటఁ గలిపి తా
పెండిలిగాకటమున్నే, యుండె న్గర్భమున లజ్జ నొందెడుమదితో
మ. బసవామాత్యుఁడు శైలజారమణసద్భక్తాగ్రగణ్యుండ సి
ద్వసుధన్నా కెదు రెందు నెవ్వరను గర్వస్ఫూర్తినో తోడఁబు
ట్టు సరోజానన పీడఁజాలకయె మూఢుండై మనోవీథి సా
ధ్వసముం జెందక రంకు గల్పుకొనె నెంతల్పుట్టెనివ్వేళలోన్. 1
ఉ. ఏమనవచ్చు నింక నని యింతులు కొందఱు వల్కి రంతలో

తామరసాయతాక్షులు విదగ్ధులు వారి నదల్చి తాళరే
యేమిటికీ కఠోరపరిహేళనవాక్యము లయ్యమాత్యుఁడే
భూమిపరుండు గాన మనబోఁటికి నేటికి? మాటి కిట్లనన్. 162

తే. అనుచుఁ బెక్కువిధంబుల నాడుకొనఁగ
విని తెలుపవచ్చినాఁడ నుర్వీకళత్ర !
యనిన నౌఁ గాక యని వాని ననిచి నృపతి
తనమనంబున నిట్లని తలఁచె నపుడు. 163

ఆ. బసవఁ డిట్టికలుషబద్ధుఁడై యుండుట
తెలిసి యూరకునికి వలనుగాదు
వసుధలోన సకలవర్ణాశ్రమాచార
సరణు లెల్లఁ జనవు వరుసతోడ. 164

క. సకల మెఱుఁగు 'రాజా రాష్ట్రకృతం పాపం' బటంచుఁ జదువులు భువిలోఁ
బ్రకటింపఁ దెలిసి నే నూరకయుండుట చనునె యనుచు రభసముతోడన్.

ఉ. కంచుకి నొక్కనిం బిలిచి గ్రక్కున నేగి ప్రధానుఁ దోడితె
మ్మంచు ననుజ్ఞ యిచ్చినఁ దదాజ్ఞ శిరంబునఁ దాల్చి వేగ యే
తెంచి వినమ్రుఁడై బసవశేమణి! సద్వినయం బెల్ప రా
జంచితలీల నిన్బిలువ నంపిన వచ్చితి నంచుఁ జెప్పినన్. 166

క. ఘనుఁడగు నబ్బసవాగ్రణి, తనపరివారంబు గొలువఁ దగుకీవి మెయిన్
జనిధరణీనాథుఁ గనుం, గొని యుచితాసనమునందుఁ గూర్చున్న యెడన్.

చ. కనుగవ కెంపు నింప నలుకన్ బసవేశునిఁ జూచి బిజ్జలుం
డనియెఁ బ్రధానశేఖరుఁడవై నుతిగాంచుట వన్నె కెక్క యి
ట్లనుచితవృత్తికిం దగిలి యగ్రజచీఁకటితప్పు నైనఁ గూ
డునె కులశీలమానములు డొంకి చనన్ ధరణీతలంబునన్. 168

క. బలయుతుల మము మాకేమని, నలుగురిలో నిందఁ జెంద న్యాయమె మిమ్ముం
గలసి వసించుట మాకుం, జలకనయగుఁ గన్నె కెట్లు చూలయ్యె? ననన్.

మ. ధరణీకాంతునిఁ జూచి యిట్లనియె శాంతస్వాంతుఁడై కల్మషా
కరవాక్యంబుల లాభమే మిటకు నాకంజాక్షి దప్పింతు దు
ర్భరగర్భస్థితి దానినే యడుగుఁ డేర్పాటయ్యెడు నీకు నం
చు రయం బొప్పఁగ బిజ్జలానుమతిచేఁ జోద్యంబుగా నత్తఱిన్. 170

చ. తన కగు నాప్తు నొక్కరునిఁ దా దరిఁ జేరఁగఁ బిల్చి నీవు వే
చని యిట కక్కనాగమను జయ్యనఁ దోడ్కొని ర మ్మటన్న న
య్యనఘచరిత్రుఁ డేగి సతియంఘ్రులకుం ధరఁ జాఁగి మ్రొక్కి మా
యనుజుఁడు ధారుణీపతి సభాంతరమందున నుండి చెచ్చెరన్. 171

చ. అచటికి నిన్నుఁ దోడ్కొని రయమ్మున ర మ్మని పంప వచ్చితిన్
విచికిలగంధి! యంచు సభవృత్తము లెల్ల నెఱుంగఁ జెప్పఁగా
నచలితచిత్తయై గురుపదాబ్జము లాత్మ ఘటించి మ్రొక్కి భ
క్తచయదయాకటాక్షమునఁ దార్కొను వేగ శుభంబులం చొగిన్.

క. మేలగు సన్మణిఖచితాం, దోలికలో నెక్కి సఖులు తో నడువఁగ న
బ్బాలామణి బిజ్జలుని స, భాలయ మటు చేరి యంతికావని నుండెన్.

క. అప్పుడు గోత్రాకాంతుం, డప్పావనిఁ జూచి యజ్ఞుఁడై యాహా! యీ
యొప్పులకుప్పకుఁ జెప్పఁగఁ, జొప్పఁడని గుణంబు పుట్టె క్షోణీస్థలిపై.

ఉ. పాపుబ్రహ్మవ్రాత నగుపద్ధతి దప్ప దటంచు నెంచి యా
భూపపురందరుం డనియెఁ బొల్తుక! పెండిలి లేనియట్టి నీ
వేపగిదిన్ సగర్భ వయి తేర్పడఁ జెప్పు మటన్న భూమిభృ
చ్చాపవచంబు లాత్మ నిడి సాధ్వ్యధ రాధిపుతోడ ని ట్లనున్. 175

క. ఏకర్మం బెఱుఁగని నే, నేకైవడిఁ దెలుప నేర్తు? నీగర్భస్థుం
డౌ కొమరుమిగులు శిశువుం, బ్రాకటముగ నడుగ నాత్మపద్ధతిఁ దెలుపున్.

చ. అన విని విస్మయాన్వితహృదంబుజుఁ డై ధరణీశుఁ డెన్నఁడున్
విననియపూర్వవాక్యములు వింటిమి యీసతిపల్కు లెట్టు లై
నను గనుఁగొంద మంచుఁ జెఱున వ్వాలయన్ సభవార లబ్బురం
బని వినుచుండ ని ట్లనియె నప్పుడు పెద్దయెలుంగున న్వడిన్. 177

వ. తద్గర్భాంతరార్భకు నుద్దేశించి. 178

ఉ. ఓహో! యీసతిగర్భదేశమున నేయోజం బ్రవేశించి తీ
వ్యాహారంబు వినంగ నీసభజనుల్ వాంఛించియున్నా రనన్
నీహారాచలకన్యకారమణపన్నీరేజభక్తుండు కో
ధాహంకారమదాదిదూరుఁడగు కక్కయ్యాఖ్యుభాస్వత్కృపన్. 179

క. ఈనాగాంబ గ్రహించిన, మానితదివ్యప్రసాదమహిమమువలనన్
నేనంగకలనఁ జెందితి, భూనాథ! యటంచు శిశువుపలుపుగఁ దెలుపన్.

చ. విని సభవార లెల్ల నతివిస్మయ మందఁగ రాజు నెమ్మనం
బున నభవాంశజాతుఁ డని బుద్ధి నెఱింగియు డింభకావలో
కనకుతుకంబుచే నమరి క్రమ్మఱ సిట్లనియెన్ ద్దివ్యద
ర్శన మొనరింప మా కిపుడు చాలఁగఁ వేడుక యయ్యెఁ గావునన్.

చెన్నబసవేశ్వరావతారఘట్టము.

ఉ. తావకదర్శనం బొసఁగి ధన్యులఁజేయు మటంచు వేఁడ న
బ్జభవరవాక్యముల్ విని యపూర్వమహామహిమంబుఁ జూపఁగా
భావమునం దలంచి హరుపాదము లాత్మ ఘటించి నాగమాం
బాఖరగర్భసంగతకుమారుఁడు భూరిగుణాఢ్యుఁ డయ్యెడన్. 182

ఆ. తల్లికంటె నితరదైవంబు లేదని, సకలవేదసమితి చాటుఁ గాన
నట్టితల్లిప్రాసనాయాస మొందింప, గలవదనుచునొకయుపాయమెంచి.

చ. సురుచిరలీలదేహ మతిసూక్ష్మముగా నొనరించి దూషకో
త్కరముల వాక్ప్రబంధములు గాఁగ మెఱుంగువిధంబునం దిగం
తరగత తేజుఁడై జననిదక్షిణకర్ణము నిర్గమించి సుం
దరతను వొప్పఁగా నిలిచె ధారుణినాథునియంతికంబునన్. 184

క. అలరుల సోనలు గురిసెన్, తెలివిం జెలువొందె సకలదిక్కులు దలమై
నెలకొనుచు దేవదుందుభు, లొలసెన్ నాగాంబికాత్మజోదయవేళన్.

ఆ. అపుడు తత్కుమారుఁ డంబికాంఘ్రులకు న
మస్కరించి తపనుమతిని బసవ
దండనాయకునిపదంబుల కెఱఁగిన
లేవనెత్తి కౌఁగిలించుకొన్న. 186

తే. ఫాలమున భూతి ధరియించి ప్రణవసహిత
శైవపంచాక్షరము కర్ణశష్కులికను
జొనిపి వరదివ్యలింగయుక్తునిగఁ జేసి
శిష్యునిగఁ జేయుకతన రోచిష్ణుఁ డగుచు. 187

తే. పదియు రెండేండ్లబాలుఁడై యెదుర నిలిచి
వెలయు డింభకుఁ గాంచి యుర్వీవిభుండు
నిరుపమాద్భుతమందాక్షభరితుఁ డగుచు
నాత్మలోపల నప్పు డిట్లు లనుచుఁ దలఁచె. 188

చ. కులుచఁదనంబు వచ్చు నని కొంకు వహింపక నిర్మలాత్ముఁడై
వఱలినయట్టి శ్రీబసవవల్లభుసన్మహిమంబు ముందుగా
నెఱిఁగి యెఱింగి యుండి యిపు డేటికిఁ గానిపరీక్ష చేసితిన్?
గొఱవిని నెత్తి గోకికొనుకూళలభంగి వివేకహీనతన్. 189

క. ఇప్పరమపవిత్రులకున్, జొప్పడునే యొక్క యఘము క్షోణీస్థలిపై
నెప్పాట నైనఁ జూడఁగ, నిప్పునఁ జెదలంటు నేర్చునే వివరింపన్.

చ. అనుకొని దండనాథుఁ గని యాదొర యిట్లను నీవు సత్కృపం
గనినఁ దృణంబు మేరు వగుఁ గాదనినం దృణమౌను మేరు వో
యనఘ! నుతింప శక్య మగునయ్య? భవన్మహిమంబు లంచు నా
చ్చిన మృదుభాషల న్నుతిచేసె జనావళి చోద్య మందఁగన్. 191

మ. కమనీయామలరత్నభూషణములన్ గార్తస్వరాంభోజ్జ్వల
త్సుమహాచ్చేలము లిచ్చె గాఢతరసంతోషాత్ముఁడై యక్కనా
గమకున్ శ్రీబసవాదినాథునకు లోకవ్యాప్తి సత్కీర్తిసం
గమత న్మించిన యర్భకోత్తమునకున్ గల్యోత్సవం బొప్పఁగన్. 192

క. అంతట నాగాంబామణి, కాంతాసంఘంబు గొలువ ఘనసంతోషా
క్రాంతస్వాంతాంబుజయై, వింతగ నిజభవనమునకును విజయము చేసెన్.

సీ. బసవేశుఁ డానందభరితాంతరంగుఁడై
రాజానుమతిచే విరాజమాన
దంతావళంబుపైఁ దనయల్లు నెక్కించి
తానును దో నెక్కి ధవళచామ
రాతపత్రంబు లనల్పంబులై యొప్ప
భేరీమృదంగముల్ బోరుకొనఁగ
గణికాంగనానృత్యగానముల్ చెలఁగంగ
వందిమాగధులు కైవార మొసఁగ

తే. వఱచు చతురంగబలము క్రిక్కిరిసి నడువ
వేత్రహస్తసాహోరవవితతి దనర
నమితమంగళాలంకృతం బైనపురము
రాజవీథుల నరిగె విభ్రాజితముగ. 194

చ. ఘనబసవేశు నర్భకుని గన్గొనెఁ బౌరనికాయ మప్డు శో
భనసహజాకృతిస్ఫురణపాటితశక్రతనూజకాములన్
వనరుహసంభవాదిసురవర్ణితదివ్యగుణాభిరాములన్
ధనదసఖాంఘ్రిసేవకహితప్రదనాములఁ గీర్తిధాములన్. 195

చ. ఎడనెడఁ గామినీమణులు హేమమయోన్నతసౌధవీథులన్
గడు ముద మొప్పఁగా నిలిచి సవ్యసుమాక్షత భవ్యలాజలం
పడరఁగఁ జల్లి రంతట వృషాధిపుపై మఱి నాగమాంబికా
జడజముఖీతనూజుపయి సర్వజనాళికి చోద్య మందఁగన్. 196

తే. జన్నిగట్టుముత్తైదువల్ జతల జతల
నిలిచి యాడాడఁ బుత్తడితళుకుఁబళ్ళె
రములతో మంగళారతుల్ ప్రమద మెసఁగఁ
బట్టి యిచ్చిరి యమ్మహాభాగులకును. 197

క. విలసితమణిమయసౌధ, స్థలములపై నుండిచూచుతామరసాక్షుల్
తెలియఁగనొండొరులతోడన్, బలికిరి పికకలనినాదపద్ధతి నిటులన్.

సీ. నలినాక్షి! యీతఁడే నాగాంబికాకర్ణసంభవుం డైనట్టి డింభకుండు
ఘనవేణి! యీతఁడేగర్భంబులోపలఁబదియు రెండేండ్లున్నబాలకుండు
మానిని! యీతఁడే మారటరుద్రుఁడై యవతారమెత్తినయర్భకుండు
చంద్రాస్య! యీతఁడే జననినిందలఁబాపి, పతి చేతమన్ననవడయుకుఱ్ఱ
తే. కంటిమిగదమ్మకన్నులకలవుదీఱఁ, బుట్టువులు నేఁడుసఫలతఁబొందెఁగాదె
యనుచునీరీతిఁ బురజనులందు నిందు, వినుతిసేయుచు నుండిరి వివి [ధగతుల.
వ. మఱియును.

సీ. ద్వాదశాబ్దంబులుతల్లిగర్భములోన నుండు టేయాశ్చర్యమువిదలార
యుండెఁబో తనుఁబిల్వమండలేశునిసభఁబలుకుటంతకువింత భామలార
పలికెఁబో యంతలోఁబడఁతికర్ణమునందుఁబుట్టుటచిత్రంబుపొలతులార
పుట్టెఁబో తనతల్లిపొట్టనుండేండ్లతో నిలుచుట చోద్యంబు నెలఁతలార
ఆ. యీజనానుమోదుఁడీభానుసిభతేజుఁ, డీనయానసుద్రుఁడీశుభాంగుఁ
డీప్రసాదజనితుఁ డెంతపుణ్యాత్ముఁడో, యెన్న నేరిశక్య మింతులార!

మ. కలికీ! శంకరభక్తులెల్లఁ బ్రమథుల్గాకున్న నీ వింత ము
న్కలనైనన్ గనుఁగొంటివే! యిపుడు కక్కాఖ్యప్రసాదంబుచే

మొలచెన్ గర్భము నాగమాంబమణి కాముగ్ధ స్వీచారింప నే
తలపుం జెంద నెఱుంగనట్టి యబలం దప్పించు టే తప్పగున్. 202

చ. పరమపవిత్రయైనసతిభావ మెఱుంగక కానిచేష్టలం
బరగెను నాగమాంబ యని పల్కితి మయ్యయొ! మున్ను నిందగా
దురితము వచ్చె నీయఘము ద్రోల్గఁగఁ జేసెదుమార్గ మెయ్యదో
హరహర! తెల్పుమాలిన జనావళి కెక్కుడిసత్యవాక్యముల్!. 203

చ. అసమశిలీముఖాంతకము దానవహామూర్త్యపరావతారమా
బసవనితోడఁబుట్టు వఁట భక్తవరేణ్యపదానలగ్నమా
నస యఁట సర్వపావనగుణంబుఁ బోరి వఁట యట్టిసాధ్వికిన్
వసుమతిలోనవేఱ యొకవాంఛ జనించునె? యెంచిచూచినన్. 204

క. తెలియక యాడిన క్రింవటి, పలుకులవలనన్ ఘటించుపాతకమిప్పుడీ
యలఘుమహాత్ములఁ గనుటన్, దొలఁగెన్ సమసూరు ముక్తి తుది మన
[కరయన్.

చ. ఇటు వినుతింపుచున్ గరము కెత్తి నమస్క్రియ లొప్పఁజేయుచున్
బటుహాథమామికామునజబంధురనాదము లాలకింపుచున్
స్ఫుటనటనాదిచోద్యములు చూచుచు నచ్చెరువొందుచుండి స
త్కటకనివాసు లయ్యెడ వికాసమనోనళినాభిరాములై. 206

క. ఈచందంబునఁ బురజన, లోచనపర్వంబుగాఁ జెలుగుచుం బ్రభులై
యాచకవాంఛిత మొసఁగుచు, శేచరఁ దృప్తిమునొందికీర్తింపంగన్.

ఆ. రాజ్యలక్ష్మినివాసమై ప్రణుతి కెక్కు
నిజగృహమునకుఁ జను దెంచి నిరుపమాన
భద్రదంతావళము డిగ్గి భాగినేయు
కరము చేఁబట్టి బసవఁ డక్కజము మిగుల. 208

క. కంచుకులుపాయఁదొలఁగుచు, ఓంచుఁబుగోపితినదుపహర్షముతోడం
గాంచనసింహద్వారం,బంచితగతిఁజొచ్చి యరిగి యచ్చటరహిచేన్.

ఉ. భర్మమణీసమంచితసభాభవనాంతరరత్నపీఠిపై
నిర్మలభావుఁడైన భగినీసుతు నుండఁగఁ జేసి భూమిభృ
ద్ధర్మసమానమూర్తియగు తానును నందె వసించి కొంతసే
పర్మిలి సర్వచోద్యనివహమ్ములుఁ జూచుచు నుండి యంతటన్. 210

చ. నిరుపమకాంచనాంబరమణీమయభూషణసంతతిం గవీ
శ్వర బుధవర్య మౌరజిక వాంశిక వైణిక నర్తకాదులన్
సిరి దొలుకాడఁ దృప్తులుగఁ జేసి ముదంబున వారి నెల్ల మం
దిరముల కన్పి యబ్బసవధీమణి లోపలి కేగి వేడుకన్. 211

ఆ. గంగమాంబికాదికామినీమణులకు, భాగి సేయుచేతఁ బ్రణుతిసల్పఁ
బనిచి యప్పుడుచితపరివారయుక్తుఁడై, యొనరి యిష్టగోష్ఠినున్న వేళ.

సీ. చీరలంటినభవిఁ జేరి బ్రహ్మజవాని నసుయుక్తుఁ జేయుమాచయ్యగారు
పవడు చేపట్టి మేల్పసిఁడిగాఁ జేసి ప్రఖ్యాతి కెక్కిన కలకేతవరుఁడు
శరణపదాంబువుల్ చల్లి కట్టెలు పైఁడిఁ జేయు మోళిగమార శేఖరుండు
మృడుని చేఁ బల్కించి మిత్తిపాలగు గొల్లప్రాణ మిచ్చిన కిన్నరయ్యగారు
తే. వసుధలోపల నేడునూర్వత్సరములు
వేదమితి మీఱి వర్తించు మాదిరాజు
మొదలుగాఁ గల జంగమంబులు మనోజ్ఞ
భరితసంతోషులై వచ్చి రురుతరముగ. 213

ఉ. వచ్చినఁ గాంచి యబ్బసవవల్లభుఁ డందఱి కర్థి మ్రొక్కి తో
డ్తెచ్చి సుఖాసనంబుల నతిప్రమదంబున నుంచి యల్లునిన్
మచ్చిక మీఱ వారికి నమస్కరణంబులు సల్పఁబంచి దా
హెచ్చినభక్తి నున్నెడ గణేశ్వరు లిట్లని రయ్యమాత్యుతోన్. 214

సీ. బసవ! నీమహిమంబు బ్రహ్మాదులకునైన వర్ణింపనలవియే? వసుధలోనఁ
దఱివచ్చినపుడు ప్రత్యయములు గాన్పింపనీకె చెల్లెను గాదె నిత్యసత్య!
నీతోడఁ బుట్టుపై విఖ్యాతి కెక్కిన నాగమాంబికమహిమ యేమనఁగవచ్చు
తత్కర్ణమున నద్భుతంబుగఁ బుట్టిన యిక్కుమారుని నుతియింపఁ దరమె
తే. యొరపురత్నము లన్నియు నొక్కచోటఁ
దెచ్చి కూర్చినయీశ్వరు మెచ్చవలదె
యనుచు నుతియించి మఱియు నయ్యర్ఘ్యకేంద్రు
నెలమి నుద్దేశ మొనరించి యిట్టు లనిరి. 215

ఉ. ఈసుచరిత్ర మీవినయ మీయుచితజ్ఞత యీమనోజ్ఞభా
షాసముదాయ మీయచలజంగమపాదపయోజభక్తి యీ
భాసురశాంతియుం బసవభావమునందుఁ దలంచి చూచినన్

ద్రాసునఁ బెట్టి తూఁచినవిధంబున నీసరి వచ్చు మెచ్చఁగాన్. 216

సీ. శ్రీకరశివభక్తలోకపక్షికంబుల కేధన్యచరితుండు మాధవుండు
జంగమసముదయచాతకాండజముల కేయనఘాత్ముండు తోయదుండు
శరణసముచ్చయచక్రవాకంబుల కేకృతార్థుండు ప్రభాకరుండు
కలితమాహేశ్వరగణచకోరంబుల కేసత్యసంధుండు హిమమయూ [ఖుఁ
తే. డట్టి యాదివ్యపురుషుని నభినుతింపఁ
గన్నులఁ గనంగ భాగ్యంబు గలిగెఁ గాదె!
యితని దర్శించుమాత్ర ముక్తిఁ దయాన
వలచి పైకొనదే యెట్టివారినైన. 217

క. ఈవిధమున సకలావనిఁ, బావనముగఁ జేయ దుష్టపరమతశిక్షా
గావించి భక్తిఁ బ్రోవఁగ, నావిర్భవ మొందు నీమహాత్ముఁడు బసవా.

సీ. ప్రబలభక్తిజ్ఞానవైరాగ్యనిష్ఠల నీసరి గాననినిర్మలాత్ము
లీపేర బిలుచుట నిఖిలభక్తాభీష్ట మైయున్న దనుచు మాచయ్యముఖ్యు
లనవుడు నాకేఁ డట్లగుఁగాక మద్దేశికాజ్ఞయు నీగతి యయ్యెఁ గానఁ
గరుణ మీరలు నామకరణంబు సేయుఁడు నావుడు వారలందఱును సమ్మ
తే. దాత్ములై చెన్నబసవరా జనుచు నుడువ
బసవఁ డత్యంతసంతోషభరితుఁ డగుచుఁ
జెలువు మీఱంగ జంగమంబులకు భూతి
వీడ్యములు వస్త్రభూషణవితతు లొసఁగి. 219

ఆ. దళితపాపులైన యలభక్తవర్యులుఁ
దాను నెలమితోడఁ దత్త్వగోష్ఠి
సలుపుచున్న యట్టి సమయంబునం దొక్క
ద్వారపాలకుండు వచ్చి మ్రొక్కి. 220

శా. దేవా! యొక్కవిచిత్ర మిప్పు డతిదేదీప్యప్రభారమ్యము
క్తావైడూర్యపురందరాశ్మముఖరత్నస్వర్ణసంయుక్తభూ
షావిద్యోతితహస్తయుగ్మమున భాస్వత్సత్త్వరాయాతమై
భావాశ్చర్యముగాఁ బడెన్ వడి బహిర్ద్వారప్రదేశంబునన్. 221

క. ఆకలితభూషణావళు, లాకరములు గనిన శ్రీకరాకృతి దోఁచెన్
మా కెల్ల ననుడు బసవం, డాకాంక్షఁ దదీయవీక్షణారంభుండై.

ఉ. అచ్చట నున్న భక్తనివహంబును దానును సత్వరంబుగా
వచ్చి యపూర్వశోభలఁ గనంబడు హస్తియుగంబుఁ గాంచి లో
నచ్చెరు వంది యవ్వాతిశయంబు లెచ్చటనుండి వచ్చెనో
యిచ్చటికన్నఁ జూడఁ డొకఁ డిట్లని పల్కె నమస్కరించుచున్. 223

చిత్రకన్యకథ.

తే. అధిప! బిజ్జలుతోఁబుట్టువైనచిత్ర
కన్య యనునది మదనవికార మొదవ
గుఱ్ఱముల కాఁపరిని గూడెఁ గులము నీతి
శీలమును మాన మెంచక సిగ్గుమాలి. 224

క. వెఱవాని ననుజ గూడిన, కేఱఁ గాపుడు పెళ్లవరమ దెలిసినచో న
క్కాఱగాసిమాఱ చెవ్రలనుఁ, గోఱకిం జొన్పినట్లైనఁ గుందెడు మదితోన్.

క. ఏమియుఁ బలుకఁగఁ దోఁచక, భూమిం గనుంగొనుచుఁ గొంతప్రొద్దుండి విభుం
డాధన్యునితో ననునా, హా! మానిని యెంతసాహసాత్మక యయ్యెన్.

చ. సకలుషయై విభున్ విడిచి సాధ్వసమర్మము లుజ్జగించి బం
ధుకులము విన్నఁ దన్ను వెలిద్రోయు నటన్న భయంబు మాని యీ
సఖ యొకయన్యమానవునిసఖ్య మొనర్చెఁ గదే పయోజజా
తకృతముఁ బాయఁ గాఁ దరమె ధారుణిలోపల నెట్టివారికిన్. 227

చ. అని మఱి యిట్లు పల్కు బసవాధిపుసోదరి నేనునింద చే
సినఫల మూరకే చనక చేకుఱు నా కిఁకఁ దోడుతోడునన్
మ్మనసిజవైరికాంత కెన నాఁ జనుతత్సతి నట్లు పల్కఁ గాఁ
జనునె యెఱుంగనైతిఁ గడచన్నపనుల్ నుడువంగ నేటికిన్. 228

చ. నలుగురు నింద చేసినను నవ్వఁగ నేకరణిన్ సహింతు న
క్కలుషమనస్కమో మెటులఁ గన్గొనఁజాలుదు నంచుఁ గోప మ
గ్గలముగఁ బూని గుఱ్ఱములకాఁపరిఁ గొఱ్ఱున నేయఁ బంపి లో
పలికి నయంబు మీఱఁ జని భావము గొల్వ వసించు చెల్లెలిన్. 229

చ. కనుఁగొని మోమునన్ వెనుక గానఁగ నీయక నాతి యిందు ర
మ్మని సఖి నేకతంబ భవనాంతరసీమను మెల్లమెల్లఁ దో
డ్కొని చని దాను మున్నట నిగూఢత నిల్పిన నిల్చునారెకుల్
గనుకని మ్రొక్కి భూధవుఁడు కామిని వారికిఁ జూపి యిట్లనున్.

క. ఈవనితం గొనిచని విపి,నావసితలమందు నొక్కయసియంత్రముపై
వైవ్రుఁడుతుత్తునియలుగా, నావుడునేఁగాకయనుచు నతులైనంతన్.
చ. చెలియలిదిక్కు గన్గొనక చెచ్చెర నవ్వలి కాతఁ డేగినన్ .
దలఁచరు లంతటం దరుణి నవ్వలనం గొనిపోయి చంపఁగాఁ
దలఁచి తదీయరూపమును దైన్యమునుం గని సంహరింపఁ జే
తులు వెస రాక యిట్లనిరి దుఃఖితమానసులౌచు నొండొరుల్. 232
సీ. అక్కటా! శుద్ధాంతమందు నుండెడుతన్వికశ్వపాలకసఖ్య మబ్బె నెట్లు
కట్టనుఁ జెల్లెలిఁ బట్టిచంపు మనంగ నాలుక యెట్లాడె నరవరునకు
మిగులసౌఖ్యాన్విత యగు రాజసుందరికిఁ గలిసెఁ బరమేష్ఠి యెచట వ్రాసె
నబలఁ జంపఁగఁ గూడదని రాజుతోఁ దెల్పుమతిమంతు లెవ్వరు మాన్పరైరి
తే. దైవ మిటు తప్పఁ జూచినతఱి మఱెవ్వ
రెంత చింత యొనర్చిన నేమిగలదు
కఠినుఁడగు రాజుఁ గొలిచినకతన నిట్లు
గోరి వధియింపఁగా నియ్యకొనఁగవలసె. 233
క. అని వగచినఁగని విభుపం, పొనరింపక తీరదనుచు నొకయసియంత్రం
బునవైచి చనిరి చెలితు, త్తునియలగుచు నవనిమీఁదఁ దొరఁగఁగనంతన్.
క. మారుతరయమున దత్కర, వారిజములు వచ్చియిచట వ్రాలెనటంచున్
జూపుఁడు దెల్పిన బసవఁడ, వారితవిస్మయనియుక్తభావుం డయ్యెన్.
ఉ. అప్పుడు మింటఁ జంగమను లచ్చెరు వందు చయారె చేతులే
యిప్పగిదిం వసించె మఱి యీకరముల్ గలయింతిరూప మే
చొప్పున నుండునో యిపుడు చూడఁగ నేఁ గద యంచుఁ గోరికల్
విప్పు దలిర్పఁగా బసవవీరునిఁ గన్గొని పల్కి రంతయున్. 236
మ. బసవాధీశ్వర! యీకరద్వయమునన్ భాసిల్లుపద్మాక్షిసాం
పెసఁగం జూడఁగ వాంఛ చెందినది మాయిష్టంబు చేకూర్చి త
ద్బిసజాతానన నెవ్విధిన్ సనిచి ప్రీతిం జూపవే యిప్పు డో
యసమాస్త్రామితగర్వనిర్దళనపాదాబ్జాతపుష్పంధయా ! 237
చ. వలచినవాంఛితం బొసఁగి వారవధూజనతామనోజ్ఞలీ
లలఁ జరియింపఁబంచి మము లాలనసేయుట కెల్ల మూలమై
ఘలరుగదయ్య మామనవి యాత్మఘటింపుచు నీప్రయోజనం

బెలమి నొనర్చితేని యని హెచ్చుగు వేడ్కల వేఁడునంతటన్. 238

సీ. భక్తు లెయ్యది వేఁడఁ బ్రత్యుత్తరంబీక
యొసఁగు నేమము గాన బసవమంత్రి
తనతోడ మున్నుఁ దెచ్చినచారుఁ బిల్చి నీ
వరిగి వేగంబ తదంగనాంగ
శకలంబు లన్నియు సమకూర్చి కొనితమ్ము
నావుడుఁ జని విపినంబులోన
నాడాడఁ బడియున్న యత్తునక లన్నియు
జతఁ జేసికొని వచ్చి సవినయాళి

తే. యెదుట నుంచిన చారుని యిష్ట మొసఁగి
శరణసందోహమున కెల్లఁ జాఁగి మ్రొక్కి
సంగమేశ్వరు మదిలోన సంస్మరించి
యతులలింగవసాయతహస్తుఁ డగుచు. 239

తే. వెలఁదితనుఖండచయములు వేఱువేఱ
నేర్చి యంగాంగములు జతఁగూర్చి యచటి
భక్తపాదాంబువులు దానిపైనిఁ జల్లి
యించుక విభూతిఁ గొని చిలికించుటయును. 240

తే. తత్పదాంభోజజలము సంధానకరణి
పావనంబగు తద్భూతి జీవకరణి
యైన నిద్దుర మేల్కాను నట్లుగాఁగఁ
జిత్రకన్యక యపుడ సజీవ యయ్యె. 241

ఉ. మానని మేల్కటారి చెలమావినిగుర్కొనుకొమ్మ మేలిబం
గారు మెఱుంగుతీవ రతికామిని కేలవసించుచిల్క సిం
గారపుఁగ్రొవిరత్నపుజొకాటపుబొమ్మ యనంగ నప్పుడా
వారిజగంధి నిల్చె బసవప్రభుమ్రోల విలాసధుర్య యై. 242

వ. ఆసమయంబున. 243

ఉ. అక్కడ నున్న మర్త్యనివహం బతివిస్మయసంగతాత్మలై
యెక్కడ నైనఁ జూచితిమె యిట్టివిచిత్రము ఛేదితంబులై
యక్కడ నక్కడం బడినయట్టి కళేబరఖండముల్ భళీ

వొక్కటఁ గూర్చి యీబసవఁ డొప్పుగఁ జేసె సతిన్ సజీవఁగాన్.
చ. ఇతనిప్రభావముల్ గనిన నీశ్వరుఁడే యగుఁగాక మర్త్యుఁ డెన్
మతి గనఁ బోలునే యనుచు మాటికి సన్నుతి సేయుచుండఁ ద
త్సతి బసవేశ్వరాంఘ్రిజలజంబులపైఁ బడి మ్రొక్కి పల్కె న
న్నతులభవత్కృపామృతరసాంబుధిఁ దేల్చి పునీతఁ జేయవే. 245
ఉ. నీకరజాత నోట నతినిష్ఠురపాపభయం బణంచితిన్
బ్రాకటసౌఖ్యసంపదకుఁ బాల్పడి యుంటిఁ గాన నేక్రియం
జేకొని నన్నుఁ బ్రోచెదవొ నిర్మలచిత్త నొనర్చి ప్రోవవే
లోకనుతప్రభావ! యని లోలవిలోచన వేఁడునంతటన్. 246
తే. బసవనామాత్యచంద్రుండు ప్రమద మెసఁగ
గ్రమముగా నూర్ధ్వరేతయ్యగారిచేత
లింగధారణ మప్పు డొనర్పఁగఁ జేసి
విమలసుజ్ఞానఁ గావించు వీని పిదప. 247
సీ. అక్కట్టిక్రమ్మఱ మ్రొక్కుచు నిట్లను బసవేశ నావిన్నపంబు వినుఁడు
ధరణిపై నెవ్వరికమతమునిష్టదైవాభిధానంబుల నమరియుంట
జనవేద్యమే కాదె! సకలవిధంబుల నావేల్పు వరయంగ నీవె కాన
భవదీయనామసంప్రాప్తగా నన్నుఁజేసి యవనిఁ గీర్తిలఁజేయు మనినబసవఁ
ఆ. డఖిలలోకపావనాననంబులు గాంచి, నవ్వు చూరకన్న నగరరాస
భక్తులతనిభావపద్ధతి బసవయ,ంచు నామమిడిరి యబల కపుడు.
మ. అతిలీలాగతిమై ధరం బరగునయ్యంభోజపత్త్రేక్షణాం
చితశోభాకలనాభిరామ్యవిలసచ్ఛృంగారముల్ గాంచి య
ద్భుత మొప్పన్ వడి నింకజంగమవరుల్ పుష్పాంబకోద్యచ్ఛరా
హతవైక్లవ్యరహేతికానిచయసంతప్తాత్మచేతస్కులై. 249
ఉ. అంగజకేళిఁ దేల హృదయంబులఁ గోరినవారి వాంఛితం
బంగద కూర్పఁబూని బసవాధిపుఁడాజలజాక్షిఁ బిల్చి యీ
జంగమమూర్తులన్ గుసుమసాయకక్రీడలోన నేలుపొ
మ్మంగన! యన్న మ్రొక్కి జలజాసితవేణి వచించె నీగతిన్. 250
క. క్షితితలమున నోసతి కొక, పతియుండిన యోగ్యమగుచుఁ బాసిలుగాకే
గతివలఁప నొక్కయువతికిఁ, బతిబాహుళ్యంబు యుక్తపద్ధతియగునే.

క. మితిలేనిజంగమావళి, మతివాంఛలు తీర్పఁగా సమర్థునె నా కీ
గతి కల్పింపక కరుణో, న్నతిచే మీదాసిచేసి నను బ్రోవఁగదే.
చ. అన బసవేశుఁ డిట్లనియె నంబుజపత్రవిశాలనేత్ర! యి
ట్లనఁ బనిలేదు భక్తనివహమ్ములఁ గామసుఖాభిలాష లిం
పెనయఁగఁ దీర్ప నిన్ను సృజియించె శివుం డటుగానఁ జింతలం
జనకు మదీయసత్కరుణసత్త్వసమర్థత గల్గు నీ కికన్. 253
తే. పొమ్ము వారియధీనవు గమ్ము నిన్నుఁ
గ్రమ్ముకలుషమ్ములను విడఁజిమ్ము మదిని
నమ్ము నామాట మేలు చేకొమ్ము సుస్థి
రమ్ముగను ముక్తి దొరకు నిజమ్ము సుమ్ము. 254
చ. అని యవలా నొడంబఱచి యాత్మల నువ్విళులూరుచుండ భ
క్తనిచయముల్ ముదం బలరఁ గన్గొని మీరలు వేడ్క నీశుభా
ననవలనన్ మనోబ్జముల నాటినకోరిక లెల్లఁ దీర్చుకొం
డని యనుపన్ వడిం జనిరి యంగనఁ దోడ్కొని వార లందఱున్.
క. ఈకరణి వారలేఁగఁ గృ, పాకరుఁడగు బసవమంత్రి యద్భుతమహిమం
బాకాంతకుఁ గొనియాడుచుఁ, బ్రాకటమహిమాఢ్యమాచిరాజప్రముఖుల్.
తే. నాగమావలోకనమునకు హృష్టులై
యంతిపురికి వేగ నరుగువారి
నమ్మృగాక్షి చూచి హర్షంబు సద్భక్తి
దొలుక వందనములు సలుపునంత. 257
క. వనజాక్షి భక్తివైరా, గ్యనియమమాహాత్మ్యనిష్ఠ లాత్మలకు ముదం
బొనరింపఁ బెక్కువిధుల, న్వినుతింపుచునొక్కహర్మ్యవిమలతలమునన్.
చ. బసవనితో సమస్తశివభక్తనికాయము మతిప్రమోదహృ
ద్విసదుపాయుక్తమై మహిమ నింపెసఁగన్ సభ దీర్చియుండె సిం
పెసఁగ హిమాపనీధగసుతేశ్వరసంగతమై నిరంతరో
ల్లసనము నొందునాప్రమథులం బురుణించి విలాససంపదన్. 259
వ. అని చెప్పినఁ గుంభసంభవుం డవ్వలి కథ యెఱింగింపు మనుటయు.
మ. మిహికాహార్యసమానస్థైర్య! మధురామేయాబ్జసౌందర్య! పూ
ర్వహరిద్రాజితధైర్య! శౌర్యఘనపారావారగాంభీర్య! దు

స్పృహా తేజోజితసూర్య! భాసురమనీషా దేవతాచార్య! వే
దహాయాంఘ్రిద్వయసంతతార్చనకళాతాత్పర్య! వీరోన్నతా!. 261

క. లబ్ధనికాయవిదూరా!, యబ్ధిసమగభీర వైరిహరణవిచారా!
లబ్ధశివాచారా! ప్రా, రబ్ధసుకృతభవశరీర! రమ్యాకారా! 262

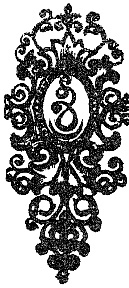
తోటకవృత్తము. శ్రీకరబంధువశీకరచర్యా!, ప్రాకటభూపరిపాలనధుర్యా!
లోకనుతేశకెలోచ్చయధైర్యా!, భీకరశత్రువిభేదనశౌర్యా!. 263

గద్య. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్ష లబ్ధకవితామాధురీ
ధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్రకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతంబైన
చెన్నబసవపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. మధుకరామరాంబాహ్వా
త్తామరసవిహారషట్పదస్మల్లో
స్వామికృపాలబ్ధశుభ
స్తోమా శ్రీయమృతలింగశోభననామా. 1

వ. అవధరింపు మయ్యగస్త్యమునీంద్రునకు రేణుకగణాధీశ్వరుండు తరు
వాతివృత్తాంతం బిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

చ. అటు వసియించు భక్తనిచయంబులు జంగమసత్ప్రసాదవి
స్ఫుటమహిమల్ వినం దివిరి భూరథమూర్తి దిగంతపూరితో
త్కటనిజకీర్తియై వెలసి ధన్యతఁ జెందిన మాదిరాజు హృ
జ్జటిలముదంబునం గని రసస్ఫురితోక్తులఁ బల్కె నీగతిన్. 3

మ. అనఘా! శైవరహస్యముల్ భవదభివ్యక్తంబులై యుండుఁ గా
వున శ్రీజంగమసత్ప్రసాదమహిమంబుల్ దెల్పి రక్షింపవే!
యన నాథన్యుఁడు మున్ను మీకరుణ నాదృంబైన భక్తాళిచే
వినిన ట్లే వచియింతు నంచుఁ బలికెన్ విస్పష్ట వాక్యంబుగాన్. 4

తే. అమృతసంధాయకంబయి యప్సరశ్ప్ర, పూర్ణమైమత్తసారంగకీర్ణమైచ
కస్మరద్వారగంధర్వరాజమగుచు, నతిశయిల్లె శ్రీజీమూతమవనియందు.

వ. తద్గిరీంద్రంబున. 6

మ. అకలంకోజ్జ్వలమల్లికార్జుననుతివ్యాహారయుక్శారికా
శుకముఖ్యాండజనాథసంస్తుతిముదస్తోకప్రరోమాంచకం
చుకదేవర్షినివాసదేశవిలసచ్ఛోభావహచ్ఛాయద
ప్రకటామ్రాదిమహీజమా కదళికారణ్యంబునం దొక్కచోన్. 7

గంధర్వునికథ.

క. కమలాధివాసవిలస, త్కమలాసవపాయిభసలకమనీయంబుల్
గమలీకకిరణశీతల, కమలంబగు నొక్కకొలనుగడువెలుఁగొందున్.
క. తత్తీరంబున గంధ, ర్వోత్తముఁ డచలుండునై మహోక్షతురంగుం
జిత్తమునం దిడిసురముని, సత్తములగ్గింపఁ దపముసల్పుచునుండెన్. 9
ఉ. అంతట నొక్కనాఁడు నిటలాక్షపదార్చకు లాజసంజవ
భ్రాంతివిదూరు లంతరచరద్రిపుదూరులు యోగమార్గవి
శ్రాంతులు పంచవర్ణమనుజాధిపమూర్తులు నైనశాంతుఁ డే
కాంతుఁ డనంగ సిద్ధులుమహాత్ములు శ్రీగిరి సంచరించుచున్. 10
తే. అచటి జంగమదివ్యగేహంబులందు
మాధుకరభిక్షఁగొని శివారాధనంబుఁ
జేసి భుజియింత మనుచు విలాసమలరఁ
వత్సరోపరతీరంబు దఱియ నేగి. 11
సీ. విమలమానొకచోఁ బ్రవేశించి తద్భక్తమంబులఁగడిగిపాత్రంబులందు
నించియోంకారయుక్పంచాక్షరిమంత్రపూజితలోపేతభూతిఁ జల్లి
యిష్టలింగార్చన నెలమితోనొనరించి యర్పితంబగు తన్మహాప్రసాద
మొదటికడికడికగపఱచుచుభుజింపుచు లింగయోగవిస్ఫూర్తినున్న
తే. వారలను దత్సమీపనివాసమందుఁ
దపము సల్పుచునున్న గంధర్వవిభుఁడు
వీక్షణము చేసి తచ్చర్య వెగటు దోఁప
నిట్టు లని పల్కె నజ్ఞానహృదయుఁ డగుచు. 12
చ. శివు ధరియించి సంతతము శ్రీపరబాణునిఁ బూన్చి యాత్మసం
భవహరుఁ జిత్తమందు నిడి ఫాలశిలోచనలాంఛనంబులే
యవిరళభక్తిఁ దాల్చి ఘను లౌ నన వర్తిలు మీరలీగతిన్
సవనవిరోధి కెంగిలిప్రసాదము కొంకక యిచ్చు టొప్పునే. 13
క. నరు లెవ్వరైన మీగతి, హరునకు నిటుభుక్తశేష మర్పించుట యీ
ధరణీతలమునఁగలదే, దురితాత్మకులార యనుచుదూషించుటయున్.
మ. విని కోపజ్వలనావృతాత్ముఁ డగుచున్ వేగంబ గంధర్వుసిం
గని యోమూర్ఖ! మహాప్రసాద మెఱుఁగంగా లేక యుచ్ఛిష్టభా

వన దూషించితి గాన నీయఘము పోవం జాలఁ దేవెంట నీ
ఘన తేజం బఱ గ్రామసూకరపుమేన్ వైగొమ్ము పోమ్మిం కిటన్. 15

చ. అనవుడు భీతి నొంది వినయంబున నిట్లనుఁ గేలు మోడ్చి యో
యనఘతరాత్ములార! తెలియంగనకే నిము నాడినట్టి దు
ర్వినయవచఃఫలం బనుభవింపక తీఱునె యింక శాపమో
చన మెటు లయ్యెడున్ దెలిపి సంతస మందఁగఁ జేయరే! యనన్. 16

ఉ. కోపము మాని యిట్లనిరి కొన్ని దినంబులు ధారుణీస్థలిం
బ్రాపితపోత్రిరూపమునఁ బర్యటనం బొనరింపుచుండి రు
ద్రాపరమూర్తియైన శరణాగ్రణి యించుప్రసాదసేవఁ బ
చ్ఛాపము వీడి హేమగిరిచాపునిప్రాపునఁ జేర నెట్లనన్. 17

తే. అమృతసంపాదకంబుఘోరాఘమోచ, నాదికారణమైనదివ్యప్రసాద
మేవగింపఁగవచ్చినయేనముతన, గతిఁ జెడదుతత్ప్రసాదభోగమునఁగాన.

క. అని జంగమవరులానఁగిన, ఘనశాపాక్రాంతుఁడగుచుగంధర్వుఁడుశో
భనసిజరూపముగోల్పడి, కొనియుందత్క్షణము గ్రామకోలమురూపున్.

చ. కొఱకొఱ లాడుచుం బురిని గ్రుమ్ముచు బల్వెఱలోడ నోరగాఁ
బిఱిఁదికిఁ జూచుచున్ గడువువేఁగున వంకరగాఁగఁ బోవుచున్
గఱకఱ పండ్లు గీటుచు నెగంబడి ముట్టెను దుంగముస్తెలం
బెఱలిచి మేయుచున్ బొదలతీఁగల డాఁగుచు నేగె జాగునన్. 20

క. ఈకరణిం జనిచని యూ, సూకర మూరూరఁదిరుగుచుంజనుచును శో
భాకలన ధరిత్రి నస, న్నాకంబగు విజయవాటినగరము చేరెన్. 21

తే. ఆపురంబున నెప్పుడు నుండుఁ గాపురంబు
నెలుకకులమున జనియించుఁ బెరుకుపుండ్ర
పామరుం డనఁ గలఁ డొకపామరుండు
సకలకర్మసుగుణరాశి సత్యరాశి. 22

వ. వానియాలు బండంగి యనునది. 23

బండంగి కథ.

సీ. సందెతెంగినదొంగ సాటెనగొట్టు పిసాసి డిమ్మరి జెరజముబటాని
తచ్చనగొండి పోతరకత్తె కల్లరి వల్లింత మాయలబెల్లి కటికి

సక్క చిక్కులమారి పెక్కురురూపిదూబరదిండిబొంకులచాన మొండి
బొజుంగులాఁడిలడారి బిల్లి పల్లాకిజూదరియబ్బె రాసిగాతలకోటారు

ఆ. మగనికంటికినెరుసు వగలాఁడి శివసత్తి
బలుగయాళి పొరుగుపాలిజాలి
మందులాఁడి చెడుగుమానిసి బూతంబు
పిసిఁడి బిచ్చగాండ్ల వెన్నుగుడియ. 24

ఆ. అట్టివారి యింట నలుతగా నున్నట్టి
పెరటిపంచలోన గుడిసె లిడుచు
నచట నచటఁ దిరిగి యల పంప యుంపంపి
పండియున్నఁ బుండ్రపామరుండు. 25

చ. కని సతిఁ బిల్చి యిక్కిటిసి గాఁపుసి చూచితె యన్న! దిప్పరిఁ
గనుఁగొను పందిగా దిది దినంబును గంజియుఁ గాటఁ బోసి పెం
చిననిటనుండు నంచుఁ బతి చెప్పిన సంతసమంది దాని నో
య్యనఁ దరిఁ జేరఁ బిల్చి పులియంబలి యించుక వోసె మూఁకుటన్.

ఆ. అంబకళము ద్రావి యది మొద లావంది
యొచటి కరుగఁబోక యొలుకుసింట
గంజికడుగుచేతఁ గడుపు నింపుచుఁ గొంత
కాలముండె జాతిగతుల నంత. 27

సీ. శివరాత్రికతిభక్తి శ్రీశైల వల్లభుఁ గనువేడ్క వృద్ధజంగమ మొకండు
చనిచని బెజవాడ సాయంతనమునకుఁ జేరి పేరాఁకటిచిచ్చుచేతఁ
బడలేక భిక్షుకై భవభక్తభవనంబు లెచ్చోటఁ గల వని వచ్చివచ్చి
యెఱుఁగఁజాలక యిది కలకంటుభక్తమందిర మని పుండ్రపామరుని [యింటి

తే. కరిగి తద్ద్వారదేశమునందు నిల్చి
ఘంటవాయించి తోడ శంఖంబు నొత్తి
భిక్ష యనవుడు బండంగి విని యడంప
రానికోపంబునను మందిరంబు వెడలి. 28

సీ. కనుఁగొనె వళులఁ గ్రమ్మినమేను వ్రాలిన
కనుబొమల్ లోఁతులౌ కనులదోయి

వణఁకెడుశిరమును బెణఁకెడు గమనంబు
భగ్నదంతావళి పక్కకంతి
జొల్లుగారెడు నోరు తెల్లనిగడ్డంబు
తెగనిశ్లేష్మంబుచేఁ దగులుమాట
వెన్నంటు డొక్కయు సన్నపుఁజేగోల
పాడిదగ్గు కాకిచూపులును మఱియు

తే. జడలు కఱుపాల గొడుగు జీర్ణపుగంత
చెవులఁ దగులుబడఁగ చింపిగోఁచి
యెదను శివనిసెజ్జ రుదురాకలును బూది
యమరు ముసలిజంగమయ్య నపుడు. 29

చ. కనుఁగొని డాయ వచ్చి శునకంబువిధంబునఁ గక్కరించి యి
ట్లను నను నొంటి నుంటి గని యద్దమరాతిరికాడ బిచ్చముం
గొనుసెప మూని వేఱొకటి గోరిటు వచ్చినజాడ దోఁచె నా
పెనిమిటిఁ గన్న నిన్నిడుమ పెట్టక యూరక పోవనిచ్చునే?. 30

ఉ. కల్లరులైన యాపొరుగుకాంత లెఱింగిన గేలి సేయుచుం
బొల్లిటివైర మెంచి పతితో వినుపింపక పోవ రంతతోఁ
జెల్లును నాదుకాఁపురము చిక్కిన నీకును భంగపాటగుం
దెల్లముగాఁగ నింక నిట ద్రిమ్మరఁ గూడదు పొమ్ము క్రమ్మఱన్. 31

క. అనియది యాడినమాటలు, విని జంగమమూర్తియునికివెగటుగఁదోఁపం
గనలిశివాయనికర్ణము, లనుగగములఁ జేర్చిచదికిలంబడియనియెన్.

ఉ. అక్కట! యిట్టు లాడఁ దగునమ్మ? నర్హతఁ గామచారియౌ
తెక్కలికాని నాడుపగిదిన్; సిరిగట్టునివాసుఁ గొల్వఁ బె
న్మక్కువ నేగుచో జనసమాజము చూడఁగ లేక యాఁకటన్
జిక్కుటచేత భిక్షుకయి చేరితి నీగృహసీమ కోమలీ!. 33

ఉ. కాలము సర్వముం గడచి కార్శ్యము మేనునఁ బొంది వృద్ధునై
కాలు కదల్పలేని ననుఁ గామవికారి యటన్న నవ్వరే?
యేల ప్రధానులాపముల నేచఁగ బిచ్చము తెచ్చి పెట్టినం
జాలు మఱేమియున్ వలదు నావుడుఁ గోపముతోడ నిట్లనున్. 34

క. ముని మని దప్పెనో పైత్యము
గదిరెనో యటుగాక యుమెతకాయ నమలితో
మదనారిభక్తవర్యుల
సదనములకుఁ గాక యిటకుఁ జనుదే నగునే?. 35

వ. అనిన నతం డి ట్లనియె. 36

తే. నెలఁత! నీ వనుమాటయే నిజముగాని
మాకుఁ గల దొక్క వ్రత మేరిమందిరమున
మునుపు వేఁడితి నచటన గొనఁగవలయుఁ
గాన నగుభిక్షఁ బెట్టుము గడప వలదు. 37

క. నావుడుఁ గామిని యిట్లను, మావంగడమందు జంగమములకు బిచ్చం
బానంత పెట్టనొప్పదు, నీవెఱ్ఱితనంబు మాని నిలువక చనుమా. 38

ఆ. అనినజంగమయ్యయని యోఁదొల్లిటివారి, చర్య లెల్లఁ జూరసాని మొదలు
శైవవరులు పూజసేయుటచేఁ గాదె!, యిహపరార్థసిద్ధు లెల్లఁ గనిరి.

క. కావున జంగమవర్యుల, సేవించుట వలనఁ గీడు చెందుట గలదే?
కేవలపాపపువాక్యము, లీవిధి జను లెవ్వరైన నిల నన గలరే! 40

చ. అన విని క్రోధఘూర్ణితనిజాననయై శివసత్తికై వడిన్
విన వెగటైన పల్కు లివియే యన నేటికి? వారిచొప్పనన్
ఘనమగు కొల్చుగాదియలు గట్టినపాకము గాము మిన్నకే
చను మిఁక నిల్చితేని వెలుచన్ నినుఁ గొట్టక మాన గట్టిగన్. 41

ఆ. ఆఁకటను బోవఁజాలవే నంగడింట, గంటతొకట్టు గానుంచి కడుపునింపఁ
గుడుపు మిచ్చుట నీడ్గిలఁబడి తెలారు, వాఁకనోరలినఁ గలుగదు తత్స్వము

చ. అడిగినచోట భిక్షఁ గొనునట్టివ్రతంబున నొంచుచోట నే [సిన.
నడుగఁగఁబోదునే! తగినయట్లు లోనం...కపోవ... వనన్
జెడుఁగు పిసాసి బల్లుదియ చేకొని జంగమునా మ్మొంచుచుఁ బె
న్వాడిఁ గదియంగఁ బోవు తజీనాతిమునం గరు వెంచి చెప్పురన్. 43

ఉ. కోమలి! యేల భిక్షుకుని గొట్టఁగఁ బోయెద? నన్న నాథుతోఁ
గామిని పల్కునట్టి తరిఁ గా చనిన న్వాని పోక భిక్షుకై
గాము తెఱుంగునన్ వగలెఁ గావునఁ గొట్టక మాన నన్న న
ప్పామరుఁ డాలితో నిటులఁ బల్కె దయారసము పేతచిత్తుఁడై. 44

ఆ. వృద్ధు వేళగానివేళ నాఁకట డస్సి, వచ్చినాఁడు గాన వలదు గడుపఁ
గలుగుకొలఁదిపెట్టుమలుక యేమిటికిటు, లనినవిభునిపల్కులనుచితోఁప.

ఉ. ఈనడుపీనుఁ గెక్కడ మఱెవ్వరిఁ గానక వచ్చె నంచుఁ గో
పానన యాచు నెక్కడివ్యయం బరుదెంచె నటంచు నాథు లో
లోన గొణంగి తిట్టుచు విలోలతఁ దోఁచక సంచరించుచుం
దా నిటు కొంతప్రొద్దుఁ గడుతల్లడ మంది యొకింత కిన్కతోన్

ఆ. తనదుప్రాఁతమగఁడు మనిన నాఁ డొకమూల
దొంతికుండలోన దొంగతనము
దనర డాఁచినట్టి తవిదెపిండి యొకింత
పెట్టి పొమ్మటన్న భిక్షుకుండు. 47

సీ. అఖిలంబు నెఱుఁగ 'క్షుధాతురాణాం న రు
చి ర్న పక్వం' బనఁ జెల్లుఁ గాన
నాఁకటిపెల్లున నప్పిండియంతయు
నతివేగమునఁ గొని యాత్మలింగ
మునకు నివేదనం బొనరించి యించుక
యారగింపం బొడియగుటఁ గుతుక
కడ్డమై యవ్వాలి కరుగక యున్న నూ
ర్పెడలమిఁ గేల నె త్తడఁచి కొనుచు

తే. డిల్లపడి యిలపై బొరగిల్లి కొంత
తడవునకు లేచి కూర్చుండి దరిని నిల్చు
నెఱుకుజవరాలిఁ గనుఁగొని యెలుఁగు రాక
సన్నముగ నిట్టు లనియెఁ బజ్జంగముండు 48

క. కనుఁగొనిన మఱికసహ్యత, నని పెడియీఁపాఁతనున్ని తగ నాకై డాఁ
చినదాన వెచాలుసుమా, యనిబిగిలిన వచటనుసిచియతఁ డేగెవెసన్.

చ. అనఘుతరాత్ముఁ డిట్లరుగ నంతట నక్కలుషాత్మ యాప్తలై
తనరెడికాంతలం బిలిచి తామరసాయతనేత్రలార! నా
పెనిమిటి సేయుడంబుగము వింటిరె! తా నొక పెద్దదాత నం
చును గృహ మెల్లపాడడి చెడన్ దలపోసె వివేకహీనుఁడై. 50

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చెనొకొ యీముదిజంగము వానిమాయలో

చిక్కి తరాలనుండి యొకచీమకుఁ బోవఁగ నీక డాఁచునా
చక్కనిపిండి నన్నదిమి సర్వముఁ బెట్టఁగఁ బంచె నింక నే
నెక్కరణిన్ వసింతు మఱ లెత్తి వ్యయం బొనరించువీనితోన్. 51

క. అప్పిండియుఁ బులగముపైఁ, బప్పుగతిన్ నైఁపకతఁడు పాఱఁగఁజల్లెం
దప్పొనరించితి నేచటనో, తప్పఁజసినవానిమీఁద దయదలఁచుదురే.

ఆ. ఏననేకపతులనైనసి కాఁపురముంటిఁ, గాని యింత బెరుకువాని నెఱుఁగ
జంగమయ్యతోడ జరుపుఁ గాఁపురము దా, నింకననుచునువిదయిల్లువెడల

ఉ. తోడన యేగి పామరుఁడు తొయ్యలిఁ జక్కఁగఁ బట్టి నాతి! నిన్ [illegible]
వీడి నిమేషమేనియును నే వసియింపఁగ నేర నిట్టులం
గూడునె నాపయిం బెలుచఁ గోపము సేయక తప్పు సైఁచి ర
మ్మేడకుఁ బోయె దంచుఁ దనయింటికిఁ దోడ్కొనివచ్చె క్రమ్మఱన్.

చ. అటు చనుదెంచుమున్ తపసి యచ్చట డించుప్రసాద మప్పు డ
క్కిటి భుజియింపఁ గాంచి కడుఁ గేరుచు సొమ్మున సొమ్ముఁ జెందె మే
లిటు వసియింపఁగా వలువదే! మఱభాగ్యములంచు నత్తఱిన్
పటువున నిల్లుఁ జొచ్చి ప్రమదంబున సిద్ధురఁ జెంది రిద్దఱున్ 55

తే. అంత నప్పోత్రి భక్తిసిశాంతజంగ, మప్రసాదోపభోగసన్మహిమఁగలన
విమలసుజ్ఞానమాత్మఁబర్వ నగిరీశ, భక్తులిచ్చినశాపంబు వాసె ననుచు.

వ. ప్రమోదంబు నొంది యప్పు[illegible]ద్దేహంబు విడనాడి గంధర్వరూపంబు వహించి ఈశ్వరపదంబు నొందం దలంచియు నంతలోన తన మనంబున. 57

ఆ. ఇక్కిరాతచర్య నింట నుండుట సుఖ, మైతి సత్ప్రసాదమబ్బె శాప
ముజ్జగింప గంటి నొక్కమేలైన నీ, తనికిఁ గూర్పకున్నఁ దప్పు గంటె.

క. కావునఁ బ్రత్యుపకారము, గావించిన[illegible] ముక్తిఁ గైకొన వలె నే
నేవిధి నంతటిదాఁకన్, భూవలయమునందు నిల్తుఁ బోత్ర్యాకృతి చేన్.

వ. అని తలంచి యచ్చటు వాసిచని యొక్కశివాలయప్రాంతంబున నిజజన్మసర్తనంబులు మాని యీశ్వరపదధ్యానం బొనరింపుచు నుండె నిచట. 60

క. తెలవాఱుటయుఁ గిరాతుం, డలసతి మేల్కాంచి యాలయప్రాంగణభూ
తలమునఁ గిటిఁగానకమదిఁ, గలవలమందుచును దుర్విగారాకృతులై.

ఆ. పెఱడు సిరుగు పొరుగు మఱి వాడవాడలు
పురము బయలు వెదకి సరవిఁ బందిఁ
గనక ముసలి జంగమయ్య గైకొనిపోవ
వలయు నింత నిక్కవంబు దలఁప. 62

తే. ఒత్తుఁడని వచ్చి యెంతటి కెత్తుకొనియె
బడుగుజంగము కూళుఁడు కుడుచునింటి
కెగ్గు చేసిన దుష్కర్మి కేటిగతియొ
యనుచుఁ జెలించి యటఁ గొన్ని దినము లరుగ. 63

క. శరవికసనంబు నిర్మల, శరసరసీభాస్వదబ్జసముదయమగు నా
శరదాగమమున మాధవ, శరదేవ్యర్చాదినములు చనుదే నంతన్.

క. నిండినవేడుక ధరణీ, మండలపతి చండికకు సమర్పణ సేయన్
బండుగ వేటలు వేగొని, తెండని తేఁవరులఁ బంప దృఢగతివారల్.

చ. పురిఁ గలచోటులన్ వెదకి పూర్వ మొసంగెడిచోట్ల మేష కా
సర కిటి తామ్రచూడములఁ జయ్యనఁ గైకొని యంత ఫ్రంద్రపా
మరుఁ గని యోరి పామర! యుమాసతి పండువు గాన నీదుమం
దిరమున సిచ్చువచ్చు కిటిఁ దెమ్ము రయమ్మున నాతఁ డయ్యెడన్. 66

క. మందిరమున వసియించెడి, పంది యటకొ తప్పిచని యెఁబండువకిక నే
చందమునఁ దెత్తునని ఢో, లాందోళనచిత్తుఁడగుచు నతఁడుండుతఱిన్.

చ. వనజశిలీముఖాంతకనివాసమునన్ వసియించె సూకరం
బని యొకరుండు దెల్పిన రయంబున నచ్చటి కేగి దాని బం
ధన మొనరించి తెచ్చి నరనాథుని సన్నిధి నుంచి చెంచుఁ డాఁ
జనినతదీయపోత్రిఁ గని సమ్మద మొందెఁ; మహీశుఁ డంతటన్. 68

క. ఎవ్వరు గొట్టఁగఁ జనఁ డీ, క్రొవ్విన కిటిఁ బట్టి నేన కొట్టెద నని చే
రివ్వన నసిగొని వ్రేసిన, యవ్వరఖడ్గంబు భర్మమై కనుపట్టెన్. 69

మ. నరనాథుం డతివిస్మయాస్వాంతమనోనాళీకుఁడై మంత్రిశే
ఖరు భావించి విచిత్ర మయ్యెడుఁ గిటిం గన్గొమ్ము ఖడ్గంబు బం
గరువై కన్పడె దీని పోఁక యిటు లోకంబందునం గంటిమే
కిరిమాత్రంబని చూడరా దనుచు లెక్కింపంగ నమ్మంత్రియున్. 70

క. అరుపందిదేశమున నిజ, పురమునఁ గఁ యినుము దెచ్చి పోత్రివరకళే

బరముడగిల్చినఁ జామీ, కరమై యొకపర్వతంబుకైవడి నుండెన్.

వ. అంతటఁ దద్గ్రామవరాహం బాత్మశరీరంబు వీడుకొని గంధర్వుండై తత్సమయాగతభర్మరత్నాంచితదివ్యవిమానం బధిరోహించి జంగమప్రసాదోపభోగంబునం జేసి శాపమోచనం బందితి సుఖి నైతి నని సంతసింపుచు శివపురి కరిగెఁ దత్కోలాంగం బతివిమలశాతకుంభంబై వెలుంగుచుండె నంతయుం గని రాజపురందరుండు విస్మయం బంది యయ్యాటవికు రావించి నీ కీ వరాహం బెట్లు దొరికె నని యడిగిన వాఁ డి ట్లనియె. 72

సీ. నరనాథ! విను మొకనాఁడు మాగృహమున
కెచ్చోటనుండియో యేగుదెంచి
గంజికడుగు ద్రావి కదలక యున్నంతఁ
గొంత కాలమునకుఁ గుధరభక్తి
భజియింపఁ బోవుచు బడుగుజంగముఁ డొకఁ
డర్ధమరేయి మాయాలయమున
కశనార్థియై చేర నతని కించుక చోడె
సున్ని పెట్టిన నది చోరక కొంత
తే. డించి చన నది యిక్కిటి గాంచి నమలె
నదియ మొదలు లిల్లు వెడలి శివాంగణమున
నున్న యాజాడఁ దెలిసి నేఁ డుత్సవమున
కీశ్వరికిఁ బ్రీతిగాఁ దెచ్చి తిటకు ననుడు. 73

పంచచామరము. రసాతలాధినాథుఁ డబ్బురంబు నొంది జంగమ
ప్రసాదసన్మహత్త్వమెంచుఁ బంకజాతసూతికిన్
వసంబె యంచు సన్నుతించి వస్త్రభూషణాదివ
స్తుసంతతిన్ ముదం బొనర్చి తోలెఁ జెంచు నంతటన్. 74

వ. ఇట్లయ్యవనీశ్వరుచేత బహుమానాన్వితుం డై శబరాన్వయభూషణుం డాత్మగతంబున నిప్పందివలనం గాదె రాజుమెప్పంది లెక్కలేనిధనంపుఁగుప్పం దిలకింపఁగంటి మత్పూర్వజన్మసుకృతఫలం బివ్వరాహరూపంబై వచ్చి నాయింటఁ గష్టంబున కోర్చియుండి యంతంబున న న్నింతభాగ్యవంతునిఁ జేసి యియ్యనంతాకాంతునకు సంత

సం భోనగూర్చి తనువు విడ్చ్కొని చనియెం గాని కేవలసూకరంబు
గాదని ప్రమోదంబు నొందుచు నిజగృహంబున కరుగునవసరంబున.

చ. సిరియలతేసిఁ గాంచి నిజసీమకుఁ గ్రమ్మఱఁ బోవునట్టియా
శరణునిరర్థ్యుఁ గన్గొని ససంభ్రముఁడై శబరుండు వచ్చి భూ
వరునకు మ్రొక్కి నాఁటిగణవర్యుఁ డిదే చనుదెంచె నన్న సు
స్థిరతరసమ్మదాంబునిధిఁ దేలి మహీతలనాథుఁ డయ్యెడన్. 76

శా. ధీరామాత్యులఁ బంచి జంగమునిఁ దోడ్తెప్పించి మాణిక్యపీ
ఠారూఢుం బగఁ జేసి యర్ఘ్యమును బాద్యం బిచ్చి శశ్వన్నమ
స్కారవ్రాతము సన్నుతుల్ సలిపి లోకస్తుత్య! ప్రాంచత్కృపన్
మీ రిచ్చోటికి వచ్చుటన్ మిగుల నెమ్మిం జెందె మాభాగ్యముల్.

శా. స్వామీ! తావకభుక్తశేషము భుజించం గల్గి కోలం బయ
స్సామగ్రిం గనకం బొనర్చి పిదపన్ సద్రూపగంధర్వుఁడై
హేమస్ఫారవిమాన మెక్కి సురమానీశాదు లగ్గింపఁగా
సోమార్ధాంకితజూటువీటి కరిగెన్ జోద్యంబు రెట్టింపఁగన్. 78

ఉ. కావున నీమహామహిమ గన్గొన శక్యమె యంచు నెంచున
బ్భావరువాక్యము ల్వినయపూర్వవయారస ముప్పతిల్లఁగా
భావజవైరితుల్యుఁ డగుభక్తవరేణ్యుఁడు పల్కె నోర నీ
భావము గాననయ్యెఁ గులపావనమూర్తివి రాజశేఖరా! 79

క. భువి జంగమప్రసాదము, భవరోగౌషధము గానఁ బార్థివ! నీ కే
విధరింతుఁ దన్మహత్త్వము, ప్రవిమలమతివినుమటంచుఁ బలుకఁ దొడం [గెన్.

చ. కలఁ డొకభక్తుఁ డబ్జశరఘస్మరపాదపయోజషట్పదుం
డలఘుతరప్రభావుఁ డతఁ డక్కడ నక్కడ శైవమందిరం
బులఁ దగుభిక్ష మెత్తి జలపూర్ణతటాకసమీపధారుణీ
తలమునఁ జేరి యచ్చట సుధాకరశేఖరుపూజ సల్పుచున్. 81

తే. తత్ప్రసాదంబు భోజనాంతరమునందు
నుంచి లింగార్పితంబు గావించి యార
గించి యాభాజనం బప్డు కెడతటాక
జలములో వైచి చరమూర్తి చనినయంత. 82

వ. అట్లు నీటన్ వైచినతరియం దొక్కకణం బుండి రాలిన. 83

చ. అతులితపూర్వజన్మసుకృతాతిశయంబునఁ దజ్జలాంతర
స్థితశరణప్రసాద మతితీవ్రత నొక్కఝషంబు మ్రింగి వ
ర్ణితసుషమాంగమై యట చరించుచు నుండిన కొన్నినాళ్ల క
ద్భుతముగఁ జెంచొకండడవి దూరపు వేఁటల కేగి వచ్చుచోన్. 84

క. చెఱువుననీరముఁగనుఁగొని, తఱుచుగఁగలవిచట మీలు తథ్యమనుచున
య్యెఱుకపుడు సంతసంబున, మెఱయుచు వలవైచి తిగిచె మక్కువతో [డన్.

తే. జాలమునఁ జిక్కివచ్చిన మీలతోడ
సత్ప్రసాదోపభోగి ఝషంబు దగులఁ
గాంచి సంతసమున మెయి వెంచి చెంచు
చిక్కమున వైచికొని గృహసీమ కరిగి. 86

చ. తనసతిఁ జేరఁ బిల్చి వనితా! యిది చూచితె మంచిచాయమీ
న్గొని చనుదెంచినాఁడ యిది గొబ్బునఁ గూరఁగ వండి తెమ్ము నీ
వనవుడు నట్లు చేసి యది యన్నము పెట్టిగఁ బట్టెఁ బెట్టినం
దినె శబరాన్వయోద్భవుఁడు తేపకుఁ దన్రుచు లుగ్గడింపుచున్. 87

చ. అది మొదలుం గిరాతపతి యంచలు మేలన హింస సేయుటల్
వదలి గిరీశ్వరాంఘ్రులు దలంచుచు నెమ్మది నుండి సంతఁ గొ
న్నిదినము లేగ శీకరవనీకిటి యొక్కటి పక్కణంబులో
మకమునఁ జొచ్చి యందుఁ గల మానవులం గలగుండు సేయుచున్.

క. చనుదెంచి యాశబరుఁ గ,న్గొని వడి దంష్ట్రావిటంకకోటినిఁ బడఁ జి
మ్మినవిగతజీవుఁడై యయ, య్యనఘుఁడు భువినొరఁగె వజ్రహతగిరివోలెన్.

ఉ. వానిఁ బరేతరాజభటవర్గము నారకబాధఁ జేయఁగాఁ
బూని కఠోరచర్యఁ గొనిపోవఁగ వచ్చిన నీశుదూత లో
హో నిలువుం డితండు మహిమోన్నతజంగమసత్ప్రసాదభు
జ్జీనచరప్రభావమున మేలగుపుణ్యశరీరి గావునన్. 90

చ. యమనిలయంబుఁ జేరఁగ ననర్హుఁడు పొండని కల్పభూజసూ
నమయవిమాన మాతని మనఃప్రమదంబున నెక్కఁబంచి ది
వ్యమునులు సన్నుతింపఁ బ్రమథాధిపలోకముఁ జేర్చ నాతఁ డం
దమితసుఖానుభూతిఁ గని యంచితలీల వసించెఁ గావునన్. 91

క. శరణప్రసాదమహిమము
ధరణీశ్వర! యిట్టిదని ముదం బిగురోత్తమ
జరమూర్తి తన్మహత్త్వము
విరముగఁ దెలుపుటయు వసుమతీపతి యంతన్. 92

ఉ. క్రమ్మఱ మ్రొక్కి యోశరణరత్నమ! జంగమసత్ప్రసాదసా
ఖ్య మ్మొనరార్చి నన్ విమలకాయునిఁ జేయు మటన్న మంతహా
స మ్మిగురోత్త ని ట్లనియె శాంకరవంశసుధాబ్ధిరాజ! నీ
కెమ్మెయిఁ దద్విభూతి ధరణీశ్వర! కల్గఁగ నేర్చు? చెప్పుమా!. 93

తే. భస్మరుద్రాక్షధారివై పంచవర్ణ
మంత్రపఠనం బొనర్చుచు మహితనిష్ఠ
లింగమును దాల్చి గురుభక్తిసంగుఁ డైనఁ
గాక దివ్యప్రసాదంబు గలుగు టెట్లు?. 94

చ. అనుడు మహీశుఁ డిట్లనియె నయ్య! తదీయమహత్త్వముల్ క్రమం
బున నెఱిఁగింపు నావుడు విభూతిమహామహిమంబు దెల్పెదన్
వినుము వసుంధరారమణ! నిశ్చలచిత్తముతోడ నంచు న
య్యనఘుఁడు చెప్పఁగాఁ దొడఁగె నాత్మ వయూరస ముప్పతిల్లఁగన్.

విభూతిమహిమ.

సీ. ఉదా౦ జధపుపశ్చిమోత్తరదక్షిణ
పూర్వాభిముఖములఁ బుట్టెఁ బింగ
ళానిలధవళధూమ్రారుణవర్ణంబు
లను నందభద్రసురభిసుశీల
సుమన యన్నామధేయముల గోవులు వాని
వలన విభూతియు భసితభస్మ
మును క్షారరక్షలు జనియించె నబ్భూతి
గావించు నట్టిమార్గములు నాల్గు
తే. గలవు కల్పానుకల్పోపకల్పములను
గల్పమును నన నందులోఁ గల్పభూతి
యుత్తమం బది దొరకక యుండెనేని
తక్కినవి మూఁడుఁ జేయంగఁ దగు మహీశ!. 96

సీ. క్షితి విభూతి యొనర్చుగతి విను ముత్తమం
బగు గోమయము భూమిఁ బడనీక
యంభోజపత్త్రంబునందు సద్యోజాత
వరమంత్రమునఁ బట్టి వామదేవ
మునఁ బిండములు సేయుచును దత్పురుషమున
నారంగ నిడుచు నఘోరమున శి
వాగ్నిలోఁ దఱికొల్ప నది; కల్ప మడవి నెం
డినగోమయపుఁబొడి మునుపు చెప్ప
తే. కరణిఁ గాల్చిన నది యనుకల్ప మయ్యెఁ;
దానె కాలినభూతి వస్త్రమున ధూళి
తంబుగాఁ జేసి గోవుమూత్రమునఁ జేయు
కరుడు గాల్చిన నదియు సంకల్ప మయ్యె. 97

వ. ఇట్లుగాక తక్కిననయది యకల్పంబని యెఱింగి యేతద్విభూతి కాలాగ్నిరుద్రోపనిషదాదిశ్రుత్యంతరోక్తమార్గంబున సతతంబు నుత్తమాంగప్రముఖాంగంబులఁ ద్రిపుండ్రధారణం బొనర్చునది. 98

క. ఇట్టివిభూతి ధరించిన, యట్టిమహామహుఁడు జగతి నవయవయుతుఁడౌ
గట్టువిలుతుండె యగు నె, ప్పట్టున సంశయము లేదు పార్థివతిలకా!.

సీ. శ్రీకరమోక్షలక్ష్మీవశీకరణకృత్యాంకితతిలకవిఖ్యాతి భూతి
యత్యంతఘోరమహాపాతకౌఘమహీధరాధరవజ్రపాతి భూతి
కాకోదరాధీశకంకణసర్వశరీరవిలేపనప్రీతి భూతి
ఫాలతలాంభోజభవపూర్వవిలిఖితపాతకాక్షరతమోఖద్యోతి భూతి
తే. సంతతాత్మీయమానసాసక్తభక్తి, భావనాభరితమానస[illegible]నుప
మైహికాముష్మికోరుదివ్యప్రభావ, పూరణాధారకారుణ్యభూతి భూతి.

వ. ఇవ్విభూతిమాహాత్మ్యంబున నొక్కయితిహాసంబు గల దెట్లనిన
నొక్కపాపాత్ముం డత్యంతరోగబాధితుండై [illegible] దేనిం జనిచని
ప్రాణాంతసమయంబున నొక్కపట్టణబాహ్యాంతరదేశశ్మశానవాటికా
సమీపంబునఁ [illegible]లంజాలక పడియున్న నొక్కసారమేయుం బచ్చ
టికి శ్మశానభస్మసంగతకాయయై వచ్చి యప్పాపాత్ముని ఫాలంబు ద్రొ
క్కి చనినకొంతవడికి నతండు మృతిఁ జెందిన కింకరు లతనిం గొనిచను

వైవస్వతాంతికంబున నిల్పినకృతాంతుం డతనిప్రాణాంతసమయంబునం
దైనభస్మధారణమహత్త్వంబువలనం గల్మషంబులుఁదొలంగి పుణ్యా
త్ముం డయ్యె నితండు మదీయదండనంబున కనర్హుం డనిన. బహుమా
నంబుగా నతని శివలోకంబున కనిచెం గావున భస్మధారణమాహా
త్మ్యం బిట్టిదని మఱియు ని ట్లనియె. 101

మ. ఒకచో దేవుఁడు ఘోరపాపకరుఁడై యుండంగఁ దద్బాంధవ
ప్రకరం బాతనిదుష్కృతంబులు సహింపఁజాలేక వెళ్ళొట్టినన్
సకలంబుల్ విడిపోయి ఘోరవిపినస్థానంబునన్ బల్కిరా
తకదేశంబునఁ జేరి యందు నతిఖేదం బంది వర్తింపఁగన్. 102

తే. అతఁడు ఘోరాఘమహిమ మంప యనుభవింప
పలయు ననుమాట జనులకుఁ దెలియునట్లు
లమ్మహీసురుదేహంబునందుఁ గుష్ఠ
రోగము జనించె నొరులను రోఁత దనర. 103

తే. ఒడలు చూచిన జను లెల్ల నోకిలింప
గాలిచే దూరమునకు దుర్గంధ మొసవ
నడు గిడఁగ శక్తి యించు కంతైన లేక
పట్టుదెగి పడు మేనుచేఁ బొఱలుఁ డుండి. 104

క. ఒకనాఁ డా కటఁ బడ నో, పక తత్పక్కణసమీపవనిఁ దిరుగుచు నం
తకమున్ను దవానలద, గ్ధకుజామితభస్మ మచట గనుఁగొనియందున్.

తే. మండి చల్లాఱినట్టిగోమయపుఁగరడు
గాంచి యాఁకట డస్సినకతన వేగఁ
బుచ్చుకొని తిని యబ్బాగిప్రోవునందుఁ
బడియె నడువంగ లేక యాబ్రాహ్మణుండు. 106

చ. అటు పడియున్న తీవ్రగహనానలదగ్ధమహీజలోష్మతన్
బటపట మేను ప్రక్కలయి పాఱునిదేహము వీడ నత్తఱిన్
గుటిలభయంకరాకృతులు ఘోరగదాయుధపాణులై సము
ద్భటగతి వచ్చి కింకరులు దట్టుచు వే గొనిపోయి యాతనిన్. 107

ఉ. కాలునిమ్రోల నిల్ప నతికంపితదేహముతోడ దూతలన్
దూలఁగఁ బల్కి యీతఁ డతిదుష్టవిచేష్టితుఁ డైననేనియుం

గాలము సేయువేళ భవనాశకభస్మము మెక్కిపూయుటన్
దాలిచె శైవతేజ మిటుఁ దా వసియింప ననర్హుఁ డెమ్మెయిన్. 108
క. అని వైవస్వతుఁ డాతని, ఘనతరపుష్పకవిమానగతుఁ జేసి ముదం
బున సుర లచ్చెరువందఁగ, ధనదప్రియనగరి కతిహితంబుగ ననిచెన్.
క. కావున నిట్టివి త్రిజగ, త్పావనభసితప్రసిద్ధి పార్థివ! యిఁక స
ద్భావమున వినుము దెల్పెదఁ, గేవలరుద్రాక్షఫలముకృతభవహరమున్.
ఉ. రాక్షసవంశనాయకపురంబులు గూల్పఁ దలంచి నూటిగా
వీక్షణ మొప్పఁ జేయుపృథివీరథులోచనకంకణోత్కరం
బీక్షితి రాలి భూజనుల నెల్లఁ బవిత్రులఁ జేయఁబూని రు
ద్రాక్షనగంబులై జనన మందె మహామహిమంబు మీఱఁగన్. 111

రుద్రాక్షమహిమ.

చ. అకలుషసోమవహ్నిమిహిరాంశసమిద్ధశివాక్షసన్మణుల్
శిఖితలచుట్టి కర్ణయుగళిన్ గళవక్షములందుఁ గక్షబా
హుకరతలాంతికంబుల సమున్నతిచే ముఖసంఖ్య లేర్పడన్
బ్రకటితభక్తి దాల్చిన నృపాలక! చంద్రధరుం డతం డగున్. 112
సీ. ఒకకిరాతకుఁడు మహోగ్రాటవికి వేఁటలాడంగఁ జనిచని యందునొకస
రోవరతటమున రుద్రాక్షఁ గని దాని సారమేయముకంధరమున వేడ్క
గీలించి యాఖేటకృత్యతనుండంగ ఘనవనక్రోడంబు గాంచి శునక
సహితంబుగా వానిఁ జంపిన నంతట నీశ్వరకింకరు లేగుదెంచి
తే. హస్తవారిరుహమున రుద్రాక్షముట్టి
నట్టిఫల మబ్బె నీకని యతనివాని
జాగిలంబును జేర్చిరి శర్వపురికిఁ
గాన రుద్రాక్షఫలమిది మానవేంద్ర! 113
వ. అని మఱియుఁ బంచాక్షరీమాహాత్మ్యం బిట్లని చెప్పందొడంగె. 114

పంచాక్షరీమహిమ.

ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజాత్మసరసీజశిలీముఖుఁ డర్కపావకా
బ్జాతవిలోచనుండు సురసంయమిపూజితపాదపద్ముఁడు
ద్ద్యోతితదేహుఁ డంగజసముద్ధతగర్వవిదారియై లస
త్ఖ్యాతి వహించి మించె మనుజాధిప పంచముఖుండు లీలచేన్. 115

తే. అట్టి శ్రీమన్మహేశుపంచాననముల
వలనఁ బంచాక్షరము లుద్భవంబు నొంది
వరుసఁ బంచాక్షరి యనంగ వన్నెఁ గాంచె
నదియు వేర్వేఱవివరింతు నాలకింపు. 116

సీ. వరుస సద్యోజాత వామదేవాఘోరతత్పురుషేశానతతముఖములఁ
గలిత నకార మకార శికార వాకార యకారముల్ కడు జనించె
నవిప్రోవుగూడిపంచాక్షరంబననొప్పె నదిమంత్రరాజమైయలరెజగతి
తన్మంత్రమాతసత్ప్రణవయుక్తంబుగాజపియించిననుషడక్షరియునయ్యె
తే. సతతపంచాక్షరీమంత్రజపవిధాన
వేది యరయ సాక్షాత్పురభిద్రథుండు
గాని కేవలుఁ డగుజనుఁ డనఁగవలదు
శంక యించుక లేక రసాతలేంద్ర! 117

క. పంచాక్షరి సురధేనువు, పంచాక్షరి కల్పకంబు పరికింపంగాఁ
బంచాక్షరి చింతామణి, పంచాక్షరిఁ బోలజగతి ఫలదము గలదే.
తే. మఱియును నొకమాఱు నమశ్శివాయ
యనినమాత్రాన బ్రహ్మహత్యాదిపాత
కావళులు దొలంగు ననిన నిత్యంబు నలుపు
జపఫలం బెన్న నలువకు శక్య మగునె? 119

వ. ఇప్పంచాక్షరీమాహాత్మ్యంబున నొకయితిహాసంబు గల దెట్లనిన నొల్లి
దాశార్హమహీవల్లభాఖ్యుం డలుండు కాశికారాజతనయయగు కళా
వతిం బెండిలియాడి ప్రథమసమాగమదినంబున నఖిలమంగళాభర
ణాలంకృతసౌందర్యగాత్ర యగుచు విచిత్రం బయినకేళికామంది
రంబునఁ దనపజ్జ వసియించుదానిం గని మదనప్రదరవిదళితహృద
యుండై యుపగూహనం బొనరింపంబోయిన నచ్చపలాక్షి మున్ను
కన్నియ యై పిన్నతనంబునఁ గన్నవారింట నున్నసమయంబునఁ దన
చేసినయుపచారంబునకు మెచ్చి భర్గసమానుం డగుగర్గుఁ డొసంగు
పంచాక్షరీమంత్రోపదేశప్రభావంబున బవిత్రం బైనగాత్రంబు గల
యది కావున నపరిగ్రహీతమంత్రుం డగునిజనాథుం గదియనొల్లక శివ
మంత్రోపదేశంబు గనినపిమ్మట మఱియు సంభోగం బనుభవింపు

మని పెక్కుభంగుల వారించిన వినక పుడమిఱేఁడు కామాతు
రుండై పయిం బడఁబోయిన నమ్ముద్దియమేను కాలినయినుపము
ద్దకన్నఁ దద్దయు వేఁడిమియై పొడచూప వెఱచి దూరంబున నిలిచి
హరమంత్రప్రభావం బిట్టిద యని తలంచి యప్పు డప్పతి యనుమ
తంబున గర్గాశ్రమంబునకుఁ జని యతనిచే శైవపంచాక్షరీమంత్రో
పదేశంబుఁ గైకొనునంతలోనన పశ్యజ్జనులు విస్మయంబు నొందఁ
బూర్వజన్మఫలంబులు కాకంబులై పక్షంబులుగ మఱి నిజదేహంబు
వలన వెడలి పఱుటయు నారాజశేఖరుం డానందకందళితహృదయా
రవిందుండై యాచార్యున కిష్టవస్తువు లొసంగి వీడ్కొని తనకు
సద్గతి చూపుటకు భార్యఁ బెక్కుభంగుల నుపలాలించి తజ్జలదాలక
వలన నిష్టోపభోగంబు లనుభవింపుచు నుండెఁ గావునఁ బంచాక్షరీ
మాహాత్మ్యం బిట్టిదని తెల్పి యోగిపుంగవుం డద్ధరావరునితో మఱి
యు నిట్లనియె. 120

మ. అతిథీ! మద్గురుభావసంభవము వేదాతీత మత్యుత్తమం
బతులం బవ్యయ మప్రమేయ మగమం బానందకందంబు న
క్షత మాద్యంతవిహీన మై పరగు లింగంబున్ మహాభక్తిసం
గతుఁడై దాల్చినవాఁడు ముక్తివనితాకాముండు గాకుండునే! 121

ఉ. ఇట్టిపరాత్పరున్ శివు మహేశ్వరు నవ్యయు భావమందునన్
బుట్టఁగఁ జేసి సంతతముఁ బూజ లొనర్పఁగ శిష్యుచేతిలోఁ
బెట్టి షడక్షరం బనఘఁ బెంపు వహించెడిమంత్రముం జెవిం
దొట్టఁగఁ జేయుసద్గురునితో నొరులన్ సరిసేయవచ్చునే? 122

క. గురుఁడే తల్లియుఁ దండ్రియు
గురుఁడే దైవంబు దాత గురుఁడ సకలమున్
గురుఁ డనఁగ హరుఁ డనంగాఁ
బరికింపఁగ వేఱె కలదె? పార్థివతిలకా. 123

సీ. ఆచార్యసత్కరుణాలోకనము సేవ
కాజ్ఞానతిమిరం బడంచుజ్యోత్స్న
గురుహస్తదత్తభాసురభసితాదాన
భక్తి మహారాజ్యపట్టకలన

యుపదేష్టృభవ్యపాదోదకంబులు శిష్య
కల్మషదావాగ్నికమలవృష్టి
వరదేశికేంద్రదివ్యప్రసాదామృతం
బాశ్రితజన్మరోగౌషధంబు
తే. ధ్యానమూలంబు గురుపురంపరునిమూర్తి
మూల మగుఁ బూజలకు గురుముఖ్యపదము
మంత్రమూలంబు గురుపర్యమాట వాఱియు
మూల మగు సద్గురునికృప ముక్తి కనఘ! 124
క. గురుపాదభక్తిపరులకుఁ, బరికింపఁగ సంసారానిపదవులు గలవే!
నరవర తత్ప్రతిబింబిత, శరణమహత్త్వంబు నుడువ శక్యం బగునే.
చ. శరణుల కర్థి మ్రొక్కి యుపచారము సేయఁ దదీయసద్గుణో
త్కరము నుతింపఁ దత్పదముఁ గన్గొన వారలసచ్చరిత్రముల్
వరుస వినంగఁ బాల్పడినవాసివశీర్షకరాబ్జజిహ్వాకా
వరనయనశ్రుతుల్ మనుజవల్లభ యిట్టుల గాని వేటికిన్? 126
క. జంగమవర్య దయారస, సంగతమగు నేసి యట్టిజంతువును దినల్
గంగాధరుకృపగనునృప,పుంగవయితిహాస మొకటిపొలుపుగవినుమా.
ఉ. ఆగమవేదియైన శరణాగ్రణి యొక్కఁడు భక్తియుక్తుఁడై
శ్రీగిరిమల్లికార్జును భజింపఁగఁ బోవుచు నెండకాఁకచే
డాఁగఁ దలంగలేక యొకతావున నిల్చి జనాళి మించె నే
నేగతి నేగువాఁడఁ బరమేశ్వర యంచుఁ దలంచుచుండఁగన్. 128
మ. ఒకభేరుండము శాల్మలీస్తబక మయ్యుర్విస్థలిన్ గాలిచే
శకలంబై పడియున్నఁ గాంచి యది మాంసమ్మంచు నెందేని బో
వక మింటన్నిల దానిచాయ మెయిఁ బర్వన్ వేగ నత్తెత్తి కాం
చి కడుం దెప్పిరి మస్తమూచి యతఁ డక్షీణప్రమోదంబునన్.
మ. అహహా! యీపతగాధినాథుఁడు మదీయంబైన తాపంబు పెం
పు హరించెన్ ఘటియించె నాకుఁ ద్రిజగత్సంతాపగాదివ్యవా
ర్లహరీసంతతఖేలనోత్సుకరమారాజేషురత్నోల్లస
ద్గృహశృంగాగ్రవినూతనాంకపటదేదీప్యప్రభాలోకమున్. 130
చ. ఇతఁడు మదీయమిత్రుఁ డని యెంచి కులాయముఁ గన్గొనంగనో

పతగవరేణ్య! మాదయకుఁ బాత్రుఁడ వైతివి గాన మీఁదటన్
క్షితితలమందు నీవుహిమ చేరమరాయఁడనంగ రాజసం
తతి వయి పుట్టి భూభరణపట్టుఁడ వై తుదిఁ జెందు మీశ్వరున్.

చ. అని యిటు లానతిచ్చి శరణాగ్రణి శ్రీగిరి కేగి మల్లికా
ర్జునపదముల్ భజింపుచు మరుల్లలనాకరచామరౌఘవీ
జనభవవాతలోలవిలసప్ర్రిమరన్ భ్రమరన్ సదా మనం
బున నిడి కొల్చుచున్ భవనపూజితుఁ డచ్చట నుండె సంతతన్. 132

శా. ఖేరుం డాండజ మంతఁ గొన్ని సమముల్ పృథ్వీతలంబందు సం
చారం బొప్పఁగఁ జేసి యంతరమునన్ సత్త్వాలయాధీశపూ
జారాజం గని క్రమ్మఱం భువిని భాస్వద్రాజవంశంబునన్
వీరాగ్రేసరి చేరమాధిపతి నా విఖ్యాతి సంజాతుఁ డై. 133

ఉ. వైరుల సంహరించి పరవాదులయే పణఁగించి యిష్టలిం
గారవ మొప్పఁ బెంచి శితికంఠునిదేహమునన్ ధరించి ప్ర
జ్ఞారతి మించి లింగగురుజంగమభక్తి వహించి దిక్కులం
దోరపు గీర్తి నించి పరితోషమతిన్ ధర యేలె నెంచఁగన్. 134

శా. ఈరీతిన్ వివిధేష్టభోగములచే నేకాతపత్రావనీ
భారం బొప్పఁగ దాల్చి దేవతలు సంభావింప నంతంబునన్
శ్రీరాజార్ధకిరీటపీఠి కరిగెన్ జెన్నొందుభక్తప్రభా
వారూఢిన్ వినుతింప శక్య మగునే జ్యాలోకరత్నామణీ. 135

క. అని తెల్పినజంగమప, ద్వనజములకు జాగి మ్రొక్కి వసుధాపరుఁ డి
ట్లని యెన్న టులంగాదే, ననుము క్తునిజేయుమనుచు నమ్మితినన్నున్.

క. కావునదీక్ష యొసంగుము, దేవాయనుటయుపదీయధృతిమతులకుఁ దా
భావమున నలరినీ కిష్టావాప్తి ఘటింతుననుచు హర్షముతోడన్. 137

సీ. స్నానసంధ్యాదులు సల్పఁగా నియమించి
తతభూతిరుద్రాక్షధారిఁ జేసి
శ్రుతిహితంబుగ బరంజ్యోతిరాకారలిం
గము ధరియించి మోదమునఁ బ్రణవ
సహితపంచాక్షరీసన్మంత్ర ముపదేశ
మొనరించి భక్తిచిత్తునిగఁ జేసి

ణాబ్జతీర్థప్రసాదముల్ కృపచేసి
నిజశిష్యుఁగాఁగ మన్నించి యంత
శైవరహస్యముల్ వెలయఁదెలిపి
క్ష్మీవరుచేత సత్కార మంది
జనులు తన్నుఁ గొనియాడి నైజదేశ
నకు నేఁచేసె జంగమముఖ్యుఁ డంత. 138

ముగ నచ్చున నొత్తిన
నువున నాశరణుబోధ మాత్మ వహింపన్
పతి సతతము త్రివిధా
రములు సల్పుచును దనదుస్వాంతమునందున్. 139

మేలు భూమిలోపలఁ, గాయజహరభక్తుఁ డొకఁడు గానఁగఁ బడఁడే
! యెటులనైన వగుజను లాయతదుష్పాపభాజ లయ్యెదరు గదే!
రొనరించుపాతక మవశ్యము నాకు ఘటించుఁ గాన నే
రక చూచుచుండు టది యుక్తము గా దని యెంచి యప్పుడే
రుల నంపి యందఱ వెసం దనయొద్దికిఁ బిల్వఁబంచి యా
రమణుండు భక్తిరతి పుట్టఁగ శైవమతాధికత్వమున్. 141

నప నొప్పఁ దెల్పి తినఁగంబడువారి కమేయవస్తుసం
రము లిచ్చి దృష్టములు భావము గంజిలఁ జూపి లింగసం
రులఁ జేసి పూర్ణముగ స్వాస్థ్యము లచ్చెరువందఁ జేసినన్
రలు సంతతప్రమదవారిధిఁ దేలి వచించి రీగతిన్. 142

రా! యెంతటిభాగ్య మబ్బెఁ గదు మేలో నిత్యము క్తిక్రియా
రీణత్వము సంభవించెఁ బటుదుష్పాపౌఘ మెల్లన్ మహా
రంబై చనె నిమ్మహీశువలనన్ దోషంబుగా బిడ్డలం
ప నెవ్వాట్టెద నింత రాజుసరి రూపెంపంగ లే రెచ్చటన్. 143

ిలవలె నని చెంపలు గొట్టి తల్లి
లురకుఁ బాలు ద్రావించుపగిది మనలఁ
క్కభంగుల శిక్షించి యక్కజముగఁ
శ్యమార్గంబుఁ జూపె నిప్పుడమిఱేఁడు. 144

యొండొరులాడుచున, జనపతియనుమతిని నాత్మసదనంబులకున్

జని సంతతభర్గారా, ధనరతి వసియించి రతిముదం బిగురొత్తన్.

వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టి దని తెలిపి చూచి దేవాదిగణం
బులతో సకలేశ్వరమాదిరాజయ్య యేతత్ప్రసాదమాహాత్మ్యం బిం
కను వినుమని యిట్లనియె. 146

సీ. రాజితకాంచనరత్నసిర్మితసౌధగోపురావరణసందీపితంబు
కమలినీకహ్లారకుముదనిర్మలనీరకలితకాసారవికాసితంబు
నిర్జరకామినీదుర్జయశృంగారవిభ్రమాఙ్గానసావిస్రుతంబు
సంతతసముచితజాత్యనుగుణమార్గపథికచాతుర్వర్ణ్యబంధురంబు

తే. భవ్యచతురంగబలచయభ్రాజితంబు
నిరుపమోద్యానవాటికాసురుచిరంబు
దేవతాగారసందోహభావితంబు
పుణ్యనిలయంబు సింహాద్రిపురవరంబు. 147

వేదపితామహుని కథ.

ఉ. ఆనగరంబునందు ఫణిహారపదాంబుజభక్తుఁ డంతర
జ్ఞాని త్రిలోకపూజితుఁడు షట్ప్రతిపక్షవిదారణుండు భ
క్తానుగుణప్రబోధ యసహాయుఁడు వేదపితామహుండు నాఁ
గా నొకభక్తపుంగవుఁ డఖండితశైవమతప్రచారుఁ డై. 148

క. నివసించు నతనిశిష్యుఁడు
ప్రవిమలతరభక్తిపరుఁడు బంధువిదూరుం
డవితథవాక్యధురీణుఁడు
భువి వామనుఁ డనఁగ నొక్క పుణ్యుఁడు వెలయున్. 149

తే. ఆతఁ డనిశంబు గురుపదాబ్జాతములకు
సేవసేయుచుఁ దద్భక్తశేషసుఖ ము
దమునఁ గాంచుచు నొకసంయమున నతని
తోడ నొకనాఁడు వినయంబుతోడఁ బలికె. 150

తే. అమరగణములలో నెవ్వఁ డధికుఁ డెట్టి
చందమున మోక్ష మబ్బు నిజ్జగమునందు
నేమతం బుత్తమం బగు నెట్టులంగుఁ
దెలియ నానతి యిమ్ము సందియము దీఱ. 151

చ. అని యిటు పల్కు శిష్యువినయంబున కాత్మ ముదంబు నొంది యో
ఘనతరపుణ్య! నీదుమదిఁ గల్గినసంశయ మెల్లఁ దీర్త సం
చనఘుఁడు లింగజంగమమహామహిమంబులు సత్ప్రసాద సే
వనఫలముల్ దయారసము పర్వఁగఁ జెప్పెదఁ డంగె సత్తిఁడిన్.

సీ. బ్రహ్మాదిదేవతాభర్త జగత్కర్త
శంబరదానవశత్రుహర్త
యమితతాపసనేత యఖిలభక్తత్రాత
యత్యంతబలపురదైత్యజేత
ఫాలసంగతకీలి భవవిభంజనశీలి
భాసురానంతవిలాసశాలి
కుముదబాంధవధారి యమమదసంహారి
గ్రావరాజసుతామనోవిహారి

తే. యవ్యయుం డచ్యుతుండు సర్వాత్మకుండు
భావనాతీతుఁ డగుమహాదేవుఁ డెందు
దేవుఁ డగుఁగాని తక్కినదేవతలను
దైవ మని కొల్వవల దిది తథ్య మనఘ!. 153

ఉ. భూవిదితంబు లోకచయపూజితమాంతతఘోరపాపసం
ధావనధుర్య మీశ్వరపదప్రతిపాదక ముత్తమోత్తమం
బావృతపాశబంధహరణాకరమై వెలుఁగొందునట్టి యీ
శైవమతంబుతోడ నెన సల్పఁగ వేఱెమతంబు గల్గునే. 154

ఉ. ఇట్టిది శైవ మిందుఁ గడు నొచ్చగుచుత్తగశైవ మర్థిఁ జే
పట్టినపుణ్యమూర్తి సుమబాణవిరోధి యనంగవచ్చు నే
పట్టున సంశయింపకుము భర్గుఁడె భక్తుఁడు భక్తుఁ డీశుఁడౌ
గట్టిగ నీశభక్తులకుఁ గల్గదు భేద మొకింత యేనియున్. 155

తే. పుడమి నొక్కొకభక్తుఁడు నడుచుచర్య
లహహా! యెబ్బంగి లెక్క సేయంగవచ్చు
వారిమాహాత్మ్య మంచికా ధారుఁ డెఱుఁగుఁ
గానఁ దదధీనుఁ డై యుండు మాన కెపుడు. 156

క. చరలింగార్చన సేయక, గురులింగార్చనలు సేయఁజూచెడు విను త

ద్గురులింగంబులకం టెను, జరుఁడేయధికుఁడని పల్కు సకలశ్రుతులున్.

సీ. భక్తుండు గురుఁ డుమాపతిశిష్యుఁ డనుటకు
గుఱుతుగా గణపాలకుండు సాక్షి
భక్తుండు తండ్రి శ్రీపతిబాణుఁ డాత్మజుఁ
డనుటకు భల్లాణఘనుఁడె సాక్షి
భక్తుండు దొర బంటు భవుఁ డని యనుటకు
రూఢిగా బాణాసురుండె సాక్షి
భక్తుండు గెల్వరి పరమేశు డోటరి
యనుటకు శ్వేతవాహనుఁడె సాక్షి

తే. తాను గోరినవస్తు వేమైన గాని, భక్తులీయకగతిలేదు భవుని కెందు
శరణవర్యునిసత్కటాక్షంబు దేవ, భూజమాణిక్యధేనువుల్ పుట్టినిల్లు.

సీ. కాలారిగణపాదధూళి మై సోఁకిన మర్త్యునిదురితముల్ మ్రగ్గిచనవె
ధూర్జటిభక్తులుద్రొక్కినదారపయిఁ బోరలువాఁడఘతతుల్ పోవనడె
శర్వభృత్యులతనుచ్ఛాయమైబోలసిన నరుఁడు కల్మషములబారిగొనండె
హరశరణస్నానశరకుండతలపంక మలఁదిన జనుఁడు నిర్మలుఁడుగాఁడె

తే. పనమపావనజంగమప్రతతితోడ
నమరకిన్నరయక్షవిద్యాధరాహి
సాధ్యగంధర్వమునిసిద్ధసారసాప్త
చంద్రముఖ్యగ్రహాదులు సాటియగునె.? 159

తే. శ్వపచుఁ డైనను హరలింగసహితుఁడేని
యవనిలో నుత్తమోత్తముఁ డనఁగఁ బరగు
నట్లు గావున శరణవివ్యప్రసాద
సేవనము లేక ముక్తిసి జెంద నశమె. 160

క. ఏవిధమునసైనను మో, క్షావహశరణప్రసాద మానఁగవలయుఙా
బావనసద్భాండస్థం, బానంతయుదొరకెనేని యమృతముఁ జెందున్.

క. అని తెల్పిన దేశికస, ద్వనజములకుఁ జాఁగి మొక్కి వామనుఁడుముదం
బునఁ దేలెనన్నుఁగరుణా, గనెగురుఁడనియంతకొంతకాలము చనఁగన్.

ఉ. ఆపురిలోన నుండుగొడగవ్వ యన న్నొకభక్తురాలు న
ద్రాపరమూర్తు లైనశరణాఢ్యులపాలిటివాలుమేలు దు

ష్వాపవు గొండప్రోవునకు బాకనిషూదను చేతివాలు చి
ద్వ్యాపిత వాక్యసంచయసుధారస మానగ జాలు లేలనన్. 163
క. ఆవేలది ప్రసాదము గొన, గా వేదపితామహుండు కాంక్షించి మది
న్నే విప్రకులుడ జననిం, దావాప్త్యుడ నగుదునచటికి నగుదునేనిన్.
క. నిందకు లోబడియుండిన, జెందదు తత్ప్రసాదసేవ గొనక నే
నిందుధరు జెందు టెటులీ, బొందివిడి దివే తెబొంది పొందికొని యెదన్.
చ. అని యిటు లాత్మలో దలచి యంతట శిష్యుడు దాను నిచ్చలం
జని మఱికొన్ని నాళ్లకు సితాకర శేఖరతుల్యు డైనయ
య్యనఘుడు గంగలో జలకమాడి మఠంబున కేగుచుండి దా
శునకకళేబరం బొకటి చూచె మఠంబున బ్రాణహీనమున్. 166
తే. చూచి దీనిశరీరంబు జొచ్చి మఱుగు
జనర గొడగవ్వసత్ప్రసాదంబు గొందు
ననుచు సంతోషపూరితుం డగుచు హృదయ
పంకజంబున నొక్కయుపాయ మపుడు. 167
చ. కనుగొని తత్సమీపమున త్యాజము చెంతల జేరి శిష్యుతో
ననియె ముహూర్తమాత్ర మిట నాతపవహ్ని నివారణార్థమై
యనువుగ విశ్రమింత మని యంతట దాను దానిని జడ
ల్లనిపవమానమందున నిలల్ వసియించిరి మోదచిత్తులై. 168
ఉ. అటు వసియించి యాత్మకృత మాతని కేర్పడనీక శిష్య నే
నిట నిదురింపగావలయు నీ వతిజాగ్రతతోడ నుండు మె
చ్చటికి జనంగబోకు మని ఛాత్రుని యూరుపు మేల్తలాడగా
గుటిలపు నిద్ర జెందె మది గొంకక తద్గురువర్యు డత్తఱిన్. 169
తే. అసమ మైనట్టి యితరకాయప్రవేశ
విద్య తనయందు గల్గుట చోద్య మలర
నాత్మదేహంబు వెడలి తదంతికస్థ
శునకదేహంబు జొచ్చి గ్రక్కునను లేచి. 170
ఉ. నాలుక బైట వేయుచు ఘనంబుగ రోజుచు నాఘ్రులించుచున్
నేలనుమూరుకొంచు గడునిక్కుచు బొర్లుచు జొంగ రాల్చుచున్
వాలముద్రిప్పుచున్ శిరము వాల్చుచు గర్ణములన్ విదల్చుచున్

మూలుగుచుఁ బెనం జనుచు మోవ యొకించుక మీఁది కెత్తుచున్.

మ. చని తత్పట్టణబాహ్యదేశగతమా చండాలవాటిన్ వసిం
చినదానిం గోడగవ్వ భక్తసహితం జేరంగ నేతెంచి యా
వనితామౌళికి భక్తి మ్రొక్కుచుఁ బురోభాగంబునన్ నిల్చినం
గని దివ్యేక్షణసంగతిం దెలిసి యుగ్రస్వాంతయై యిట్లనున్ 172

మ. స్వకులభ్రాంతిని వీడఁజాలక విశిష్టంబైన తజ్జంగమా
ధికవేషంబు పరిత్యజించి శుని వై తే మేలు మే లౌర జీ
వికభావింపఁ గులం బొకండు గలదే! వింతయ్యె నీమందబు
ద్ధికి సద్భక్తులు నవ్వరే! తెలియరాదే భక్తిమార్గంబులన్. 173

క. ఎందఱియోనులఁ బుట్టితి, వెందఱు చనుఁబాలు ద్రావితెన్ని కులములం
బొందుగ వసియించితి విప్రుండందవె విప్రుండనని యహంకృతిఁ జెందన్.

తే. పెద్ద లెల్లఁ బ్రతిష్ఠించుపిదప లింగ
మూర్తి యగుఁగాని శిల యను మొఱకు గలఁడె?
యట్టిగతి దివ్యలింగాంగి యైనవాని
జాతిభేదంబు లెంచుట నీతి యగునె.? 175

క. అని పల్కి మక్క! యిటు ద
మ్మని పెంచుకలోన నింత యన్నము శైవం
దనభాగ్య మింతె యౌ నని
కొని యతివకు మ్రొక్కి యతఁడు గుందుచుఁ జనియెన్. 176

చ. చని యొకచోట నాశనకసంహననంబును వీడి నిద్ర మే
ల్కనుగతి లేచి కన్నులు కరంబుల నుల్చుచు బిట్టు నీల్గుచున్
దనప్రియశిష్యుఁ జూచి సదనంబునకుం బదమా యటన్న వా
మనుఁడు గురుం డొనర్చు బలుమాయ లెఱింగి సభక్తియై యనెన్.

చ. నను విడనాడి మీరు శుహానాగతి నాగోడగవ్వమందిరం
బునను బ్రసాదముం గొనఁగఁ బోలునె? దేశిక తావకీనభా
జనగతసుప్రసాద మనిశంబు భుజింపుచు నేఁడు మిన్న కే
యనువున నుండువాఁడ నిఁక యబ్బుఁ లెట్లు భవత్ప్రసాదమున్.

ఉ. ఇత్తఱియైన నాకు నెలఁ వీఁదగు నచ్చటి కేగి వేగమే
వత్తు రనన్ గురుం డ్వహుఁడు వామన! లోకు లెఱుంగఁ బోవరా

నుత్తరలాక్షి నన్నుఁ గనినట్టుల యారఁ గృతకాంగివైన నీ
వెత్తెఱఁ గొప్పనే గొనవొ యేగి ప్రసాదము గొమ్ము నాప్రభున్. 179

చ. గురువరపాదపద్మములకుం బ్రణమిల్లి మహాత్మ! జంగమో
త్కరకుల మెంచఁ గా దని హితంబుగ మీరలు చెప్ప వించు నె
ప్పరుసున లోకనిందలకు భావమునందు భయంబు నొందనే
శరణవరప్రసాదఫలసౌఖ్యము గాంచుట లెట్టు లెంచఁగన్. 180

క. కావున సహజాకృతిచే, నావనితామాళియింటి కరిగెద నని స
ద్భావమునగురునియనుమతి, భూవిదితముగాగనతఁడుపోవఁగనుండున్.

ఉ. శిష్యుని మేలిబుద్ధి ననుఁ జెంకకపోకను స్మృతీతిహాసన
వ్యాఖ్యము లెన్ని యేని సతతంబు గ్రహించియు భక్తిమార్గవై
దుష్యము గాన నైతి మఱిఁ దోట్టినమందత లోకు లెల్ల నన్
దూష్యము సేతు రన్ భయముతోఁ జరియించితి మీ దెఱుంగమిన్.

క. అనివగలబిగులఁ బొగులుచుఁ, బనవుతమునకేగెనంత తచ్ఛిష్యుఁడు ప్రా
క్తనసుకృతమహిమవలనన్, జనియాగొడగవ్వదివ్యసదనము గాంచెన్.

తే. కాంచి లోపలి కేగి యక్కాంత యడుగుఁ
దమ్ములకుఁ జాగి మ్రొక్కి యోయమ్మ! నీమ
హాప్రసాదంబు మద్గురుఁ డారగించు
పాత్రమం దిడి కరుణించి పంపు మనిన. 184

తే. ఎంతదానశోహపరుఁ డితం డెంతధీరుఁ
డెంతగురుభక్తినిష్ఠాత్ముఁ డెంతధన్యుఁ
డెంతసాహసుఁ డని యెంచి యింత యతఁడు
వేఁడుమాడ్కిఁ బ్రసాదంబు పెట్టుటయును. 185

క. పరమామృతమనివామనుఁ, దరుపందుచుగుడిచి లేచినంతట నెదుటన్
సులవానియక్షవిద్యా, ధరగరుడోరగులు గొలువద యమదిబొందన్.

సీ. ఘనవృషభేంద్రుండు గాలిమేపరిపిండు వాజిగాభూషణరాజిగాఁగ
గిట్టులదొరచూలుకడిదిబెబ్బులితోలు నాలుగాఁబలువన్నెశాలుగాఁగ
గడలిఁబుట్టువిషంబు కామునిభసితంబు మేఁతగా నెమ్మేనిపూతగాఁగఁ
బావకజ్వాలంబుబలువైనశూలంబు బొట్టుగాగడుపోటుముట్టుగాఁగ
గీ. రమ్యతరవసుంధరాధరాధరములు, తేరు గాఁగ వింటితీరు గాఁగ

దనరునట్టి శ్రీసుధాకరశేఖరుం, డభవుం డచట నిల్చె హర్షమలర.

తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన సర్వేశ్వరునకు, వామనుండష్టసాష్టాంగవందనంబు
లాచరించి,యమందమోదాత్ముఁడగుచు,విమలసద్భక్తినిట్లని వినుతి చేసె.

నిరోష్ఠ్యస్వరలఘుగీత.—

శరనిధిశయనశర!ఖరకరదహనసర,జనికరనయన! కరిదితిజహరణ! గర
గళ!సకలయతితతినతికలితచరణ!, ధనదసఖ! క్షితిరథ!రజతనగశరణ!

చ. అని నుతియించువామను దయామతిఁ గన్గొని యోకుమార నీ
యనితరపుణ్యభావమున కచ్చెరువందితిఁ గాన మానికే
తనమగు రౌప్యభూధరము దార్చెద రమ్మని పల్క నంత న
య్యనఘుఁడు విన్నవించె వినయంబునఁ గ్రమ్మఱభక్తి మొక్కుచున్.

ఉ. ఓపరమేశ ! యోవరద ! యోబుధవత్సల ! యోమహేశ ! మీ
రీపగిదిన్ బచింపఁ దగునే నను ధన్యునిఁ జేయుమద్దురం
బాపవిదూర! మున్ను నిరపాయభవత్పురిఁ జేర్చి వెన్క న
న్నీ పదమందుఁ జేయు టది మేలగునట్టుల చిత్తగింపవే. 191

వ. అనిన విని పరమేశ్వరుం డాత్మగతంబున వేదపితామహుండు భక్తభు
క్తశేషోపభోగప్రభావంబున నిజపదప్రాప్తుండని యెఱింగియుఁ జంగ
మకులభేదనం బొనర్చుటవలన హీనజన్మంబగునని లోకులకెఱుకపఱు
పను, శిష్యునిమనం బరయనుం దలంచి వామనుం గనుంగొని. 192

మ. అనఘుం డీతఁ డనంగ వన్నెగనుమీయాచార్యవర్యుండు పా
వనసద్భక్తిపథం బెఱుంగక జనవార్తింబుఁ గ్గించునో
యని చిత్తంబునఁ గొంకి దా శునకదేహం బందఁ గాంక్షించె గా
వున నీమీఁదిభవంబు కుక్కయగుచుం బుట్టంగ నర్హుం డనన్. 193

సీ. బిట్టులిక్కి వామనుండిట్టులపల్కె మద్గురుని రాహీనకుక్కరభవంబు
జగములఁబుట్టింప నెగడింప నణగింప శక్తులౌ మీరలీసమయమందు
వేదపితామహు వెల్తిసేయక భవత్సదనంబుఁ జేర్పఁగఁ జాలవయ్య
యిదిగాక యేరూపమేనిపూనియు భక్తిభుక్తశేషము గాంచి పుణ్యుఁ
తే. డతని విడనాడి యే వచ్చు టర్హమగునె? [డయ్య
గాన నాతనితోఁ గూడ ఘనత మెఱయ

నన్నుఁ గొనిపొమ్ము నావుడు నందివాహుఁ
డాత్మలోపల సంతోష మావహిల్ల. 194
క. నీభక్తివలనఁ జిక్కితి, శోభితగతి నీవు వేఁడు దొప్పున నడుతున్
వైభవమున గురు దోడ్కొని, నాభవనమ్మునకు నమ్ము నయగుణశీలా.
క. అసితద్గురుశిష్యుల నా, త్మనికేతనమునకు సురసమూహము పొగడన్
ఘనపుష్పవిమానమునం, గొనిపోయె శివుండు చిగురుకొను దయతోడన్.
వ. కావున బ్రసాదమాహాత్మ్యంబిట్టిదని తెల్పి మాచిదేవాదులతో మాది
రాజయ్య మఱియు నిట్లని చెప్పం దొడంగె. 197

— బిల్లమరాజు కథ. —

తే. రాజగురుబుధకవులచే దేజ మెసఁగి, భాసమానసుధర్మాధివాసమగుచుఁ
బ్రబలజిష్ణుప్రభూత్తమపాలితము, నాక మన నొప్పు గరివిగియను [పురంబు.
ఉ. ఆపుర మేలు రత్నకటకాంచితపాదుఁడు ఘోరఖడ్గస
దీపితుఁ డాత్మగండతలనిర్మలరాంకవభాసమానుఁడు
స్థాపకసానురాగుఁడు విశంకటవర్తి నివాసినీచయ
వ్యాపితుఁ డౌర మేలన ధరాధిపుఁ డొక్కఁడు బిల్లమాఖ్యచేన్. 199
మ. అసమానోత్తరశైవతద్విదుఁడు సుద్యద్దేశికాధీశప
ద్విసజాత్రాలయమానసుండు సతతార్థివ్రాతసంపోషకుం
డసమాస్త్రాంచితరూపసంతుఁడచలేంద్రాతీతధైర్యంబునన్
వసుధామండలమేలె నాతఁడు జనానందంబుగా నెప్పుడున్. 200
క. జాతిశుఁడనఁగ ధరబ్ర, ఖ్యాతినొనర దేశికాగ్రగణ్యకృపావి
ద్యోతితశివలింగధరుం, డై తోరపుభక్తి నలరియనిశముఁ బ్రీతిన్. 201
ఉ. భోజన లేప నాంబర విభూషణ వాహన నృత్త గీతికా
వాజి గజాధిరోహణ శివప్రదసత్కృతిముఖ్యముల్ హ్రాసం
భోజ మెలర్ప సద్గురుఁడు ముందుగఁ గైకొన కేను గోనటం
చా జగతీశచంద్రుఁడు మహానియమం బొనరించె నించుగన్. 202
క. మఱిసును బ్రాతఃకాలము, తఱిగురువర్యునకు సేతుపప్పక యని యే
డ్తెఱ వ్రతముఁ బూనియుఁ గగతి, జఱిపెం గాలంబు కొంత సద్భక్తిమెయిన్.
సీ. అంతటఁ జామయ్య యనుదొమ్మరీల మేఁతరితననీడును వానుఁగదలి
మసకతిత్తులుతుంగ కసవు వాఁపలు పసిగొయ్యలుజనప మోకులు చుకలల

చిక్కముల్లోలలుమాసినచింకిబొంతలుదామెనతాళ్లుగోతములు వెంద్రు
కలమోపులునుదువ్వెనలుగేవెకోమ్ములు ప్రాతకుండలుచిన్ని బొడితె
తే. లంపు గుడిసెలసామగ్రి గంపజోళ్లు [లును
గలుచరోకండ్లు చిన్నిదాగలిలు మొదలు
గాఁగలుగువస్తుజాతంబు గార్ధభములు
మోచితే వెంటఁ సూకరములు చనంగ. 204
క. ఆరువెంచితత్పురీవర, పరిసరమునవీడువిడిసిభావముఁలరన్
ధరనీశపవర్యనోత్సుక, పరులై తగువారియు క్తపద్ధతితోడన్. 205
చ. మురుగులు కాసికోకలును ముక్కువులుగ్రుచ్చిన చల్లడాలు కం
ఠరలు మెఱుంగుగుండ్లు పగడంబులు పెందుబిరంటుపోఁగులున్
నగములు చెక్కడంపుఁజెవికమ్మలు కత్తులు తట్టపాగ లీ
గరిమసువేషముల్ దనరఁగాఁ గన నయ్యెను వీటిపెద్దలన్. 206
సీ. రతనాలకుప్పెసౌరపుజడకుచ్చులు శశిపూలచందురుల్ సరిగెలుచెవు
లకుఁబవిరెలుకమ్మలునుముక్కుముక్కెర లడ్డకమ్మలుముత్తియంపుఁగమ్మ
లనుచకౌర్తికహారములుభుజకీర్తులుకడియముల్ మొలనూళ్లు కాళ్లసజ్జ
జిలుగుపావడలునుజీనాంబరంబులువన్నెకంచెలలు పొంబట్టుముసుఁగు
తే. లమరమేనుల దీధితు లతిశయిల్ల, నోరచూపులవిటులను జేరబిలువఁ
బలికువిలుకానిపట్టపుఁబంతులనఁగ, జతనమైరంత దొమ్మరిసాను లంత.
క. ఈచందంబున నిజన, ర్త్నోచితవేషములుదాల్చి యొండొరు గడరం
జూచుజనుల్ వెఱగందఁగ, బ్రాచుర్యం బొప్ప నగరిపద్ధతి నంతన్. 208
చ. అడిదము బాసుగట్టి లనియంత్రములున్ మరుగాళ్లు డోళ్లు సం
గడివలయంబులున్ మెఱుఁగుకెంచము లభ్రితలోన్నతంబుగా
నవలుగుదార్లు పగ్గములకత్తులిబానులు గడ్డపాఱలున్
గడిఁ గొని మేటిబొమ్మరులు నచ్చిరి బిజ్జలమహీశుసాలికిన్. 209
ఆ. అరుగుదెంచితద్ధరాధిపుగృహబహి, రంగణమున నిల్చి యంబువాహ
నినదమట్లు నినజనులకు జెప్పఁ పంప, బెక్కుడోళ్లుగొట్టిరొక్క మొగిని.
ఉ. ఆరవ మాలకించి పభ నందఱు బమ్మెరపోవునంతటం
భూరమణుం డదేమి యటంచుఁ బాయి కనుంగొనుఁ దన్న నేత్రనుం
డారసివచ్చి నిల్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె దే

వా రమణీయవేషముల వచ్చి వసించినవారు దొమ్మరుల్. 211

క. అనవుడు దరహసితాననుఁ, డనఘుఁడు చివురించగని ననత్తఁడు మునమునవిద్యా
ఘనులగుటవారు దేవర, యనుకంపకు యోగ్యులగుదు రనిననతనితోన్.

సీ. భూమీశుఁ డనుమంత్రిపుంగవ? యే విలా
సములైన నస్మదాచార్యుఁ డెలమి
మున్నుగాఁ గనకయే కన్నులఁ జూడ నే
వ్రతము పూనితిఁ గాన వారి నచటి
కనుపంగఁ దగునన నౌఁగాక యని చారు
చే నత్తెఱంగెల్లఁ జెప్పి పనుప
వాఁడు సత్వరమున వచ్చి సంవడి పెను
బొబ్బలుడొళ్లు చప్పుడును నణఁచి

తే. పెద్దయగుచాము దేవరఁ బిలిచి మనుజ
పతినియోగంబు దెల్పినఁ బరమహర్ష
మెసఁగఁ దనవారు దాను జాతీశుఁ డున్న
రాజితోద్యాన మపుడు చేరంగఁబోయి. 213

మ. కని యెం దొమ్మరిమేదరీఁడు విలసత్కంజాశుగాప్తానన
త్యనిశాంతాయితచూతభూజఫలసారాస్వాదనాశాలస
ద్ఘనకీలోద్భటరావసంచరితపాంథవ్రాతఘుర్మాపనో
దనదక్షానిలసంచలత్కదళికాతండంబు నుద్యానమున్. 214

వ. కని యొండొరులతోడ. 215

మ. పనమొప్పెన్ ఘనమై స్వకీయసితభాస్వచ్ఛాయతో నేకమా
కనకాశోకతమాలముఖ్యసుమనశ్ కాంతీంద్రచాపంబుతో
జనితామోదలతాంతవిశ్రుతరసాసారంబుతోఁ బన్నగా
శనశారీశుకముఖ్యనీడజరవాంచద్గర్జతో నెంతయున్. 216

క. అనియిట్లాతీరునఁ బల్కుచు, వనజాతాకరవిలాసవసతులు గనుచున్
ననలలరులుగోయుచులో, చనపర్వంబులుగవారుచనిచని యెదుటన్.

శా. హీరోదారకవాటబంధురము రాత్రీశాశ్మకుడ్యంబు నై
త్యారాతీశ్వరనీలకుట్టిమము ముక్తాంచద్వితానంబు స

ద్వారి స్తంభము రత్నతోరణమునై పొల్పొందుభాస్వచ్ఛతు
ర్ద్వారాగారము గాంచి రత్తఱి సముద్యన్మోదచేతస్కులై. 218
వ. తదీయమధ్యప్రదేశంబున. 219
సీ. కేవలశాంతిచేఁ గృష్ణాజినంబునఁ బద్మాసనస్థుఁడై పరగువాని
మస్తకముఖ్యసమస్తాంగముల భసితోగ్రాక్షధారియై యొప్పువాని
శమదమానూననిశ్చలచిత్తవృత్తి సదానందకలితుఁడై యలరువానిఁ
గరతలన్యస్తలింగధ్యానపరవశ మతి నితరంబెల్ల మఱచువానిఁ
తే. గాంచి మ్రొక్కి పరాకు భూకాంతుఁ డనుప
వచ్చినారము దేవరవారిసముఖ
మందు మానేర్చువిద్య లింపొందఁ జూప
నవధరింపుము గురువర్య! యచలధైర్య!. 220
క. అనిపల్కుచుఁ దోడ్తోడన, వనధిధ్వానముగ డోళ్లువాయింపుచు ఘ
ల్లన బొబ్బలిడిభుజాస్ఫాలనములుగావించి మదిఁ జెలంగుచు నంతన్.
ఆ. గడలునిల్పినాల్గుగడల పగ్గంబులు, గట్టిమ్రొక్కి పుడమి మట్టిదిగిచి
ఫాలములనలందిపైఁజల్లుకొనివిద్దె,లాడఁదొడఁగిరప్పుడతిముదమున.
క. పలువురు బిల్లమెరంబులు
తిరుగుడు లంతరమునందుఁ ద్రిమ్మరుటలు దు
ర్ధరమత్స్యపుటము లొండొరు
లురువడి సరిఁ బెనఁగుటలు జనోత్సుకమయ్యెన్. 223
క. కత్తులబోనులుదూరుచుఁ, గుత్తిగఁబెక్కండ్రనొకటిగొనిమోయుచును
వ్రేత్తునఁబంటనుదూలము,లెత్తుచుమఱికొందఱాడి రెలమివహింపన్.
ఉ. మూఁపునరాసభంబులను మోచుచు దండెపుఁదోలుమోకుపై
నేపున జంకులేక యెదురేగి శరీరము నంటనీక కాల్
చాఁపుచుఁ దప్పరించి పదిలంబుగ నొండొరు లీవలావలై
చూపఱు లాత్మ మెచ్చఁ జనుచుఙ్ నటియించిరి కొందఱందులోన్.
క. వాయునిరోధముఁ జేసివి,హాయసమధ్యంబునందు నసియంత్రముపైఁ
గాయమునిల్పెను జను లా,హాయన నందోకసరోరుహానన చులకన్.
సీ. తలఁ గొన్నిదొంతికుండలు నిల్పి తలఁకక
గడమెక్కి నటియించెఁ బడఁతి యొర్తు

నాభియం దమ్ము మొనను నాటి చక్రంబు
కైవడిఁ దిరిగెను గాంత యొకర్తు
చివర వెన్నున మోపి యవలీల మ్రొగ్గుగా
వ్రాలెఁ జలింపక బాల యొకర్తు
కా లడ్డమైయున్న కఱ్ఱకుఁ దవిలించి
తలక్రిందుగా వ్రేలెఁ దరుణి యొకర్తు
ఆ. పదయుగంబునందుఁ బాదుకల్ దవిలించి
మోకు వెంటఁ దిగియె ముదిత యొకర్తు
మీఁదనుండి పిల్లి మొగ్గలు వేయుచు
వచ్చి పుడమి నిల్చె వనిత యొకర్తు. 227

ఉ. ఈపగిదిన్ సమస్తమును జేక్షణపర్వముగా నటించి ని
ష్ఠాపరిపూర్ణుఁడై యలరు సద్గురుసన్నిధి నిల్చి మ్రొక్కి దే
వా! ఫలుపొందు మీఁదయకుఁ బాత్రుల మింతియె కాని యిట్టివి
ద్యా? పరికింపఁ గారణము ధారుణి మిమ్ముల మెచ్చఁజేయఁగన్?.

క. అనియంత యొక్క మొగిఁ దన్వినుతించినపల్కులతఁడు వినక కనక పా
వనలింగలీనవీక్షా, జనితామోదమున నున్న చామయ వగచెన్. 229

చ. కటకట మీర లాడు పెనుకష్టపువిద్దెలు చూడఁడాయె ము
చ్చటకుఁ బనేమి పోద మని చామయ పల్కినఁ దత్తనూజ మా
రట సురవేశ్యయో యనఁగ రాజిలుచుండెడి చెన్నసాని నీ
విటు వగఁజెంద నేమిటికి నే గుఱిఁ జెప్పెద నంచు నిట్లనున్. 230

ఉ. ఉల్లములోన నుంచు సమయోచితభంగి దలిర్ప గట్టురా
జల్లునిఁ జూచు నీగురుమహాత్ముని నెవ్విధినైనఁ దమ్మిచూ
డల్లునిబారిఁ ద్రోచి హృదయంబు గలంగ నొనర్చి రేపె నీ
యల్లునిఁ జేసి తెచ్చెద రయంబున నేఁ గనుఁగిటి పీటికిన్. 231

క. అని పల్కి యవ్విలాసిని, జనకుని యొడఁబఱచి తిరుగఁజను దెంచుతలం
పునఁ దనవారునుఁ దానును, మునువిడిసినపీటికరిగి ముదము దలిర్పన్.

సీ. చిత్రదుకూలంబు చెలువు మీఱఁగఁగట్టి రవపైఁడి మొగ్గల రవికదొడిగి
సొగసుగా నుదుటఁ గస్తురిరేఖ గీలించి పూలదండలు సిక వ్రేలఁజుట్టి

కన్నుల సన్నముగాఁ గజ్జలముదీర్చి లీలాసరోజంబు కేలనునిచి [ప్రి
యగరుగంధము చెక్కులను బల్పగనలంది యెదలింగపేటికకుదురుకొ
తే. యాకుమడు పాకచెలి యివ్వ నందికొనుచు
వీణఁ గైకొని యొకసఖి వెంట రాఁగ
వీరమోహినికైవడి వీడు వెడలె
సిరుల వెదచల్లు వగఁ బూని చెన్నసాని. 233
క. ఇవ్విధమున నాజవ్వని, పువ్వులవిలుకాసిదంతిపోలు పమరునడల్
నివ్వటిల మొగమునసుజిఱు, నవ్వొలయఁగ గురునియుపవనస్థలిఁ జెందెన్.
సీ. అటు చని తద్దేశ కాంతికస్థలమున
నాసీనయై సరోజాయతాక్షి
చెలిచేతివీణియ చే నంది గవిసెన
సడలించి సారెలు చక్కనొత్తి
క్రొవ్వాఁడిగోళ్లఁ దంత్రులు మీటి యొండొంట
జత మేళవింపంగ శ్రుతు లమర్చి
విరచితాత్మీయకంఠరవమ్ము హస్తవి
పంచికాస్వనములోపల మెలంగ
తే. రమ్యతరధృతమధ్యవిలంబితములఁ
దాళమానక్రమంబులు దప్పనీక
లలితమంద్రమధ్యతారములు మెఱయఁ
గ్రమమును మీఱంగ సప్తస్వరములు చెలఁగ. 235
ఉ. భైరవి నాట తోడి సిరిపాళి దిశాదిశి దేశి మారువా
గౌరి బిళాహురి లలిత కన్నడ గౌళ ముఖారి దేవగాం
ధారి వరాళి మోహన ధనాసరి ఘూర్జరి పూరి బేగడా
యారభి రామఖల్లి మొదలై తగురాగము లింపు మీఱఁగన్. 236
క. మొరడులు చిగురింపఁగ రాల్గరఁగఁగఁ జత్తురుపుబొమ్మ కదుఁదలలూఁచఁగ
దెఱవలతలపూనిక యే, త్తెఱఁ బాడుచు వీణపై జతిం బలికించెన్.
క. అంతట లింగగతధ్యా, నాంతం బగుటయును దేశికాగ్రణికరయు
క్కంతువిదారుని పేటిక, సంతసగాఁ గుదురుకొలు వ్వసమయమునందున్.
క. ప్రమదాళినీస్వనంబునఁ, బ్రమదాత్మంబు పాడుపాటలు చెవికిన్

భ్రమసంబెసయింపవికిఁ, బ్రమథనహరమూర్తి చలితభావుండగుచున్.

మ. కనియెం గట్టెదుటన్ మనోజ్ఞశశభృత్ఖండాలికన్ మేఘవా
హననీలోపలనీలకైశికసమోద్యన్మాలికన్ భవ్యయా
వనగంధానిలధూతకామిజనభాస్వద్ధీరతాతూలికన్
వనజాతాంబకహస్తకీలితమణీపాంచాలికన్ బాలికన్. 240

చ. కనుఁగొనునంతలోన సుమకార్ముకుఁ డాత్మవిరోధికల్పునిన్
ఘనుని మదిం గలంచఁ దలఁచి గన్వెడ సంచు: కుతూహలాత్ముఁడై
కనుగలవింటఁ దమ్మిసెలకట్టియ లెక్కిడి చక్కఁగా నుర
మ్మున గుఱిచేసి వేసిన సముత్కటమోహము నిల్పఁజాలమిన్. 241

సీ. ఘనపురాతనభక్తకథలు విన్వీనుల
వెలఁది లేఁబల్కులు వినఁగఁ గోరు
గురుచరేశ్వరుల మక్కువఁ బూన్చు కరముల
నంగనకుచయుగం బంటఁ దివురుఁ
గరతలన్యస్తలింగముఁ గనుకన్నుల
సుదతిచక్కఁదనంబుఁ జూడ నెంచుఁ
ద్రివిధప్రసాదముల్ చవిగొనుజిహ్వచే
నతివసుధారసం బానఁ దలఁచుఁ

తే. గలితనిర్మాల్యవాసనల్ గాంచుఁ నాస
చెలియనెమ్మేనితావులఁ జెందఁగోరు
నట్లు పంచేంద్రియవ్యవహార మెల్ల
నంబుజాతాక్షియందున హత్తుకొల్పె. 242

క. ఇటులుండి కొంతవడి కా, కుటిలాలకపలుకు వినెడి కుతుకంబునఁ బె
జ్జటియిటులపల్కె నత్తఱిఁ, బటుతరమోహాతిరేకభావుం డగుచున్.

క. ఎవ్వరిదానవు? జవ్వని!, యివ్వని కేకతమ వచ్చు టేమని? మదిలో
నువ్విళులూరుచుఁ బల్కిన, నవ్వారణయాన యిట్టులని యెనతనితోన్.

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయపదాంబుజదర్శనేచ్ఛ ధా
త్రీవరమౌళి యంప నరుదెంచితి దొమ్మరిపేటిమేతరిఁ
డై విలసిల్లు చామయకు నాత్మజఁ జెన్నక పేరుదాన వి
ద్యావిభవంబు గాంచి కరుణామృతదృష్టిఁ గృతార్థఁ జేయవే. 245

క. అన విని వనితాతనునూ,తనయూవనఘనతఁ గని ముదమునొందినయ
మ్మునియప్పలుకులకెంతయు, ననురాగమునొందియిట్టులని యెవనితతోన్.

చ. కలితభవద్వయోగరిమ కన్నుల కింపుగఁ గాంచినంత నే
తలిరులవింటిజోదు బెడిదంబుగ నీకడగంటివాఁడిచూ
పుల బలునారసంబులుగఁ బూని యెదం గుఱిచేసి యేయ నో
చిలుకలకొల్కి! నాహృదయసీమ చలింపఁగఁ జొచ్చె హెచ్చుగన్.

క. కలతెఱఁగుదాఁచనేటికిఁ, జెలియా! నీయెడలవాంఛ చెందినయదియ
న్నలరాజుబారిద్రోయం, దలఁపక రతినేలు మతిముదం బిగురొత్తన్.

ఉ. కూరిమిశిష్యుఁడై వినుతిగొన్నమహాత్ముఁడు గాన వేడ్క నా
కోరిక దీర్పఁగాఁ బుడమికొమ్మమగం డిటు నిన్నుఁ బంపె నో
వారిజగంధి! నీచిగురువాతెరతేనియఁ గ్రోల నిచ్చి య
మ్మారునితాపవేదనలు మాన్పఁగదే యిదె నిన్ను వేఁడెదన్. 249

ఉ. నావుడుఁ జెన్నసాని వదనంబున లేనగ వంకురింపఁగా
నావలఁ జిక్కి మేటిద్విజనాయకుఁ డంచు మదిం దలంచుచు న్నా
ధీవర! యిట్టు లాడఁదగునే? మీముబోఁటిమహాత్ము లైనవా
రీవిధి కిచ్చఁ జేతురె? గణింతురె? కంతుభవానురాగమున్. 250

ఉ. కామముఖారిసంచయముగం డడఁగించి మహేశదివ్యనా
మామృతపానతృప్తిఁ దనరారి కరస్థలలింగలీఢవీ
క్షామతి నాజపంబున సుఖం బెడఁ గోరక రాజయోగని
ష్ఠామయు లైనవారి కకటా! తగునే యిటువంటిమోహముల్. 251

చ. అని యిటు పల్కి విన్నఁదన మాననమందునఁ గానుపింప ని
ట్లను ననఁబోఁడి! నీ విటుల నారడిపల్కులు పెక్కుపల్కి చు
ల్కన నను పీడనాడి చనఁగాఁ దగునే? సొగసైన నీదుచ
న్నొనల నురమ్మునం బిగియ నొత్తి కవుంగిటఁ జేర్చు మి త్తఱిన్. 252

తే. మున్ను నకయనంబిముఖ్యులు మోహవృత్తి
వాసి గోల్పోయిరే యెందు? వారికంటె
నేను ఘనుఁడనె మరుమాట లేల లీలఁ
బూవువిలుకానికేళి న న్నేలు బాల!. 253

చ. అనవుడుఁ గేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె స
జ్జనసుత! తావకీనతనుసంగతి నేఁ గడు ధన్య నైదు మీ
యనఘతపోబలంబునను హాని ఘటించు నటంచుఁ గొంకి తిం
పెనయఁగ మీయభీష్ట మిఁక నెట్టుల యట్టుల చిత్తగింపవే. 254

తే. అనిన నమ్మాట కర్ణరసాయనముగఁ
జెవులు సోఁకినయంత దేశికవరేణ్యుఁ
డౌర కోరినకోర్కి చేకూరె ననుచు
నాత్మ సంతసమందు నయ్యవసరమున. 255

ఉ. వారిజమిత్రసింహము దివస్పతిదిగ్గిరి నిర్గమించి దై
త్యారిపదాటవీస్థలి దినాఖ్యమదేభము వెంటనంటి త
త్సారమపంబునం జరమశైలతటంబునఁ జెంది సక్తర
క్తారుణదేహమై యరిగె నగ్గిరిమాటునకున్ రయంబునన్. 256

చ. వనరుహమిత్రుఁ డస్తగిరివార్ధిలుతల్ గవ పీడుజక్కవన్
ఘనతరశోక మందఁ గని కాంతుఁడు నన్ గపయంగరా వనం
బునఁ గడునైపలేక నివి పొక్కఁ బనేమి యటంచు వారుణీ
ఘనకచవానిబల్కినుకఁ గన్గొనె నా నెఱ దోఁచెఁ బద్దిశన్. 257

చ. పనిగొని కాలమాంత్రికుఁడు పాంథవిదారణ రాత్రిశక్తి నే
పున సృజియింపఁగాఁ జరమభూధరవేదిక సాంధ్యరాగవ
హ్ని నిలిపి పద్మబాంధవశిరస్స్ఫుటపల్లవరాజి వేల్వ హె
చ్చినసితధూమముల్ దెసలఁ జెందె నినాదము నొప్పె నెల్లెడన్.

మ. చటులధ్వాంతగజాధినాథుపయి నాచ్ఛాదింపఁగా నొప్పు వి
స్ఫుటతారాపథనీలపట్టవసనాభోగంబునం జిత్రితో
త్కటపాండుప్రసవంబులో యనఁగ దిక్కాండంబులం గాంతి మి
క్కుటమై పర్వఁగఁ దారకావళులు గన్గొనయ్యె నప్పట్టునన్. 259

ఉ. ఖ్యాతమహీధ్రసంగతనవాగ్నులు నారతిదీపముల్ చకో
రీతతి పేరఁటాండ్రు దివిరిక్కలు నీలపుఁబాత్ర సేసఁబ్రా
లాతతరాత్రి యన్ సరసిజాక్షి వరింప గజాధిరోహణం
బై తనరారె నాఁగ నుదయాద్రిపయిన్ శశి దోఁచె వింతగన్. 260

చ, తొవ వికసించెఁ గేఁటిగమి తోయజగేహములఁ న్వసించెఁ భ

క్షివితతి నీడ సంయమునిఁ జేరి సుషుప్తి సుఖంబుఁ గాంచె న
ర్ణవములమ్రోఁత మించె వలరాజు ముదంబు వహించెఁ జక్రముల్
కవవిడి సంచరించె శశికాంతశిలల్ ప్రవహించె నీరమై. 261

ఉ. ఆసమయంబునన్ గువలయాంబకబాణము లిందుపాదవి
న్యాసము లంగవేదన మొనర్పఁగఁ దాలిమి నిల్పలేక త
ద్వాసవరత్నవేణికరతామరసగ్రహణం బొనర్చి దా
భాసురసూనయుక్త మగుపాన్పునఁ దార్చి గురుండు వేడుకన్. 262

మ. సరసాలాపనఖక్షతాధరసుధాస్వాదాచ్ఛతాంబూలదో
ర్స్ఫురితాలింగనచుంబనాదికములన్ రంజిల్లుకందర్పసం
గరకేళిన్ రసవార్ధిఁ దేలి మలయాగస్పర్శనాంకూరకో
త్కరముల్ పర్వఁగఁ గొంతప్రొద్దుసుఖనిద్రం జెందె నవ్వేకువన్.

చ. సతి గురునాథు మేల్కొలిపి స్వామి! భవత్కరుణాకటాక్షసం
గతిఁ గడుధన్యనైతిఁ జనఁగావలె వీటి కనుజ్ఞ సేయుఁ డీ
గతిఁ దెలవారిన న్నిచటఁ గన్గొని కిన్క వహింపకుండునే?
క్షితిపతి మీకు లాఘవముఁ జెందకపోవ దటన్న నిట్లనున్. 264

చ. ఘననిభవేణి! యొక్కత్రుటికాలము నిన్నెడఁబాసి నిల్వ నే
ర్తునె? విరహాంబురాశి ననుఁ ద్రోచి చనం జరణంబు లాడునే?
పనిగొని నీవు నాకయినభాగ్యమునం జనుదెంచి తిప్పు డ
జ్జనపతి యాజ్ఞ సేయు నని సాధ్వస మేటికి? నేను గల్గఁగన్. 265

ఉ. నావుడు మీరు పల్కువచనంబులు సత్యము గాని నే వినన్
భూవిభుఁ గానఁ బోవలయుఁ బొమ్మనినం జని రాజుచేత సం
భావన లంది వేగ యిట వచ్చెద నేఁ జనకున్నఁ వంద్రికిన్
భావమునందు వేరె యొకపద్ధతి దోఁచు ననుజ్ఞ యీఁగదే!. 266

చ. అనవుడు దేశికుండు కమలాసన! భూపతిఁ గానఁ బోవుటల్
ధనమునకై కదా? వలయుద్రవ్యము లిచ్చెదఁ గొమ్మటంచుఁ గాం
చనమణిభూషణావళు లసంఖ్య మొసంగిన సంభ్రమంబునం
గొని వినయంబుతోఁ బలికెఁ గోకిలవాణి నమస్కరించుచున్. 267

ఉ. కన్నది యాది మజ్జననికన్నఁ బ్రియంబున గారవించు మా
యన్న యొకప్పుడుం దరియ నన్నుముపొత్తున నాకు ముద్దలీ

కున్న భుజింపఁ డట్లగుట నొ ద్దికఁ బొద్దటిచద్దివేళ దా
రొ్కన్నది కాచియుండు జనకుం డిదె వేగమె పోయివచ్చెదన్. 268

క. అనవుడు నెన్నివిధంబులఁ, జనవలెనను వాంఛ నీదుస్వాంతములో నా
జననం బయ్యెను గావునఁ, జనివేగమ మరలి రమ్ము సరసిజనయనా!

తే. ఈవు వచ్చినదనుక నాహృదయ మెందు
నొంద దని కన్నుఁగవబాష్పబిందు లురల
గబ్బిచనుగుబ్బ లెద నంటఁ గౌఁగిలించి
సెల వొసఁగి పంప నంత నచ్చిగురుఁబోఁడి. 270

ఉ. అచ్చట వానియాత్మ ముద మందుచుఁ గ్రక్కున వీడుఁ జేరఁగా
వచ్చి నిజక్రమంబు తమవారల కంతయుఁ జెప్పి సద్గురుం
డిచ్చిన వస్త్రభూషణము లెల్లను దండ్రి కొసంగ మెచ్చి లో
నచ్చెరువంది కూఁతుఁ గొనియాడుచు వేడుకనుండు నత్తఱిన్. 271

మ. ఘనమందేహనిశాచరు ల్బలసి బిగ్గం బట్టె నేఁ డెంతురో
యని పూర్వాచలదుర్గసీమ జలజాధ్యక్షుఁ డత్యూనతనూ
తనసేనాపతి వెల్గుకై నిలుపుచంద్రజ్యోతియో నాఁగ మిం
చిన తేజంబున వేగుచుక్క యుదయించెన్ జంద్రుతో నుద్ధయై. 272

ఉ. వాసిగఁ గర్మసాక్షి యిదె వచ్చె నుపస్సమయోచితక్రియా
భ్యాసులు గాక యిప్పు డనయంబున నిద్దురఁ జెందఁ జెల్ల దో
భూసురులార! మీ కనుచుఁ బోధ మొనర్చినమాడ్కి వేకువన్
గూసెఁ బదాయుధప్రతతి కో యని కాల మెఱుంగుఁగావునన్. 273

చ. తెలతెలవాఱవచ్చె నలుదిక్కులు చీఁకటిఁ బుచ్చె నండజం
బుల రొద హెచ్చెఁ బన్నగసమూహము పుట్టలఁ జొచ్చెఁ గైరవం
బులమది నొచ్చె జక్కవలు పొందుగ మెచ్చె మనోభవుండు పూ
విలు రతిచేతి కిచ్చె సరవింద దళంబులు విచ్చె నచ్చుగన్. 274

సీ. అంధకారాతి బలాపహారుఁ డవొట బద్ధాప్తసంజ్ఞచేఁ బరిఢవిలుట
జననుతంబగు త్రయీతనుత వర్తిల్లుట సంతతనాకసంచారి వగుటఁ
కువలయోల్లాససంభవకీర్తియుతుఁ డౌట చిత్రభానుఖ్యాతిధాత్రిఁ గనుటఁ
బలుపలాశుల పెంపుభగ్నంబు సేయుటఁ దారకాంచత్ప్రభాహారి వగుట

తే. నీవ శివుఁడవు హరి విధు లీవ వజ్రి
నీవ చంద్రార్కులును వాయు నీవ గుహుఁడ
నీవ యని భక్తిచే జను లెల్ల మ్రొక్కఁ
బూర్వదిగ్భూధరంబునఁ బొడిచె నినుఁడు. 275

తే. అపుడు చెన్నఁడు నిత్యకృత్యములఁ దీర్చి
తండ్రి యనుమతిఁ గైకొని ధరణినాథ
దర్శనం బొనరింపఁగఁ దగినవేష
మొకటి నెమ్మది నూహించి యొరుపు దనర. 276

చ. పద కటి నేత్ర హస్త గళ ఫాల శిరంబుల నొప్పఁ బన్నగాం
గద కరిచర్మ శూల గరగంధవహాప్త జటాళి యొక్కెడన్
గుదురుగ నిల్పి మున్నె తనకుం గలయట్టి యలంక్రియల్ శుభా
స్పదముగ నొండువైపునఁ బొసంగ నెసంగువిలాస మేర్పడన్. 277

క. తరుణి యిటు లర్ధనారీశ్వరవేషము దాల్చి యాప్తజనములతో నా
గరికు లరుదంద ధరణీ, వరునాస్థానంబుఁ జేరవచ్చి ముదమునన్. 278

చ. ప్రకటమృదంగతాళఘనరావము లుప్పతిలంగ నిల్వ నం
తకమును దేశికప్రవరదర్శనకృత్య మొనర్చి సింహపీ
ఠిక వసియించు భూపతి వడిం గని దిగ్గున లేచి నిల్చి హ
స్తకమలముల్ మొగిడ్చి మదిఁ దాల్చె శివాధవుఁ డన్న భావమున్.

తే. ఇటుల భావించి యపు డమ్మహీతలేంద్రుఁ
డీశ్వరాకృతిఁ దాల్చిన యింతి ప్రజ్ఞ
కద్భుతం బంది మితి మీఱునట్టివస్తు
వాహనాంబరభూషణావళు లొసంగె. 280

ఉ. ఇచ్చిన వేడ్కఁ గైకొని మహీతలనాథుననుజ్ఞ గాంచి ము
న్నొచ్చట నెవ్వ రిప్పగిది నీప్సిత మిచ్చిరె! యంచు నాత్మలో
నచ్చెరువందుచున్ మరలి యందఱితోఁ దమవీడు జేరఁగా
వచ్చి వినోదలీలఁ బ్రవర్తిలుచుం జెలి యుండె నచ్చటన్. 281

మ. సతి తన్ జాల మొనర్చి చన్న మొన లాజాతీశుఁ డత్యంతమో
హితుఁడై వేగము వత్తు నంచుఁ జని యాయేణాంకబింబాస్య స
న్మతి నూహింపక యుండె నిప్పు డహహా! నాభాగ్య మిట్లుండెనే

గతి వేగింతు నటంచుఁ గ్రిమ్మినమహాకామాంధకారంబునన్. 282

సీ. కొమ్మకై చిగురాకుఁ గొరికి కోయిల గూయ
నబల పల్కె నటంచు నాలకించుఁ
గొలఁకులకై యంచకొదమ రాఁ గనుఁగొని
ముదిత వచ్చెన యని కదియఁ దివురు
సుమగుచ్ఛముల వ్రాలి భ్రమరి ఝంకారింపఁ
జెలివీణ పల్కని చెవులఁ జొనుపుఁ
గలికిగంధపుగట్టుగాడ్పు మైఁ బొలయంగ
సకిమేనివల పని సంతసించు

తే. నాత్మసంభవహాస్తవిన్యస్తసూన, చాపనిర్ముక్తకోరకశరనికాయ
మాతరిశ్వాపకీలాసమాజకృచ్ఛ్రి, భాజనాత్మీయమానసాంభోజుఁడగుచు.

చ. కలవల మందుఁ గుందుఁ గడగన్నుల నీరము సొచ్చు దెచ్చు లో
నలమటమూరు దూరు! జెలియా! యిటు రమ్మని పిల్చు నిల్చు మి
క్కిలి వెత జిక్కు స్రుక్కు పలకేల నొసల్ గదియించు మించి దక్
పలగొను తాపవేదనల వాసి దొలంగి గురుండు దీనుఁడై. 284

చ. జలచరకేతనాబ్జపికచందనశైలసమీరహంసముల్
వలగొని తన్ను నొంపఁ దలపంచుచు హా! శిఖినేత్ర! హా! సము
జ్జ్వలశశిభూష! హా! ధరణిజాధవసేవితపాద! హా! యధో
నిలయవిభూష! హా! శరదనీలగళా! యని పేర్కొనున్ శివున్. 285

క. ఈరీతి వగలఁ బొగులుచు, నారీమణియందు మిగుల నాటినమదిచే
నీరము నన్నము ముట్టక, భారముగా నొక్కగతి దివసమెడలించెన్.

ఆ. తరణిగ్రుంకెఘోరతమమునల్దిక్కులఁ గ్రమ్మెఁ జీకురాలరవము లెసఁగె
జారచోరనికరసంచారములు మీఱె, విరహిజనులనొంప వెడలె మరుఁడు.

క. అత్తఱి మత్తిలుచిత్తజు, కత్తులచే మొత్తఁబడి ప్రకంపితతనుఁడై
హత్తినయుత్తలమున నా, బిత్తరిఁ గనుతత్తరంబు పెంపెసలారన్

క. శివపూజోపకరణములు, భవనంబున నొక్కచోటఁ బదిలపఱచి శి
ష్యవితానమునకుఁ జెప్పక, శివమెత్తినవానిపగిది శ్రీగురుఁ డంతన్.

చ. జనపతి విన్న నొమ్మనుచు జంగమభక్తు లెఱుంగఁ జాల్కగాఁ
గనిరొ యన్నకొంతు మదిఁ గానక పౌరులు చూచిరేని ద

న్వెనుకొని గేలి సేతు రని వెల్వెలఁ బోవక లజ్జమాని ప
ర్వినతమి నేగె వీటికయి వేగమ తా మును విన్న జాడలన్. 290

క. ఈలీలఁ 'గాముకన్య సు,తో లజ్జా' యనెడుమాట ధ్రువముగ నపుడ
బ్బాలామణి నావాసపు,టాలయము వయంగఁ జనుచు నంధతమము చేన్.

సీ. దామెన మాసులు వగిలియించుక మొగ్గి
గడలుపగ్గము లూఁతగా నిలుచుచుఁ
గ్రొత్తయా తనుఁ గని కుక్కలు గురువెట్టి
కఱచునో యని దవ్వుగా నరుగుచుఁ
జిరుగువెల్గులను గొంచెము దారి గనుపింప
వెసఁ జను చది యూఱ వెస లరయుచు
నెడనెడ గుడిసెలఁ బశుతులనుడుపులు
విని చెన్ని మాటలో యని తలఁచుచు [క్కాటిలఁ గ

తే. నంధకారంబు గాఢమోహాంధకార, మొక్క మొగి వెలిలోఁ గ్రమ్మిపి
రేవుడప్పి చరించెడి నావకరణి, వీడు కలయంగఁ దిరుగుచు వేసరిలఁగ.

క. ఇట్టిమహాత్ముని కాహా!, పుట్టెఁ గదా చెడ్డ వెతలు పొలఁతుక నికఁ గ
న్పట్టగఁ జేయుదు నని దయఁ, జట్టుల పగవానిదెస నిశాపతి దోఁచెన్.

తే. అట్టితఱి బండు వెన్నెల పట్టపగటి
వరణి గాయంగ నందలిజనము లతని
గాంచి జాతీశుగా నిశ్చయించి పలికి
రొండొరులతోడ నగుచు హాస్యోక్తు లలర. 294

క. ఓహో! చూచితిరే యీ, మోహాదివికారదూరు మునిచర్యాబుధ
స్నేహార్జనరతు యువతీ, వ్యూహావిముఖు స్థైర్యచిత్తును త్తమచరితున్.

తే. అతను గురుధర్మగుణకాండ యుతున కిప్పు
డతను గురుధర్మగుణకాండహేతులు నమరె
పేటిలో రాజముఖులు సేవింప నింక
వీటిలో రాజముఖులను వెదకవచ్చు.

ఉ. ఎక్కడ బోయెనో నియమ మెందున డాగెనో మౌనివృత్తి యే
దిక్కున నుండెనో తపము దేశికుఁ డన్నియు నుజ్జగించి మా

చక్కెరబొమ్మకై యిటు నిశాసమయంబున నేగుదెంచెన
మ్మక్క కనంగ నయ్యె నొరపై యిపు డీతని విద్దె యంతయున్. 297

చ. అనవుడు నొక్కచేడియ మహాత్ముని మీ రిటు లాడఁ గూడునే?
యని యదలించి చెన్నక గృహంబు బిదె చూపెద రమ్మటంచుఁ దో
డ్కొని చని నిద్ర చెందుసుమకోమలి లేపి గురుండు వీఁడె వ
చ్చె నసిన నుల్కిలేచి వెఱ జెన్నెదు రేగి నమస్కరింపుచున్. 298

శా. సామీ! నాయెడ జాలతప్పు గల దేచందంబునన్ వచ్చెదో
యే మీ రంపిన వచ్చి చద్ది డని భూమీశాధ్యుచే గామిత
స్తోమంబుల్ గొని వీడుఁ జేరి సిల నిచ్చోచ్చికార్య మే మన్యమా
సీమం జేరుద మంచు నయ్య యనినన్ సేవింప రాకుండితిన్. 299

చ. అనుచుఁ గరంబు పట్టి వినయంబునఁ దోడ్కొనిపోయి శయ్యపై
నునిచి మనోజకేళి ముద మొంద నొనర్చి నెలంత కొంత సే
పున కిటు వల్కె నాదయినపుణ్యమునం నిను గూడఁ గంటి ని
ట్లనిశము బాయకుండునటు లబ్బకపోయె నిఁకేమి సేయుదున్. 300

ఆ. వీడుదరలిపోవువేళయా మాకిఁక, నెలవొసంగి మీరుశీఘ్రమేగుఁ
డపనిపతి ప్రభాతమైన మి మ్మర్చింప, వచ్చు నప్పుడుండవలయునచట.

క. నను జిత్తంబున మఱవకుఁ, డని తక్కిడివగల లోచనాంబువులురుల
స్వనితామణికౌఁగిట జేర్చిన గుండెఝిగుల్లుమనఁగ శ్రీగురుఁడనియెన్.

ఉ. కువలయపత్రనేత్ర! నిను గూడి సుఖింపక యున్న నాకు భూ
ధవునిసపర్య యేల? మణిధామము లేల? సమస్తభోగ్యవ
స్తువితతు లేల నీ వరుగఁ దోఁ జనుదెంచెద నీకటాక్షమే
యవిరళవాంఛితార్థములకన్నిటికిం గురు కాదె నావుడున్. 302

క. బొమ్మరికొమ్మఁ దగుల్కొని, ద్రిమ్మరె నను లోకనింద ద్రెళ్లకు మిదె శీ
ఘ్రమ్మేను మరలివత్తుని, జమ్ముగ నామాట నమ్మి చనుమని యనుడున్.

సీ. జలజాక్షి! పెక్కుమాటల పని యేమి సిందాస్తుతు లాత్మకుఁ దగుల నేర
వటుగావున ననిత్యమగు దేహమున నంటు సిందకు వెఱవనీవిఁదు జరిగి
వచ్చునంతకు నిలువఁగ నేర్తునే! నిను గలసి రా నీశుండు తలపుపుట్టఁ
జేసె నిక్కావ్యము సిద్ధము వలదసి మానిచితేని మాయాన నిక్క

తే. మనుడు నేమియు ననఁ నేర కయ్యగారి
చిత్త మని సమ్మతించి యా చిగురుఁబోఁడి
తండ్రిఁ బిలిపించి వార్త యంతయును దెలిపి
వీడు వరలింపు మిప్పుడ వీడ ననిన. 304
క. వీటిజనములకుఁ బయనము, చాటఁబనిచి సకలవస్తుసహితముగా న
చ్చోటు వెడలిరప్పుడ వే, హాటకనగచాపుభక్తుఁ డరుదేఁదోడన్. 305
మ. చని కాశీనగరంబుఁ జేర నచటన్ సర్వాంసహాభర్త వే
గిన గాలోచితకృత్యముల్ సలిపి రక్తిన్ దేశికాధీశుద
ర్శనవాంఛం జనుదెంచి తన్మణిగృహస్థానంబునం దాతనిం
గన కెచ్చో వసియించెనో యనుచు దా నల్దిక్కు లీక్షించుచున్. 306
ఉ. అచ్చుటనచ్చుటం దిరిగి యాతనిశిష్యులఁ గాంచి దేశికుం
డెచ్చట నున్నవాఁ? డన మహీధవ! నిన్నటనుండి కాన లే
దెచ్చటి కేగెనో యెఱుగ మే మని గుందుచుఁ బల్క వారితో
జెచ్చెర నవ్వనస్థల మశేషముగాఁ గని యందు లేమికిన్. 307
ఉ. నమ్మినచారులం బిలిచి నాగురుఁ డెచ్చట నున్నవాఁడో శీ
ఘ్రమ్మున గాంచి రండు మణికాంచనవస్త్రము లిత్తు నన్న వా
రమ్మనుజేశ్వరాజ్ఞ బుర మంతయు నారసి యంద ఱొక్కటై
క్రమ్మఱ వచ్చి యం దతినిఁ గానఁగ లేదని తెల్ప నార్తుఁడై. 308
చ. హా! యను సన్మనోబ్జమిహిరా యను నన్ విడి పోవ నీకుఁ జ
న్నే యను నాయెడన్ మిగుల నేరము గల్గిన శిక్ష సేయరా
దే యను వింతవింత గలదే యను నేగతిఁ దాళు దింక స్వా
మీ! యను నెవ్వ రింక గృప నేలఁగఁజాలుదు రయ్యయో! యనున్
చ. ఇది గురులింగజంగమమహిష్ఠపదాంబుజసేవనాపథం
బిది నిరపాయముక్తిరజనీశముఖీపరిలబ్ధిసాధనం
బిది నగజామనోహరగణేశమహత్త్వ మటంచు నెప్పుడున్
విదితము గాఁగఁ జెప్పి కరుణించు గుహేశ్వర! యెందు డాగెనో.
క. ఇటు లరుగుదు వని తెలిసిన, నెటుబోవక నీపదంబులే పూన్చుచు ని
చ్చటనిల్తు మోసమందితి, గటకటనను విడిచిపోవఁగాఁ దగునెటులా డెన్.
ఉ. తల్లియుఁ దండ్రియున్ సఖుఁడు దాతయు దైవము నీవె యంచు నా

యుల్లమునం దలంచి పరమోత్సుకవృత్తి భజింపుచుండు నా
కెల్లడ నెవ్వరుం బడనియట్టి మనోవ్యథసంఘటించెఁ బో
చెల్లునె రాజసఖ్యము లిసీ యని రోసితివో? దయాకరా!. 312

క. అని వగలఁ బొగులు జననా
థునిఁ గని యొకమంత్రి పలుకుఁ దోఁచక దుఃఖిం
ప నగునె తెలియనివాఁడవె
విను మొక్కయుపాయ మిపుడు వినుపింతు నృపా!. 313

క. గురులింగజంగమంబులు,వరికింపఁగ నొక్కఁ డగుటఁ బరమేశ్వరు ద
ద్గురుఁడని పూన్పుము జాతీ,శ్వరునర్చించినఫలంబు సమకూరుననన్.

క. మఱియొకఁడు పల్కె మున్నొక
యెఱుకఁ ముని యొసఁగుమంత్రమే కాదె తుదిఁ
దరిఁ జేర్చె? నతఁడు చెప్పిన
నెఱమంత్రముచేత ముక్తి నిత్యత గనుమా. 315

క. అనవుడు నానియమం బెఱుఁ
గనివారలువోలె పల్కఁగా నగునె? యా
ఘనునిఁ గనుఁగొనినతుది భో
జన మొనరుతు నంచు బల్కుసమయమునందున్. 316

తే. చారుఁ డొకఁ డేగుదెంచి జోహారు చేసి
నేటిప్రొద్దున దొమ్మరవీటితోడ
గాశికాపురి కరుగంగఁ గాంచినాఁడ
ననఘ! జాతీశు ననుడు నయ్యవనివిభుఁడు. 317

ఉ. సంతస మంది వానికి ససంఖ్యధనంబు లొసంగి భూతలం
బంతయు మంత్రిశేఖరున కప్పనసేసి మితాప్తవర్గుఁడై
భ్రాంతదరీఝరీసరిదరణ్యమృగంబుల నెన్న కాతఁ డ
త్యంతరయంబునం జనియె నార్తి గురూత్తముఁ జేగుజాడలన్. 318

క. చని కనియె నెదుటఁ గాశిఁ, ఘనకల్మషభేకనికరగంధవహాశిఁ
మునిసేవ్యతీర్థరాశిఁ, వినతాశ్రితభక్తలోకవిబుధవరాశిన్. 319

క. చని పురలక్ష్మీహారం, బన దగుగంగానదీతటాంతికమున ని [న్.
ల్చినవీడుఁజొచ్చిజాతీ,శునిగానరె యనుచు నడుగుచుంజని యొకచో

ఉ. చామయయుల్లు గన్గొని రసాపరుఁ డచ్చట చెన్నసానితో
సామెత గాఁగ నొక్కతళియన్ భుజియించుచునున్న దేశిక
స్వామిని గాంచి మంటి భవసాగరముం దరియింపఁగంటి నీ
వే మహితప్రసాద మని యెంతయుభక్తి నమస్కరింపుచున్. 321

క. దగ్గఱి కర మొగ్గిన నపు, డగ్గురుఁ డచ్చెరువు గదుర నవనతముఖుఁడై
సిగ్గున నూరకయుండిన, దగ్గని ధృతి సతియుననియె ధరణీపతితోన్.

ఉ. ఈయన నన్నుఁ గూడి వసియించుటకై చనుదెంచి నెమ్మదిం
బాయని ప్రేమ నేకమగు భాజనమందు భుజింపుచుండ నీ
వీ యెడఁ గాంచియుం గొనదవేని ప్రసాదముఁ గొమ్ము నావు డ
బ్జాయతనేత్ర కిట్లను ధరాధిపుఁ డెంతయు భక్తి పెక్కువన్. 323

క. లింగశరీరవు దేశిక, పుంగవు దివ్యప్రసాదభోక్తివి నీ నీ
భంగి మది సంశయించుట, కంగన గణియింపఁజాల! నచ్చెరువయ్యెన్.

క. నామదిఁ దెలియక పలికెదు, కామిత మిబ్భంగి దేశికస్వామిప్రసా
దామృతముకొనక చనననియామానవపతిగురునకు హస్తముసాచెన్.

క. కరమొగ్గిన ధరణీశ్వరుఁ, గరుణామృతదృష్టిఁజూచి కైవల్యపదా[మిన్.
కరసత్ప్రసాద మొసఁగిన, బరమామృతమనుచుగొని యొఁబార్థివుఁ డెల

క. ఆసమయంబున శైలశ, రాసనుఁ డవనీశుభక్తి కత్యంతసము
ల్లాసంబు నొందినలినజ, వాసవముఖసురలఁగొలుచవాత్సల్యమునన్.

చ. అరుణజటాలి పల్లవము లబ్జవిరోధి ఫలంబు పన్నగో
త్కరము లతావళుల్ గరళకాంతి శిలీముఖరాజి భూమిభృ
ద్వరసుత చేగ మౌనితతి పక్షిసమాజము గా ధరిత్రికిన్
సురతరుభాతి దోఁపఁ బొడఁజూపెఁ దదతికసీమ నయ్యెడన్. 328

తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన సర్వేశ్వరునకు
బుడమి జాఁగిలి మ్రొక్కి యాభూమిభర్త
ఫాలతలమున కెంగేలు కీలుగొల్పి
భక్తి యొలుకంగ నిట్లని ప్రస్తుతించె. 329

లయగ్రాహి. దండధరదోర్మదవిఖండన! పయోజరిపు
ఖండధర! పక్షివిభుకాండవరకాండా!

కాండపరశోషఘన! కాండజశరాపహార
భండ! శిఖినేత్ర! ఫణికుండల! ధరిత్రీ
మండలరథాంగ! మునిమండలమనోనిలయ!
పాండురశరీర! గణకాండ! భవమేఘో
ద్దండపవమాన! కరమండితకరోట! ఖల
తుండిపలభాశిజయ! భండనవిహారా!. 330

ఆ. అనుచు సన్నుతించుజనపతిఁ గని శర్వుఁ
డాదరించి నీప్రసాదనిష్ఠ
కలరినాఁడ దివ్యయాన మెక్కుము రాజి
తాచలమున కిప్పుఁ డరుగవలయు. 331

ఉ. నావుడు దేవదేవ! గురునాథుకతంబునఁగాదె? నీదుసం
భావన గాంచి తీయెడల భావ్యమె యీఘనుఁ బాసి రా ననఁ
భూవర! వీని నిప్పుఁ గొనిపోయెద నాఁగ గురుండు చెన్నకఁ
నే విడలే నటన్న నగి నీలగళుం డటు సమ్మతించినన్. 332

తే. ఆసతీమణి యిటు పల్కు నాస పూని
నన్నుఁ గనిపెట్టియున్న మాయన్న యమ్మ
మొదలుగున వీటిజనముల వదలివచ్చు
టుచితమే! యన దరహాస మొనర హరుఁడు. 333

క. గురు రాజ చెన్నకం ద, త్పురనిజముఖ్యవీటిజనుల స్వర్ణవిమానో
త్కరములనిడికొని చనెనీ,శ్వరుఁడరుదుగ రజతశైలసదనంబునకున్.

వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టిదని మాచిదేవాదిగణంబులతో
సకలేశ్వరమాదిరాజయ్య వివరించుటయు నందఱు నత్యాశ్చర్యంబున!
నతనిఁ బెక్కుభంగులం గొనియాడి నాగమాంబికచే ననుజ్ఞాతులై!
తమతమనివాసంబులకుం జని రని తెల్పిన నగస్త్యుం డవ్వలికథ యె
ట్లయ్యె నని యడిగిన. 335

శా. విశ్వత్పూర్వసుపర్వవైరిపురపృథ్వీజాతభాస్వన్నభ
స్వద్వాహాంకకళాకిరీటపదపూజాశాలి! మాహేశ్వరో
ద్యద్వాక్యశ్రవణానురంజితనిజాత్మాంభోజవిఖ్యాత! సిం
హద్వారాంగణవేదికాఖిలనరేశామాత్యజాతాంచితా!. 336

క. ఉద్వృధిపముఖీమన్మథ!, రాడ్వల్లభ రాష్ట్రదుర్గరక్షణదక్షా!
షడ్వర్ణమంత్రవదన! సు, రేడ్వైభవ! పద్మభూమహితవాగ్విభవా!.

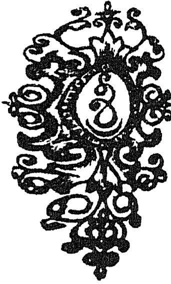
పంచచామరము. ప్రభాతిశంబరప్రభూతబంధుకల్పభాకరా!
శుభావహవ్రతప్రతాన! సూరిహృద్వశీకరా!
విభావరీశఖేచరేంద్రవృక్షదానభూసురా!
ప్రభూతసమ్మదోరుచిత్తపాలితాప్తభాసురా!. 338

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకృపాకటాక్షలబ్ధ కవితామాధురీధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతంబైన చెన్నబసవపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

మద్గౌరారాధ్యశి
ఖామణ్యుపదిష్టమంత్రగతపదవర్ణ
స్తోమజప్రకరణరసనా
సీమా! యమ్మకేశనామసేవితసోమా!. 1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తదనంతరవృత్తాంతం
బిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

ఉ. ఆగ్రహదూరుఁ డన్యసమయప్రవిదారణశూరుఁ డాత్మవిద్యా
గ్రహణప్రచారుఁ డఖిలామరలోకవిహారుఁ డంబికా
విగ్రహభక్త్యుదారుఁడు వివేకవిచారుఁడు సిద్ధరామయో
గ్యగ్రణి సొన్నలాపురమునందు విలాసగతిన్ వసించుచున్. 3

మ. ఫలకృద్దేశికపాదపంకరుహషట్పాదుండు వేదోక్తషట్
స్థలవిజ్ఞానవిశారదుండు శిఖిగంధర్వావతారుండు ని
ర్మలకీర్తిద్యుతినిర్జితాద్రిరిపుసారంగాయుధుం డంచు భ
క్తులు సెప్ప న్విని నాగమాత్మజుని గన్గోర్కుల్మదిం బర్వఁగాన్.

ఉ. ఆణిమమాదియౌ మలము లన్ని యడంచుచు శాతకుంభముం
గాణరాటకంబు సరిగాఁ గనుచున్ జరియించు సింధురా
ట్త్రాణపదాబ్జసేవకులతో నెడ మించుక లేకయుండు క
ల్యాణపురంబుఁ జేరి హృదయాద్భుతమొప్పఁగఁ జూచి మెచ్చుచున్. 5

తే. అరిగి చెన్నవృషేశుమందిరము గలిసి
ద్వారపాలనుచేఁ దనవార్తఁ జెప్పి
పనుపఁ జని సిద్ధరామయ్య యనునొకండు
వచ్చె దేవరదర్శనవాంఛ ననిన. 6

చ. అతఁడు మహాత్ముఁ డీశ్వరకృపాయుతుఁడే యగుఁగాని షట్స్థల
వ్రతసహితుండు గామి యిట రాఁ జన దచ్చట నుండఁ జెల్లఁ డే
గతి నని నెమ్మదిం దలఁచి గ్రక్కున వేఱొక భక్తుఁ బిల్చి మా
స్థితులను జెప్పి సమ్మతిలఁ జేయుము నే నిదె వత్తు నావుడున్. 7

క. చనియతఁడుసిద్ధరామునిఁ, గనుఁగొనిమీరాకకతివికాసహృదయుఁడ
య్యెను జెన్నబసవధీమణి, యని క్రమ్మఱనిట్టులనియెనతివినయమునన్.

చ. అనఘ! ప్రసాదభోగసమయం బిది తద్విధిఁ దీర్చి మిమ్ముఁ గ
న్గొన నిట వచ్చుఁ దచ్చరణకుం జనుఁ డన్న మఱిం గలంగి హా
ఘనతరలింగసంగతుఁడఁ గామిఁ గదా యిటు లయ్యెఁ గాన నీ
తని గురుఁగా భజించి యమృతప్రదచిన్మయదీక్ష గాంచెదన్. 9

తే. ఎంతవిజ్ఞానయుతుఁ డైన నిష్టలింగ
ధారకునితోడ సరిపోల్పఁ దగద టంచు
వేదశాస్త్రము లెఱిఁగింప వినియు నింత
కాల మూరక వృథచేసి జాల నైతి. 10

తే. ఇపుడు నాభాగ్యవశమున సిందుజూట
తుల్యుఁ డైనట్టిగురుమూర్తి దొరకె ననుచు
నాత్మ సంతస మందునయ్యవసరమున
భక్తతతితోడ శ్రీచెన్నబసవవిభుఁడు. 11

సీ. చనుదేర రామయ్య కని భక్తిఁ జాఁగి మ్రొ
క్కిన లేవనెత్తి కౌఁగిట నమర్చి
యనుభవమంటపంబునకుఁ దోడ్కొనిపోయి
యుచితాసనంబున నునిచి తాను
భక్తులతో మణిభద్రాసనస్థుఁ డై
రామయ్యఁ గని పల్కె రాజయోగ
సిద్ధాగరిష్ఠత నిరతిశయానంద
పరిపూర్ణనిరుపమభావశుద్ధి

తే. నిన్నుఁ జేర్కొనుచో నొరు లెన్నఁదగునె?
సదయ! మీరాకచే నేఁడు సుదిన మయ్యె

లింగధరభక్తలోచనానంద మొదవె
ననఁగ ముకుళీకృతకరాబ్జుఁ డగుచుఁ బలికె. 12

ఉ. లౌల్యగుణప్రచారు నవిలక్షణయోగవిహారుఁ జారుసౌ
శీల్యవిదూరు నన్ను శశిశేఖరపాదపయోజభక్తరా
ట్తుల్యునిఁ గాఁగ మీ రిపుడు తూఁగి వచించుట దాసునందు వా
త్సల్యము గాక నే నరయఁ దద్వ్రతనిష్ఠులసాటి వత్తునే?. 13

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయవచోగరిమంబు రిత్తయై
పోవఁగ నేర దట్లగుటఁ బూర్ణకృపామతిఁ ద్వత్ప్రసాదసౌ
ఖ్యావహుఁ జేయుమార్గ మిపుఁ డారసి యారసికాగ్రగణ్యభ
క్తావళిలో నొకండ నగు నట్లగు నన్ను ననుగ్రహింపవే!. 14

చ. అనుడు ముదంబు నొంది దరహాసము మోమునఁ బర్వ సిద్ధరా
మునిఁ గని పల్కె నోకలుషమోచన! నీమది గంటి సంతతం
బును హృదయారవిందమునఁ బూని శివు న్భజియించుచుండు పా
వనుఁడవు నీకు వేఱె యొకవాంఛిత మేటికి? దీక్షఁ గైకొనన్. 15

ఉ. నావుడుఁ బ్రాణలింగభజనంబున నెంత సమర్థుఁడైన దీ
క్షావిధి నిష్టలింగధరకాయుఁడు గామి ననూనవీరశై
వావహుఁ డౌనె? కావున దయాపరతన్ భవదీయశిష్యుఁగా
భావనచేసి యక్కొఱఁతఁ బాయఁగఁజేయఁగదే రయంబునన్. 16

వ. అనినఁ జెన్నబసవేశ్వరుం డిట్లనియె. 17

క. నీకు గురుత్వము సేయఁగ
నాకొలఁదియె? నిష్ఠగా మనంబున దృఢమై
యీకోరికయే గలిగినఁ
గైకొను మొక్కరుని గురునిగా వీరలలోన్. 18

తే. అనుచుఁ బల్కిన సిద్ధరామయ్య భక్త
సంతతికిఁ జాఁగి మ్రొక్కి మత్స్వాంత మెఱిఁగి
దీక్ష యొనరింపు మని కృపాదృష్టి మెఱయఁ
జెన్నబసవేశ్వరునితోడఁ జెప్పరయ్య!. 19

వ. అనిన. 20

ఉ. అమ్మాటల్ విని యందు నున్న ప్రమథాధ్యక్షవ్రజం బేకవా

ద్య మ్మింపొంద మహాత్మ! రామయకు మీయందే గురుత్వంబు హృ
ద్యమ్మై యున్నది గాన మాయనుమతిం దద్వాంఛ చేకూర్చి రై
క్యొమ్మా యన్న గణాజ్ఞ మాళి నిడియెం గోటీరభావంబునన్. 21

శా. ఈలీలన్ గణశేఖరాజ్ఞ గొని నీయిష్టంబు చేకూర్తు ర
మ్మా లింగార్చన సేయఁగావలయు లెమ్మా యంచు మున్నట్టు ల
వ్వేళం దీర్పనొనర్చి దీక్ష గొన రేపే మంచి దంచు స్స్నియో
గ్యాళిన్ గేహ మలంకరింపఁ బనుపన్ హర్షించి చోద్యంబుగాన్.

సీ. సౌరభం బీనుకస్తూరి గేహములల్కిముత్తియంబుల దేలిముగ్గుదీర్చి
గోడలుసొగసుగాఁగుంకుమచేఁబూసిబహువిధచిత్రరూపములవ్రాసి
పొందుగా వెలిపట్టుచందువాలమరించినవరత్నమయతోరణములుగట్టి
కదళికాస్తంభముల్ పొదికిళ్లనమరించి కేతువులందంద గీలుకొల్పి

తే. మఱియు నివ్విధమునఁ బెక్కు తెఱఁగు లమర
మంగళప్రదలీలచే మందిరము న
లంకరించినఁ గని మెచ్చి శాంకరేష్ట
గోష్ఠి నవ్వేళఁ గడపి వేగుటయు నంత. 23

వ. చెన్నబసవేశ్వరుం డరుణోదయంబున మేల్కాంచి నిత్యకృత్యంబులు
దీర్చి సమస్తభక్తసంఘపరివృతుం డై దీక్షాగేహంబునకుం జని తన్మ
ధ్యంబున శాతకుంభచతుస్స్తంభగుంభితంబును బ్రవాళప్రసూనమం
జరీఫలముక్తాదామాభిరామోల్లాభశోభితంబును నానావిధపరిమళో
పేతధూపధూపితంబును గర్పూరదీపదీపితంబును నగుమంటపంబు
గదియం జని యందుఁ బంచవర్ణచూర్ణంబులచే గౌరీతిలకం బనురంగ
వల్లి రచియింపం జేసి తచ్చతుర్దిఙ్మధ్యస్థలంబుల శాలితండులంబులఁబో
యించి వానియందుఁ బానీయపూర్ణకలశపంచకంబు నిలిపి తత్పశ్చి
మప్రదేశంబునఁ దానుదివ్యసింహాసనంబున నాసీనుండై చతుర్దిశికులఁ
జతుర్దిక్కలశంబులయొద్ద నధికారులయియుండునట్లుగా నియమించి
తక్కినభక్తానీకంబుల నుచితాసనంబుల నునిచి మధ్యకలశంబుగాఁ
గొని వారునుం దానును దత్కలశంబుల గంధపుష్పోదకంబులం
బూజించి తదుపరి నూతనవస్త్రావరణంబుగావించి కాంచనరత్నంబు
లు వాసియం దిడి చూతప్రవాళతాంబూలీదళంబులు తన్ముఖంబున

డైయెదు కలశంబులకుఁ జుట్టి తంతువేష్టనం బొనరించి తత్కలశం
పంచాక్షరీపంచబ్రహ్మమంత్రంబులనభిమంత్రించిధూపదీపాదు
ంగి యచ్చటనున్న భక్తపుంగవుల విభూతితాంబూలపూర్వకం
నారాధించి వారిచేదీక్ష యొనరింప ననుజ్ఞాతుండై భేరీవేణువీణా
ంబులు చెలంగ నంతకమున్న సుస్నాతుండై భస్మరుద్రాక్షధా
బొనరించి మంటపపూజానంతరంబునవచ్చి యచ్చటవసియించి
మయ్యెడాయం బిలిచిన నతండు పరమాత్మస్యంబున నరుగు
భక్తసమూహంబునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచ
తదనుజ్ఞఁగాంచి గురుపదంబుల కెరఁగి ముకుళీకృతకరుండైయు
ృపావలోకనమాత్రఁదత్పాప్రక్తనకర్మంబడంచి మంటపప్రదేశం
శిష్యుంబూర్వాభిముఖుంగాఁగూర్చుండంజేసి, తాను నుత్తరా
ఖుండై తత్కలశోదకంబుల నభిషేచనం బొనరించి శైవసం
రుంజేసి వీరశైవదీక్షావిధానంబునఁ దప్పనీక ఫాలసంగతదుర్లేఖ
గునట్లుగా భూతిపట్టంబు గట్టి నిజహస్తస్పర్శనంబునఁ దత్తనుగ
చభూతవికారం బుడిపి పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబుఁ గావించి
మాధ్వాంతాహంకారాదిగుణశిక్షితుం జేసి బ్రహ్మంబును
హ్మేంద్రాదిలోచనాగోచరుండును సర్వగతుండును నగుపరశివ
ర్తి నవయవరహితంబును జ్యోతిర్మయాకారంబును సకలమూ
తీతంబును నగులింగమూర్తిగా నియమించి షడ్వర్గపూరకంబు
గాంచి యాలింగంబునకుఁ బంచామృతస్నపనంబుగావించిసర్వో
రంబులనర్పించి శిష్యమస్తకస్థితకళభావానుగతంబుగాఁగనియా
చి లింగంబునందు మంత్రోక్తంబుగాఁ బ్రతిష్ఠించి యాలింగం
క్చాచ్ఛత్రనికరంబునం దుంచి వీని నెడఁబాయకుండుమని యద్దే
బ్రార్థించి శిష్యుం గాంచి లింగమూర్తిం బ్రాణపదంబుగా ధరి
పుము ప్రమాదంబుఁ జెందెనేని దేహపరిత్యాగం బర్హం బని
పి లింగాంగైక్యక్రియానిపుణుం గావించి ప్రసాదాంగుంజేసి వా
ప్రాణసంబంధం బెడలించి లింగప్రాణుఁ గావించి జీవన్ముక్తిహేతు
శైవరహస్యంబు లన్నియుం దెలిపి తీర్థప్రసాదోపభోగుం గావిం
సిద్ధరామవిభుండు పరమానందకందళితహృదయారవిందుం డై

నిత్యనిర్గుణానుపమానంద మయాద్యంతరహితబ్రహ్మంబగు లింగ
మూర్తి నొసంగు గురుమూర్తి యైనచెన్నబసవేశ్వరపదంబులం
కెఱఁగి దేవా! భవదీయకరుణావశంబున గురుచరేశ్వరులసపర్య
లొనరింపఁ గంటి మీప్రసాదంబున కర్హుండ నైతి భక్తగణంబుల
లో నన్నియు నెక్కితి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడుచుండు
సమయంబున నచ్చటిగణంబులు. 24

క. జలజాసనాదిసురలకుఁ, దెలియంగారాని దివ్యామృతముం
జలపట్టి కాంచి తౌరా!, భళిరా! శ్రీసిద్ధరామ! పావననామా! [నం

ఆ. మలయజమునఁ బుష్పమానికంబున దీప, మమృతమందు జేగహాటకము
బరిమళము చెఱకునఁ బండుచి త్తరువున, జీవమట్లు నిన్నుఁ జెందెదీశ.

చ. అని వినుతింప వారు బసవాధిపుఁ డిట్లను నయ్యలార! యీ
యనఘుఁడు పిన్ననాఁడె మది కంకని శ్రీగిరినాథు మల్లికా
ర్జునుఁ గొని తెచ్చి యాత్మపురిఁ జోద్యతరంబుగ నిల్పెఁ గాదె యీ
తనిచరితంబు లెక్కయిడఁ దామరచూలికి నైన శక్యమే?. 27

క. అనవుడు నత్యాశ్చర్యం, బున వారలు చెన్నబసవపుంగవుఁ గని యే
యనువునఁ శ్రీగిరినాథుని, గొని తెచ్చెను వినఁగ మాకుఁ గోర్కి జనించెన్.

ఉ. ఆవిధ మానతీ యలయు నన్నుఁ గరంబులు మోడ్చి పల్కె నో
ధీవరులార! తత్క్రమము దెల్పెద నెప్పుడు పొన్నలాపురిం
దా విహరించు ముద్దయ యనఘ భవపాదపయోజభక్తుఁ డా
పావనుఁ డీతనిం గనియె భర్గజయార్తి శుభాంగి యందు నన్. 29

తే. కాంచి యల్లారుముద్దుగాఁ బెంచుచున్న
నాఁడునాఁటికిఁ దనయీడుజోడువారిఁ
గూడి వేడుక నాడుచుఁ గొన్నినాళ్లు
శైశవక్రీడ లెల్లను జఱుపు చుండె. [ముం

క. తలిదండ్రు లయనుమతి దూ, ఢలఁ గాయఁగఁ బూనిగోరుపడము చల్లడ
దలశిరకోలకిలుచె, ప్పలుపిల్లనగ్రోవి యమరఁ బోలము దిరుగుచున్.

ఉ. శ్రీగిరినాథుదర్శనము సేయఁగ నేగెడునట్టి సర్వదే
శాగతమర్త్యకోటిఁ గని యచ్చెరువందుచు నంద జేగతిం

బ్రోగులు గూడి యచ్చటికిఁ బోయెదరో యని యెంచి యందు వే
దాగమవేదియైన శరణాగ్రణి నొక్కరిఁ జేరి యిట్లనున్. 32

ఉ. కావటిబొట్టె లేఁడు సొరకాయలు బుఱ్ఱలు కంట్లపెద్దులు
న్మోవఁగ వెక్కసం బయినమూటలు మున్నగువానిఁ గొంచు మీ
రీవిధి నెందుఁ బోయెదరొ యేర్పడ నా కెఱుఁగంగఁ దెల్పవే
నావుడు మందహాసవదనంబున నిట్లని పల్కె వానితోన్. 33

చ. మునులకుఁ జెంకి భక్తులకు ముంగిటిపెన్నిధి తీర్థకోటికి
జననపుఠావు సర్వసురసంతతినిల్కడపట్టు ముక్తిభా
మినికి నివాసభూమి ఘనమేచకకంఠువిహారదేశమై
ఘనత వహించు శ్రీనగముఁ గన్గొనఁ బోయెద మన్న నిట్లనున్. 34

ఉ. అందలు గుంపులై చనఁగ నచ్చట నెప్పని గల్గెఁ బెండ్లికో
బందుగు లున్నవారొ తెల బల్కుము నావుడు వత్స! తన్నగం
బందు సమస్తదేవనిచయాధిపుఁడై తగుమల్లికార్జునా
ఖ్యేందుకిరీటిఁ గన్గొనుట కేగెద మంచు వచింపఁ గ్రమ్మఱన్. 35

తే. అనియె గిరిమల్లికార్జునుఁ డనఁగ మునియొ
దేవుఁడో నేలఱేఁడో యత్తెఱఁగు దెలియఁ
జెప్పవే యని పల్కినఁ జిఱుతవాని
మాటఁ బోఁ ద్రోయఁజాలక మగుడ ననియె. 36

తే. తాపసుండును గాఁడు భూధవుఁడుఁ గాఁడు
దేవతాధీశుఁ డగు మహాదేవుఁ డనిన
సామి! యాసామిరూప మేచందమొక్కొ
యెఱుఁగుదేఁ దేటపడఁజెప్పు మిప్పు డనిన. 37

ఉ. కేలను బోటువాలు దులకింపఁ దలం దొగమేలు మేనిసోఁ
బాలున నాలు కెంజెడలపట్టునఁ దొన్కిసలాడుచుండు పె
న్జాలు పిఱుంద గబ్బిపొడచారలవన్నెమెకంబుతోలు డా
కాలున గండపెండెపుఁజొకారపుడాలును గల్గు సామికిన్. 38

ఆ. నంది యెక్కిగిత్త నాగులు సొమ్ములు
చేదు మెడను బునుక చేరు బూది

సుధుట సరులుగొన్న రుదురాక లెదఁ గల్గు
నయ్య యొఱరపు దెలుప నలవి యగునె?. 39

క. అనుటయు నాజేజేదొరఁ, గనుఁగొనఁగామనసుపుట్టఁ గావున నీవ
జ్జనరుగు దెంతుసనుఁదో,డ్కొని చని కాన్పింపుమనినఁగుట్టనికనియెన్.

చ. అడవులఁ గొండల న్నడిచి యన్నము వేళకు లేక యెండలన్
బడలికఁ జెందలేవు పసిబాలుఁడ వాప్పులఁ దల్లిదండ్రులన్
విడి చనుదేర నీ కగునె? పీఱఁడిబుద్ధులు మాను మీాడ నేఁ
డడవు వసించినన్ వరుస దప్పగు నేగెద నన్న నిట్లనున్. 41

ఉ. కూడదు దారి కష్టమని కొంకు జనింపఁగఁ జెప్పకయ్య నా
యీాడగుకుఱ్ఱలీవరుస నెందఱు లే రటు చూడు వారితో
జోడుగ నీవిటుండ నగుచుం జనుదెంచెదఁ దల్లిదండ్రులన్
వీడఁగఁజాలు నంతబలువేలుపుఁ గన్గొనుభాగ్య మబ్బినన్. 42

చ. అన విని వీని రమ్మనుట కర్జము గా దిది మాన్పఁ గూడ దె
ట్లని మది సంశయించి శరణాగ్రణి యూరక పోవుచుండి ద
న్వెనుకొని వచ్చుబాలుఁ గని వీఁ డెటుల న్విడఁ డంచు నెంచి దో
డ్కొని యలయంగనీక సిరికొండకు వేడుకఁ బోయి యచ్చటన్. 43

వ. తదీయమహిమవిశేషంబు లిట్లని చెప్పందొడంగె. 44

సీ. ఇది తీర్థసందోహ మిదికుండసంఘాత మిదిమంటపవ్రాత మిది వనాళి
యిది గోపురానీక మివినందు లివి భృంగు లిది శిఖరావళి యివివనంబు
లిది నదీనదజాల మిదిసాల మిదిగంగ యిదిమూలికోత్కరంబివిసరంబు
లివిమునిస్థానంబు లిది పరిఘావార మివి చిత్రకంబులు నివి రథంబు
తే. లివి మహాశక్తు లివి జోతు లివి మఠంబు
లివియ మణిమయపుందంతు లివి కుళంబు
లివి సువర్ణాశ్మసముదయం బివి తటంబు
లనుచు వేర్వేఱఁ జూపుచు నరిగి యంత. 45

సీ. కలితవజ్రోపలకల్పితకుడ్యంబు శాతకుంభస్తంభసంభృతంబు
వైడూర్యరజతకవాటసందీప్తంబు శక్రాశ్మజాలకసముదయంబు
ఘనధూపపరిమళాక్రాంతదిగంతంబు ప్రాజ్యకర్పూరదీపావృతంబు
నానాదిశాగతమానవాకీర్ణంబు వేత్రహస్తార్భటావిశ్రుతంబు

తే. పటుచతుర్విధవాద్యవి భ్రాజితంబు, వేదవేదాంతపాఠక విలసితంబు
రమ్యవారాంగనాలాస్యరంజితంబు, నైనశ్రీమల్లికార్జునాలయము గదిసి.

చ. పదిలము గాఁగ రమ్మనుచు బాలకుహస్తము పట్టి యబ్జభృ
త్సదనము జొచ్చి యందుఁ గలసంవడి మెల్లన యోసరింపుచు
స్మపమున నేగి యీశ్వరునిముంగట మ్రొక్కుచు నిల్చి యీతఁడే
సదయుఁడు మల్లికార్జునుఁడు చక్కఁగఁ జూడుకుమార! నావుడున్.

మ. ఇతఁడా? శ్రీగిరిమల్లికార్జునుఁడు! సామీ! లెస్స బాగాయె నీ
మతిలో నేమి తలంచి దైవ మని సంభావించి కాన్పింపఁ జూ
చితి? నే వెఱ్ఱిని గాను వేలుపు నిదర్శింపంగ; నాతోడనా
చతురత్వంబులు? చాలు దేవు నిఁక దాఁచంబోక కాన్పింపవే. 48

వ. అనిన. 49

శా. ఏమేమీఁకి వెడమాట లాడెదవు వారిచ్చ స్వేచారించ కే
స్వామీ! స్వామి యితండు గాఁ డనుట యేచందంబు? గాకున్నచో
నీమర్త్యావళు లెల్ల భక్తిరతులై యేతెంచి వాంఛాఫల
స్తోమాపేక్షలఁ గొల్వ నేమిటికి? నీతోఁ జేతునా? మేలమున్. 50

తే. అనినఁ జిఱునవ్వు నవ్వి యోయయ్య! తలఁప
కేరడంబున కిఁక వేఱె దారి గలదె
బెల్ల మని చోళపిండి చేఁ బెట్టినట్టి
చంద మయ్యెను నీవాఁడు చూడఁజూడ. 51

తే. ఏది? వినుజాలు మొనవాలు నిఱ్ఱికేలు
నేది? తోల్చీర మెడచాఱ యెముకకోర
యేది? నెలకూన సామేన నిడినచాన
యితఁడు జేజేలదొర యని యెటుల నందు!. 52

చ. అనవు డితండు సావయవుఁ డైనతఱిఁ ధరియించుచిన్నె లీ
యనవున నన్ను నీ వడుగినట్లు విభావనఁ గాని కర్మదృ
ష్టిని గనరాదు గాన మదిఁ జేర్పకు సంశయ మీశుఁ డీతఁడే
వినుతి యొనర్పు మ్రొక్కు పద వెఱ్ఱితనంబులు మాని క్రమ్మఱన్.
54

వ. అనిన నచ్చిఱుతం డి ట్లనియె.

చ. హరుఁడు మదిం దలంప నొకయాకృతిఁ గన్పడుఁ గర్మదృష్టిచే 54

నరసిన వేఱెరీతిఁ దగునంచు వచించితివయ్య మున్న యా
దరమున మీఁద లాడునుడి దప్పఁగఁ గూడునె? నన్ను మీఁద లి
వ్వరుసునఁ బిన్నగాఁ దలఁచి పల్మఱుఁ జిక్కులఁ బెట్టఁ బాడియే?.

వ. నావుడుఁ దజ్జంగమవరుం డతనితోడ. 56

చ. హరుఁ డెటువంటి వాఁడనిన నాకృతిఁ జెప్పితిఁ జెప్పినట్లి యా
స్మరహరుఁ గానుపింపఁ దరమా? మముబోఁటికి ధ్యానగమ్యుఁడై
పరగు నతండె యాత్మ దయ పర్వఁగ సన్నిధియైనఁ గాక యీ
ధరజను లెల్లఁ గొల్చుపరతత్త్వ మిదే యిఁక లేదు కావునన్. 57

ఆ. భక్తితోడ మ్రొక్కుపరస క్రమ్మఱఁబోవు, చున్న దీడ నింకనునికిగాదు
పోదమూరికిపుడు వాదులేమిటికిర, మ్మనినసిద్ధరాముఁ డతనికనియె.

చ. పయ జనియించి యాతని కతం డిటు రావలె గాని నీవు ని
ర్ణయముగఁ జూపలేవు గద? నా కట రాఁ బని యేమి? మీరు పొం
డయినను నేను వచ్చి జను లారడి సేయఁగ సిగ్గుఁ జెందనా?
యయుతసమంబు లైన శివు నారసి క్రమ్మఱ వత్తు నావుడున్. 59

చ. కలఁగుచు జంగమయ్య కనుగందును దుర్గమసీమ డించి యే
కొలఁదిఁ జనంగవచ్చు? ననుకూరిమి మీఱఁగ బుజ్జగించి య
గ్గలముగ మందలించి కొఱగా దని బిట్టదలంచి యెన్నిభం
గులఁ దనతోడ రామికి నెగుల్కొను నంచని యేగె నంతటన్. 60

చ. ఇటు తనుఁ బాసి యాశరణుఁ డేగినపిమ్మట సిద్ధరాముఁ డు
త్కటముగ మూర్ఛఁ జెంది బెడిదంబుగఁ గన్నుల నశ్రుబిందువుల్
పొటపొట రాల నేలపయిఁ బొర్లుచు లేచుచు నుస్సు రంచు ది
క్తటములు చూచి బెగ్గిలుచుఁ గ్రమ్మినశోకముతోడ నాత్మలోన్. 61

ఉ. శర్వునిఁ గానుపింతు నని జంగమవర్యుఁడు నన్నుఁ దెచ్చి యీ
యుర్వర డించిపోయె నయయో! యిఁక నెవ్వరు? దిక్కటంచు లోఁ
బర్వినచింత రాముఁ డటఁ బాసి గనుంగొనువారి నెల్ల వే
డార్వునిఁ జూపలేరుగద? యాదరణంబున నంచు నార్తుఁడై. 62

ఆ. గిరులఁ జఱుల ఝురులపీరులఁదగు, తరుల సిరులవఱులుదరులఁ బరుల
హరులఁ గరులసరులఁబరగినవనముల, శరధిశరధి వరుస నరసియరసి.

సీ. శార్ఙ్గ! కానవే! శారదాంబుదవర్ణ మన్మథ ! కానవే? మన్మథారి

శాండిల్య! కానవే? శాండిల్యనుతపాదు బాటల! కానవే? పాటలజటి
వారణ! కానవే? వారణాజినచేలు నమృతంబ! కానవే? యమృతదేహు
స్యందన! కానవే? స్యందనాయితధరు నభయంబ! కానవే? యభయ
తే. రాజవృక్షమ! కానవే? రాజధరుని [హస్తు
బాణభూజమ! కానవే? బాణవరదు
నందివర్ధన! కానవే? నందితురగు
ననుచుఁ గుజముల శివుజాడ లరసి మఱియు 64
తే. ఘనుని శ్రీగిరిమల్లికార్జునుని మీఁద
గనరె? శ్రీగిరిమల్లికార్జునములార!
యతులఖర్జూరశిఖరిప్రియాళుఁ గనరె?
యతులఖర్జూరశిఖరిప్రియాళులార!. 65
వ. అని యడుగుచు. 66
క. తిరిగినచోటులె తిరుగుచు, నరసినతృణగుల్మలతలె యరయఁగఁ జనుచున్
జొరఁబాఱుగుహలె చొచ్చుచు, సిరిగిరిపతిఁ గానలేక చింతిలి యంతన్.
ఆ. నడవలేక చిక్కువడి మేనఁ జమటలు
గ్రమ్మఁ బెదవు లెండఁ గంప మడర
నాదరించి జడియ కను వారిసిం గాన
కుండి యొక్కచోటఁ గూరుచుండి. 68
ఉ. అక్కట! జంగమయ్య యరు దందఁగఁ దెల్పిననీదురూప మే
నెక్కడఁ గాననైతిఁ బరమేశ్వర! న న్నలయింపఁ బూని యే
దిక్కున డాఁగితో యడవి ద్రిమ్మరి వేసరినాఁడ నాఁకటం
జిక్కితి దప్పి స్రుక్కితిని నే నొకవ ల్కఁక నైనఁ బల్కవే!. 69
చ. కరుణ దలిర్ప నీవె పొడగట్టెద నంచు వచించె మున్న యా
శరణుఁడు నేను జాలిఁబడి సందుల గొందులఁ జట్టు మెట్టలం
దిరిగియు నెల్లచోటులను దేవరరూపము గాన నైతి నీ
వరవుడ నయ్యెదన్ నెనరు పాఱఁగ నీ వికనైన రాఁగదే!. 70
చ. కటికితనంబునం బసులకాఁపరికఱ్ఱఁడు వీఁ డటంచు న
న్నిటువలె గాసిఁ బెట్టఁజను నే? తలిదండ్రులఁ బాసి నన్ను మ
న్నుటకు గురుండ నీవె యని చొచ్చితి నీయిలు గాన నింక వే

సట పడసీక నాకనులు చల్లఁగ నిన్గనఁజేయు మ్రొక్కెదన్. 71

చ. నను వెతఁ బెట్టకిప్పుడ కనంబడితేని రయంబు మీఱి నే
నినుఁ గొనిపోయి మాకుఁ గలనెయ్యుల బంధులఁ దల్లిదండ్రులం
బనుపడ వేఁకటాల సిరిఁ బాయనియిందులదొడ్డిమంటపం
దనియఁగఁ జూపెద న్నుడువు దప్ప బిరాలున నీవు రాఁగదే. 72

చ. తడయక రమ్ము నిన్నతిముదంబునఁ దోడ్కొనిపోయి పాలు మీఁ
గడ నెయి వెన్న జున్ను పులఖండము గొబ్బరిపప్పు నానఁబ్రా
లడుకులు తేనె పండు లొడియంబులు పానక మూరుగాయ ల
ప్పడములు జీటిలా పెరుఁగు పాళము కజ్జము నీ కొసంగెదన్. 73

తే. అనుచు నీరీతి సిద్ధరామయ్య తన్నుఁ
దలఁచి ముగ్ధానులాపముల్ పలుకునట్టి
సమయమున మల్లికార్జునస్వామి నెనరు
దవుల నొకజంగమై వానిఁ దఱియ వచ్చి. 74

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు? కాడుపడి యేకత మేటికి సంచరించె? దీ
వివ్వనసింహగండకమదేభము లాదిమృగంబు లెల్లెడం
గ్రొవ్వి యనేకముల్ తఱుచుఁ గ్రుమ్మరు నిన్నిట డించి పోవువా
రెవ్వరు? మాకుఁ దెల్పు మిపు డేర్పడ బాలక! యన్న నిట్లనున్.

ఉ. సొన్నలయూరు ముద్దయకు సూనుఁడ దూడలఁ గాయుచుండఁగా
న న్నొకజంగమయ్య గిరినాథునిఁ జూపెద నంచుఁ దెచ్చి ము
న్నెన్నినవానిఁ జూపడక యిచ్చట నన్విడనాడి యేగె నే
తెన్నునఁ గాంతు సామి నని ద్రిమ్మరి డస్సితి నెందుఁ గానమిన్. 76

తే. అయ్య! నీవైన నెఱిఁగిన నాతఁ డుండు
చోటుఁ జూపింపు వేలుపుఁ జూపినపుడె
యెలమి నాపయిగోర్పడ మిత్తు నీకు
నమ్ము మనుటయుఁ జిఱునవ్వు నవ్వి హరుఁడు. 77

చ. జడియకు మేల యేడ్చెదవు? జంగమవర్యుఁడు చెప్పినట్టి యా
మృడునిఁ గనంగఁ జేతుఁ గడు మేలగు రాగ కుమార! యన్న న
బ్బుడుతఁడు నెన్నొసల్ పుడమిఁ బొందఁగఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి వేడుకల్
వడసితినయ్య! మిమ్ముఁ నెడ బాయక హెచ్చెద సామిఁ జూపవే!. 78

క. అను డబ్బాలునిఁ దోడ్కొని, చని మల్లేశ్వరమనోజ్ఞసదనసమీపం
బున నిలిచి లోన వసియిం, చినవాఁ డదె చూడు రాజశేఖరుఁ డనినన్

క. మును జంగమవర్యుఁడు చూ, పినతలమే యిచట లేఁడు వేల్పాతనిలా
గున నన్నుఁ గాసిఁ బెట్టక, చెనమల్లేశ్వరుని వెంటఁ జెప్పంగదవే! 80

ఉ. నావు డలీకజంగమము నమ్ముము నావచనంబు తప్ప దీ
తావుననే వసించుఁ గనుఁ దమ్ము లోకించుక మూసి విప్పు మా
దేవుఁడు కానుపించు నని తెల్పి యదృశ్యతఁ జెంద బాలకుం డా
విధ మాచరించి ప్రియ మందుచుఁ గ్రమ్మఱఁ దేఱి చూచినన్. 81

మ. అనఘుం డవ్యయుఁ డప్రమేయుఁ డచలుం డాద్యంతశూన్యుం డనూ
తనుఁ డానందమయుం డగమ్యుఁ డఖిలాధ్యక్షుం డచింత్యుం డవా
మనుఁ డద్వంద్వుఁ డనాముఁ డచ్యుతుఁ డనూత్మజ్యోతి రాకారుఁ డా
ఘనుఁ డాభక్తుఁడు చెప్పినట్ల సగుణాకారంబు సంధిల్లఁగాన్. 82

క. కనుపట్ట సిద్ధరామయ, యనుపమమోదమున నీతఁ డయ్యా! యెఱుఁగఁ జె
ప్పినవేల్పని సాఁగిలి వం, దన మొనరిచి యిట్టులని యెఁ దద్దేవునితోన్.

ఉ. ఎక్కడ డాఁగి? తింతదడ వెయ్యెడ నారసి కాననైతి నీ
విక్కడి కింతలో మరలి యెప్పుడు వచ్చితివయ్య! కానలోఁ
జిక్కి యొకండ నే వెతలఁ జెందఁగ నాదగుపుణ్యమూర్తియై
యిక్కరుణాకరుం డభయ మిచ్చి టు రమ్మని చూపె మిమ్ములన్. 84

క. కాకున్న నేమి గతి యగునో కద యని తిరిగి యటఁ గనుంగొన గణవ
ర్యాకృతి యచ్చటనగాఁగ, రాకుండిన నతఁడు తత్తఱంబగు మదితోన్.

చ. కటకట! మోసపోతిఁ గదె! కన్నులు మూయు మటన్న మూసిన
న్నిట దరిఁ జేర్చు భక్తవరుఁ డెచ్చటి కేగెనొ యేమి సేతు నే
నెటు గనుఁగొందు నింక భ్రమియించి వెసం జననీక గట్టిగాఁ
జిటుకున బట్టనైతి నని చింతిలుచుండ దయానురక్తిచేన్. 86

సీ. చిఱుతనిఁ జేరంగఁ జీరి కౌఁగిటఁ జేర్చి
తొడలపై నిడుకొని యొడలు నిమిరి
కూఁకటి పుడికి వైకుంఠాస్త్రుఁ డిట్లనుఁ
దనయుని ముగ్ధత్వమునకు మెచ్చి

వచ్చె నిన్నిట దోడి తెచ్చుట కై యల
భక్తు నీకడకు నేఁ బంపినాఁడ
నతఁ డగపడఁ డని యడలకు మని వాని
పైఁ గప్పుకొనుగోరుపటము వజ్ర
తే. కవచముగఁ జేసి యోగవేగములు ఫాల
నయనమును మఱి స్పర్శవేదియు నొసంగి
యింటి కేగుదు గాని నీ యీప్సితార్థ
మింక వలసినయది గోరు మిత్తు ననిన. 87
శా. గౌరీవల్లభ! వాంఛితం బొకటి నేఁ గాంక్షించెద న్నిన్ను నీ
వీరూపంబున నీశుభాలయముతో నీవేళ నావెంబడిన్
మావా రందఱు సంతసంబునఁ గన న్మాయూరి కేతెంచి బ
ల్కారుణ్యంబున నెల్లకాల మట సౌఖ్యం బొప్పఁగా నిల్వవే!. 88
క. ఇది దప్ప వేఱె వాంఛిత, మది లేదన నీశుఁ డనియె నాగతి నీ విం
పొదవఁగఁ గోరినకోరిక, లొదవఁగఁ జేయఁదగుఁ గాన నొక్కటి వినుమా.
తే. లోకమునకుఁ జూడ నీకు మున్ జంగమ, వరుఁడు చూపినట్టిపగిది నిల్తు
నీకుఁ జూడనట్టి యాకృతి నుండెద, ననిన సమ్మితించి యర్భకుండు.
వ. గౌరీశ్వరానుగ్రహంబున నసాధారణమేధాయుతుం డై యద్దేవు ని
ట్లని స్తుతియించె. 91
ఉ. ఫాలకృశానుకీల! భవపాశవిమోచనశీల! మౌనిహృ
ల్లోల! దయాలవాల! హితలోకసుధాశనపాల! కంఠకా
కోల! విధూతకాల! శతకోటిధరాదిసురాళిపాల! స
ల్లీల! శివానుకూల! వినుతించెద నిన్నిదె మల్లికార్జునా!. 92
ఉ. శారదకంద కాదప తుషార పటీర మృగేంద్ర కుంద ఖ
ర్జూర మరాళ వారిజ మరుద్గజ పారద హార హీర మం
దార సమీక జేమన సుధాకర చంద్ర సురేశ్వరాశ్వ భా
షారమణీశరాభనిజసంహననాంచిత! మల్లికార్జునా! 93
చ. అని వినుతించు నాతనిఁ బ్రియంబునఁ గన్గొని చెన్నమల్లికా
ర్జునుఁ డను వత్స! నీ కెదురుచూతురు నీతలిదండ్రు లావు లో
క్కనిముష మెండఁ గాఁగ నటు గావునఁ బోద ఘటించుఁ దత్క్షణం

బున నిజపాదసేవకసమూహవిహారిణి సొన్నలాపురిన్. 94

చ. కనకమణీమయాలయము కల్పనచేసి తదంతరోర్వి నూ
తనఘనలింగరూపమునఁ దా వసియించి యమేయభక్తిభా
జనమగు సిద్ధరామవరు సన్నిధి నుంచి జగజ్జనానుకం
జన మొనరింపుచు న్నిలిచె శర్వుఁడు శ్రీగిరినుండు నాడ్పునన్. 95

చ. అటు కనిపెట్టి పౌరజను లందఱు గన్గొని యద్భుతాత్ములై
యిటు మును పెన్నఁ డిప్పగిది నీమణిదామము గాన లేదు ని
క్కటమగు కాంతి నల్దెసలఁ గప్పుచు నున్నది చూడుఁ డంచు నొ
క్కట ప్రమదం బెలర్ప గుమిగా గుడిఁ జేరఁగ నేగి యందునన్.

చ. అనుపమలింగమూర్తిఁ గని యందలిభక్తి వసించు సిద్ధరా
మునిఁ దిలకించి యద్భుతము మోదము స్వాంతములందు నొక్కటం
బెనఁగొన నందుఁ గొందఱతివేగమ ముద్దయఁ జేరఁ బోయి నీ
తనయుఁడు వచ్చినాఁ డనినఁ దత్క్షణమాత్ర వధూసమేతుఁడై. 97

క. భవనము వెలువడి తజ్జననివహముఁ జూపించుదారి నేసని యెదుటన్
నవరత్నఖచితమై తగుభవగేహముఁ గాంచి చొచ్చి ప్రబలినతమిచేన్.

క. రెండవరుద్రుసికై వడి నుండుతనయుఁ జేర జపమహాత్మ్యకుఁడై యా
తండు జననీజనకపదకాండజముల కెరఁగి నిలువఁ గడు నేడుకతోన్.

సీ. జనకుఁడు గూరిమితనయుఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి
నాకులపావనా! నాయశంబ!
నాపెన్నిధానమ! నాతండ్రి! నాపట్టి!
నాతపఃఫలమ! యిన్నాళ్లు నన్ను
నెడఁబాసి యెచ్చటి కేగితి? విచ్చటి
కెప్పుడు వచ్చితి? వీగు డేమి!
యీలింగ మెక్కడి? దింతయు నేర్పడ
నెఱిఁగింపు మనుటయుఁ జెలుత తాను

తే. వరుసతోఁ గూడి శ్రీగిరి కరుగునాఁడు
మొదలు నగరప్రవేశంబు తుదిగ జరుగు
తనదువృత్తాంత మంతయు వినఁగఁ దెల్ప
నెల్లవారలు సంతోషహృదయు లగుచు. 100

తే. భళిర! జితకామ! శాంభవభక్తిధామ!
కమలసుఖధామ! సమదృష్టకాచహేమ!
భువననుతనామ! పరిపంథిసివహాభీమ!
సేవకావలిరామ! శ్రీసిద్ధరామ!. 101

క. బాలుఁడవై యుండియు నీ
లీల మహామహుఁడ వగుట లేశము దెలియం
జాల మయితి మింక నీ సరి
యేలోకమునందు నైన నెన్నం గలదే?. 102

వ. అని యత్తెఱంగునఁ గొనియాడి యేతల్లింగమూర్త్యభిధానం బెద్ది? యని యంపజు విచారించి సిద్ధరామునిచేఁ గొనితేఁబడు మల్లికార్జునమూర్తి గావున సిద్ధమల్లేశ్వరాభిధానం బిడి షోడశోపచారంబులం బూజించి గీతవాద్యాదులఁ గొంతప్రొద్దు వినోదంబు సలిపి తదనంతరంబ యబ్బాలుం దోడ్కొని తదీయనివాసంబునకుం జని ముద్దాఖ్యదత్తోచితాసనంబుల నాసీనులై భూతిపీడ్యంబులు గైకొని యొండొరులు తమలోన. 103

మ. ఘనగిరిమల్లికార్జునుని గన్గొని తత్కృపఁ గాంచి యిందుఁ దో
డ్కొనిసి చనుదెంచు వీనిజనకుం డగుముద్దయభాగ్యవృత్తి చె
ప్ప నగునె? పొన్నలాపురి శుభంబు వహించెఁ బురంబులోని యీ
జనులు నిరంతరం బతులసౌఖ్యముఁ జెందుదు రింకమీఁదటన్. 104

తే. ధీరుఁ డైనట్టిపోడ్డలదేవుబాచి
రాజు సౌరాష్ట్రమువనుండి రాజమౌళి
వచ్చెఁ గళ్యాణమునకు మందిరముతోడ
వచ్చె నీతనిభక్తికి మెచ్చి హరుఁడు. 105

వ. అదియునుంగాక. 106

క. శ్రీ మెఱయ మున్ను మైధున, రాముఁడు నిటలాక్షపాదరాజీవార్చా
కాముఁడునగవతినిటుతన, ధామమునకుఁ దెచ్చెఁ దద్విధం బెటులన్నన్.

మైధునరాముని కథ.

క. హైమప్రాసాదచర, త్సోమాస్యాకచవిరాజసుమనస్సుమన
స్సోమాయితనక్షత్రము, భీమావతి యను నెడుపురము పృథివిఁ దనర్చున్.

వ. తత్పురంబున. 109

ఉ. ప్రాకటనైజవంశజలరాశివిధుం డొకసోమయాజి ని
ష్ప్రాకలితాత్ముఁ డై తపము సల్పి కులాంగనయందుఁ బుత్రశో
భాకరుఁ గాంచె నీశ్వరకృపారతి మైథునరామనాము మై
నాకుని దొల్లి శీతనగనాథుఁడు గాంచినరీతిఁ బ్రీతిగాన్. 110

తే. కని మనోరథ మీడేరె ననుచు సతియుఁ
దాను సంతోషకలనచేఁ దనరి బంధు
రాజి కొనియాడఁ బత్సోమయాజి భూత
లస్థసౌఖ్యాప్తిఁ గొంతకాలంబు జరిపి. 111

ఉ. అక్షయు నవ్యయాత్ముఁ బ్రమథాధిపు ధ్యానతఁ గంటిఁ గాని ప్ర
త్యక్షము గాఁగ దివ్యవిమలాకృతిఁ గాంచఁగ నైతి నింకఁ ద
త్ర్యక్షునిఁ జూడఁగావలె నటంచు ముదంబున నేగి యాసహ
స్రాక్షముఖామరాభినుతమౌ శివలోకముఁ జెందె నంతటన్. 112

క. జనకుఁడు పరమేశ్వరుఁ జెం, దినపిమ్మటఁ దల్లిఁ బెనుప దినదినమును మై
థునరాముఁడు ప్రబలుచు హా, యనసప్తక మైనపిదప నంబపనుపునన్.

మ. ఒకనాఁ డాటలకుఱ్ఱలం గలిసి తా నుద్దండకాంతారభూ
మికిఁ బర్ణేంధనసంగ్రహార్థ మయి తాల్మిం బోయి యిందొక్కచో
సకలాండోద్భవసన్నివేశవటవృక్షచ్ఛాయయం దాత్మ ను
త్సుకలీలన్ వసియించువేళ సహవర్తుల్ వేడుకల్ మీఱఁగాన్. 114

క. ఒండొరులతోడ దివ్వెల
పండుగ యిదె వచ్చె నింకఁ బదిదినములకున్
వండుదు రరిసెలు గజ్జపు
టుండలు మాయింట ననుచు నొక్కఁడు పలికెన్. 115

క. మఱి యొకఁడు పలుకు నన్నపు, నెఱవగుదుప్పటులు పూలు నేసినయంగీ
లౌఱపుగలుగుతలపాగలు, నఱిముఱిగొని తెచ్చునాటికయ్యయటంచున్.

క. మాయక్కలమాబావలఁ, దోయంబులవారి నెల్లఁ దోడ్తేరఁగ నే
నాయత్తపడఁగవలెఁ జుం, డో యని వేఱొకఁడు పల్కె నుత్సుకలీలన్.

ఉ. అప్పుడు రాముఁ డిట్టు లను నందఱఁ గాంచి కుమారులార! మా
యప్పను బావనుం బిలిచి యప్పనుపండువునాఁడు పాశముం

బప్పాలు కుప్పతెప్పలుగ బంతిని వారలతోఁ భుజింతుఁ బై
గప్పఁగఁ గట్టి నిత్తు నెసకంబున వారికి సన్నపుట్టముల్. 118

మ. అనినం బక్కున నవ్వి బాలకులు చోద్యం బయ్యె రామయ్య! నీ
వనువాక్యంబులు నూఱులేని పొలిమే రన్నట్లు సద్బ్రహ్మచా
రిని నా కిందఱు బిడ్డ లన్నగతి నోరి! నీకుఁ దోఁబుట్టువే
విన మేకైవడి బావ గల్గెఁ? జెపుమా! విందాము నిక్కంబుగాన్.119

ఉ. అందఱితోడ వంతుకొఱ కక్కను బావను దెత్తు నంటి వీ
రిందఱు నమ్మియుండి రిపు డెక్కడనుం డిట వచ్చినారు? మీ
చందము మున్నె యుంగరు మృషావచనంబులు వింతవారికిన్
బొందెడుఁ గాక మాకు విన యోగ్యముగా దటులైనఁ దెల్పుమా.120

సీ. మీయక్క యెవ్వరు? మీబావ పేరేమి? వారిదేయూరు? దవ్వా? సమీప
మా? కలిగినవారొ? లేక దరిద్రులో? వారిచుట్టంబు లెవ్వారు? వారి
కెందఱుసంతానమేవృత్తిఁ జరియింతు? రెన్నఁడుమీయింటికేగుదెంచి
రెవ్వరుమీబావ కిష్టు? లాతఁడుచదు వేపాటిచదివె? నీవిపుడుమాకు

తే. తెలుఁగఁ జెప్పుమటంచు నందఱును నవ్వ
లెసఁగ గుమిగూడి డాయంగ నేగుదెంచి
మాటమీఁద నె మాటగా మఱియు మఱియు
నుడుగ కత్తఱిఁ దఱిమి త న్నడుగుటయును. 121

చ. వెలవెలఁబాఱి బాలకుఁడు వీఱిఁడి యై మఱుమాట లేమియుం
బలుకక వారి నెల్ల నెడఁబాసి కనుంగవ బాష్పబిందువుల్
దొలుకఁగ నింటి కేగుచు నెదుర్కొను తల్లిని గాంచి శోక మ
గ్గలముగ నేడ్చినం బెదరి గ్రక్కున నాత్మజుఁ గౌఁగిలించుచున్.122

ఆ. వీఁపు చఱచి కనుల వెడలునీరము తన
పైఁటకొంగుచేతఁ బాయఁ దుడిచి
నాకుమార! యన్న! నాతండ్రి! నాకుఱ్ఱి!
యేల యేడ్చెదయ్య? యింత వెక్కి. 123

క. అడవినిమృగములఁగనుఁగొని, జడిసితివో యయ్య! లేకసహచరులటని
న్వాడిచి తమ రేగుదెంచిరొ!, వడుచులతో నేలసిన్నుఁ బంపితిఁ దండ్రీ!.

క. ఒడలెఱుఁగక మార్గంబునఁ, జెడుగులు నిన్నెవ్వరేని జెనకిరొ! వారిం
దడయక నేశిక్షించెదఁ, గొడుకా! కలతెఱఁగు నాకుఁ గొంకక చెపుమా.

చ. అనినఁ గుమారుఁ డి ట్లనియె నమ్మ! సహాయులు నే నరణ్యమే
దిని గుమిగూడి యాడునెడ దెవ్వొల కక్కల బావగార్లు కే
ష్మనియొన మంచు నంద ఱన నట్లన నేఁ బలుకంగ లేసివా
రి నెటులఁ దెత్తు వంచుఁ జెలరేఁగి వికావిక నవ్విరత్తఱిన్. 126

క. అని యతఁ డాడినమాటలు
విని నెమ్మదిఁ జింత నొంది వీని నెటుల రో
దన ముడుపుదు నని యపుడొక
యనువు విచారించి పలికె నాత్మజుతోడన్. 127

తే. అన్న! ప్రేలరితనమున నడవి పడుగు
లాడుమాటల కీ వింత యడలె దేల?
తెలియ కాఱడి యైన సందియము దీఱ
వార లడిగిన క్రమ మెల్ల నేరుపఱతు. 128

సీ. మీయక్క భ్రమరాంబ మీబావ మల్లన్న
వారలయునికి శ్రీపర్వతమున
నతిదూర మిచటి కష్టైశ్వర్యసంపత్తి
గలవారు బంధువర్గంబు హీమవ
దాదులు సుతులు గణాధిపప్రముఖులు
సకలలోకాఢ్యులై జరుగు వృత్తి
లేమిచేఁ బిలుచుటలే దెన్నఁ డిటు వారి
శ్రీదుఁడు మీబావ చెలిమికాఁడు [సుట్టి
తే. ప్రజ్ఞ వివరింప నేల? సర్వజ్ఞమూర్తి, యరయ నాయల్లునంత వేత్తైన
మేఁడినిను గేలిచేసినహీనవిప్ర, బాలకులకన్న సంతోషభరితుఁడగుచు.

ఉ. బాలకుఁ డిట్లు పల్కె నిదె పండువు డాయఁగ వచ్చెఁ దల్లి! నీ
వేల తనూజ ధానిహ్వాదయేశ్వరుఁ బిల్వఁగఁ బంప? విట్టులం
బోలునె? క్రిందటం బిలువఁ బోవమియే కదఁ దప్పు పంపినన్
లీలను నేను వారిఁ దరలించుకవచ్చెద సత్వరంబుగాన్. 130

తే. వసుమతిని నల్లుఁ దోడ్కొని వచ్చినట్టి
పండుగ శుభాస్పదం బయి పరగు నెందు
నట్లు సేయకయున్న హీ యనుచు నగరె?
పలుచఁగాఁ జూచి మనసాటిబంధుకోటి. 131

చ. అనవుడుఁ దల్లి యి ట్లనియె నన్న! కుమారక! నిన్నుఁ గాంచి నీ
జనకుఁడు చన్నపిమ్మట విచారముచే నిరతంబుఁ దోఁచ కె
వ్వని నటఁ బంపలే దతఁడు వచ్చుట లేదు తొలంగి నిన్నుఁ బో
మ్మని యెటు సైతు? స్త్రీలు చనునట్టివి గావుగదా! పరాపనుల్. 132

సీ. అది గాక మీబావ కతులితసంపదల్
గల వట నిట కేల కదలివచ్చు?
నొకవేళ వచ్చినా నొంటిరాఁ డతనితోఁ
బరివార మరుదెంచు బహుళ మగుచు
నంతటి కేరీతి విందుసేయఁగఁ గల
మిప్పాటఁ గుడుచుట కింట లేదు
సాటికిఁ జెవులు సెంపఁగవచ్చుఁగాని పోఁ
గులు పెట్టఁగలరె? భూవలయమందుఁ

తే. బూని మున్నూటయఱువదిపుట్ల తండు
లములు వానికిఁ దగువ్యంజనములు గూర్చి
పాక మొనరించి పెట్టి మీబావచేత
మెప్పుఁగనెఁ గరికాలుండు మిగులఁ దొల్లి. 133

ఆ. కాన భాగ్యవంతు లైనవారలతోడ, నెట్లు సాటివత్తు? మీవు పెద్ద
వాఁడవై గణించవచ్చినప్పుడువారిఁ, దోడి తెత్తుగాని కాదదిపుడు. 134

వ. అని పల్కిన జననిపల్కులు వెడవెడయూఁకొని తన్ను గేలిసేయువిప్ర
కుమారులమాటలుమనంబుననాటుటయు నేగతినైన భగినీభావుకులఁ
దోడి తెచ్చి పండువు సేయదుంగాక యని తలంచి యొకతీరున నద్దినం
బు గడపి మఱునాఁ డరుణోదయంబున లేచి యెవ్వరితోడం జెప్పక
మరు లెత్తినకైవడిఁ బురంబు వెలువడి. 135

చ. కరి చమరీ తరక్షు వృక గండక భల్లుక పుండరీక కే

సరి కిటి భూరిమాయు శశ శల్య వలీముఖ కృష్ణసార కా
సర శరభ ఖాఖుభు గ్గవయ శాక్వర రౌహిష రామ ఋశ్య శం
బరముఖసర్వదుష్టమృగబంధురకాననభూమిఁ ధీరుఁడై. 136

క. ఒక్కరుఁ డవరక బెదరక, యెక్కుడుపైనములుచనుచు నెంతటివవ్వో
యిక్కడికి శ్రీనగంబని, యక్కడియక్కడిజనాళి నడుగుచుఁ జనియెన్.

మ. చని కాంచెన్ ధరణీసురాత్మజుఁడు భాస్వద్భక్తి శ్రీశైలమున్
ఘనపాపాటవికీలమున్ వరదివౌకఃకామినీఖేలమున్
మునిగేయాఖిలతీర్థజాలము సదామోక్షోత్సుకైకాలమున్
జనితాభీష్టదకల్పసాలము మనోజాతారిమస్థాలమున్. 138

తే. కాంచి సంతోషపులకితగాత్రుఁ డగుచు
నమ్మహీధరశిఖరాగ్ర మధిగమించి
యెచట నుండునో మాబావ యిపుడె వెదకి
వెంటఁ గొనిపోదుఁగాక మాయింటి కనుచు. 139

సీ. రాజతశిఖరేశ్వరంబందు వీక్షించి హాటకేశ్వరుని గేహంబుఁ గాంచి
గణపతిస్థానంబుఁ గలయంగఁ దిలకించి పంచమఠంబులపజ్జ వెదకి
కలితపాతాళగంగాప్రతీరముఁ జూచి కుండికానివహంబుదండ నెమకి
కోటిలింగాకారకుంభినిఁ గనుఁగొని చంద్రగుప్తనగంబుచాయ నరసి

తే. రమ్యతరశంఖ చక్ర వరాహ బిందు
నారసింహ సరస్వతీ నామతీర్థ
రాజిఁ బరికించి కాంచనరత్నసాల
గోపురంబులు గ్రుమ్మరి పాపఁ డంత. 140

వ. మఱియుఁ ద్రిపురాంతక కాలంపురిబాల బ్రహ్మేశ్వర సిద్ధమాహేశ్వర
నీరేశ్వర స్కంధసోమేశ్వరప్రసూనాచలసంగమేశ్వరంబులను చతు
ర్ద్వారోపద్వారమధ్యంబునం గలతీర్థంబులం బరామర్శించి ప్రాకార
బుం దఱియం జొచ్చి యంతటం గలయం దిరిగి మల్లికార్జునుం డెచ్చ
ట నున్నవాఁ డని కనుపశుజనంబుల నడిగి వారివలన నిక్కువంబ
తెలిసి తదీయాలయంబు చేరంబోయి యచ్చట లింగాకారంబు గాం
యస్మద్భావుకాగారం బిదియ యని చెప్పి రిచ్చట లేఁ డిదేమైక

యని చింతించి దూరపథశ్రమంబు నొందినవాఁడు గావున నొక్క
యెడఁ గూరుచుండి యద్దేవు నుద్దేశించి. 141

ఉ. నిండినవేడ్క దివ్వెలను నిన్గొనిపోవఁగ బుద్ధి పుట్టి నే
నెండకు వానకుం దలఁక కెచ్చట నీకుఁ దోడుగూడి నా
దండ వసించుబాలునకు దవ్వయి తల్లిని గన్గొనంగి యీ
కొండకు వచ్చి నల్దెసలు గ్రుమ్మరితిన్ నినుఁ గాంచువాంఛచేన్. 142

ఉ. ప్రొద్దునఁ జద్దిబువ్వ దిని పుస్తకముల్ పడకింటఁ జాటుగా
మిద్దియమీఁద డాఁచి కడిమిన్ బడి కేగక యొక్కగుండ నే
నిద్దెస కేగుదెంచితి నిఁ కేమియుఁ బల్కక యప్ప నీవు నన్
ముద్దొనరించి రం డిపుడ మోదముతోడుత మల్లికార్జునా!. 143

ఉ. మాసరివారు దివ్వెలయమాసకు నల్లుర నాఁడుబిడ్డలన్
వాసి యెసంగఁ దోకొనుచు వచ్చుచునుండిరి గాన నీవు ను
ల్లాసముతోడ రమ్ము పదిలక్షలొసంగుట నీవు రాక న
న్నాసి యొనర్పఁబోకు కసుగం దని చూడకు మల్లికార్జునా! 144

ఉ. తాను వసించునట్టి పురిదండకు దూరపుఁజుట్టమైన రా
వారలఁ దోడితెచ్చి కుడువంగ నొనర్చి బహూకరింతు రె
వ్వారలు నట్లు గాదు ప్రియబంధుఁడ నింటికి వచ్చినాఁడ నన్
గూరిమిఁ గాంచి పల్కవిటు గూడునె? శ్రీగిరిమల్లికార్జునా!. 145

క. ఇన్నాళ్లనుండి పిలువక, న న్నిప్పుడు పిలువ వచ్చినాఁడని నాపైఁ
గ న్నెఱ్ఱసేసినాఁడవొ, గున్నలపైఁ గినుక సేయఁగూడునె? బావా!.

క. మాతల్లి కూఁతు నల్లుని, నే తెఱఁగునఁ జూతు ననుచు నెప్పుడుగడువాం
ఛాతత్పరమై యున్నది, ప్రీతి వెలర్పంగ రమ్ము ప్రియులకు బావా!.

చ. ప్రియమె గణింతు గాని నిటువేఁప లటంచుఁ దలంచఁబోకు నీ
దయను సమస్తవస్తువులు తక్కువ గావు మదాలయంబునన్
రయమున రమ్ము నీ వటకు రాకకుఁ దీఱ దటంటివేని ని
శ్చయముగ నిన్ను నే వదల జాగుప నేమని పెక్కుభంగులన్.

ఉ. భూసురవర్యనందనుఁడు బుద్ధికిఁ దోఁచినయట్లు పల్కి ది
గ్వాసుఁడు కానరామికిని గాడ్పడి దిక్కులు చూచి బావ నా

వాసి యెఱుంగఁడాయెఁ వనవాసముఁ జేరినఁ జూడఁ డాయె నేఁ
జేసిన నేర మేమి? యని చింతిలి యంబఁ దలంచి యి ట్లనున్. 149

ఉ. తల్లిని నన్ను బంధుల ముదంబునఁ జూడఁగవచ్చు కోర్కి నీ
యుల్లములో జనింపదె? ప్రియుం డెటు లట్టుల నీవు చేయఁగాఁ
జెల్లునె? యత్తవారిగృహసీమలసంపద లెన్ని గల్గినన్
ఫుల్లసరోజలోచనలు పుట్టినయిండ్ల కాసఁ జెందరే?. 150

క. ఓయప్ప! నీవు బావయుఁ, బాయక నాతోడ దివెలపండువ కిటు ర
మ్మా యనుచుఁ బెక్కుభంగులఁ, దానోడకపిలిచిపిలిచివారలుదనకున్.

క. పొడచూపకయుండిన న, బ్బుడుతఁడు నే నింటి కెటుల పోఁదగు వీరిం
దోడుకొని యేగక నా సరి,పడుచులు నను గేలిచేసి పకపకనగఁగాన్.

క. సరివారు తన్నుఁ గనుఁగొని, పరిహాసము చేయువారిపలువురినమున్
ధర బ్రదికియుండుకంటెన్, మరణం బేమేలటంచుమది నిశ్చలుఁడై. 153

చ. అలశిఖరాగ్ర మెక్కి తనయప్పను బావను నెమ్మనంబులో
నిలిపి సహాయబంధుజననీగృహపట్టణవాంఛ లేనియుం
దలఁపక నిల్చి యొక్కబెడిదంపుజఱిం బరికించి చూచి ని
శ్చలమతి దానిలో నురుగ శంకరుఁ డంబయు నంతలోపలన్. 154

క. ఇరు గెడల నిలిచి దండలు,కరములుఁ బట్టుటయుఁ దిరిగికమలాంకముఖ
పురుషులనిరువురఁ గనుఁగొని,పరమాశ్చర్యంబునొందిబాలుఁడని యెన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చితిరి? యెవ్వరు మీరలు నన్నుఁ బట్టి! మా
యక్కయు బావయే కరుణ యాత్మఁ దలంచినవారు కారు నెం
డెక్కినకార్తి మీకు జనియింపఁ బనేమి? విడుండు ప్రాణముల్
దక్కఁగొనంగ నేని నిటు తప్పక నే నన నవ్వి వానితోన్. 156

సీ. పరమాదరంబున గిరిజ యి ట్లని పల్కె-
మాముద్దుతమ్ముఁడ! మేము నీకుఁ
బరులమా? నీయక్క భర్గుఁడు నంబ నేను మీ
బావ యనాలంబ డిదె కావు మాకుఁ
బృథివి నీవు జనించుటదప ని న్నెన్నఁడుఁ
జూడలే దటు గాన నేఁడు గుఱుతు

తెలియంగఁజాలమైతిమి సోమయాజిపు
త్త్రుండు భీమావతినుండి వచ్చి
తే. నాఁడు నేఁ డన విని చిన్నవాఁడు బ్రిమసి
యొంటి నెక్కడఁ దిరుగుచు నున్నవాఁడొ
యనుచు నీకొఱ కందంద నరసికొనుచు
వచ్చి కనుఁగొంటి మిచ్చట వత్స! నిన్ను. 157
చ. అన వినునంతలోనఁ బ్రమదాంబుధిఁ దేలి కుమారుఁ డంబప
ద్వనజయుగంబుమీఁదఁ దనఫాలము సోఁకఁగ వ్రాలి నవ్వుచున్
నెనరున గ్రుచ్చి యెత్తి ధరణీధరసంభవ నీదు బావకున్
వినుతి యొనర్పు తంబి! యన నీలగళుం గని సాఁగి మ్రొక్కినన్.
ఉ. నవ్వుచుఁ గౌఁగిలించి కరుణారస ముప్పతిలంగఁ గ్రాఁకటిం
దువ్వుచు జెక్కు నీటుచుఁ గుతూహల మొప్పఁగఁ బల్కె నన్న మీ
యవ్వకుఁ జెల్పి వచ్చితివొ యాఁపె నెఱుంగఁగనీక వచ్చితో
యెవ్వరుఁ దోడు లేక భయమేది యొకండవు రాఁగఁ జెల్లునే? 159
ఉ. వచ్చితి మేలు చేసితివి వారె కనుంగొను మేనయల్లు రా
వచ్చుచు నున్నవారు గణపాలకముఖ్యులు వారిదండలన్
వచ్చెదుమూఁక పారిషదవర్గము మత్ప్రియకోటి వీవు మ
మ్మిచ్చ దలిర్పఁ జూచితిగదే! మదిలోనికొఱంత తీఱఁగాన్. 160
క. దుర్గమకంటకకర్కశ, మార్గశ్రమ దీఱఁ నిల్వుమా మత్పుతసం
సర్గుండవై యిచ్చట సుఖ,వర్గంబులఁ జెందికొన్ని వాసరము లనన్. 161
చ. చిఱుతఁడు పల్కు నిచ్చట వసింపఁగ వచ్చితినయ్య? మిమ్ము నం
దఱ మదివేడ్కఁ బండువగనంబునకుం గొనిపోవ వచ్చితిన్
గుఱుచగ నన్నుఁ గన్గొనక కోమలి నీవు దనూజు లాప్తు లి
త్తఱిఁ బయనంబుగండు ప్రమదంబున మామకరాజధానికిన్. 162
క. మాదాయాదులు బంధువు, లాదివ్యాల కాత్మసుతల నల్లుండ్రను స
మ్మోదమునఁ దోడి తెత్తురు, కాదన కటుమీరురండు గ్రక్కుననననన్.
క. ఎడలేదు దివెల నడుమనె, గడుచు న్మీపురముఁ జేరఁగాలే మీ యేఁ
డుడుగుముచ్చెదుపండువ, కెడపకయట కేగు టెంతు మిందఱమనినన్.
చ. విని తెగ డొంది బాలకుఁడు పీరలఁ దోడ్కొని వత్తు నంచు నేఁ

బనిగొనివచ్చి నా మనిన బంధువు లెల్లను గేలి సేయఁగాఁ
జను టుచితంబె? యంచు హరిసాయకపాదములందు వ్రాలి యి
మ్ము నెటులనైనఁ దోడికొని పోవకమాన నటన్న నవ్వుచున్. 165

ఆ. అట్టులైన నీమహావాంఛ యూరకె, చెలువ నేల యిమ్ము చెలుత! ప్రమథ
సమితిమత్కుమారసముదయమేనును, నత్తుమని యెంగరుణవఱలనిచట.

చ. తనసుతు లోగిట న్వెదకి తల్లి దిగులొ్కని పల్లికూటమం
దునఁ దిలకించి బాలకులతోఁ జని యాడుచు నుండెనేమొ రాఁ
డని చని వాడవాడల భయాకుల యై కనుఁగొన్న వారి నా
తనయుని గానరే? యనుచుఁ దప్పక వేఁడుచుఁ గాన కార్తయై. 167

చ. కనుఁగవ నశ్రుబిందువులు గ్రమ్మఁగఁ బాదయుగంబు వొ్రత్రిలం
దనువునఁ జెమ్మట ల్వొడమ దాలిమి మాలఁగ వ్రాలి లేచి నా
ఘనధనరాశి! పుత్ర! చనఁ గారణ మేమి? యని పెల్చి పెల్చి మా
నిని దనయింటి కేగి మది నిండినదుఃఖముతోడ నెంతయున్. 168

వ. అన్నపానంబులు విసర్జించి దినదినం బొక యుగంబుగాఁ గడుపుచు
నుండి యొక్కనాఁడు తనమనంబున గిరీశ్వరుం దలంచి. 169

ఉ. పోరుడుపంగ నేఁ బలుకుబోటక మెల్ల నిబద్ధిఁ జేసి యే
దారిని బోయెనో సుతుఁడు దాఁ దగ నాఁకట నెంత సోలెనో
ఘోరవనిఁ మృగాళిఁ గని కుఱ్ఱఁడు నెమ్మది నెంత జంకెనో
నేరక మోసపోతిఁ గరుణింపుము శ్రీగిరిమల్లికార్జునా! 170

చ. నినుఁ దనబావఁగాఁ దలఁచి నేస్తులతోఁ గడుఁ బంతగించి నా
తనయుఁ డమాసపండువకు దంపతుల న్నిముఁ దోడితెత్తు నం
చనుకొని వచ్చెనేమొ కరుణాకర! శ్రీగిరినాథ! వాఁడె నీ
యనుఁగుమఱంది వానికి దయామతితోఁ బొడచూపవే వెసన్. 171

ఆ. ప్రియునిఁ బాసి చాలపేదఱికంబునఁ, దగిలి పిఁడెపెన్ని థాన మనుచు
సంతసించియుంటి సకలదుఃఖంబులు, మఱచి నేఁడు వెతలమఱుగవలసె.

ఉ. దీనశరణ్య! నాదుకులదీపకుఁ గ్రమ్మఱఁ గానుపించి నా
మానసశోకవేదనలు మాసపవే యని కన్ను మోడ్చి లో
ధ్యానము సేయఁ దత్సతి కత్తఱి స్వప్నమువోలె భ్రామరీ
మానినితోడఁ గూడి గిరిమందిరుఁ డద్భుతజంగమాకృతిన్. 173

క. సాక్షాత్కరించి సతి నీ, విక్షేపము మాన్పుకొనుట కిచ్చేసితి నే
దక్షమఖశిక్షకుఁడ నీ, ఋక్షేశ్వరవదన భ్రామరీరమణి సుమీ. 174
చ. సొలఁతుక! నీవు పుత్రునకుఁ బూర్వము చెప్పినరీతి నప్ప బా
వల మని యేము గన్పడినవారము వానికి నేతదాకృతిన్
వలనుగ వానితో నిటకు వత్తుము రేపె యటంచుఁ బల్కఁ గ
న్గలువలు విచ్చి వారి నట గానక విస్మయమంది యాత్మలోన్. 175
ఉ. ఎంతకృతార్థనైతిఁ బరమేశ్వరదర్శన మబ్బె నేఁడు నా
చింతలు దీఱె నింక శశిశేఖరుఁ డెప్పుడు వచ్చునంచుఁ ద
ద్భ్రాంతిన యుండె నచ్చట ధరాధరచాపుఁడు బాలుఁ గాంచి య
త్యంతకుతూహలంబునఁ గరంబు కరంబునఁ జేర్చి చెచ్చెరన్. 176
క. మీఁదగుపట్టణమున కిదె, పోద మనుచుఁ బలికి ప్రమథపుంగవసుతభా
ర్యాదులతో నప్పుడు కో, దండభూషణుఁడు సత్కృపోన్నతమతియై.
ఆ. మాయనిట్లుకొలిపిమదిలోనసంశయం, బొదవనీక వానియూరుఁ జేర్చి
కన్ను గలిపి మీరలున్నతావిదె కదా, యన్ననిదియెనాపుడభవుఁడలరి.
క. వదపద ముందర నని చే, వదలిన వేగమున నేగి బాలకుఁ డంబా
పదయుగమున కెరఁగినన, మ్మదవతి యాశ్చర్యమోదమానస యగుచున్.
చ. కనుఁగొని గ్రుచ్చియెత్తి సుగంపక! నాకులదీప! వచ్చితే
యన గుడిలోనఁ జూడు మదె యప్పయు బాయియు వచ్చిరంచుఁ బ
ల్కిన సుతుమాట కర్ణములఁ గీల్కొనునంతనె మేను పొంగ నేఁ
గనుకల నిక్క మయ్యెఁ గలకంఠుని జూచెద నంచుఁ జెచ్చెరన్.
చ. ఎదురుగ నేగి శంకరగిరీంద్రసుతాదులఁ గాంచి భక్తి నెం
పొదవఁగ నాత్మ మ్రొక్కి వినయోక్తు లెలర్పఁగఁ దోడితెచ్చి త
త్పదమలదృష్టిఁ బ్రథమసంపద లచ్చెరువందఁ జేయ న
మ్మదవతి నైజభర్మ్యమణిమందిరమం దొకచక్కి మక్కువన్. 181
సీ. అందఱ నుచితాసనాసీనులుగఁ జేసి యర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చి యంబికేశ్వ
రాదుల కతిభక్తి నభ్యంజన మొనర్చి నలుఁగులు నలిపించి జలకమార్చి
ధౌతవస్త్రంబు లాదటఁ గట్టఁగా నిచ్చి రాజవదుపచారరాజిఁ బూన్చి
పంచభక్ష్యంబులు పాయసాన్నాదికంబులు షడ్రసోపేతముగను భర్మ్య
తే. పాత్రములను నిరచి యారగింపఁగ నొనర్చి

గంధ కర్పూర తాంబూల కనకరత్న
భూషణాంబరముఖవస్తుపుంజ మొసఁగి
సంతసం బందుచుండు నాసమయమందు. 182

వ. తొల్లి కాననంబున రాముని గేలిసేయువిప్రబాలకు లవ్వేళ యతం డింటి కరుదెంచుట కర్ణాకర్ణికగా విని నేఁడు పండువకు మీయక్క బావలఁ దోడి తెచ్చితివే? యని మందలింత మని యంతట గుసగూడి వారియింటి కరుదెంచి కమనీయకనకరత్నమయసౌధతోరణవితర్దికాదుల నవలోకించి లోపల ననేకజనకలకలం బాకర్ణించి బహిర్ద్వారకవాటంబులు మూసియుంట నవ్వలి కరుగు నుపాయంబు లేకతిరుగం జనుదెంచి తద్వృత్తాంతం బంతయు నిజపితృబంధుసఖాదులకెఱింగించిన వా రచ్చటికి వచ్చి నిజంబుగాఁ గని యిది యేమికతంబో కేవలదరిద్రుల కిట్టిభాగ్యం బబ్బెనని సందేహంబు నొందుచుండు నవసరంబునఁ ద్రికాలవేది యగునొక్క యోగిపుంగవుం డారామయ్య బాలురతోఁ బంతగించి భ్రమరాంబామల్లికార్జునుల నప్పబావలనుదోడి తెచ్చి విందుపెట్టుటయుఁ బ్రమథసుతాదులతో నప్పుడు వారియింట నీశ్వరుం డుండుటయుం జెప్పిన నత్యాశ్చర్యప్రమోదమానసు లై యయ్యుమామహేశ్వరులకు ధ్యానపూర్వకంబుగా నమస్కరించి నిజనివాసంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ. 183

ఉ. అత్తరలాక్షి గాఢపులకాంకురసమ్మదబాష్పనేత్రయై
చిత్తజవైరిపాదసరసీజములం బ్రణమిల్లి యాత్మలోఁ
జొత్తిలుభక్తిచే మృదువచోగరిమం బమరంగఁ బల్కె లో
కోత్తర! వామదేవ! శివ! యోగిహృదాలయ! మల్లికార్జునా!. 184

చ. పురహర! యెంతభక్తసులభుండవు బాలుఁడు గోరినంత నా
కరయఁగ నేఁడు నీ వనుఁగుటల్లుఁడ వైతివి లోకమాత భ్రా
మరి వరపుత్రి యయ్యెఁ దరమా యిఁక మత్సుకృతంబు లెన్నఁగా
సురలకునైన నిట్లు పొడచూపుట చోద్యము గాదె? శంకరా! 185

చ. అని వినుతించుచున్నఁ గమలారిశిఖామణి యాదృతిన్ దయా
వననిధిఁ దేల్చి భక్తగణవర్యుఁడు మైథున మనాకుఁడున్
జనసుతశీల నీవు ద్విజవ్రజ మక్కజమంది చూడ నీ

తనువులతోడ రండు సుఖదాయకమత్పదమందుఁ జేరఁగాన్. 186

క. జా గింక నేల పుష్పక, మాగతమై యున్న దెక్కుఁ డని వారి న్వే
వేగ గొనిచని యీఁ దత్పురి, కాగమవేద్యుండు జగములఁ జెప్పెరువందన్.

తే. ప్రకటితంబగు మైథునరాము చరిత, మెలమిఁ జదివిన విసినవారలకు మల్లి
కార్జునస్వామి కరుణాకటాక్షకలన, నైహికాముష్మికఫలంబు లందఁగలుఁ [గు.

తే. అనుచు మైథునరాముని యద్భుతంపుఁ
జరిత చెప్పఁగ వినఁబడు సకలమనుజ
రాజి తిలకింప నీసిద్ధరాముఁ డిపుడు
మల్లికార్జును దేఁ గంటి ముల్ల మలర. 189

వ. అని యతనిప్రభావంబు గొనియాడి ముద్దయ్యచేత ననుజ్ఞాతులై భ
క్తపుంగవులు నిజనివాసంబుల కరిగిరి గావున సిద్ధరామయ్య మహా
త్త్వం బిట్టిదని చెన్నబసవేశ్వరుండు చెప్పినఁ దత్సభాసదు లత్యంత
సంతోషాబ్ధిఁ దేలుచుండి రయ్యవసరంబున రామయ్య నిజదేశికపాద
పద్మంబులకుఁ గ్రమ్మఱఁ జాఁగిమ్రొక్కి దేవా! యిష్టలింగప్రభావం
బానతీవలయు నని వేఁడిన యచ్చటిశరణులయనుమతిం గాంచి శిష్యు
నకు నాగమాంబాత్మజుం డిట్లని చెప్పందొడంగె. 190

మడివాలు మాచయ్యకథ.

సీ. భూరమణీశిరోభూషణం బన ఖ్యాతిఁ
బరగు హెబ్బురిగె యన్పురవరంబు
నప్పురంబునఁ గళాధరజూటపదలగ్న
మానసుం డతులసన్మార్గవర్తి
యారూఢవీరభద్రావతారుం డయో
నిజుఁ డింద్రియవ్రజనిగ్రహుండు
భవిజనదూరుండు పండితనుతభక్తి
మహితుండు మడివాలుమాచిదేవుఁ

తే. డతులలింగధారణావాప్తికై కోరి, కల్లినాథుఁ డనెడుఘనుసిఁ జేరి
భక్తితోడ మ్రొక్కి పరమాత్మ! సద్గురు,స్వామి! దీక్ష సేయవలయు నాకు.

ఆ. అనిన నతనిభక్తి కలరి దేశికవర్యు, డట్ల సేతుఁ గాక యనిన మ్రొక్కి
స్వామి స్థూలమైన శాంభవలింగంబు, సిమ్ము నాకు డతఁడు సమ్మతించి.

ఉ. ఒక్కొకలింగమూర్తి నిది యోగ్యమె? నీ కని చూప నీతఁ డం
దొక్కటినైనఁ దాలుచుట కొప్పకయుండిన వేసరిల్లి పెం
పెక్కుఘురట్టు నొక్కటి మహీజను లక్కజ మందఁ జూపి యా
యక్కజమైనలింగము ప్రియం బగునే? కొన నీకు నావుడున్. 193

క. క్రమ్మఱ మ్రొక్కుచు గురువర!, యిమ్మహనీయమగులింగ మిష్టంబగు నీ
విమ్మనిన నవ్వి వేదో, క్తమ్ముగఁ దల్లింగ మపుడు ధరియించుటయున్.

చ. ప్రకటితభక్తిఁ జైకొని యురమ్మునఁ దాల్చి సమస్తభక్తరా
ణ్ణికరపదాంబుజాతములు నెన్నుదు రంటఁగ మ్రొక్కి నిల్చి తా
యొక మొక టేను గోరితి మహాత్ముల సన్నిధి నెట్లనన్ గదా
ధికులమలీమసాంబరతతిన్ బరిశుద్ధినిఁ జెందఁ జేయఁగాన్. 195

క. అని పల్కి భక్తసమ్మతిఁ, దనగురు చేనపుడు భస్మధారణమై యిం
చినసిరభక్తిఁ దత్పుర,మునఁ గొన్ని దినంబు లుండిము దమున నంతన్.

మ. బసవాధీశ్వరుఁ జూచువేడ్క మదిలోఁ బర్వంగ నేతెంచి భ
క్తసమూహంబున కర్చు లిచ్చుచు నమాత్యశ్రేష్ఠుఁ దర్శించుని
త్యసమారాధనఁ గాంచుచున్ శరణజాతం బెన్నఁ గళ్యాణమం
దసమానస్తోత్రింబకసన్నిభుం డతులచర్యాస్ఫూర్తి నర్తించుచున్.

ఉ. లేపకమున్న మేలుకొని వేఱొక రేవున కేగి భక్తవ
స్త్రావళి నుంజుచో నతనికా? నొదరాపిడి యంచు నొక్కెడన్
దెప్పుని నుంచి నూత్ర మెడఁ ద్రెవ్వకయుండ ధరించి పూర్ణస
ద్భావపుఁ డు తత్త్రియాంతమునఁ దాలుచు ఁ బ్రేమ్మునవీశుఁ గ్రమ్మఱన్.

చ. అటు ధరియించి యాఱుపసనాపళు లన్నియు నేర్చి కూర్చి యొ
క్కట బలుమూట వీఁక మెయిఁ గట్టుక మూఁపునఁ దాల్చి నచ్చుచోఁ
గటకపువీథులందు భవికాండము ముట్టినఁ ద్రుంతు నంచు ను
త్కటముగ ఘంట వేయుచు నకంపనుఁడై మఱ మేగి యచ్చటన్.

తే. లీల మడుఁగులు గట్టించువేళ జంగ
మంబు లడిగిన నిష్టాంబరంబు లిచ్చు
నెడప కాంక్షస్త్రములవార లడుగ వారి
బట్ట లర్పించు లింగసంపద దలిర్ప. 200

సీ. అటు లుండి యొకనాఁడు హరభక్తవస్త్రముల్

గాసతెచ్చుచో భవిమనుజుం డొక్కం
డంట శిరము గుమ్మి యాకసంబునం దెగం
జిమ్మిన నవ్వార్త క్షితితలేశ్వ
రుండు విని కోపంబు వొడమ వాని వధింపుం
డని మాపతులం బంప నరిగి మత్త
కరి దీకొలుప దాని ఖండించి యాదోర
ణులం జంప భీతి బిజ్జలుండు బసవ

తే. సచివుప్రేరేపణంబున శరణ మడుగం
గరిని భవి మాపతులం బ్రదుకంగంజేసి
చాల దృష్టాంతములు దెల్పి సచివవర్యు
విమలమానసయుతునిం గావించి యంత. 201

తే. అలఘుం డొకనాండు తొల్లిటియట్ల యేగి
లింగ మెప్పటిపాద నుంచి లీలం గాయ
కంబు సేయుచునుండంగం గష్టకర్మ
చిత్తు లొకకొంద అది చూచి తెలంగి నగుచు. 202

చ. తిరుగటిఱాయి ప్రాణమగు దేవుం డటంచు ధరించి మోయంగా
బరువని వేఱె యుంచి సరిబత్తులు గాంచిరయేని యెగ్గు సే
తు రనుచుం ద్రాడు గట్టె నిది దున్నిన సేమగునొక్కొ? చాకి యి
వ్వరుసున నంచు హేళనపుంబల్కులు పల్కి దురాత్ము లత్తఱిన్.

చ. మఱుంగునం గుంజపుంజములమాటునం దారి స్వకార్య మింపునుం
దెలుంగక యుండ సూత్రమున యేతరలై తెగం గోయ నెత్తురు
ల్వాఱినలువాఱె నీశరణవల్లభుం డప్పుడ చాకిబండపై
నొఱగి గతాసుండై శివనియోజితమానసుం డయ్యె లీలచేన్. 204

ఉ. అట్లగుటం దురాత్ములు భయాకులురై వెసం బాఱ నప్పుడా
చుట్టున నాల మేపుపసుపుల్ గని యద్భుత మంది యిచ్చటం
బుట్టనివింత పుట్టె నని భోరన నేగి నృపేశునన్నిధిం
గట్టలు గాంగ నిల్చి యనుకంప జనింప వచించి రీగతిన్. 205

తే. అయ్య! మడివాలు మాచిదేవయ్య యిపుడు
బట్ట లుదుకుచు నున్నచో బాఱెమొ గాడెమొ

తెవులో యేమాయమో మదిఁ దెలియ దహహా!
యేమి సోఁకెనో జీవంబు నోటువడియె. 206

చ. అని వినిపింప బిట్టులికి హా! మడివాలుమహాప్రతాప! స
జ్జనసుత! భక్తిసంచరణ! సంయమదేవ! భవత్పదార్చకున్
నను విడనాడ నీకుఁ దగునా? కఱకంఠునిఁ జెంద నంచు లో
చనముల బాష్పముల్ దొరుఁగఁ జాలవగ న్విలపించుచున్ వడిన్. 207

ఉ. అచ్చట లేచి భక్తనివహంబులు దుఃఖము నొంది తోడ రాఁ
జెచ్చెర నేగుదెంచి గతజీవితుఁడౌ మడివాలుఁ గాంచి యా
సచ్చరితాఢ్యుఁ డిట్లు గతసంజ్ఞవహింపఁగ నేమిహేతువో
యిచ్చఁ దలంపరా దనుచు నీవల నావలఁ జూడ నొక్కచోన్. 208

తే. తెగినసూత్రంబు పొద లింగదేవు వఱద
బాఱురక్తప్రవాహంబుఁ దేఱి చూచి
యద్భుతం బంది యచట నున్నట్టిభక్త
వరులతో నిట్టు లనియె నబ్బసవవిభుఁడు. 209

ఉ. జీవము లింగమందుఁ దనుచేష్టలు భక్తసపర్యలందు సం
భావన చేసి యంశుకసమాజము భావన మాచరించుచో
నూ వినయంత నాత్మకళినోన్నతతంతుము దాఁకి నొచ్చునో
దేవర యంచు గుల్మవసతిన్ సవరించి దృఢాంతరంగుఁడై. 210

క. గాత్రమునకులింగమునకు,సూత్రముదగిలించియున్నచోఁ ఖలుఁ డెవ్వం
డోత్రెవ్వనడచెఁదచ్చివ,సూత్రంబటుగాన సితఁడసువులకుఁబాసెన్.

క. దేహము లింగము సూత్రం
బూహింపఁగ నొక్కటగుట యురి త్రైపుటియున్
దేహం బారక్తంబు ప్ర
వాహంబుగ వెడలెఁ ద్రాటి వలన భయదమై. 212

ఆ. ఇట్టులుండవలయునిష్టలింగానుసంధాన మనుచు మరలఁ దద్గుణంబు
గలయఁ జెప్పిచి పుదనఘుస్మరభక్తాంఘ్రి, జలము భూతిపైనిఁ జల్లుసంత.

క. బిట్టులక్క నిదురతెప్పిటి, నట్టులవడి లేచి యెదుటిహాసనములలోఁ
దొట్టినముదమునగనుఁగొని,చట్టనమాచయ్యనతులు పలుపుచు నలోన్.

క. దినమున నెన్నఁడునిద్దుర, దవులుట నేనెఱుఁగనిట్టితఱిస్మృతిచెడి యి

ఋషివినూరు.గు పేమి హేతువో,శివశివయనితలంచివారిఁజేరివచించెన్.
క. మీరంపజెచ్చటికిరాఁ, గారణమే? మెచటికైన గమనోన్ముఖులై
కారుణ్యంబున ననుఁ గన,నీ రేవున కిపుడు పూని యేతెంచితిరో!. 216
సీ. అనవుడు బసవేశుఁ డాదియా సద్భక్తు లేకవాక్యంబుగా నిట్టులనిరి
మాచయ్య!ఖలులునీమహిమగానకలింగసూత్రంబుగోసినధాత్రి నీవు
ద్రెల్లుట విని వచ్చి ధీరభక్తులకృప గ్రమ్మఱ బ్రతుకుని గ్గంటిమనఘ!
నీకు నీవే సరి గాక లోకంబున మాబోఁటిభక్తుల మహిమ యెంత
ఆ. యనుచుఁ బెక్కువిధులఁ గొనియాడి యవనత
వదనుఁ డైనమాచవరుఁడు దారు
సకలసంభ్రమముల సదనంబులకు వచ్చి
యుక్తభక్తిరక్తి నుండి రెలమి. 217
క. మడివాలుమాచిదేవుని, నడిసన్న చరిత్ర వినిన చదివినవారల్
జడజాతసంభవాదులుఁ, బడయంగా రానిముక్తిఁబడయదు రెలమిన్.
వ అదియునుంగాక. 219

హాళికమారన్న కథ.

మ. అకలంకోజ్జ్వలలింగమార్చనరతుం డంహోవిదూరుండు శ
ర్వకథాసారనిమగ్నచిత్తుఁ డచలేంద్రాతీతధైర్యుండు స
ర్వకళాపారగుఁ డాత్మలింగగురుచర్యాయుక్తుఁ డార్యుండు హా
ళికమారన్న యనంగ భక్తహితసల్లీలాఢ్యుఁ డొప్పుఁ బరహిన్. 220
శా. ఆసిద్ధానిధి భక్తిమార్గరతిఁ గల్యాణంబునం దుండి లిం
గానందంబుగ దండనాథకృషి కధ్యక్షత్వముం బూని స
స్యానీకంబు ఫలింపఁజేయు చొకనాఁ డంభోజబంధూదయం
బౌనవ్వేళఁ బొలంబుఁ జేరి చతురాశాన్వేషియై యత్తఱిన్. 221
ఆ. నడిమిమించెనొక్క యొడిసెలఁ దాల్గొని,చుట్టువాలునట్టిపిట్టగముల
విసరివేసియబాహువిన్యస్తలింగమ్ము,వస్త్రయుతముగాఁగవదలిపడియె.
క. శివలింగము ధరఁదొరఁగిన,భవిదూరుం డతఁడు మున్నె ప్రాణంబులుత
ద్భవునంకఁ జేర్చెఁ గావున, బవిహతగిరివోలె మంచెపైఁబడెనంతన్.
చ. తనపతిరాక జాగయినఁ దత్ప్రియదామణి చింతచే శివా
ర్చనసమయంబు వచ్చెఁ బతిజాడ కనంబడ దయ్యె నంచు వే

చని పొలిమేర చేనినడుమ న్కట్టి వసించినమంచెపై గతా
సుని బతిఁ గాంచి యప్పుడె వసుంధరఁ ద్రెళ్లె విహీనజీవ యై. 224
వ. అంత. 225
ఉ. అచ్చటిచేనికాఁపరులయం దొకఁ డంతయుఁ గాంచి చెచ్చెరన్
వచ్చి విలాసగోష్ఠి గణవర్యులతోఁ గొలువిచ్చియున్న భా
స్వచ్చరితుం గృతజ్ఞు బసవప్రభుఁ గాంచి నమస్కరించి వా
క్రుచ్చఁగలేక కొంతవడిఁ గొంకుచుఁ గొంకుచు నెట్టకేలకున్. 226
ఉ. ఇట్టుల పల్కె దేవ! బసవేశ్వర! మారన నేఁటిప్రొద్దునన్
బిట్టలఁ దోల మంచెపయి నిల్చిన నిల్వునఁ ద్రెళ్లి చచ్చె న
ప్పట్టున వాసియా లటకు వచ్చి కనుంగొని ధాత్రిఁ గూలె నే
నిట్టిమహాద్భుతం బెచట నెన్నఁడుఁ జూడఁగలేదు నావుడున్. 227
చ. విని బసవేశ్వరుండు కడు విహ్వలతన్ సభ నున్నభక్తులం
గనుఁగొని యెన్నఁ డిట్టిగతిఁ గంటిమె? వింటిమె? యంచు వారితోఁ
జని పడియున్న దంపతులచందముఁ గాంచి మదిం గలంగి లో
చనముల బాష్పముల్ దొరుఁగ సంగయదేవుని సంస్మరించుచున్.
క. తనతోడం జనుదెంచిన, ఘనభక్తులయాననములు గని వీరలు తి
ట్టినఁబడుచాడ్పునమృతిఁ జెం,దినకత మేమొకొ యటన్నఁ దెలియకవారల్.
క. గా మడఁచలేదు పాపపుఁ
బా మంటెను గాదు కాదు పటురోగగుణం
బీమాడ్కిఁ జంపె ననియెదు
సాములఁ గని యపుడు మిండసంగయ యనియెన్. [మనే!
క. ఈమహితలింగదేహులఁ, గామంటునె? దుష్టపన్నగము మూర్కొ
యామయముఁ జెంద నేర్చునె?, యేమియుఁగాదింక నొక్కటేర్పడ వినుఁడీ!.
సీ. అనఘుఁ డితండు ప్రాణావలి లింగంబునందుఁ గూరిచి శివానందలీల
గాయకం బీరీతిఁ గల్పించుకొనియుండె నిప్పుడీతనిలింగ మెడలిపోయె
దానితోఁ బ్రాణముల్ దలఁగెఁ దత్సతితనజీవంబు ప్రియునందె చేర్చిపడియె
నింతయు నిజ మని యేర్పడ సంగయ్య పలికిన నచ్చటిభక్తుఁ డొకఁడు
తే. కడియ నేతెంచి మారన్నకంఠమందు
లింగమూర్తిని గాన కబ్బంగి భక్త

వరులతోఁ జెప్పి తానును వారు మంచె
చుట్టి వెదకిన నందొక్కచోట నంత. 232

తే. ముడిపదలువస్త్రమున లింగమూర్తిఁ గాంచి
బసవదండేశముఖులు సమ్మదము దొలుకఁ
దెచ్చి మారన్నగారిసందిటిని గట్ట
నంతలో నిద్ర తెప్పిఱినట్లు లేచె. 233

క. తాన సతి లేచె లేచి గణానీకముఁ గాంచి యిరువు రద్భుతమతులై
యీ నెలవున కిపు డిటు రా నే? మని తలఁచి బసవరాజున కంతన్.

ఉ. మారన మ్రొక్కి యిట్టు లను మాయెడఁ గూరిమిఁ జేసుఁజూడఁగా
మీ రిట వచ్చుట న్మదికి మిక్కిలి సంతస మయ్యె సామి! నా
నేరిచినట్లు గాచితి ననిమ్ముగ చోర పతంగబాధలం
జేరఁగ నీక యన్నఁ బ్రహసించి యమాత్యవరేణ్యుఁ డిట్లనున్. 235

చ. వరతరపుణ్య! యిచ్చటికి వచ్చుట చే నరయంగఁ గాదు నీ
తరుణియు నీవుఁ ద్రెళ్లినపథం బిపుడే విని వచ్చి చూచి యీ
శ్వరగతజీవుఁ డతఁ డని సంగయ తెల్పిన జాతిపడ్డశం
కరుని భవచ్ఛరీరమునఁ గట్టి సజీవుఁడ వైతి వంతటన్. 236

తే. ఇన్ని దినములు నీసత్త్వ మెఱుఁగ నైతి
శరణసంతతిలో వన్నెఁ బరగి తౌర!
యనుచు వినుతించి యఖిలభక్తాళిఁ గాంచి
బసవనామాత్యచంద్రుండుఁ బ్రమద మెసఁగ. 237

మ. పలికెం బాపురె! మారయాఖ్యునిమహత్త్వ మ్మాతఁ డిష్టంబుగం
దొలఁగం జీవముతోన పాసె మరల న్నాల్గొల్వ జీవించె భూ
తలమం దెచ్చటఁ గల్గునే? యిటుల తత్తన్నీవ్రతంసంబు ని
శ్చలభక్తానుగచర్య లెక్కయిడ శక్యం బౌనె! వాగ్జానికిన్. 238

సీ. అనవుడు మాచిరాజయ్య యిట్లను బస
వాధిప! లింగంబునందుఁ బ్రాణ
ములు చేర్చు టఖిలభక్తులకు నైజమె పీసి
భామినీచర్య చెప్ప నగుఁ గాక
నిగతజీవుం డైనమునిఁ గాంచినమాత్ర

సిద్రమో రోగమో కాద్రవేయ
దంశమో యని మదిఁ దా నించుకేనియు
సంశయింపక యనుసమితి విభుని
తే. యందు సంధించి వేమృతిఁ జెందె నహహా!
యట్టిపరమపవిత్ర యిం కెందుఁ గలుగు?
నన్న బసవన్న యాక మారన్న బుద్ధి
నెన్న నీకన్న మహిమాఢ్యు లున్నవారె?. 239
తే. అనిన నమ్మాట మిండసంగయ్యగారు
విని బసవరాజుఁ గని యిట్టు లనియె మాది
రాజు పల్కినపల్కుల రాజ! ధరఁ బ
తివ్రతాధర్మ మిందు సందియము లేదు. 240
క. ఇమ్మార్గ మిష్టలింగులు, క్రమ్ముదు రెటులన్న మారగణాచార్యం డి
ష్టమ్మునకై ప్రాణమ్మరె, యిమ్మానిని యేల చచ్చె? నిష్టము గలుగన్. 241
తే. అనిన బసవయ్య విస్మయం బంది ధర్మ
సూక్ష్మములఁ దెల్ప సంగ! నీసొమ్మ యయ్యె
నాగురుస్వామి సంగయ్య వే గణింప
నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ నేర్చువాఁడ. 242
క. అని యాతని వినుతింపఁగ, వినిమాచయ భక్తవరుల వీక్షించుచు నూ
తనమే యీతనిచరితం, బనిశము బసవేశుఁ డెలుఁగఁడాయెనె మునుతాన్.
తే. నావు డందొక శరణుండు దేవ! సంగ
మయ్యచరిత మ దెట్టిది? యానతీయ
వలయు ననపుడుఁ దద్భక్తవరుని గాంచి
చిత్రముగ మాచిదేవయ్య చెప్పఁదొడఁగె. 244
ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజారమణసేవకపాదసమర్చనారతుం
డీతఁడు యాఖ్యానంబున మహిష్ఠమహేశ్వరభక్తి నల్పుచుఁ
భూతలమందు భక్తిగతిపోషణ మొప్పఁగఁ బుట్టి లోకవి
ఖ్యాతి నెసంగునట్టి బసవాధిపుఁ గన్గొనువాంఛ చెందినన్. 245
తే. అనఘ! కల్యాణపురిఁ జేర నరుగునంత
సంగమేశ్వరునందు నా సంగమేశు

రాక బసవేశ్వరుండు దర్శన మొనర్చి
యెదురుగాఁ జని యడుగుల కెరఁగి భక్తి. 246
ఉ. ఇంటికిఁ దోడి తెచ్చి మణిహేమమయాసనమందు నుంచి ము
క్కంటిని జోలెఁ బూన్చి సుమకార్ముకసంహరతుల్య! నేఁడు నీ
వంటిమహాత్ముఁ డిచ్చటికి వచ్చుటచే శుభముల్ ఘటిల్లె నే
మంటి నటంచుఁ బల్క విని మానసమందు ముదం బెలర్పఁగాన్. 247
తే. ఖ్యాతియో లేక భక్తిసమేతుఁడో ప
రీక్ష సేయంగవలె నని వృషభమూర్తి
గాంచి దరహసితాననకమలుఁ డగుచు
సంబఱును విన మిండసంగయ్య యనియె. 248
చ. బసవమహాప్రధాన! శివభక్తిసుధాన! కళావధాన! సం
తసమున వారకుంభవదనాసుతతానుభవాప్తిఁ గోరె మా
నస మట నిష్టలింగభజనం బొనరించుచు నున్న ప్రొద్దు లే
దెసకము మీఱఁ గేళి నటియింపఁగ మా కటుఁగానఁ జెచ్చెరన్. 249
శా. నాలింగం బిపు డీవు చేకొని మహానందంబు మీఱంగ ష
ట్కాలం బర్చన లిచ్చి యేమఱక వెంటం దత్ప్రసాదంబు త
త్కాలాతీతము గాకయుండ నతిసౌఖ్యం బొప్ప మా కవ్వవే
పౌలోమీవరముఖ్యదేవనుతచిద్వ్యాపారపారంగతా!. 250
చ. అనిశము లింగమూర్తిఁ దనువందు ధరించుట గాక వీడఁగాఁ
జనునె? యటంచు నీమదిని సంశయ ముంచకు మేడ నున్న నా
మనసు మదీశు నేమఱదు మక్కట మెందు నటించు చుండనీ
దనుఁ దనపట్టి వీడనివిధంబున నాశ్రితలోకపాలకా!. 251
తే. కనుఁగొనఁగ నింద్రియములకుఁ గారణంబు
మానసం బింద్రియము లెటు మలయు నేమి?
మనసు లింగమునందుఁ జెందనిసపర్య
మోటిభాండంబులో వారి యోజఁ గాదె?. 252
చ. అన బసవండు మ్రొక్కి వినయంబున ధీనిధి! మీయభీష్ట మే
యనువున నుండు నట్ల యగు నన్న గళస్థితలింగమూర్తి నా
తనిగళమందు నుంచి ప్రమదంబున సంగయ యేగునంతఁ దా

దిన మతం డాజ్ఞ యిచ్చినగతిఁ శివలింగముఁ బూజసేయుచున్. 253

తే. తత్ప్రసాదంబు వెలకొమ్మఁ దగిలియున్న
భక్తవర్యుని కతిభక్తిఁ బంపుచుండె
నంత నొకనాఁడు శివరహస్యార్థగోష్ఠి
మహితగణవర్యులను భవనమంటపమున. 254

క. వసియించినవారలతో, బసవఁడు గూర్చుండి వినెడుపట్టున మధ్యా
హ్న సమయమగుడాచరలిం, గసపర్యలొనర్ప లేచి గ్రక్కునఁ జనియెన్.

చ. చని కడువేడ్కఁ దత్క్రియను సర్వము దీర్చి వేగ వచ్చి యా
ఘనులకు మ్రొక్కి నిల్వ గణకాండము కన్గొని నెమ్మనంబునం
గినుక వహించి యిట్టితఱి నీ వెటు పోయితి వన్నఁ గొంకుచున్
వినయము మీఱ నిట్లనియె వేదహయాపరమూర్తి వారితోన్.

ఉ. సంగయదేవుఁడై పరగు సంగయదేవునిలింగమూర్తికిన్
సంగతిఁ బూజనావిధు లొనంగఁగఁ బోయితి నన్న నంబికా
సంగగణాళి హాసము లొసంగఁగ హా! వెలయాలిఁ గూడునా
సంగమసించువారికిఁ బొసంగఁగ నేర్చునె? లింగలీనతల్. 257

తే. హరుఁ బ్రమాదవశంబున నైన నరుఁడు
వాసెనేనియుఁ బ్రాణముల్ వదలవలయు
ననుచు శ్రుత్యాగమంబుల వినుచుఁ బ్రాణ
లింగముల వేఱుసేయుట లెస్స యగునె?. 258

క. అని యాతని నిరసించుట, విని బసవామాత్యవరుఁడు విహ్వలభావం
బున నేమియు నన నేరక, మనమున నొచ్చుకొనె వారిమాటలకంతన్.

సీ. ఖరకరుం డపరదిగ్గిరిఁ జేరుతఱి భక్త
కథితతత్త్వప్రసంగంబు వినుచు
నుండి యమాత్యుండు నిండుసంగయలింగ
పూజావసరము మఱ్యోఁ బోవలయు
ము న్నెగుటకుఁ గోపమునఁ బొందు భక్తాజ్ఞ
మీఱుట భక్తికి మెచ్చు గంద
వనుచుఁ గొంత విచార మొనరించి యాయయ్య
వృషభభక్తి వీరికిఁ దెలియుఁగాక

తే. యని తలఁచి యొక్కపరిచారు నపుడు పిలిచి
ప్రాసఁగ దిప్పుడు లింగంబు పూజసేయఁ
బంచభక్ష్యాన్నములు వేగ కొంచుఁబోయి
యిట్లు చెప్పక సంగయ్య కిచ్చి రమ్ము. 260

క. అని యచటిభక్తుఁ ర్యులు, వినఁ బల్కినతఁడు నగుచు వేగమె దొరకెఁ
ప్పినగతినసర్పితాన్నము,గొనిచనిసంగయ్య యెదుటఁగొంకకపిలువన్.

చ. కని తల యూఁచి యాతఁడు మొగం బటు త్రిప్పి యనర్పితాన్నముం
దిను మని పంచెనే? బసవధీమణి యంచు వచించి తోన మే
దిని గతజీవుఁడై పడ మది న్వెఱఁగందుచు వేగ గ్రమ్మఱం
జని పరిచారుఁ డాక్రమము సర్వ మమాత్యునితోడఁ జెప్పినన్.

శా. ఆమాట ల్విని మున్ను తద్ధనుసి నిందాలాపముల్ పల్కు వా
రేమీ? యింతటిమాట పుట్టె ననుచుఁ బ్రాకృతులన్ విస్మయో
ద్దామవ్రీడలు గ్రమ్మ శ్రీబసవదండాధిపుం గాంచి భ
క్తామర్త్యాగమసంగమేశ్వరునిమాహాత్మ్యంబు సెం తయ్యెడిన్. 263

క. కాలము దప్పఁగ నియ్యక
నీలగళప్రసాద మూను నియమము గానన్
వాలె దినకరుఁడు నియమం
బాలన యగునో యటంచు నసువులఁ బాసెన్. 264

చ. ఇంతమహాత్ముఁ డౌట మును పెన్నఁ డెఱుంగమిఁజేసి యింద్రియ
భ్రాంతుఁ డటంచు నింద్యముగఁ బల్కితి మాకలుషంబు వాయ దా
నంతయుఁ బాయ దేమి గతి యా నిజ మాకని మ్రొక్కి సంగమా
కాంతుఁడు పల్కెఁ దద్గణనికాయ ముతో వినయం బెలర్పఁగాన్. 265

చ. అలఘుకృపాత్ములార! వినుఁ డాతనిభావము లేటతెల్లగాఁ
దెలిసియు నన్ను వంచనకుఁ దెచ్చుటకై యిటులాటికైన సి
ప్పలుకుల కేమి యిప్పు డలభక్తునిలింగము బూన్చి కామ
గ్గల మరుసంగసీక కఱికింతుఁ బ్రసాదముఁ గొంచు భక్తిచేన్. 266

ఉ. అంతట మాతఁ డున్న వెడయాలిగృహంబున కేగి వేఁడినం
బొందిసి బ్రాణము ల్నిలుచు భోగ్యతరంబుగఁ దప్పిసాద మిం
పొంద గ్రహించు నంచు శరణౌఘము సమ్మతి నొందఁజేసి యా

చందమునఁ సభక్తుఁడయి సంగయలింగముపూని చెచ్చెరన్. 267

తే. తత్ప్రసాదంబు ధర్మపాత్రమునఁ గొంచు
భక్తసంఘంబు దానును బసవవర్యుఁ
డరిగి గతజీవుఁ డైనసంగయ్యఁ గాంచి
విస్మయానందములు మది వెలయుచుండ. 268

శా. హా! యెంత మహాత్ముఁ డీతఁ డని డాయంబోయి కేలొడ్చి దే
వా! రక్షింపుము సంగమేశ్వర! కృపావర్ధిష్ణుభావంబుచే
నేరంబుల్ సయిరించుమంచుఁ దనుఁ దా నిందించుకొంచుఁ సుధా
ధారం బైనమహాప్రసాదము గణాధ్యక్షాజ్ఞచే నత్తఱిన్. 269

ఉ. ఆతనియంకమం దునుచు నంతనె చెచ్చెరి లేచి భక్తరా
డ్జాతము గాంచి యచ్చెరువు సంభ్రమ మొప్ప నమస్కరించి కా
లాతిగమంబు గాక మును పొందుప్రసాదసుఖంబు నొంది హా
శ్చాతురిఁ బల్కెఁ దత్కుసుమసాయకసంహరభక్తరాజితోన్. 270

చ. అనఘతరాత్ములార! వెలయాలిగృహమ్మున కిట్లు మిమ్ముఁ బో
లినఘను లేగుదెంచు టిది లెస్సగునే? మముబోంటిదౌష్ట్యభా
జనులకుఁ గాక యంచు నెకసక్కెము లాడిన లజ్జ నొంది భ
క్తనిచయ మెల్ల నొక్కనుడిగాఁ బలికెన్ గురుభక్తియుక్తమై. 271

ఉ. సంగ! దయాంతరంగ! విలసద్గురుపాదపయోజభృంగ! మా
తంగనిశాటనాహితమతక్రమవర్ధనచంగ! సత్ప్రసా
దాంగ! సభానుషంగ! సమదాదితిభంగ! సమస్తభక్తరా
ట్తుంగ! యశోవినిర్జితవిధుత్రిదశాగభుజంగ! పుంగవా!. 272

క. త్రైకాలికవిజ్ఞప్తియుఁ బ్రాకటలింగానుయోగపద్ధతి గణసి
ద్ధాకలన మెంచిచూడఁగ మీకే తగు నిండసంగ! మృదుగుణసంగా!.

ఉ. నీమహిమాంబుధుల్ దెలియనేరక నోరుకొలందిఁ బల్కు మా
తామసవాక్యముల్ సయిచి దాపునఁ జేర్చి కృపాబ్ధిఁ దేల్చి వే
కామవికారదూర! యని కమ్మినవేడ్క నుతింపఁ దద్గణ
స్తోమముఁ గాంచి భక్తిమెఱుఁ గొల్కఁగ సంగయ పల్కె మెల్లనన్.

ఉ. పావనులార! మీచరణభక్తిని నన్నిటు సిద్ధుఁ జేసి మీ
రీవిధిఁ బల్కఁగాఁ దగునె? యొందును భృత్యులు తప్పఁ ద్రొక్కినం

గోవిదు లైనవార లిది కూడనిత్రో యని శిక్ష చేసి త
ద్భావము భక్తికిం జొనిపి దాపుగఁ దీయుట ధర్మమేకదా!. 275

వ. కావున భవదీయపాదసేవకుండ నైననన్నుఁ గరుణాకటాక్షవీక్షణంబు లంగాంచి కృతార్థుం జేయుం డని నమస్కారపూర్వకంబుగా విభూతి తాంబూలంబు లొసంగి బసవేశ్వరునిభక్తినిష్ఠల కలరి యతనిం బెక్కుభంగులం గొనియాడి యంపఁబీడ్కొల్పి తొల్లిటియట్ల యనుపమ విలాసంబున నుండెఁ గావున మిండసంగయ్యమహిమం బిట్టి దని మాచిదేవుండు వినుపించుటయు నచ్చట నున్నశరణపుంగవు లత్యంత సంతోషితస్వాంతు లై యతనిం జేర్కొని యగ్గింపుచు మారన్నచే ననుజ్ఞాతు లై బసవేశ్వరసహితంబుగా నిజనివాసంబుల కరిగి యెప్పటియట్ల సుఖం బుండిరి. 276

క. హాలికమారనచరిత త్రి, కాలము పఠియించునట్టిమనుజుఁడు దహనదృ
గ్ఫాలునికృప గనుఁ గాలం: గాలునిరూపమున బొమ్మగట్టి ధరిత్రిన్.

కమలవ్వ కథ.

వ. ఆదియునుంగాక. 278

సీ. కడు నొప్పునీపురిఁ గమలవ్వ యన లింగ
సన్నిహితప్రాణ సదయహృదయ
భవిపరాఙ్ముఖ భక్తపాదార్చనాసక్త
సదయ నిర్మలశీల సరసవచన
వైశ్యకులోద్భవ విజ్ఞాననిధి రూప
లావణ్యసీమ యంహోవిరామ
యనుచు వన్నియ కెక్కు ననిశంబు బసవేశ్వ
రాదులతోఁ బ్రసాదామృతాబ్ధిఁ
తే. దేలుచును దత్త్వగోష్ఠిఁ బ్రార్థించి దినుచుఁ
త్రివిధలింగార్చనాసక్తిఁ దేజరిలుచు
సతత మంగవికారదూరత వెలయుచు
యుక్తవర్తనఁ జరియించుచుండె నంత. 279

తే. ఆర్యనుత యైనమాయింతిచర్య లెల్ల
నరసి కొండెదమంచయ యవనినాథుఁ

జేరి బిజ్జలభూపాల! చిత్తగింపు
మనుచు నేకాంతమునఁ దెలియంగఁ బలికె. 280

మ. ఒకవేశ్యాంగన బత్తి నెత్తుకొని యాయూరందు లింగాంగియై
యిఁకమీఁదం దనకెవ్వరీ డనుచు దండేశాదిభక్తాలితో
నొకటై యున్నది తద్గణాధిపులు జాత్యానంబు నావంత యెం
చక యబ్బాలికతోడఁ బంక్తిని భుజించఁగా సాగి రేకాలమున్. 281

ఆ. జాతినీతు లెన్నఁజాల రించుక యెట్టి
జాతులైన లింగసహితులేని
కలయ రోయ రవనిఁ గడు నిందకోడరు
దామె ఘనుల మనుచుఁ దలఁతు రెపుడు. 282

చ. అని తెలుపంగ విభుండు కుపితాత్మకుఁడై బసవేశుఁ బిల్వనం
పినఁ జని యాత్మయోగ్యమణిపీఠి వసించినఁ గాంచి బిజ్జలుం
డనెఁ గను లెఱ్ఱఁజేసి సచివాగ్రణి! తావకభక్తి లోకముల్
ఘనముగ నిండె మిమ్ము నన్ఁగాఁ బనిలే దిఁక మాటిమాటికిన్. 283

చ. కులము జలంబులం గలిపి కూడినసద్యశ మెల్ల దూరమై
తొలఁగఁగ లజ్జఁ బోవిడిచి తోరపునిందల కాలయంబవై
నలుగురు నవ్వ నొక్కవెలనాతికి లింగము గట్టి దానితోఁ
గలిసి భుజించి మీకు సరిగా బహుమానము సేయఁ బాడియే!. 284

సీ. ఎడపక యావుపా లెంత పోసిన నైన
విడుచునే? సర్పంబు విస మొకింత
పుల్లతేనియ యెంతపోసి నూరిన వేప
నారకుఁ దియ్యఁదనంబు గలదె?
తేటనీరున నెన్ని తెఱఁగుల నుదికిన
నెలుఁగుచర్మమునకుఁ దెలుపు గలదె!
లోఁతుజలంబులలోపల నానిన
బలుగుఱాతికి మెత్తఁ బడుట గలదె?

ఆ. యరయ లింగదేహ యైనంత వెలనాతి
పూతభావ మెట్లు పొందనేర్చు?
తెలసియుండి యిట్లు భ్రమ్మరఁ గూడునె?

285
యనిన బసవం డాగ్రహంబు నొంది.

చ. ధరణితలేంద్ర! యిట్టు లన ధర్మమె? శైవమతప్రవర్తనం
బరయక వార్ధిఁ జొచ్చునదు లన్నియు వేఱయి యుంట గల్గునే?
గురుకరజాతులౌ నరుల గోత్రకులంబుల నెంచఁగూడునే?
హరమత ముత్తమంబు సమయంబుల కన్నిటి కం చెఱుంగవే.? 286

ఆ. శూలిభక్తిలేని సోమయాజియు హీన
జనుఁడు గాని చూడ ఘనుఁడు గాఁడు
శూలిభక్తిగల్గు మాలవాఁ డైనను 287
శూలిసముఁడు గాని మాల గాఁడు.

చ. హరపదభక్తియుక్తకమలవ్వప్రభావ మెఱుంగ లేక యి
ప్పురుసున దూష్యభావమునఁ బల్కఁగఁగూడునె? తన్మహత్త్వమీ
వరయఁగఁ గోరితేని వెస నారయు మెవ్విధి నైన నన్న నా
ధరణిపుఁ డట్ల కాక యని తామస ముంచుక మాని యత్తఱిన్. 288

చ. బసవనిఁ బోవఁగాఁ బనిచి పార్థివవల్లభుఁ డొక్కయుక్తి మా
నసమున నెంచి తస్కరజనంబులఁ బిల్వఁగఁ బంచి పల్కె దు
ర్వ్యసనము మీఱ మీరు కమలవ్వగృహంబున కేగి తచ్ఛివుణ్
వెసఁ గొనితెండు పొం డనుచు వీడియముల్ వయచేసి క్రమ్మఱన్.

తే. ఎప్పగిది నైన భ్రమయించి యింతిలింగ
మూర్తిఁ గొనితెండు మీ కతిముద మొనర్తు
ననిన జోహారు లొనరించి యవనిభర్త 290
యాజ్ఞఁ గైకొని తస్కరు లరిగి రంత.

క. హరభక్తులమాహాత్మ్యం, బరయకదుష్కృత మొనర్చెనవనిపుఁడిఁకనీ
దురితాత్ముఁజూడఁగాదని, యరిగినగతినినుఁడు పశ్చిమాద్రినిజేరెన్.

క. శైవమతద్వేషం బగు, భూవల్లభుఘోరకలుషపుంజము బ్రహ్మాం
డావళినిండినగతి ధ్వాం, తావృతమై తనరె దశదిశాంతర మంతన్. 293

వ. ఆసమయంబున.

ఉ. కత్తియు నీలిచీరయును గంకటరజ్జువు నారసంబు ముల్
గత్తియు వాటురాలిసుము గొంకియు నక్షత లొల్కిబ్బాడియుం
గత్తెర కావికప్పడము కాటుకయుక్ నెలగోల చీరయుం

గుత్తపుటట్టె నంబువులు కుక్కలకట్టును బిండిబల్పమున్. 294

క. మొదలగుసాధనములుగొని, మదిఁగొంకకగాఢతరతమంబునఁజొరల్
గుదికొనికమలప్రమణి, సదనము౯ జేరంగ నరిగి సైఁగల సంతన్. 295

ఉ. కన్నము ద్రవ్వి క్రోవి నిడి కైకొనివచ్చిన తెక్కపువ్వులౌ
మున్నుగ దీపమార్చి యొకః ముచ్చుపదంబులు మున్ను సాఁచి యా
కన్నము చొచ్చి యొయ్యఁ బదగారములోపలి కేగి తెల్విగాఁ
గన్నుల సర్వవస్తువులు గన్పడుకొటుకఁ బూసి యత్తఱిన్. 296

తే. కనకమయసూత్రపేటికా కలితలింగ
మూర్తి విద్రుమఖట్వాంగమునఁ దగిల్చి
యోగనిద్రాసమాసక్తి నొడలు మఱచి
పవ్వళించిన యాకమలప్రఁ గాంచి. 297

సీ. దరి కేగి నిల్చి యా తెఱవలింగము గొనఁ
జేతులాడక కొంతసేపు నిలిచి
నరపతియాజ్ఞ నొనర్పక గాదని
యప్పుడు జ్యోతిర్మయంపులింగ
మూర్తి యున్నట్టి తత్కార్తస్వరపుఁబేటిఁ
గొని తాను జతవారు గూడి పోయి
పృథివీశుచేతిలో నిడి తాద దెచ్చిన
గతి యెల్లఁ దెలుప నద్భుతము నొంది
తే. దొంగలను వీడుకొలిపి యాలింగమూర్తి
జతనముగ డాఁచి యంత బిజ్జలుఁడు దీన
నేమి పుట్టునో యని భీతహృదయుఁ డగుచుఁ
గడపె నారాత్రి నిద్దుర గానలేక. 298

వ. అంత. 299

క. హరపూజాకుసుమంబుల,కరిగెడుభక్తులకుఁగాలమనుభృత్యుఁడుదాఁ
గరమునఁబట్టినదీపిక,కరణి నపుడు వేగుచుక్క గానఁగ నయ్యెన్. 300

క. కమలప్రభక్తిగతి లో, కములఁబ్రకాశంబునొందుక్రమమున నాశా
సముదయమున నెల్లెడలం,గ్రమమున స్వచ్ఛతతనర్చెఁ రాజితలీలన్.

తే. ఆత్మసఖ్యభిధానరా జకట! యెంత

చేసె నని కోపమున మోము జేవురింప
వచ్చెనో యన లోహితవర్ణయుక్తుఁ
డగుచు నుదయించె నినుఁడు పూర్వాద్రియందు. 302

ఉ. అంతకమున్న బిజ్జలుఁ డహర్ముఖకృత్యము లెల్లఁ దీర్చి య
భ్యంతరసీమ వెల్వడి నిజాప్తులతో సభఁ జేరఁబోవఁగా
నంతటిలోనఁ జారుఁ డొకఁ డయ్యెడ కల్లన నేగుదెంచి భూ
కాంతుని గాంచి పల్కెఁ గటకంబునఁ బుట్టినవార్త నమ్రుడై. 303

చ. అవనిప! యొక్కవేశ్య కమలాఖ్య యనం గల దిప్పురంబునన్
శివపదభక్తియుక్త యలచేడియలింగము దొంగబంట్లు త
ద్భవనము కన్న మేసి దురితంబున కోడక కొంచుఁబోవఁ దో
నె విడిచె జీవముల్ సుదతి నిన్నటిరేయి మహాత్త్వ మేర్పడన్. 304

ఉ. ఇంత మహాత్మురాలి కిటు లెగ్గొనరించినకర్మి యెవ్వఁడో
యంతకుఁ జూచు వేగ మని యంతట నంతటఁ బ్రోలిలో జనం
బంతయు నాడుచుండె నిది యద్భుతకార్య మటంచుఁ దెల్పినన్
స్వాంతము చంచలింప జనవల్లభుఁ డేమియుఁ దోఁచ కత్తఱిన్.

చ. ఘనుఁ డగుమంత్రివర్యు నొక కంచుకిచేఁ బిలిపించి పల్కె నో
యనఘ! మహాత్మయైన కమలవ్వ దిటం బరయంగఁ గోరి నే
ననియతిఁ జోరులం బనిచి యాసతిలింగము దెమ్మటన్న వా
రు నటుల సేయ బిట్టపుడె గ్రుంకె లతాంగి యిఁకేమి సేయుదున్?

తే. నుడిచి కూర్చుండి యిపు డిట్టి బెడద దెచ్చు
కొంటి స్త్రీహత్యయును జనకోటివలన
నిందయును రాజ్యదూరత నొందవలసె
నింత వచ్చుట మున్ను నే నెఱుఁగనైతి. [గంధి

తే. ఇంతకాలంబు గాపాడితిపుడు నన్నుఁ, బాపమొందక యుండ నప్పద్మ
జీవసంగతిఁ జేసి రక్షింపవయ్య, యనిన నృపుతోడ బసవేశుఁ డనియె నిట్లు.

ఉ. అక్కట! యిట్లు సేయఁ దగునయ్య? నసర్వాంతరప్రయోజనం
బక్కమలవ్వనిర్మలమహత్త్వముల న్నెఱుఁగంగఁ జెప్పినం
దెక్కలిచాడిమాటలె మదిం బదిలంబుగ నమ్మి మిత్తిచేఁ
జిక్కితి వేమి సేయఁ దగుఁ జెందినదుర్దశ మాన్పవచ్చునే?. 309

తే. చోళరాయండు వేఁగివసుంధరావి
భుండు నుదయేశుఁ డాదియౌ భూమిపతులు
కొంద ఱీశ్వరభక్తులఁ గోడు వఱచి
తారు చెడుట యెఱుంగవె? ధరణినాథ! 310

క. నీ వెఱుఁగఁగ మా జైనులు, శైవుల కపకారు లగుచు సమసిరి కాదే?
కావున నెంత దిగుల్గొనఁ, గావలఁచిన కార్యమెల్లఁ గాక తొలఁగునే?

చ. అనవుడు బిజ్జలుండు బసవాధిప! నే నిను నమ్మియుంట పా
వనునిగఁ జేసి కల్మషముఁ బాపి యశం బొనఁగూర్చి సద్గతిం
గనుపడఁ జేయువాఁడ వని కాదె? దయానిధి! యట్లు గాన నీ
యనువున మందబుద్ధి నగు నట్టి నను బుధమాన్యుఁ జేయవే! 312

సీ. అనుచు దీనత దోఁపనాడిన బసవండు మోమునఁ జిఱునవ్వు మొలకలెత్త
నాలింగమూర్తిఁ దెమ్మని కేల నిడికొని భక్తులు దానును బార్థివుండు
కమలవ్వగారి గేహమునకుఁ జని గతజీవయై పడియున్న చెలియఁ గాంచి
యచ్చెరువంది పూర్వాచార్యచే భక్తపుంగవాజ్ఞఁ దదీయలింగమూర్తి

తే. నప్పుడు ధరియింపఁగాఁ జేయు నంతలోన
నిద్ర తెప్పిఱినటు లేచి నిఖిలభక్త
సమితిఁ గని మ్రొక్కి నిల్చిన సచివుఁ డువిద
పాదపద్మములకు మ్రొక్కఁ బ్రస్తుతించె. 313

క. బిజ్జలుఁ డంతట సాధ్వస, లజ్జాధనభక్తిమార్గలంపటుఁ డగుచున్
సజ్జలదాలకపదముల, పజ్జం ధర జాఁగి మ్రొక్కఁబడి వినుతించెన్ 314

క. కమలవ్వా! నీదువిలస, త్కమలాంకకలాపభక్తిగతి యిజ్జగతిన్
గమలాధవ కమలోద్భవ, కమలాధిపముఖుల కైనఁ గానఁగవశమే?

క. నే నజ్ఞానమనస్కుఁడ, నై నీ కెగ్గించినాఁడ నటు గావున నా
హీనగుణంబులు నీమది, నూనకుమని వేఁడుకొనె నృపోత్తముఁ డంతన్.

క. హృత్కమలకర్ణికాస్థిత, సత్కాంతకళావతంసచరణాంబుజయా
తత్కాంతయుఁ గనిసం, పత్కమనీయాత్మగృహము పటుగతిఁ జెందెన్.

క. తద్భక్తతతియు బసవఁడు, హృష్ఫురితానందు లగుచు నేగిరి నిజభా
స్వద్భవనములకు సతి లో, కాద్భుతసద్భక్తిఁ దొంటియట్లు వసించెన్.

టంగుటూరి మాచయ్యగారి కథ.

వ. అదియునుంగాక. 319

తే. మఱియుఁ దంగుటూరిమాచయ్యనా నొక, భక్తపుంగవుం డంఘ్రిపాదదాహి
రాజరాజరాజరాజేష్టసత్సభా, రాజపమలకీర్తిరాజితుండు. 320

శా. అద్వంద్వాంబురుహద్విషచ్ఛకలభూషాంఘ్రిసమాసక్తుఁ డు
ద్యద్వాగీశముఖాదిదేవనికురుంబాలభ్యముక్త్యంగనా
హృద్యాంచత్పరిపూర్తిపద్ధతికటాక్షేక్షాప్రతాంగుండు కృ
ష్ణద్వైపాయనముఖ్యయోగినుతనిష్ఠాపాలి యొప్పారు భువిన్. 321

క. ఆలింగభక్తవర్యుం, డాలియు సుతయుగము దాను నగచాపగుణా
ర్చాలి స్థిరత్వంచకస్థితిఁ, జాలఁగ నానరింపుచును రసాస్థలి వెలసెన్. 322

వ. అంత నొక్కనాఁడు. 333

చ. చిఱుతకుమారుఁ డాటతనిచేఁ దనయాఁడగువారిఁ గూడి మే
నెఱుఁగక యాడుచుండఁగ మహీస్థలి లింగము జాఱిపడ్డయ
త్తఱిఁ గని బాలుఁ డొక్కఁ డది తాఁ దిలంబుగ దాఁచి వానిముం
దఱ కరుదెంచి నీగళమునన్ శివుఁ డేఁడి? యటంచుఁ బల్కినన్. 324

చ. కరమున రొమ్ము పుణ్కి శివుఁ గానక తోనగతాసుఁ డై ధరం
దొరఁగిన గాంచి భీతిలుచుఁ దోడికుమారకు లెల్ల నొండొరుల్
పరు లెవరైన మీఁదఁబడి పట్టుక కొట్టుట గాన మూరకే
మరణముఁ జెందె నీతఁడు ప్రమాదము వచ్చెను మూఁకకింతకున్.

మ. తలిదండ్రుల్ విని యీడ నున్నమనపైఁ దప్పెంచి భూమీశుతోఁ
దెలియం జెప్పకపోరు చెప్పినపుడే తెక్కెంపు చూపంగఁ గో
ఱల వేయించకపోవఁ డింపలు నిఁకెత్రోవ పంచు నాడంగ వా
రలతో లింగము దాఁచువాఁడు వెఱ పూరం బల్కె నప్పట్టునన్.

మ. వినుఁడీ బాలకులార! యాటతఱిఁ చేవీఁ దుండుచో లింగము
ర్విని జాఱం గని యేను దాఁచి తెలుప న్వీతాసుఁ డై కూలెఁ గా
వునఁ దల్లింగము గ్రమ్మఱం దనువునం బొందింపఁ బ్రాణంబు వ
చ్చునో యం చంతలు చోద్యమంద నపు డాశు న్నావిసంధించినన్.

ఉ. తోడనె మేన బ్రాణములు తొల్లిటియట్లన చేరఁ గాంచి తోఁ
గూడి వసించుబాలకులు కోయని యార్చుచు నెంత వింతరా

చూడుఁ డటంచు నిందఱినిఁ జుట్టినగండము దప్పె నంచుఁ జె
ల్లాడుచు నాతనిం గదిసి యక్కునఁ జేర్చుచు నుండ నత్తఱిన్. 328

తే. అతనియగ్రజుఁ డరుదెంచి యచటివారి
వలనఁ దద్వృత్త మరసి శైవప్రవర్త
నం బెఱుంగునె? వీఁడు లింగంబు జాఱు
నంతనే ప్రాణములు వీడఁ డాయెఁ గాన. 329

చ. శరణులు విన్న నీగతికి నైఁతురె యంచుఁ గ్రుధాత్ముఁడై నిజా
వరజునిఁ జాలఁగాఁ బదరి పాపద మంచుఁ జనంగఁ బోవ న
ప్పురుసును గాంచి బాలకులు బాపురె! యీగతిఁ బల్కువీని పెం
పరయుద మంచు నొక్కుమ్మొగి నందఱుఁ బైఁబడి వానిలింగమున్.

క. బలిమిని దెంచినఁ బ్రాణము, దలఁగును వెఱఁగంది మగుడఁ దల్లింగము మై
నిలుపుటయుఁ దోనె బ్రదికినఁ, జెలరేఁగి కుమారకులును చేష్టితులగుచున్.

తే. పెక్కువరుస లింగంబులఁ బెఱుగఁ దీయు
చును రయంబునఁ గ్రమ్మఱఁ దనువునందు
నొందఁ జేయుచుఁ బ్రాణవియోగయోగ
కలన కద్భుత మందుచుఁ గాంచి యంత. 332

క. చిఱుతలము మీమహత్త్వం, బెఱుఁగక యిటు చేసినార మీపని దయచే
మఱువదగు స్వామి యనుచు, నత్తఱిఁ దద్గురుఁడైన మాచధన్యుఁడు వచ్చెన్.

ఉ. వచ్చి కుమారులం గని శివాధవభక్తిపదం బెఱుంగఁగా
వచ్చె శివుండు దేహ మెడఁబాయుట గల్గునె? భక్తకోటికి
న్యొచ్చెము సల్పవచ్చునె? యయో! యని చింత యొనర్చుచున్న భా
స్వచ్చరితాఢ్యుఁ గన్గొని హసన్ముఖులై గుమిగూడి బాలకున్. 334

ఆ. అంగమందుఁ బాయ దఁట పిసిలింగంబు
చోద్య మిప్పుడిదియుఁ జూత మనుచుఁ
దొంటిపగిదిఁ గదిసె దూసినఁ దల్లింగ
మెద బెనంగి యంటి వదలకున్న. 335

చ. కనుఁగొని బాలు రిట్టిగతి గంటిమె వింటిమె యెందునైన నీ
యనఘులు శంకరాంశజు లటంచు నుతించుచు మ్రొక్కుచున్న యం
త నగరవాసభక్తతతి తన్మహిమన్ విని వారిఁ జూచు వే

డ్క నరుగఁ గాంచి యాత్మ జయుగంబును దాను నమస్కరించుచున్.

క. ఉన్నెడ మాచయఁ గనుఁగొని, యన్నాగకలాపభక్తులద్భుతమతులై
యెన్నఁగలవారిలోఁబడి, సన్నుమహామహులువీరె జగతి నయారే!.

ఆ. చెడనిభక్తియుక్తి గొడగూచి తిరునాళ్ల
పోవ నరియమయును బావకాళు
గర్భవాసు లైరి గాని యీగతి లింగ
మంగమందు విడమి యవనిఁ గలదె?. 338

క. అని వినుతించిన నందో, యనఘుం డిట్లనియెఁ దొల్లి యనిమిషుఁ డనఁగ
ల్గునతని చరితము చెప్పెద, వినుమని తెలుపంగ దొడఁగె విస్పష్టముగాన్.

అనిమిషుని కథ.

సీ. అతివేడ్కఁ జిన్నవయసునాఁడు శ్రీగిరి కేగుచో నాతఁ డొక్కెడ స్వలింగ
మవనిపైఁ బడి తన కగపడకున్నంత నచ్చోట నిల్చి దేహంబు దొరఁగ
గమకించునెడ దయాకలితాత్ముఁడై నందికేశ్వరుఁ డేతెంచి యిటుల జీవ
మెడ సేయఁ గారణం బేమి? నా నమ్ముఁడై యిట్లను నాలింగ మెచటఁ గాన

ఆ. రాకయుండెఁ గానఁ బ్రాణంబు వీడనే, నవఁగఁ జేయవలనె యనిన నంది
నగవుతోడ ననియె నెగుచచే నీగతి, దారుణంబు సేత ధరణిఁ గలదె?

ఉ. ఊరక జీవముల్ విడువ నొప్పునె? యెవ్వరిచేతఁ జిక్కెనో
యారయ మెచ్చుటం బడెనొ యంతట నంతటఁ జూడు ప్రాతరా
ర్యారమణార్చనం బెచట నయ్యెనొ యచ్చటఁ గాంచెఁ బంపుమా
దారి విమర్శ సేయమను తప్పక లింగము గాన నయ్యెడిన్. 341

వ. అనినఁ దద్భక్తవరుం డిట్లను నయ్యా! రేపకడ నొక్కసరోవరతీరంబునఁ బ్రాతఃకాలశివార్చనం బొనరించి పయనంబు దరలి యొండుచోట నిలువక వచ్చివచ్చి యిచ్చట మరియాంగంబున నీశ్వరుండు లేమిఁ గంటిం గావున నిచ్చట మల్లింగంబు దొరకవలయుఁ గాక యిచ్చోటు వదలి వేఱె యొక్కచక్కి వెదకం బోవ నిది నానియమంబు నియమవర్తనులైనవారల నీశ్వరుండు కరుణించి కృతార్థులం గావించు నది యెట్లనిన వినుండు. 342

పగల్దాండారి కథ

కం. అండజనాయకవాహన, కాండాలయితాత్మహృదయకమలజుఁ డఘవే

దండహారివసుమతిఁబగ,ల్తాండారియనంగనొక్కధన్యుఁడు వెలయున్.

తే. విశ్వసన్నుతుఁ డతఁ డగస్త్యేశ్వరునకుఁ
ప్రతిదినంబును శతఘటపరిమళోద
కంబు లభిషేక మొనరించి కాని కుడువ
ననుచు వ్రత మూని యట్లు సేయంగ నంత. 344

సీ. విశ్వదిగంతరావృతిరజఃపటలంబు పవమానతాశనవర్ధితరుచయంబు
దావశాత్మకదాభితప్తావనితలంబు వారిసరోన్వేషివనమృగంబు
ఛాయాప్రదేశవాంఛానసక్తపథికంబు పానీయవారికాబంధురంబు
శైత్యగంధవహార్థసంచరద్భుజగంబు సలిలమరీచికాసముదయంబు

తే. నిర్జలతటాకవాపికానిర్ఝరంబు, జనభయంకరపశ్చిమస్పర్శనంబు
శాల్మలీతూలకీర్ణనిర్ఝరపథంబు,నగుచుఁగనుగొననయ్యెగ్రీష్మాగమంబు. 346

వ. ఆసమయంబున.

చ. తనపురి నీరు లేమి ఘనుఁ డార్యుఁడు మజ్జన మంతరించునో
యని పరిచారవర్గముల నన్యపురంబుల కన్పి వారిఁ దేఁ
బనిచి దినంబు నేమ మెడఁబాయక సల్పుచునుండి యొక్కనాఁ
డనఘుఁడు తొంటియట్ల గిరిజాధిపమజ్జన మాచరింపఁగాన్. 347

క. చేదప్పి నూఱవఘటము, మేదినిఁ బడి భిన్నమగుడు మృగధరభక్తుం
డీదివసవ్రతసాంగము, గాదయ్యెఁ గికేల్ఫి సేతు గౌరీరమణా! 348

క. చేరువనీరముపుట్టదు, దూరముఁబంపుటకు నడము దోఁప దిపుడు నే
నేరీతి వ్రతము గడుపఁగ, నేరుతునని మూర్ఛచే మునింగినయంతన్.

చ. సరసిజవైరిజూటుఁ డొకజంగమరూపము దాల్చి వచ్చి యా
శరణవరేణ్యుకట్టెదుట స్వర్ణఘటంబు జలాభియుక్తముం
దిరముగ నిల్పి నీవ్రతము దీర్పుము సాంగముగాఁగ నంచుఁ దె
ల్పి రయము మీఱ నేగుటయు లేచి దిశల్ పరికించి మెచ్చుటన్.

చ. ఘటమును జంగమంబుఁ బొడగానక చింతిలి యాత్మ నక్కటా!
యిటు కల గంటిఁ గాక నిజమేని కనుంగవ కబ్బకుండు నే
మెటుల చరింతు నానియమ మేగతి సాంగముఁ జెందుఁ నంచు ను
త్కటపరితాపవేదనల్లు గ్రమ్మఁగఁ గన్నులు మూసి తా వెసన్. 351

ఉ. తొల్లిటిపైఁడికుండ నిజతుల్యపమునందున దాల్చి తూల్చి నా ..

యుల్లముఁ జూడఁ గోరి జలయుక్కలశంబు మదీమగర్భమం
దల్లన నిల్పె మేలిఁక భయంపడనేల కుఠారధార నే
నెల్లరుఁ జూడ గర్భగతహేమఘటంబు పెగల్తు నిత్తఱిన్. 352

క. అని వాఁడిసురియ చేకొని
తనయుదరము చించఁదలఁపఁ దక్షిణమున హ్రా
ద్వారజమున దయ దలిర్పఁగ
మనసిజహరుఁ డిటుల వలదు మాను మటంచున్. 353

తే. కట్టెదుట నిల్చి యాతనికరము వట్టి
మేలు గణవర్య! నీచర్య మెచ్చువచ్చె
రమ్ము కైలాసమునకు శీఘ్రమ్ము గాఁగ
ననిన శివునకు మ్రొక్కి యి ట్లని నుతించె. 354

పంచచామరము. అంబుజాతసాయకా! యుజాండభాండనాయకా!
శంబరారిమారణా! నిషాదవేషధారణా!
కంబువర్ణవిగ్రహా! విశారికాలనిగ్రహా!
శంబరాంకభూషణా! నిశాచరాళిశోషణా! [పిదప

ఆ. అనుచు సన్నుతించి యార్యామనోనాథ, పూనువ్రతము సాంగమైన
రాక యొప్పఁగాక లేకున్న నిచ్చుట, వదలివచ్చు టుచితవర్తనంబె?

వ. అనిన శర్వుం డి ట్లనియె. 357

తే. అంజనఖనిత్రధూపదీపాదికములు
ధరణి సేవధి దొరకు నంతకునుగాదె ?
తద్ధనం బబ్బు పిదప సాధనచయంబు
లెన్ని యేనియుఁ బనిగొను నే? తలంప. 358

ఉ. కాన మదీయదర్శనము గల్గెడునంతకుఁ గాదె? నీ విటుల్
పూని యొనర్చునట్టి వ్రతపుంజము భక్తసమూహిలోనఁ బెం
పూనితి వింక సంశయము నొందకు నీనియమంబు నిండె నీ
సూనవిమాన మెక్కు పద శోభనరౌప్యధరంబుఁ జేరఁగాన్. 359

సీ. అనఁ బగల్తాండారి యనియెఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి
స్వామి! మీ రనుమాటయే మదిష్ట
ముగుఁగాని వ్రతలోప మగుటకు సమ్మతిం

పడు మది యావెల్తిఁ బాపవలయు
నావుడుఁ గరుణించి యావారికుంభ మా
తనిచేతి కొసఁగ మోదంబు నొంది
హారమజ్జన మొనర్చి యయ్య! యీలింగాల
యములతో నను నీపురమునఁ జేర్పు
తే. మనిన నాతఁడు కోరినయటుల నిజని
వాసమునఁ జేర్చె నపు డద్రివాసుఁ డట్టు
లగుట పట్టిననియమంబు దిగువఁ దగునె?
యని మఱియు నిట్టు లనియె నయ్యనిమిషుండు. 360
మ. అతిభక్తిం దనయెత్తుగుగ్గులను నిత్యం బిశుధర్మాపహా
ర్పితముం జేయఁగఁ గౌళకూట మది దుర్వృత్తాత్ములై యొక్కనాఁ
డతనిం గానఁగ నీక డాఁచ నిజదేహం బగ్గిలో గుగ్గులా
యితమై యొప్ప నొనర్చి హీనత నరుం డీశాను నొప్పింపఁడే?. 361
చ. జడధిశయానబాణునకు సంతతముఁ వేయి దీపముల్ వెలుం
గిడుచుఁ బదార్థ మెల్ల నదె హేతువుగా వ్యయ మొంద ధీరుఁడై
జడముడి విచ్చి దీపములచందమునఁ వెలిగించి తోడనే
కడమలనంటి శంకరునికాయముఁ జెందఁడె బొందితోడఁ దన్. 362
తే. ఎండ వెన్నెలఁ దనుపంటనీనివ్రతముఁ
బూని గుహానుండి రవిదనుపుంజ మాత్మ
గాత్రమునఁ జొన్ప నాతనిఁ గని శపించి
యీశుదయఁ గనెఁ దొల్లి సురేశ్వరుండు. 363
తే. చందనము మూఁడుసందెల శర్వమూర్తి
కిచ్చువ్రత మూని నిజధన మెల్ల సమయఁ
జెయ్యి గంధముగాఁ దీసి శివునికరుణ
వలన నణుమూర్తి కైలాసవాసి గాఁడె?. 364
తే. మఱియు నడిభర్త గుగ్గుల మాచిదేవుఁ
డాది యగుభక్తవర్యులు సాంగనియమ
కలనచేఁ గాదె శివుకృప గాంచి రట్టు
లగుట వ్రత మరయఁగ నిట నగునె? యనఘ!. 365

వ. అనిన నందికేశ్వరుం డనిమిషునిష్ఠాగరిష్ఠత్వంబున కచ్చెరువందుచు దరహసితాననుండై యిదె కొమ్మని తల్లింగం బతనిచేతి కొసంగి లింగాంగైక్యమార్గం బుపదేశించి నేఁటంగోలె నీమూర్తి నీదేహంబున నంటు వదలకుండు నని యనుగ్రహించి దండప్రణామయుతుండగు నతని హితవాక్యంబుల గారవించి ప్రమథాధ్యక్షుండు నిజేచ్ఛం జనియె నాఁటంగోలె నయ్యనిమిషుండు నిజకరతలన్యస్తలింగలీనదిష్టా తత్పరత్వంబున నిరంతరంబు తన్ను మఱచి చిదానందాబ్ధి నోలలాడుచుండె నని తొల్లిటిభక్తవర్యుల చర్యల విందుము నేఁ డమ్మహాత్ములఁ గన్నులం గంటి మని సన్నుతించు నవసరంబున నమ్మాచిదేవ భార్య యేతెంచి యచ్చటిభక్తులకు మ్రొక్కి నిజపతిసుతులం గనుంగొని గాఢతరయగు మనభక్తి నేటికి నిచ్చ కెక్కె నింక మర్త్యంబు చాలు రండురండు పోద మని కుమారుల నిరువురఁ జంకల నిడికొని ప్రాణేశ్వరు మూఁపుపై నెక్కించుకొని సకలజనంబులు ఘే యని జయవెట్ట వైహాయసగమనంబునఁ గైలాసకుధరంబున కరిగె నంత నచ్చటి భక్తులు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది తమలోన. 366

సీ. విలసితచతురంగబలసమేతుండయి చెన్నయామాత్యుఁడు శరవ్వఁ జేరనరిగె
సకలతంత్రముదాను సమనారిసతిచేరగుమారపాలకూర్జరుఁడుచనియెఁ
దొమ్మిదిపురములతోఁ గూడ శివపురి డాయంగ నేగె హాలాయుధుండు
గురునకై దొమ్మరకులమెల్లఁ గొనితారసృష్టేశ్వరముఁ జేరెబిల్లమాఖ్యుఁ
తే. డనుచు విందుమా దొల్లి భక్తులయందు దొల్లి, కంటి మిత్తఱి గన్నులకఱవుదీఱ
దేహములతోడ గైలాసదేశమునకు, ధారుణీజనులంటంటవీర లెసఁగ.
ఆ. పలికినట్లు నడచు భక్తులు వీరకా, కవనిలోన నెవ్వరైనఁ గలరె!
యనిన నొక్కజంగమయ్య యిట్లనిపల్కె, వినరె తొంటిభక్తవితతిలోన.

ఘటాలయ్య కథ.

శా. కామక్రోధమదాదిశత్రుబలపద్దర్వాపహుం డింద్రియ
ప్రోమోద్దామవికారదూరుఁడు విశిష్టాతాఖిలాఘుండు దీ
నామర్త్యక్షితిజంబు భక్తగణపాదాంభోజసిత్యార్చన
స్థేమాత్ముండు వనర్చు నివ్వసుమతీసీమన్ ఘటాలయ్య నాన్. 369
ఉ. ఆయనధూర్తుభార్య విమలాంగి యనంగ విలాసవిభ్రమ

ప్రియకళాభిరామ సితపంకజపత్రవిశాలనేత్ర స్వ
శ్రేయకరత్నవేణి యమరాజనిభానన భద్రకుంభికుం
భాయతసత్పయోధర మృగాధిపమధ్య తనర్చు నెంతయున్. 370

సీ. అయింతి పతి మెచ్చఁ బాయక నిత్యంబు కేవలభక్తి గల్గినదివోలె
నుచితోపచారంబు లొనరఁజేయుచుమన్మథాయత్తమానసయైవిటాలిఁ
గూడిచరింప నక్కోవిదుఁడెఱింగియు లెక్కసేయక లింగలీల ధరణిఁ
దిరుగుచు భక్తమందిరములకేగి తదంగణరజము పొసంగ నూడ్చి
తే. తెచ్చి యొకభాండ మొనరించి గృహిణి నూత్న
లబ్ధభక్తుల కొసఁగి తల్లబ్ధి జంగ
మార్చ లొనరించుచు దురంత రాజవంజ
వభ్రమాతీతమార్గుఁడై వఱలుచుండె. 371

వ. అంత నొక్కనాఁడు. 372

చ. శరణులు కొంద ఱాఘనునిసద్మముఁ జేరఁగ నేగి వానిచేఁ
జిరతరపూజనావిధులు చేకొని మున్న తదంగనాగుణం
బరయుటచే స్వమానసములందు నసహ్యత దోఁపఁ గిన్కమై
హరగణు లెల్ల నిట్లనిరి యాతనితోఁ బ్రతి నేకవాక్యులై. 373

తే. జ్ఞానవైరాగ్యనిష్ఠల త్యాగలమున
వన్నెకెక్కిన యోభక్తవర్య! నీదు
తరుణి కొఱగాని త్రిమ్మట దిరుగఁబొచ్చెఁ
జక్కఁగాఁ దీర్చు మనుటయుఁ జాఁగి మ్రొక్కి. 374

క. తనకాంతఁ బిలిచి యీభక్తని కాయము నీవు చక్కఁగఁ దిరుగఁగలే
వని నెను నటుగాన నీరల,కనుఁగవకట్టెదుట మెచ్చఁ గ్రమ్మఱుమనినన్.

తే. అంతఁ బతిమాట జనదాఁట కజ్జలాట
లాత్మీ మడమలు భువి మోపి యపుడు కుంభ
కారచక్రంబు దిరిగెడుతీరు దోఁపఁ
దిరుగఁ గని భక్తు లిటుల పల్కిరి హసించి. 376

తే. మేలు మే ల్ముగ్ధ! నీచర్య మెచ్చువచ్చెఁ
దిరుగుటలు నాఁగ నిటు గాదు తెలియ వినుము
కాంత నడవడి చక్కన గా దటన్న

సతిపైఁ గోపగించి యిట్లనియె నతఁడు. 377

క. నీనడక చక్కఁగానఁట, యీనాగకలాపభక్తు లెల్లను మెచ్చన్
బూని నడు మనిననగ్గజ,యాన విలాసముగహంసయటులనడచినన్.

క. కని తద్భక్తనికాయము, వినుము ఘటాలయ్య! యెంత వెఱ్ఱివి మేమా
డినమాట తెలియ నేరవు,ఘనక చనేఁతలు నొసంగుగానివనుటయున్.

క. కొఱఁగాని నేఁతలకి యీ, తెఱఁగని యనుచునాకు నెపుడు తెలియదు నేనె
త్తెఱఁగునఁ జెప్పిన నట్టుల,యరసేయక సేయు నిట్టి బాడంబగు నే?

చ. అను డితఁ డింత తెల్పఁ దెలియం డని యందొకభక్తపుంగవుం
డనియె రహస్యవృత్తి సదయాత్మక! నీప్రియ కామచారయై
తనకులశీలవర్తనలు తప్పి చనం గడుమిండగీలతో
నెనసి చరించు నీ కిటుల యేటికి నూరక చూచుచుండఁగాన్. 381

వ. అనిన దరహసితాననుం డై ఘటాలయ్య యి ట్లనియె. 382

చ. హరగణవర్య! మీ రిటుల యాడుట ధర్మమె! యన్యనింపచే
దురితము వచ్చునంచు మఱి దోఁపదె? పామరవృత్తిఁ జెందినన్
గిరిశుఁడు వానిఁ జేకొనునె? కేవలభక్తిపదానువర్తులౌ
శరణులు మెత్తురే? మెఱుఁగుఁజాలక మాయలఁ జిక్కువారలన్. 383

చ. ధరణిపరాఙ్మనాయకులతర్జనకున్ జనకోటినింపకున్
బరమునఁ గాలుచేఁ బడెడుబాధలకున్ భయమంది కొంద ఱా
స్మరకువికారవర్తనలు మాని వసింతురు కొంద ఱిచ్ఛమైఁ
బరగుదు రంగనామణులు వారలఁ జేర్కొన నేల? మాటికిన్. 384

క. ఒకయేటినీరు వాడరు, సకలమహీజనము లొక్కసరణి నడువరే
ప్రకటముగఁ బెక్కుమానవు, లొకరొక్కరిసొమ్ముటంట యోగ్యంబగు నే.

తే. సకలఫలములలో బీజనమితియట్లు,మునిగియుండిరిసంసారమునను గొన్ద
ఱాజవంశమునం గొంద ఱంటియంట, వరయ భల్లాతకీబీజమట్లు ధరణి.

వ. కావున నెవ్వరెవ్వరిప్రకృతివిశేషంబు లెట్లట్ల వారలు చరియింతురు
తద్గుణంబులు లెక్కింపం బనియేమి? సమస్తధర్మాభిజ్ఞుల రగు మిము
బోఁటిమహాత్ము లన్యగుణదోషనిరూపణం బొనర్చుట కర్త్యాశ్చ
ర్యంబ య్యె నొకఁడుచనుతో వివేకొకంఁడుచనునే? సకలజనంబులకు
భక్తి యొక్కటియై యుండఁ దద్భక్తియుక్తులుకొందఱుస్వశరీరంబు

లతోఁ గైలాసంబునొందెదరు మఱికొందఱు తనుత్యాగులై చనియెదరు కొంద ఱాత్మలింగవిలీనత్వంబు నొందెద రవి యెల్ల నాశాస్పదంబులైన మార్గంబుల యనినఁ దద్భక్తవరు లొండొరుల యాననంబు లాలోకించుచు నితం డాత్మప్రియానుసక్తుండై మనల నొడంబఱుప నిట్లాడుటయో లేక యితనిమార్గం బిట్టిదియో యదియునుంగాక యీశ్వరుం గలయు తెఱంగులు కొన్ని యుగ్గడించి యివి యెల్ల నాశాస్పదంబు లనియె నిమ్మార్గంబులుఁ దప్ప నితం డెప్పగిది నంబికాధీశుఁ గలయునో నెఱుఁగవలయు నని ఘంటాలయ్య నుద్దేశించి యందఱు నేకకంఠంబుగా ని ట్లనిరి. 387

ఉ. లోకములోన భక్తులు త్రిలోచనుఁ గూడెడునట్టిమార్గముల్
చేకొన కాడి తీ వెటుల చెందెదవో పరమేశుఁ దెల్పుమా
మా కిపు డన్నఁ దద్గణసమాజవచశ్శ్రవణానుమోదుఁ డై
యాకరుణాకరుండు వినయంబున నిట్లని పల్కె మ్రొక్కుచున్. 388

చ. అనఘతరాత్ములార! జగదంతరవర్తన లెల్ల నెమ్మదిం
గనుఁగొనఁజాలు జ్ఞానగుణగణ్యులు నామది మీ రెఱుంగరే?
ఘనదయ లోకసన్నుతుని గా నొనరించుట గాక నాపయిం
గినియుట గా దయారె! ధరణిన్ నెన రిట్టుల యుండఁ జెల్ల దే 389

వ. అయిన మీ రిట్లొనరించినను జే నూరకుండుట చన దస్మద్వర్తనంబు దెల్పెద వినుం డని యి ట్లనియె. 390

క. కాయం బిది దగ్ధపటం, బ్యాయంబుగఁ జంద్రధరుసియందునఁ గూర్తు
న్వాయునిబల్కుటతద్గతి, సేయుట యొక్కొక్కనాఁడు చెల్లు నెతలఁపన్.

క. అని యంతఁ బోక తద్భక్తనికాయంబునకు మ్రొక్కి కడువడిపద్మా
సనమున నాసీనుండై, ధనదాప్తుంగలయఁదలఁచితత్క్షణమాత్రిన్.

సీ. తనరునాధారపద్మము మెట్టి బిగనాడి కనువృష్టియిష్టలింగమునఁగూర్చి
తలనంపుతమ్ము లూర్ధ్వముఖంబులుగఁ జేసి వెస జీవవల్లికవేరు నెఱికి
తఱిదనానిలబంధతతులూడఁగాఁదన్ని తగుపంచభూతసద్మములుమూసి
నిలసితాంతర్జ్యోతి వెలిఁగించితనువెల్లఁ గలయలోఁగాల్చిచిత్కళవెలిఁగిచి

తే. బ్రహ్మరంధ్రంబు భేదింపఁ బ్రణవనాద
మెల్లదిక్కులఁ గడుఁ బిక్కటిల్ల సకల

జనులు చూడ్కులు మిఱుమిట్లు గొనఁగఁ జేసి
తత్క్షణంబున శ్రీపరంధాముఁ గలయ. 393

ఉ. ధారుణి దిర్దిరం దిరిగెఁ దారలు డుల్లె నభంబు వ్రీలె ది
గ్వారము గ్రుంగె సప్తకులపర్వతముల్ చలనంబు నొందెఁ జం
ద్రారుణకాంతు లింకె సకలాంబుధివర్గము పొంకె నాదిభూ
దారము బొబ్బరించె బెడిదంబగు తత్ప్రణవారవంబునన్. 394

వ. తదనంతరంబ. 395

క. కురిసెన్ బువ్వులసోనలు, మొరసెన్ సురదుందుభులతిముదమున రంభా
దిరమణు లాడిరి చల్లని, మరుదంకురపంక్తి వీచె మాంగల్యముగాన్.

ఉ. అట్టిమహాద్భుతంబు గని యచ్చటిశాంభవు లెల్ల లేచి మే
మిట్టివిచిత్ర మిక్కసుధ నెన్నఁడుఁ జూడఁగ లే దటంచు లోఁ
దొట్టినమోదసంపద నుతు ల్పచరింప నితండు రూఢిగా
గట్టులవేలుపే యటుల గానియెడన్ వడి నిట్లు సేయునే?. 397

ఉ. ఎంతమహాత్ముఁ డెంతఘనుఁ డెంతతపోధనచక్రవర్తి వీఁ
డెంతకృతార్థుఁ డెంతగుణి యెంతసమస్తసమానవర్తనుం
డెంతవిరక్తుఁ! డంచు వచియించుచు నగ్గణి తద్గణాధిపుల్
స్వాంతములన్ బ్రమోద మొదవం గనుచున్న తఱిన్ రయంబునన్.

ఉ. అం దొకభక్తుఁ డీతనిక్రియాపరిపూర్తి యొనర్త మంచు బా
లేందుకిరీటభావుఁ డయి హెచ్చినయాతనిఫాలపట్టికం
బొందుగ భూతిపుండ్ర మిడఁబోవఁ దదంగము భస్మమైన నా
చందము సర్వశర్వగణసంతతి గన్గొ నియద్భుతాత్ములై. 399

తే. ఒండొరుల మీఱి యేమియు నుండనీక
యవ్విభూతి నిజాంగములందు నలఁది
కొని మహాముక్తి చేకొంటి మనుచుఁ జనిరి
సంతసము నందుచును నిజసదనములకు. 400

క. కావునఁ బలికినగతి శివ, దేవు ఘటాలయ్య గలసె ధృతి నిత్తఱి మ
ర్త్యావళియద్భుతమొందను, మావల్లభుఁడంగుటూరిమాచయకలసెన్.

వ. అని తెల్పిన జంగమవర్యువాక్యములకుఁ బ్రమోదమానచేతస్కులై
సమస్తభక్తజనులు యథేచ్ఛం జనిరి. 402

తే. ధీరుఁ డైనట్టి శ్రీటంగుటూరిమాచ
యాఖ్యచరితంబు చదివిన నర్థి వినిన
నాయురారోగ్యపుత్త్రపౌత్త్రాభివృద్ధిఁ
జెంది తుది మోక్షసామ్రాజ్య మొందు నరుఁడు. 403

వ. అని తెల్పి సిద్ధరామునితోఁ జెన్నబసవేశ్వరుండు మఱియు ని ట్లని
చెప్పందొడంగె. 404

క. శంబరభవజాతశ్రీ, కంబుగ్రీవాధిపాదిఖచరార్చితపా
దాంబుజభవకనదాత్ముం,డంబికచౌడయ్యయనమహామహుఁడొప్పున్.

అంబిక చౌడయ్య కథ.

సీ. అతఁడు భక్తానీక మానస భక్తిఁ బాయక సూపకారకాయకము పూని
సలుపుచుఁ దల్లబ్ధి జంగమార్చనము లొనర్చుచు నిరుపమానందలీల
నిష్టలింగార్చల నేపార్దుఁ జేయుచు నిష్టలింగులమైత్త్రియే దలఁచుచు
నిష్టలింగాధిక్య మిలఁ బ్రతిష్ఠించుచు నిష్టపూజావిధు లెఱుఁగ నట్టి
తే. నరుల నెమ్మది మెచ్చక తిరుగుచుండు
నంత నొకనాఁడు గుమిగూడి కంతుదళన
భక్త లోకకోంద లొకయెడ భాసురేష్ట
గోష్ఠిమై సమ్మదంబునఁ గూరుచుండి. 406

చ. ఘనతరవేదవేద్య త్రిజగజ్జనసేవ్య సమస్తదేవతా
వినుతమహత్త్వ పాపదవిహరణాద్భుతశీల మానసం
జనన ధరిత్రి ఘోరభవసాగరతారిణి యోగవిద్యఁ బో
ల నొకఁడు గల్గునే యమృతలక్ష్మిని గైకొనుమార్గ మేరికిన్. 407

తే. హృత్కమలకర్ణికామధ్య సీశు నిల్పి
మానసార్చన లొనరించు మానవులకుఁ
గరతలామలకము మోక్షసరణి యనుచు
నొండొరులతోఁ బ్రసంగించు చుండు వేళ. 408

ఉ. అక్కడి కేగి చౌడయ గణావళిఁ గన్గొని మ్రొక్కి నిల్చి యా
ముచ్చట లాలకించి యిది మొక్కల మిష్టసమర్చనాధ్వ మి
ట్లొచ్చెము చేసి యోగవిధి యోగ్య మటంచు వచింతు రయ్య యో
మెచ్చునె కొఁకంధరుఁడు మేలిమి చెందునె? యివ్విధంబునన్. 409

క. ధారాధరంబులోపలి, నీరము మది నమ్మకుండ నీ రెడలించే
వీరిఁడిగతి నన్యపథము, గోరి కరస్థలశివార్చ గూడునె? విడుమన్. 410
సీ. కరమున జ్యోతిరాకారలింగము గల్గ నణుమాత్రకళ గననల్కతయేల?
ఖ్యాతపురాతనగీతారవము గల్గ దశరవశ్రుతిచింత దవుల నేల?
యక్షయంబైన పంచాక్షరి యుండంగ షట్చక్రచింతనశ్రమ మదేల?
సారమౌ త్రివిధప్రసాదామృతముగల్గ నమృతకుంభేక్షణాయాస మేల?
తే. కలితసద్భక్తి యనియెడు కన్య గలుగఁ
బాపకన్నియ మేల్కొల్పుబాధ యేల?
సులభముగ ముక్తి గాంచెడుచొప్పు గలుగఁ
జాల వెత నొంద నేటికి? శరణతతికి. 411
క. అనియిటులయతఁడువల్కిన,వినియన్యొకశరణుఁడనియె వెలుపలిపూజల్
తనువలయ నెన్ని చేసిన,ఘనమానసపూజఁ బోలఁగలవే? యెందున్.
తే. మహితచిద్బ్రహ్మమునఁ దనమానసంబు
లీయ మగుదాఁకఁ జను నిష్టలింగపూజ
సలుప నారూఢుఁ డైనచో సాధనముల
వలనఁ బని యేమి గలుగు? భూతలమునందు. 413
క. వేదాంతవేద్యమార్గము, గాదనఁగా నీకుఁ దగునె? కలితాత్మజ్ఞా
నాదరులగు బుధవర్యులు, మోదంబునఁ దొల్లినిత్యముక్తింగనరే.

ఆత్మదేవుని కథ.

ఉ. ధారుణి నాత్మదేవుఁ డనుధన్యుఁ డొకండు త్రికాల మంబికా
ధారుని మానసార్చన ముదం బొనరించుచుఁ గొంతకాల మీ
తీరునఁ బుచ్చి సానులు నుతింపఁగఁ దా నొకనాఁడు కూలికై
దూరము వోయి తోడిప్రజతో వరి గోయుచు నుండునత్తఱిన్. 415
చ. జలజసఖుండు మింటినడుచక్కికి రాఁ గని భర్గపూజనల్
సలుపఁగ వేళ యయ్యె నని సయ్యన నచ్చట గూరుచుండి కన్
గలువ లొకింత మూసి వెలి గన్గొనఁబోక తదేకనిష్ఠుఁడై
యలరినఁ దోడికూలిజను లాతనిచందము గాంచి నవ్వుచున్. 416
ఉ. కూలికి వచ్చి యీడ వరిగోయుచుఁ గూరుకు చెందవచ్చునే?
మాలుగుఁబోఁతు వీని కనుమానము లే దిఁకఁ జేసెపెద్దచేఁ

దోలుఁడి యీదినంబు మనతో సరిగాఁ బడి ముట్టఁబోదు వే
యేల వినుండు వీనిఁ బని కెవ్వరుఁ బిల్వరు నేఁటినుండియున్. 417

ఉ. కూటికి లేకొ యాఁకటనొ కూలి యొనర్చి గడించు కాసు లే
చాటున నైన డాఁచి కనఁజాలకయో కుడువంగఁ గట్ట లే
కాటిది వీనితోఁ డఁ గలహం బొనరించెనొ రాత్రి యిప్పు డి
ప్పా టొనరించుచుం గునికిపాటును జెందెడు నిద్ర చాలమిన్. 418

వ. అని కేరుచు. 419

క. కనుమూసెదేమి? లేరా!, యని వారలలోన నొక్కఁ డాతనిప్రక్కం
దనవ్రేలఁ బొడువ బిట్టుగఁ, దనువల్కఁగ లేచివానిఁదార్కొనియలుకన్.

క. ఓరీ మూఢ! దురాత్మక!, గౌరీశున కర్పితంబు గాఁ జేయునెడన్
దోరంబగునదధిభాండం, బేరా పడద్రోచితంచు హెచ్చినకినుకన్.

క. చేతికొడవంటఁ గొంకక, భూతలమున వానిశిర మపుడ యేయఁగఁ నే
భీతి గొని తోడిపనివాం, డ్రాతఁడేఁ బరగెత్తినృపునకంతయుఁదెలుపన్.

మ. విని కోపంబున నమ్మహాత్ము నిపుడే పిల్పించి యారా! మను
ష్యుని నిష్కారణ మేల? చంపితివి నీచుండైన నీరీతి ని
వ్వని గావించునె? నిన్నుఁ గొట్టునఁ బడం బాల్పెట్టెనం గిన్క వో
వునె? యున్నట్టు నిజంబు పల్కు మనినన్ భూభర్తతో ని ట్లనున్.

క. పుడమిదొర! సర్వమిత్రం, బడఁచఁగ నే వెట్టినయ్యె? యాకర్ముఁడు నా
యెడనడిచిననడువడియే, ర్పడఁ దెల్పెదవినుమటంచుఁ బలికెనభయుఁడై.

క. జీవేశార్పితదధిఘట, మీవంచకుఁ డొరఁగఁద్రోయ నేఁ జంపితి నే
నీవిధము దెలియకూరక, నావలనం దప్పు లెన్న న్యాయమె? యధిపా!

వ. అని యమ్మహాత్ముని నేరంబు దెల్పిన వారలదిక్కు మొగంబై నృప
వరుండు. 426

క. ఊరకఁ జంపె నితం డని, మీ రంటిరి చంద్రధరసమీపదధిఘటం
బారయకతొలఁగఁద్రోయఁగఁ, గారణమేమనుచువారిగద్దించుటయున్.

తే. ఈతఁ డనెడుమాట లెల్ల బూటకములు
కూలిసేయుచుండి కున్కుఁ జెందె
నింతె కాని పూజ లేమియు మే మటఁ
గానలేదు నమ్మరె యాన యనిన. 428

చ. విని నృపవర్యుఁ డౌ గడుసువే కద! ధాత్రియె దాపులింగమో!
మును మిడి కోయునట్టి వరిమోపులె పూజ యొనర్పఁ గోరి తె
చ్చినకుసుమాదివస్తువులొ! చెంగటిదాహపునీలముంత క
మ్మనిదధిభాండమో! తెలుపుమా విన వేడుక యయ్యె నిత్తఱిన్.

ఉ. నావుడు నమ్మహాత్ముఁ డను నాహృదయాంతరవాసియౌ మహా
దేవుని మానసార్చనగతిన్ భజియించితిఁ గాని బాహ్యపూ
జావిధి గాదు పేళసము సల్పఁగఁ గూడ దటన్న నవ్వుచున్
భూవరుఁ డౌర! పొంకముగ బొంకితి విట్టుల నేర రెవ్వరున్. 430

తే. కోలభాతి భూమిఁ గొలిచి కొం డిదె నడు
మనెడుమాటవోలె నహహా! నీదు
పలుకుమార్గ మెంచఁ బ్రౌఢుఁడ విమ్మాట
వలన నీకు నింద దలఁగఁబోదు. 431

చ. అనినన్ భూపతిదిక్కు గాంచి జనవర్యా! నీదుచిత్తంబులో
ననుమానం బఱఁ జూడు నాహృదయమధ్యస్థాద్రిజాతేశ్వరా
ర్చన లంచున్ గొడవంట నాతనిసువక్షం బప్పుడే చీల్చి యొ
య్యన హస్తంబుల రెండుపాయలుగఁ జేయం దోఁచె నాలోపలన్.

శా. శ్రీరమ్యం బగురత్నపీఠముపయిం జెల్వొందు జ్యోతిర్మయా
కారం బౌ శివలింగ మాశివునికై కావించు పూజావళుల్
భూరిభ్రాజితభాజనాంతరమునన్ బొల్పారునైవేద్యముల్
సాగంబౌ దధిభాండ మాపెరుఁగు పెల్చం జిందుతీ రత్తఱిన్, 433

మ. కనుపట్టన్ సభవారలున్ వసుమతీకాంతుఁడు వీక్షించి హృ
ద్వనజాతంబుల భీతి సమ్మదము చిత్రంబున్ ద్రపాభక్తిభా
వన లొక్కుమ్మడిఁ దోఁపఁ గేల్గవ శిరోభాగంబులం దాల్చి ని
ల్చి 'నమో నీలగళాయ తే' యనుచు హాళి న్మ్రొక్కి రి ట్లందఱున్.

ఉ. మ్రొక్కి మహీతలేశుఁడు ప్రమోదముఁ జెందితి నిమ్మహాత్ము పెం
పెక్కినమానసం బెఱుఁగ కీతఱిఁ బ్రేలరిమాట లాడితిం
కెక్కడి సత్య? మేటి బ్రదు? కెక్కడి సత్పథ? మేటి కీర్తి? నా
కక్కట! పాపభంజన! శివా! దురితాత్ముల నెట్లు బ్రోచెదో. 987

ఆ. కొడవ లనెడుకుంచెకోలచే పక్షుల
వాట మిపుడు తెఱచి వామదేవు
గర్భగేహమందుఁ గానంగఁ జేసితి
వౌర! యెంతఘనుఁడ వాత్మదేవ!. 436

చ. అని వినుతించుచున్న సమయంబున నద్భుత మొప్ప నంతలో
మునుపటిరీతి పక్షు మఱుమూసుకపోయె ధరావరుండు వేఁ
డినఁ దనచే మృతుం డయినయర్భకుఁ గ్రమ్మఱ జీవయుక్తుఁగా
నొనరిచి యాత్మదేవుఁడు మహోన్నతుఁడై చనియెన్ని జేప్పలన్.

వ. అదియునుంగాక, [బూ

క. తొలియట్టులహృదయంబున,మలహరుఁబూజించిముక్తిమార్గముగనెఁ
నలనయనారటుగావున, నిలమానసపూజసాటి యేదియునగునే. 439

చ. అనవుడు మానసార్చనమహత్త్వమ యెక్కుడటంచుఁ బల్మరుక్
వినుతి యొనర్చి పల్కెదరు విశ్వమునక్ సత తేష్టలింగపూ
జన లొనరించువారిఘనసత్వము వర్ణనసేయ శక్యమే?
వనజభవాద్రిభిన్ముఖసుపర్వులకైన నటన్న నుగ్రులై. 440

ఉ. గర్భము చించి తూలిఁ బొడగానఁగఁ జేసి గతాసుఁడైనయా
యర్భకుఁ గ్రమ్మఱక్ బ్రదుకున ట్లొనరించి బుధు ల్నుతింపఁగా
స్వర్భుజగాలమానసుల సాదయశోవిభవంబు నిల్పె నా
నిర్భయదుగ్రుఁడై యతఁడు వేఱొకఁ డిట్టుల సేయ నేర్చునే! 441

క. నాపుడుఁ జోడయ నవ్వుచుఁ, గోవిదవరులార! గర్భగోళముచెగా
దీవిద్యాప్రతఘనభూ, యావస్త్రముచించినింటహరుఁ జూపింతున్.

తే. అనుచు మొలనున్న దర్వి చే నంబరంబుఁ
జిమ్మునంతనె కోటిరాజీవమిత్ర
తేజమునఁ దోఁచెఁ దత్సభాస్థలి సమస్త
జనులకన్నులు మిఱుమిట్లుగొనఁగ నపుడు. 443

శా. కైలాసంబును దానిమీఁదఁ గనకాగారంబు నం దొప్పు ర
త్నాలీఢోన్నతపీఠ మూపయి సముద్యజ్జ్యోతిరాకారుఁ డౌ
బాలాబ్జాహితమాలి యాశివుదరిక్ భాసిల్లుశీతాద్రిరా
డ్బాలారత్నము తత్సభం బ్రమథతండం బాదితేయావళుల్. 444

వ. మఱియును. 445

ఉ. మానస్తోత్రవచోవిలాసములు రంభానాట్యసంరంభముల్
నానాగాయకగానముల్ పటహావీణావేణుభేరీముఖ
ధ్వానంబుల్ వరవందిమాగధుల కైవారంబులున్ నేత్రహ
స్తానూనార్ఘటులున్ సమస్తజనహృద్యంబై దిశల్నిండఁగాన్. 446

శా. మింటం దోఁచినఁ దత్సభాజనులు పేర్మిం గాంచి వే లేచి కే
ల్జంట ల్ఫాలములందు నిల్పి నతపాలా! దేవచూడామణీ!
కంటిం గంగ తరింపఁజేయుగతి మాకుం గోర్కు లీఁగోరి యీ
వెంటం గన్పడి తీవు మాసుకృత ముర్విం జెప్పఁగా శక్యమే? 447

క. అని సన్నుతించుసమయం, బునఁజౌడాచార్యవిభుఁడుపూర్వపురీతిన్
ఘనమాయాంబరమాచ్ఛాదన మొనరించుటయు రజతధరణీధరమున్.

వ. అందున్న యశేషవిశేషంబులు నాక్షణంబ. 446

చ. కొలువున నున్నవారల కగోచరమై చనఁ జౌడరాయప
జ్జలజయుగప్రదేశమునఁ జాఁగిలి వందన మాచరించి వా
రలు వినుతించి రిట్లనుచు రాజకళాధరభక్తవర్య! నీ
వలన మదాత్మసంజనితవాంఛలు నేఁడు ఫలించె మించుగన్. 450

ఆ. హృదయములను దావకేష్టలింగార్చన
మహిమ తెలియఁగలేక మందమతుల
మైన మమ్ము శివునిసాకృతిఁ జూపించి
మనిచి తీవు కరుణ పెనఁగొనంగ. 451

వ. అని యతనిం గొనియాడి తద్భక్తు లందఱు తమతమనివాసంబులకరిగి రమ్మహాత్ముండు తొంటిచందంబున యథేచ్ఛ విహరించుచుండెం గావున నిష్టలింగపదార్థం బిట్టి దని యానతిచ్చి చెన్నబసవేశ్వరుని యడుగుల కెరఁగి సిద్ధరామవర్యుండు దేవా! భవదీయకరుణాకటాక్ష వీక్షణమ్మువలనఁ గృతార్థుండ నైతి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడి యద్దేశికసార్వభౌమానుజ్ఞాతుండై నిజపురంబున కరిగి నిరంతరేష్టలింగార్చనం బొనరించుచు నిర్వంచకంబుగా జంగమారాధనం బొనరించుచు సుఖంబున విహరించుచుండె. 452

క. ఈసిద్ధరాముచరితము, భాసురముగ జనులు వినిఁబఠియించిన ది

గ్వాసునికృపఘూర్ణాఘుని, రాసంబొనరించిముక్తిరమఁగాంతురొగిన్.

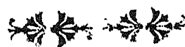
వ. అని యిట్లానతిచ్చి రేణుకునితో లోపాముద్రావరుండు తదనంతర వృత్తాంతం బెట్లయ్యె నని యడిగిన. 454

మ. ఘనకీర్తిద్యుతిసర్జితాహిపమరుత్కాండాంబుభూభూజ భూ
జననేత్రోత్పలరాజ! రాజవరపూజాయుక్పదాంభోజ! భో
జనరాధీశసమానకావ్యరచనాసంతోషితాత్యంతపా
వనశాస్త్రజ్ఞసమాజ! మాజనకభాస్వత్తూణభక్తావనా!. 455

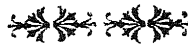
క. సత్యజితహరిశ్చంద్రా!, సత్యాలలనేశసదృశసాత్త్వికగుణ! నా
సత్యజయంతాకారా!, సత్యాత్మేశ్వరతనూజసమశౌర్యనిధీ!. 456

ఉత్సాహ. పుండరీకవైరిఖండభూషభక్తపోషణా!
కాండసంచయప్రపూరితాచ్ఛకీర్తిభూషణా!
మండలేశమంత్రివర్యమానితోరుభాషణా!
భండనస్థలాఖిలారిపంక్తిచిత్తభీషణా!. 457

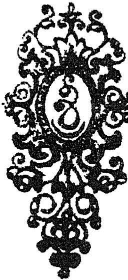
గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతం బైనచెన్నబసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కూకటమారయ్య కథ.

శ్రీలోలదృగ్వరాగ్రభ
వైలబిలసభార్య చంద్రహరిహరివాణీ
లోలజసమాఖ్య! వాగ్జిత
లేలిహానముఖ్య! యమృతలింగసమాఖ్యా!. 1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తరువాతికథ యిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

క. ఒకనాఁడు చెన్నబసవం, డకలంకగణాలితోడ నాస్థానమునన్
సుకరేష్టగోష్ఠి సలుపుచుఁ, బ్రకటితగతి నున్న యవసరంబున నెలమిన్.

మ. సుదతీరత్నముఁ దాను చెన్నబసవేశుం జూడఁగాఁ గోరి కూ
కటమారాఖ్యగణాధినాథుఁ డరుదేఁ గొల్వున్న భక్తాలితో
నెదురై మ్రొక్కుచుఁ దోడితెచ్చి సభలో హేమాసనాఖ్యాదిదీ
వ్యదనూనార్చనకృత్యముల్ సలిపి నాగాంబాత్మజుం డత్తఱిన్. 4

శా. స్వామీ! యెచ్చటనుండి వచ్చితిరొకో సంపత్ప్రభం జెందె మ
ద్ధామం బిప్పుడు తావకాంఘ్రిజలజాతద్వంద్వసంస్పృష్టిచే
నామోదంబు వహించె నీనిఖిలభక్తానీకచిత్తంబు లా
హా! మాభాగ్యవిశేష మింత యని శక్యంబౌనె? వాక్రుచ్చఁగన్. 5

క. అని సన్నుతించు చెన్న, య్యనుఁ గన్గొని మాదిరాజు హర్షముతో ని
ట్లని యెవినుమీమహాత్ముని, యనఘచరిత్రంబు దెలుపుదంతయువరుసన్.

తే. ఆత్మశృంగారకలనచే నలక నలకఁ, జేసి శ్రీనాగులూరు ప్రసిద్ధి గాంచె
నప్పురంబునకధిపతియైయితండు, పెంపుమీఱఁగభూమిపాలించుచుండి,

క. అష్టోత్తరశతభార్యా
హృష్టుండై తన్ను భక్తు లేమడిగిన సం
తుష్టిగ నొసఁగెడు నియమము
కష్టతరం బనక యితఁడు గైకొనియుండెన్. 8

వ. ఇట్లుండి. 9

చ. ఎడనెడ జంగమోత్కరము లెంతయు వేఁడిన నూటయేడ్వురం
బడఁతుల నివ్వఁ జిక్కె నొకభామిని దానిని గూడ నిచ్చునో
పుడమిమగం డటంచు హితపుంజము రాజు నెఱుంగనీక యె
ల్లెడ ధర భూమిభర్త కిఁక నింతులు లే రనిపించె నంతటన్. 10

క. నారదుఁడు గానశాస్త్రవి
శారదుఁడు సమస్తవిబుధజాలశిఖాభృ
న్నీరదుఁ డీశ్వరచింతా
పారదుఁ డొకనాఁడు శర్వభజనోత్సుకుఁ డై. 11

శా. కైలాసంబున కేగి పారిషద వాక్కాంతాచ్యుతాదిత్య ది
క్పాలాంభోజహితామృతాంఘ్రిఖగరాడ్గంధర్వ విద్యాధర
వ్యాళాధీశ్వర సిద్ధ సాధ్య నిగమవ్రాతంబులున్ గొల్వఁగా
బ్రాలేయాచలకన్యకాసహితుఁడై భాసిల్లు సర్వేశ్వరున్. 12

ఉ. చూచి నమస్కరించి శ్రుతిసూక్తుల సన్నుతి సేయ వానితోఁ
బూచులఱేఁడు పల్కె మునిపుంగవ! లోకములోనిచర్య లె
ట్లై చనుచున్న వే! భువన మారసి వచ్చితి విప్పు డన్న నో
మేచకకంఠ! యొక్కగతి మేదిని గాంచితిఁ జిత్తగింపవే. 13

ఉ. రాజితనాగలూరినగరంబునఁ గూకద మారయాఖ్య గో
త్రాజనపాలుఁ డాత్మవనితాతిలకంబుల నూటయేడ్వురన్
వ్యాజము లేక భక్తనివహంబుల కిచ్చినఁ జిక్కె నొక్కయం
భోజదళాక్షి వేఁడుగణపుంజము రాకయె రాజుకూర్మినో. 14

క. అని యిట్లు దెలిపి కలహా
శనముని యొకకొంతవడికిఁ జంద్రార్ధకిరీ
టుని వీడుకొని నిజేచ్ఛం
జనియెం దదనంతరమున సర్వంసహపై. 15

సీ. కలకంఠములు నోరుకాయకంగ వడిఁ గుయ్యఁ
బమ్మినయిలమీఁది తెమ్మ దియ్యఁ
బరిమళసుమఫలభరముచేఁ దరు లొప్పఁ
దేఁటుదాఁటులమోఁతఁ దెసలఁ గప్పఁ
గుసుమాయుధుఁడు పుష్పకోదండము ధరింప
వలిగాడ్పుపుప్పొడి వసుధ నింప
శారికాశుకహంససంచారములు మీఱఁ
బూఁదేనెసోనలు పొంగిజాఱ
తే. జాతి గడుఁ గుందఁ బాంథులు క్షితి నొంద
జీర్ణపర్ణాళి రాల లేఁజిగురు గ్రాల
మించు తెఱవీడ శృంగారమహిమతోడ
జగతిఁ బగెఁ గాంతవాసంతసమయ మంత. 16

వ. అట్టి మధుమాసదివసంబులయం దొక్కనాఁడు. 17

క. ఆరాజు భక్తిఁ జూడఁగఁ, గోరి మహావృద్ధభక్తకుంజరతనుఁడై
శ్రీరమ్యంబగుతత్పురిఁ, జేరఁగ నేతెంచి రాజశేఖరుఁ డంతన్. 18

సీ. చని యప్పురముఁ జొచ్చి తనముది మేర్పడఁ
గోల చేబిగఁ బూని తూలికొనుచు
గోడనీడలఁ జేరి కూర్చుండఁ గోరుచు
నకట! మహాదేవ! యని పలుకుచు
బారెఁడు చనువెను బడలికచే వంగి
మోఁకాళ్లపైఁ గేలు మోపికొనుచుఁ
బిఱిదెస నెవరైనఁ బిలిచిరో యని నిల్చి
బయ లాలకించి విభ్రాంతి గొనుచుఁ
తే. జుట్టుకొని నవ్వుచిఱుతలఁ దిట్టుకొనుచు
నెండ కడ్డముగాఁ దాళవృంత మిడుచుఁ
బనికిమాలినజీవితమునకు విసిగి
నృపునిసభఁ జేర నరిగి తన్నికటమునను. 19

చ. దలముగ వేఁడియూర్పు లెగఁదట్టఁగఁ జెమ్మట లూర భూమిపై
నలసతఁ గూరుచున్నశరణాగ్రణిఁ గన్గొని రాజమౌళి బె

గ్గిలి భయ మంది లేచి చని కేవలభక్తి నమస్కరించి యీ
యలఘుఁడు చాల డస్సెఁగద హా!యని సెమ్మదినార్తి నొందుచున్.

సీ. ఆతపహరణార్థమప్పుడప్పటువితానము లేయఁబంచి వెంట నెనుమాంబు
వులు పైనఁ జిలికి కప్పురముపీనులనూఁది మేల్చందనపు మెకమేగి తాళ
వృంతంబు చేఁ బూని విసరి జంబీరనాగరమిశ్రతక్రంబు హారసమర్ప
ణముచేసి యింతింత నాలుక ద్రవ మూరఁ బట్టినకొంతసేపటకి సేద

తే. దేఱి చరమూర్తి కన్నులు దెఱచి వినయ
భరితుఁ డగు రాజుఁ గనుఁగొని భళిర! పార్థి
వేంద్ర! నీభక్తి వన్నియ కెక్కె మమ్ముఁ
బోలుబడుగులఁ బ్రోవంగఁ బుట్టితౌర!. 21

తే. బాపురే! యార! విమలసద్భక్తిపూర!
నిన్నుఁ బోలంగఁ గలరె? యేనృపతులైన
సకలజగములు నిండెఁ దావకసమాఖ్య
యనినఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి యయ్యవనివిభుఁడు. 22

చ. చపలుఁడ దుష్టవర్తనుఁడ శౌర్యగతాత్ముఁడ దుర్మదాంధుఁడన్
గుపితుఁడ లోభదూషితుఁడఁ గ్రూరుఁడ దంభుఁడ భక్తిహీనుఁడన్
వ్యపగతసత్యవాక్యుఁడ దయారహితాత్ముఁడ నైననన్ను నీ
విపు డిటు సన్నుతింప నగునే? శరణాగ్రణి! యన్న నవ్వుచున్. 23

ఉ. కూకదమార! యాత్మనుతి గూడదు భక్తుల కన్ననీతిచే
నీకరణి న్వచించి తిపు డింతియె కాని భవత్సమానుఁ డే
లోకమునందు నెంచినఁ గలుంగఁగ నేర్చునె? దీనలోకర
క్షాకర! నిన్నుఁ గాంచితి హృదబ్జము సంతస మందె నెంతయున్.

ఉ. మారవిరోధిభక్తులకు మాటున దాఁచక యగ్నిసాక్షిగాఁ
గోరి వరించుభామినులఁ గొంకక క్రొమ్మని యిచ్చువార లీ
ధారుణి లేరు నీ వొకఁడు దప్ప నహా! యిటు లుండఁ జెల్లదే!
సారవివేకధైర్యగుణసాహసముల్ శివభక్తకోటికిన్. 25

ఉ. ఇంతుల నిచ్చుమారఁ డని యే మును చాలఁగ విన్నవాఁడనై
సంతస మంది వృద్ధవశ సంభవమైనది గాన సిట్టిచోఁ
జెంతల సేవసేయుటకుఁ జేడియ యొక్కతె యొప్పు నంచు నే

నెంతయుఁ గోరి వచ్చితిట సింతులు లేరని వింటి నీ కిఁకన్. 26

క. వినియును భక్తిగుణాఢ్యుఁడ
వని నినుఁ గనువాంఛ నిచటి కరుదెంచితి నా
కనుఁదమ్ము లలరె నే నిఁకఁ
బనివిని యెద నన్ను జడిసి పార్థివుఁ డనియెన్. 27

తే. అనఘ! జంగమవర్య! మదాలయమున
కరుగుదెంచి శివార్చన మాచరింప
కెటులఁ బోవచ్చు నీవేళ నిందు నిలువుఁ
డన్నిపనులు విచారింత మవల ననిన. 28

క. భార్యారహితుఁడు సేయుస,పర్యాసివహంబు గొనఁగవలదని ధరలో
నార్యులుపలుకఁగవినియును,మర్యాదయెపూజగొనఁగమాకిటనీచేన్.

వ. అనిన భూవరుం డిట్లనియె. 30

క. స్వామీ! యున్నది యింకొక
కామిని మీదాసి కరుణఁ గాంచి సపర్యా
స్తోమము గైకొని మామక
ధామము పూతంబు సేయ ధన్యుఁడ నగుదున్. 31

క. నాపుడు మును భక్తాలికి, నీవెలఁదుల నిచ్చియుండ నెలఁతుక గలదం
చీవనిన నెట్లు నమ్ముదు, భూవర! మిథ్యోక్తులాడఁబోసఁగు నెయనినన్.

ఉ. శరణవరేణ్య! నాపలుకు సత్యముగా నొకయింతిమాత్రమే
యొరు లడుగంగ రాకునికి నున్నది కామిని లేనియట్టియా
పురుషుఁడు చేయునట్టి చరపూజ యనర్హమటంచుఁ జిత్తమం
దరయక రమ్ము మామకగృహాంతరసీమకు వేగ నాపుడున్. 33

ఉ. పక్కున నవ్వి యాకపటభక్తవరుండును నీదుభక్తి పెం
పెక్క జగంబు మెచ్చఁ జరియించితి వింతియె కాని లోపలం
జిక్కినయాసపెంపు విడిచేయఁగఁజాలవు లోభవృత్తి నీ
కెక్కడ సంభవించెఁ బరమేశ్వరుఁ డీగతి కిచ్చు మెచ్చునే?. 34

ఆ. అసిమిలోనిదొకటి యమ్మెడుదొక్కటి,యనినచందమయ్యె నవనినాథ!
భార్యదాఁచి యింకఁ బడఁతులు లేరని,చాటఁబనిచితౌర జగతియందు.

క. గుఱియిడి పరువెత్తుదు నని, పఱఁజేరఁగ బ్రేలెడంత తక్కువ యైనం

గొఱతయకాదె యించుక, తఱఁగిననియమంబు మోక్షదంబగునె? నృపా!
క. భూమిని మున్నూటఱువది, నోములు నొకరంకువలన న్యూనంబగు నో
సోమాన్వయదీపక! నీ, భ్రామిక మీకుఁ దెలిసె వేయుఁ బలుకఁగ నేలా?
వ. అనిన మానవేంద్రుం డయ్యా! తొయ్యలిం డాఁచియుంచితినని పెక్కు భంగు లానతిచ్చితి రీవాక్యంబు లస్మద్బుద్ధిసంపాదనహేతుకంబులు గాని నన్ను నిరాకరించుట గాదు భవత్సన్నిధానంబున నాగుణదోషంబు లున్నట్లు విన్నవించెద మన్ననచే నవధరింపవలయు నాకుఁ గల లలనాజనంబు లందఱు మహేశ్వరాధీను లైనకతంబున నియ్యింతి యుండు టెఱుంగక లోకంబునజనంబులు రాజునకిఁక భార్యలు లేరను కొని రింతియె కాని గణాధీశ్వరు లరుదెంచి చంచలాక్షి నర్థించుటయు నేను నాయెడ లేదని యసిచిప్పుచ్చుటయు లేదిప్పుడు మీ రేగుదెంచి కాంక్షించితిరి గావున సమర్పించెద దానిం గైకొని నన్నుఁ గృతార్థునిం జేయు మనిన నక్కుహనాజంగముం డిట్లనియె. 38
సీ. అను వైనసతు లెల్ల నయ్యలపాలుగాఁ
గొఱమాలి చిక్కినకుటిలమతియొ
మాటనూ టెఱుఁగదొ నోటిగయ్యాళియొ
యాచారహీనయొ యస్థురాలొ
పనిపంజయొ యింటిబాసినబిడ్డయొ
వెఱ్ఱిచెద్దినులదొ చిఱ్ఱిగొట్టొ
తెవులు గొట్టియొ వైసుదీఱినమేఁడిదొ
యొఱజమాలినదియొ బీజుగొట్టొ
తే. యెవ్వరికి నక్కఱకురాని యిగురుఁబోఁడి
బోర మల్లన్నపాలన్న పోల్కి మా కొ
సంగఁ దలఁచితివొఁ జాలుఁ జాలు నీప్ర
సంగ మటు లుండనిమ్ము రసాతలేశ! 39
ఉ. నావుడు స్వామి! యీయవగుణంబులలో నొకటైన లేదు త
జ్జీవనదాభవేణియెడ శ్రీకర సర్వగుణాభిరామ దీ
నావనశీల జంగమపదాంబుజభక్తివినిశ్చలాత్మ దే
వావలి కైన దానిఁ గొనియాడఁ దరంబె? యటండ్రు లోకముల్. 40

క. జంగముఁ డిట్లను వర్తకుఁ, డంగడి నమ్మంగఁ జిక్కినది యిద్దేపో
రంగైనవస్తు వన్న, ట్లంగన బలె మంచిదనుట కక్కజ మయ్యెన్. 41
క. నెలఁతుక యిలఁ గల చెలువల,తలపొమ్మని మమ్మువలలఁదగిలింపకు మీ
పలుకులువలదలిపేణుల,కులమెక్కడభక్తియెచటఁ?గువలయనాథా.
వ. అనిన రా జిట్లనియె. 43
ఉ. ఏల నిరాకరించెద? రహీనగుణాకర యైనబాలికా
మౌళిని వేఁడునట్టిచరమాన్యున కాత్మశరీరకృత్తికిన్
వాలున నొల్చి తీసి చెలువంబుగఁ జెప్పులు మల్చి యిత్తునో
కాలగళస్వరూప! సముఖంబున నేటికిఁ రాయబారముల్. 44
చ. అటు గొనిపోయి యొక్కమణిహర్మ్యతలంబున హీరరత్నసం
ఘటితసువర్ణపీఠమునఁ గాయజసంహరుమూర్తి నుంచి హృ
త్పుటగతసమ్మదంబు వెలిఁ బొంగఁగ నాత్మసతీలలామ న
చ్చటి కొకచేడచేతను వెసం బిలిపించెను దక్షిణంబునన్. 45
ఉ. అందెలు మ్రోయ లేఁతనగ వచ్చుపువెన్నెల గాయ మోముడాల్
చందురు నిందసేయ బిగిచన్గవ యద్రులతోడ రాయ మై
కుందనమింపు రోయ జడకూఁకటి చీఁకటిచాయ మాయ నా
చందనగంధి వచ్చె విభుచక్కికిఁ బిబ్బితి యామతింపఁగాన్. 45
క. చనుదెంచి విభునిభావము, కనుసన్నం దెలిసి శరణకంఠీరవన
ద్వనజాతములకు వందన,మొనరిచి భయభక్తులమరఁ నుగ్మలిపలికెన్.
ఉ. ఓమహితత్వభావగుణ! యోకరుణారసరాశి! యోగురు
స్వామి! యజాదిదేవతలు సన్నుతి సేయ గలేనియట్టి మీ
కోమలపాదపద్మము లకుంఠితభక్తి నుతింపఁగాఁ దరం
బే! మముఁబోలువారి కని కీతవృగాయతనేత్ర క్రమ్మఱన్. 48
తే. మీకు వెలుఁగుబొక్క చెలుకనఁ గఁరుచి
మూఁగ శబ్దవినములు గ్రహింప
లేనిపగిదిఁ దావకీనపదాంభోజ
భక్తి కలియ నాకు శక్తి గలదె?. 49
చ. సిసుఁ బొడగంటి హృత్సీమ నీకిఁ దేలఁ [illegible] క్రమ్మఱన్
జననము వీడఁ గంటి సరసంబుగ ముక్తికిఁ ద్రోవఁ గంటిఁ బొ

వనతరజంగమావలికృపాపరిపూర్ణతఁ గంటిఁ దొల్లి చే
సినసుకృతంబు లీయెడలఁ జేకురఁ గంటిని మంటి నెంతయున్. 50

వ. అనిన జంగమవర్యుం డి ట్లనియె. 51

ఉ. పోయెడివాని నన్ను నట పోవఁగనీక భవద్వరుండు తాఁ
దీయనిమాట లొప్ప ననుఁ దెచ్చె మదంబుజపాణి వేడినం
గాయజవైరిభక్తునకుఁ గాయము చర్మము నొల్చి సంబవుల్
సేయఁగఁ జాలుదయ్య యిఁకఁ జెచ్చెర రమ్మనియంచుఁ జెప్పుచున్.

చ. జనవరుఁ డాత్మమోహవివశత్వమునందున భార్య నింతగా
ఘనతరఁ జేసి గాక మును గంటిమె? వింటిమె? యిట్టిధైర్యవ
ర్తనల నటంచు నెంచియును దభ్యము గాంచఁ దలంచి వచ్చితిన్
వనరుహపాణి! నీవినయవైఖరిఁ జూడఁగఁ జాలు దంతకున్. 53

వ. అనిన నవ్వధూవతంసం బి ట్లనియె. 54

సీ. వాదించి గురువింట వైచునారిదె కాక కలుగునే? యమ్మున కలఘుశక్తి
సూటిగానాడించుసూత్రధారిదె కాక జంత్రంబునకు నాట్యశక్తిగలదె?
త్రిప్పుకులాలునిదే కాక దారుచక్రమునకుఁ గలుగునే? భ్రమణశక్తి
గిరిదరిఁ బల్కఁ బల్కించువారిదె కాక గుహలకుఁ గల్గునే? కూయుశక్తి

తే. యటులఁ దాపకకరుణ నాయందు నిలిచి
త్రిప్పినట్టివిధంబునఁ దిరుగుదానఁ
గాన సద్భక్తి నడుచుమార్గం బెఱుంగఁ
బరమశరణాగ్రగణ్య! యోగురువరేణ్య!. 55

వ. అని మఱియును. 56

చ. కటకట! యిట్టివేసవిని గాల్నడఁ గంటకశర్కరావ్రతో
త్కటపథదూరభూమిఁ దిరుగం బని యంతటి దేమి వచ్చె? మి
క్కటముగఁ గానుపించె నరకాళ్లను బొక్కలు బాదరక్ష లే
మిటికిఁ దొడంగరైతి? రని మానవిలోచన పల్కెఁ బల్కినన్. 57

చ. అలికులనీలవేణి! భవి నంటని నేమము మాకు భూమిలో
పలిపశుజాల మెల్ల భవివర్గము కానఁ దదీయకృత్తిచే
మలచినయట్టిసంబవులు మెట్టుదు మే సరణిన్? శ్రమంబు మి
క్కిలముగ నెంత దోఁచినను గాయసుఖంబున కంతమున్నదే!. 58

ఉ. చిక్కినవారికే వగలఁ జెందుదు రింతియె కాని మున్ను మా
కెక్కడ నెవ్వరు న్వగవ రెన్నఁడు నీ వివు డార్తి నొంది మా
పొక్కులు గాంచి పొక్కెదవు భూతదయారస వేమి చెప్ప నో
చక్కెరబొమ్మ! నీపలుకుచందము డెందముకుందుఁ బాపెడున్. 59

తే. పలికితివి చాల చల్లనిభాషణములు
వింటి మిప్పుడ చెవులకు విందు లయ్యెఁ
బలికినట్లన యుండునో భావశుద్ధి
కలన వేఱయి యుండునో తెలియదయ్యె. 60

వ. అనిన నయ్యతివ యి ట్లనియె. 61

సీ. నిర్వంచకస్థితి శర్వభక్తాళికిఁ దనుమనోధనములు దాఁచఁబోక
యొసఁగుచు సద్భక్తి నుండెడువారికి శీతలకరమౌళి చిక్కుఁగాక
తక్కులు విద్దెలుదంభంబుపామరత్వముకామకపటవర్తనము లాదవు
వారిచేఁ జిక్కకవాఙ్మనఃకాయకర్మములు వేఱుగఁ జేసి యమృతపదముఁ

తే. బాయఁజాలుదు నయ్య! యిప్పట్టునందుఁ
దెలిసి యుండియు నాడంగవలసి యిట్టు
లాడితిరి నామది పరీక్షఁ జూడవలయు
నని తలంచినఁ జూడుఁ డోయకలుషాత్మ!. 62

చ. అనవుడతండు పల్కు 'వనితా! ఘనరూపముఁ గాంచి యెంత లోఁ?
తన దగుదానిలో నడిగి యందలిమ న్నొకముద్దెఁ డైనఁ దేఁ
జనఁ' డనుమాడ్కి భార్తికవచస్సముదాయముఁ జూపవచ్చుఁ గా
ని నడువ శక్యమే? యనిన నీరజలోచన ధీరచిత్త యై. 63

క. తనపతిఁ గని యీఘనుపద్వనజాతములకు మదీయతనుచర్మము గ్రొ
బ్బున నొల్చిమల్చి సంబవుఁలొనరిచి యిమ్మనిన సమ్మదోన్నతమతి యై.

క. సాహసము మీఱ సతిపై, మోహంబించుకయు లేక ముఖమున ధైర్యో
త్సాహములు దోఁపఖడ్గము, బాహువునమర్ప శరణవల్లభుఁ డనియెన్.

ఉ. మందున కాకు దెమ్మనిన మ్రానిమొదల్ దెగఁజూచి నట్లు గో
రం దగఁ జీరుదాసిని గరంబున గొడ్డలి గొన్న యట్లు నీ
వందితి కత్తి సంబవులకై సతిఁ జంపఁ దలంచినాఁడవో!
మెందున దుర్మదాంధులు మహీపతు లన్న విధంబు గన్పడెన్. 66

తే. ఇంతద్రోహుల మైతిమే యింతిఁ జంపఁ
బంపఁ బెండ్లికుమారుఁడు వఱదఁబోవ
గౌరికళ్యాణములు పాడుకరణి యయ్యె
మేము సుఖ మంద దలఁచుట మేదినీశ!. 67

చ. జనవర! మాకు సంబవు లొసంగెడువాఁడవయేని నీగతిన్
ఘనముగ రద్దిగానియక కామినిఁ జేరఁగనీక మమ్ములం
గనుఁగొననీక చాటునకుఁ గైకొనిపోయి తపంగకృత్తి మె
ల్లన వదలించి మల్చి యకలంకమతిం గొనితెమ్ము పూనెదన్. 68

మ. అనినన్ భూపతి మ్రొక్కి దేవ! భవదీయాభీష్ట మెట్లైన నే
నొనరం జేయుదు యామమాత్ర మిట మీ రుండుండు పూసెజ్జపై
నని య ట్లాతని నుంచి కాంతయును దా నభ్యంతరావాస మొ
య్యనఁ జేరం జని హస్తకల్పితకృపాణాగ్రంబున న్నేర్పునన్. 69

క. అక్కాంతవీఁపుచర్మము, గ్రక్కున నాజంగమయ్య కొల్లాదికి దా
నొక్కింత దిగిచి సంబవు,లక్కజముగఁ గూర్చిపైఁడిహరివారణమున్.

క. జతనముగ నుంచి భస్మన,హితతాంబూలంబుగొనుచు నెంతయుభక్తిం
గుతలపతిమాళినిడియది, యతిరయమున దెచ్చియుంచె నాతని యెదుటన్.

మ. ఉనిచినఁ గాంచి యోనృపకులోత్తమ! మా కనుమానమయ్యె నీ
పనిజనుఁ డైన నింతవడిఁ బన్నుగ నేర్చునె? మున్ను నీగృహం
బున నివి యున్న వేమొ మసిబూసివి నేఁడుకాయ లన్న భూ
జనములు మెత్తురే? కొనుము సంబవు లే లిఁకఁ బోయివచ్చెదన్. 72

ఉ. నావుడు భీతి నొంది నరనాథుఁడు పల్కు మహాత్మ! నేఁడు నీ
సేవకురాలిచర్మమునఁ జేసితి నింతియె కాని మున్ను మా
తావున మీ కొసంగుటకుఁ దాఁచినవాఁడను గాను సర్వభూ
తావలి సాక్షి నమ్ము విడనాడకు సన్నను నాతఁ డుగ్రుఁడై. 73

చ. పుడమిమగండ నీనుడువు పొందయినన్ నిజకాంతచర్మ మే
కడఁ దెగఁగోసినావొ యది కన్గొనెదం దరుణీలలామ యు
న్నెడ కిటు రమ్ము పోద మని యెంతయు సత్వరవృత్తిఁ బల్కినం
దడయక యయ్యఁ దోడికొని తాఁ జని మూర్ఛమునుంగు కామినిన్.

సీ. అతనికిఁ జూపి యో యంగన! చరమూర్తి యరుదెంచినాఁడు లెమ్మనిన యంత
గనువిచ్చి తెప్పిఱి కరములు మోఁకాళ్ళపై నూఁదితనుభరమూని వెన్ను
వెనుకకు విఱిచి యా ఘనునిగటాక్షవీక్షణమున మనుపటికరణిఁ జర్మ
మలరి పొంపెక్కు దేహముగల్గి లేచి యాత్మాంఘ్రులకెఱఁగిన యతివఁ గాంచి
తే. పార్థివుని తోడనని యె నీపద్మగంధి, మేనుఁ గోసినఁ జాడ యేమియును గాన
రాక యున్నది నీమాట మాకుఁ దెలిసె, నెన్ని విధములనీ నైజ మేలమాను?
క. కోకిలతో సరి యగునే? కాకము? వజ్రంబుసాటి గనునే పటికం
బాకరణి భక్తవర్యా, నీకముతో నీవు పోలఁ నేర్తువె? యధిపా!.
చ. పొలఁతులమిన్న సర్వగుణపూర్ణ యటం చనురక్తి నొంది నీ
జలజదళాక్షి నయ్యల కొసంగక డాఁచినవాఁడ విప్పి డె
ట్టులఁ దదనూనచర్మము కటుక్కునఁ గోసెద వింతమాత్రముం
దెలియనివాఁడఁగాఁ దలఁచితే ననుఁ జాలు మహీశ! నావుడున్. 77
ఉ. నాతిని డాఁచినాఁడ వని నా యెడ నేరము పూన్పఁబోకుఁడీ
యాతఱి నీవు చూడ రచియించెదఁ జర్మముఁ గోసి సంబవుల్
భూతపతిస్వరూప యని బోటిని డగ్గఱి కృత్తి యొల్వఁగాఁ
జేత నిశాతహేతి నతిశీఘ్రముగాఁ గొనినంతలోపలన్. 78
వ. ఆజంగమరూపంబు విడనాడి మహాదేవుండు. 79
సీ. ఒక కేల మొనవాలు సికపట్టి వినుజాలు
మొలతోలు నెమ్మేనఁ దెలుపుడాలు
చేతఁ గంకటితుండు చెంప జాబిలిచెండు
కెడల జేజేపిండు జడలదిండు
గుదిగొన్న మెడఁ గప్పు నుదుట వ్రేలెడునిప్పు
కనికరంబును నొప్పు కనుల మెప్పు
చెలువైన సామేన నలరెడు గనుచాన
పలుకు తేనియసోన నలుపులీన
తే. వెండికొండఁ బోలు వెలగి త్తపై నెక్కి, బాసవాలుగములు బలసి కొలువ
నాకసంబు పుడమి నలమిన వెలుఁగునఁ, గాన నయ్యె జేసి కంటి వేల్పు.
తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన సర్వేశ్వరునకు, బుడమి సాష్టాఙ్గ మొనగి యా భూమిభర్త
ఫాలతలమునఁ గెంగేలుగీలుకొల్పి, యధికసద్భక్తియుక్తి నిట్లని నుతించె.

ద్విపదగర్భసీసము.—

శ్రీపార్వతీలోల! శ్రీజనపాల! పాపాబ్ధివాతూల! భక్తానుకూల!
పన్నగాధిపహార! పాండుశరీర! సన్నుతసురవార! జననవిదూర!
నందీశకంఙాణ! నాట్యధురీణ! వందారుసంత్రాణ! వననిధితూణ!
భస్మాద్రికోదండ! పాలితాజాండ! నిర్మలగుణకాండ! నిర్వాపదండ!
తే. యక్షనాయక! మిత్రహవ్యాసినేత్ర!, శిక్షితాసురగోత్ర! చిన్మోక్షసత్ర!
మేశసంభవభంగ! పృథ్వీశతాంగ!, పాశమోచనచెంగ! పద్మేశసంగ!

వ. అని యిట్లు సన్నుతించు భూవల్లభుం గనుగొని దయారసభరితాంతరంగుం డై యాలతాకుంతాంతకుం డిట్లనియె. 83

ఉ. రాజకులావతంస! యపురా! దృఢచిత్తుఁడ వీవె యెన్నఁగా
నీజగమందు నీకు సరి యెవ్వరు? నీరమణీలలామ యా
నీజలజాక్షిధైర్యగతి యేమని చెప్పఁగ వచ్చు? మాహృదం
భోజము విప్పునం దనరె భూనుత! తావకభక్తి కెంతయున్. 84

తే. ఐన నొకమాట దెలిపెద నవనినాథ!
కామభోగానుభవములఁ గాంత నీవు
పేర్మిఁ గొన్నాళ్లువర్తించి పిదప నాగ
మాంబికాసుతుఁ డుండుకళ్యాణమునకు. 85

మ. చని యా శైవధురీణుఁ గాంచి సకలాశాసంతతాయాతభ
క్తనికాయాభవతత్త్వగోష్ఠి మదినుత్సాహంబుతో నెప్పుడు
న్వినుచుం దద్విమలప్రసాద మచట న్వేమారు సంతృప్తిగాఁ
గొనుచుం గొండొకకాల ముండి తుది నన్గూడంగ రమ్మా వెసన్. 86

శా. ఆరీతి న్గిరిజాధినాథుఁడు నదృశ్యాకారుఁ డై నంతటన్
నారీరత్నముతోడ నద్భుతమనోనాళీకుఁడై స్వామినా
కారుండై పొడచూపి మోక్ష మెడఁ గాఁగం గొంతకాలంబు సం
సారభ్రాంతి దగిల్చెఁగా యని జుగుప్సం జెందె రాజత్తజిన్. 87

చ. నిజగురుమూర్తి కేవలవినీలగళాపరమూర్తి చక్రిపం
కజభవముఖ్యనిర్జరనికాయనుతామలకీర్తి సేవక
వ్రజహృదయానువర్తి ఘనభక్తసముచ్చయచక్రవర్తి శి
ష్యజనమనుప్రదానవిలసద్గుణపూర్తి విలాస మొప్పఁగన్. 88

మ. చనుదేరం బొడగాంచి భక్తి నెదురై సర్వంసహానాథుఁ డం
గనయుం దాను నమస్కరించి కడువేడ్కం బ్రేమఁ దోడ్తెచ్చి యొ
య్యన రత్నోన్నతపీఠిపై నునిచి యర్ఘ్యాదిప్రపూజావిధుల్
దనరం జేయుచు స్వాగతం బరసి చిత్తం బూనఁగా నిట్లనున్. 89
ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయమహామహిమం బదెట్టిదో
భావజవైరివృద్ధతరభక్తవరాకృతి దాల్చి వచ్చి మ
ద్భావపరీక్ష చేసి పరివారముతోఁ దనరూపు చూపి సో
ఖ్యావహయానవంబు ద్విపవంతకఖడ్గము నిచ్చె మెచ్చుగాన్. 90
తే. ఇచ్చి నిజపక్షసంప్రాప్తి కెడము పెట్టి
చనియె గురుసార్వభౌమ! యీచంద్రవదన
ధైర్యవిస్ఫూర్తివలన నహార్యచాప
దర్శనం బయ్యె నేఁడు నాతపము పండె. [రుదా?
క.అనవుడు గురుఁడనునది యొక, ఘనమా? భక్తులను శివుఁడుగనుపడుట
మునుకుమ్మరగుండయ్యకు, తనరూపము చూపివయసునయ సేయఁడొకో?
క మానినిధైర్యము పెద్దగఁ, బూసి వచించెదవుతొంటిపాలఁతులలోని
చానసరియగునె భక్తిని, ధ్యానంబున కనిన జడిసిధరణిపుఁడనియెన్.23
క. ఎఱుఁగక యిటుగొనియాడితిఁ, దెలివసునాతప్పునైఁచి దేహమ్మును బెం
పఱముగఁ దరుణులుభక్తిం, జఱపినవిధమానతిమ్ము సంశయ మెడలన్.
వ. అనినఁ దద్దేశికశ్రేష్ఠుం డిట్లనియె. 95
ఉ. శంబరవైరివైరిపదసారసభక్తగణార్చనక్రమా
లంబనితాంతకల్మషకలాపమహోన్నతభూతధాత్రిభృ
చ్చుంబ సమస్తలోకనుతసత్యవచోనికురంబ వీరసం
గాంబ యనంగ నొక్కసతి యంచితవృత్తిఁ దనర్చు నంతయున్.96
ఉ. ఆతరుణీలలామ పతి యంబరకేశుసిఁ జెందుపిమ్మటన్
బాతకదూరసద్గురుకృపాకలనంబున భక్తిచిత్తయై
ఖ్యాతి జనింపఁగా కదురు కాయక మూని తదీయలబ్ధిచేఁ
బ్రీతిగ నేపురయ్యలకుఁ బెట్టు నిరంతర మిష్టిభోజ్యముల్. 97

-వీరసంగాంబ కథ.-

చ. ఇది వ్రత మూని సల్పుతఱ లేకుణభావవివేచనార్థమై

మదనవిరోధి యామగువమందిరసీమకు జంగమాకృతిఁ
గదిసినఁ గాంచి మ్రొక్కి కుతుకంబునఁ బూజ లొనర్చి షడ్రసా
స్పదమగుభోజనం బిడిన సంతస మొప్ప భుజించి యంతటన్. 98

చ. పడఁతిరో! నిత్య మైదుగురుభక్తుల కన్న మొసంగి కాని వే
కుడువవు నీగృహంబునను గుమ్ములు గాదెలు లేవు నీకడం
గొడుకులు లేరు తెచ్చియిడఁ గూలి యొనర్చిన నీదుపొట్ట కే
గడుచుట దుర్లభంబు దినకాయక మెట్టిదొ మాకుఁ జెల్పుమా. 99

వ. అనిన నాసతి యి ట్లనియె. 100

క. కలిమికిఁగారణంబు బలుగాదెలుగుమ్ములు గావు నీదుస
జ్జలరుహభక్తి గాని యిది చాలఁగఁ గల్గినఁగల్మి లేనిచోఁ
బలితపులేనిచూడ క్షణభంగురమై చనుమేటిభాగ్యముం
దలఁతురె దొడ్డుగా జగతిఁ దావకభక్తులు మానసంబునన్. 101

వ. అని మఱియును. 102

చ. అనుపమమైన మద్గురునియానతి భక్తిగణార్చనార్థమై
ఘనతరభక్తి నీకదురు కాయక మొక్కటి పూని దీనిచే
ననుదిన మస్మదీయనియమాచరణం బొనఁగూడఁ జేతు నో
యనఘతరాత్మ! యంచు వినయంబునఁ బల్కిన నాతఁడిట్లనున్.103

క. కాయకము దలఁపఁ గొంచెము, పాయకనీసేయుచున్న భక్తార్చలకా
దాయముచాలదుదినగతి, యేయనవునజరుగునసినసింతియతనితోన్.

చ. ఉరుతరపుణ్య! మీ రెఱిఁగియుండియుఁ బల్కుటచోద్యమయ్యెము
న్నరణులు కొద్దికాయకమున న్బహుజంగమపూజ సల్పరే?
ధరణి నటన్న నప్పగిదిఁ దప్పక చేసినవార లెవ్వరో
తరుణి వచింపుమా యనినఁ దచ్చరణాగ్రణి కాపె యి ట్లనున్.105

చక్కిమాచయ్య కథ.

శా. ము న్నొక్కండు పయోజగర్భబలభిన్ముఖ్యామరానీకను
త్యున్నత్యాశ్రయపాదచంద్రధరగేహస్వాంతపద్ముండు వి
చ్ఛిన్నాఘుండు సమస్తలోకజనతాసేవ్యుండు నాచక్కిమా
దన్నాఖ్యుండు గలండు జంగమపదార్చాసక్తుఁ డిద్ధారుణిన్. 106

ఉ. ఆతఁడు భక్తి నిత్యము గణాలయసీమలఁ జేరి తత్సతీ

జాతము దంప జొల్లకడ జాఱినబియ్యము చేరఁ జేరి సం
ప్రీతి దలిర్పఁ దెచ్చి తనప్రేయసి కిచ్చిన నాపె వానిపై
భూతి విదల్చి మ్రొక్కిబలుపుట్టికలో నిడి యాక్షణంబునన్. 107

క. గురుకృపచే నక్షయమై, పరగినబియ్యంబు వండి భవభక్తసము
త్కరమునకు నన్న మొసఁగుచు,వరతరకల్యాణపురిని భాసిలునంతన్.

చ. బసవఁడు తత్క్రమం బెఱిఁగి భక్తుల నంపఱేఁ బిల్వ బంచి మా
బసలకు వచ్చి మ్రొక్కిశివభక్తుఁ డులూఖల ముస్న భూస్థలి
న్ముసలవికీర్ణధాన్యకణము ల్గొనిపోవు నతండు రాకము
న్నె సకలమందిరస్థలులు నింపుఁడు దంపెడుచోట బియ్యముల్. 109

ఉ. ఆపెనుపేదభక్తునకు నంపలు ముంగలభంగి నీగతిం
బ్రాపొనరింప మే లనుచుఁ బల్కిన వారలు సమ్మతించి త
ద్రూపిత మట్ల సేయ భవదూరుఁడు మాఱఁడు తొంటిశీతనా
రేపకడం బిరానఁ జని శ్రీవళుకొత్తఁ దదంగణంబులన్. 110

క. మెండుగ నుండిన సన్నపుఁ, దండులములు గాంచి బసవదండాధీశా
ఖండకృపామతి నేఁడిటు, పండువుగా దొరికె ననుచు భావంబలరన్.

ఆ. అచటనున్న జాతియాతండులంబులు,మోయుకొలఁది పెద్దమూటగట్టి
మోచి తెచ్చియింటిముంగిటనిలిచిన,జాంబుజాక్షిబిలువనతిరయమున.

చ. ఎదురుగ వచ్చి జోటి హృదయేశ్వరుమూఁపున మూట గాంచి లో
నొదవినభూతిమై నసియె నోగుణభూషణ! నిత్యచర్య చే
వదలితి వేల? చూచి గణవర్గము నవ్వరె? బియ్య మట్ల నేఁ
డొదులుగ నబ్బె నంచుఁగొనుటొప్పునె?తప్పునిదోఁచదా యనే? 113

క. జీవము శీలము రెండును, గావటిలోఁ గుండలట్లు గావున ధరపై
జీవము గలుగఁ శీలముఁ, బోవిడఁ తురె?యింతయాసపొందుటమేలే? 115

వ. అనిన నతం డి ట్లనియె.

ఉ. కామిని నిత్యమై పరగు కాయకలబ్ధియె కాని వారి నే
నేమియు వేఁడి తెచ్చు టొకయింతయు లేదు శివుం డెఱుంగు నా
నేమము జొల్ల చుట్టు కడు నిండుగ నుండఁగ శాలితండుల
స్తోమము దండనాథుకృప దొర్లుఁగాయని జంగమార్చకై. 116

క. కొని తెచ్చినాఁడ ననవుడు, వనితామణివలికె వారివసతులలోన

న్మను పెన్నఁడిట్లు చిలికి నె, యనుకొనఁ గావల దె? బియ్యమధికముగ నినన్.
చ. చిఱుతలు దంప ఱోళ్లకడఁ జిందెనె చూడిది యేమి వింత యి
త్తెఱఁగున నొల్కఁబోసిరి గదే యని తల్లులఁ బిల్చి వారితో
నెఱుఁగఁగఁ జెప్పఁగావల దె? యేటికిఁ దెచ్చితి విట్టి నేఁతకుఱ
గఱ మెడ వేల్పు తాఁ గరుణ గాంచునొ కాంచఁడొ నీవ యెంచుమా.
మ. అనవుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు క్రమ్మఱ వేగ నేగి తా
మునుకొని తెచ్చు చోటుల సమూలముగా నవి చల్లి తొంటిలా
గునఁ దనచారెఁ డేరికొని గొబ్బునఁ దే నవి గాంచి మెచ్చి చే
కొని సతి వండి భక్తవరకోటికిఁ బెట్టె మనోహరాన్నముల్. 119
వ. అంత. 120
క. చారునివలనం బసవఁడు, మారనిసతి వల్కు నట్టిమాటలు విని నే
నేరనిపని చేసితి నేఁ, డీగతిమై వారిమహిమ మెఱుఁగక యకటా!.
చ. అని మదిలోన నెంచి రయమార గణావలితోడ మారయా
ఖ్యునిగృహ సీమ కేగి వినయోన్నతి మారనిఁ గాంచి మ్రొక్కనం
త నతఁడు భీతిమై సతియుఁ దానునుఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి వేనవే
ల్వినతు లొనర్ప భక్తిసమవేశుఁడు శ్రీబసవేశుఁ డిట్లనన్. 122
చ. అనుపమమైన మీ వ్రతమహత్త్వ మెఱుంగక పేద లంచుఁ జే
సినయపరాధ మొక్కటి వచించెద భక్తులయిండ్ల ఱోళ్ల దా
పున మునుపంటికంటెఁ బరిపూర్తిగ బియ్యము లబ్బునట్లుగా
నొనరిచినాఁడ మీకరుణ కొయ్యనఁ బాత్రునిఁ జేసి కావరే. 123
చ. అని యిటు వల్కుచున్న బసవాధిపువాక్యము లాలకించి మా
రనిసతి విన్నవించెఁ బ్రభురాయ! దయామతి మీరు మమ్ము సాఁ .
క నెనరు పుట్టి చేసితిరి గాని తలంపఁగ నట్లు మేము చే
కొనుటకుఁ జాలువారమె? యకుంఠితమన్నియమంబు దక్కఁగాన్.
ఆ. సద్గతిప్రదాత మద్గురుఁ డిచ్చిన, నియమవృత్తి దప్ప నేఁడు చాల
దొరకె నంచు కొనిన ధూర్జటి మెచ్చునే? పసగ కేగి రాశిఁ బట్టఁ జనునె.
క. మీ రెఱుఁగని దేమున్నది, సారదయాహృదయ! దేవసంగన బసవే
శారాధననిరతుం డై, వా రనుపఁగ బసవఁ డాత్మవాసముఁ జెందెన్.
క. ఎప్పటియట్టుల మారఁడు, గప్పురగంధియును దాను గాయకవృత్తిం

దప్పక జంగమపూజనఁ, లొప్పుగఁ గావించుచుండె నొడయలు మెచ్చన్.

వ. అది గావునఁ గాయకంబు లధికంబు లని స్వల్పం బని యెన్నం బని లేదు సద్గురుకటాక్షంబునఁ గొంచెంబైన నధికం బవు ననిన దరహసిత వదనుండై యతం డవ్వా! నీగురుఁ డిచ్చినకదురు గనుంగొన వేడు కయ్యెడు నది యెట్టిదియొ చూతము తెమ్మనుటయు నట్లు కాక యని యాసంగమాంబ సత్వరంబునం జని రాట్నంబున థార మా ధారంబుగా నున్న కదురు దివియునంతలోనె వెళక్కన నడిమికిఁ దునకలైయుండినం గని గుండియ ఝల్లు రన బెండుపడి మూర్ఛ మునింగి కొంతసేపటికిఁ దెలిసి తత్ఖండంబులు హస్తతలంబున నిడి కొని శోకవ్యాకులితచిత్తయై బాష్పజలంబు లురుల నిట్లని విలపించె.

ఆ. ఎదురు లేనిభక్తి చిదురుప గానీక
యదరు బెదరు మదిని గుదురనీక
ముదురకరుణ నన్ను చదురుగాఁ బెసిఁడు
గదుర మవ్వ్రితంబు గాచు కుదుర. 129

ఉ. హా! సుగుణాఢ్యదేశికవరాంచితహస్తపయోజదత్త! యా
హా! సతతాంబికావరపదార్చనబృందసమర్చనాకరా!
హా! సుతమిత్రబాంధవధరాధిపదాత్మజనోపమేయ యా
హా! సురభూజకల్ప వృథయైతివి యే నిఁక నేమిసేయుదున్. 130

క. అని సగలమిగులఁ బొగిలెడు, వనితామణిఁ గాంచి కపటభక్తుండను నో
వినుతార్ఘతశీలా నీ, ఘనమోహభ్రాంతి నేడుఁ గానఁగనయ్యెన్. 131

చ. మునుకొని పెక్కుగా నినుపముక్కడు వెక్కుచు నేడ్చువారి నెం
దున గవ నిట్టి భ్రామికము త్రోవయె భక్తికి నాసమాలి చే
సిన గణపూజ బాలశశిశేఖరుఁ డెంతయు మెచ్చుఁ గాక యి
యనవున నాజవంజవమహార్ణవమగ్నతఁ జెందవచ్చునే. 132

తే. కదురుమీఁద నెంత కాంక్ష నీకుండిన
దెరవ రెండు మూఁడు దెచ్చి యిత్తు
వగవ కుండు మనిన వనిత యాతనిఁ గాంచి
యెలుఁగు మంద మొంద నిట్టు లనియె. 133

చ. శరణవరేణ్య నాప్రియుఁడు శర్వపథంబునఁ జెందుఁ బిమ్మటన్

కరుణ దలిర్ప మద్గురుఁ డఖండితజంగమవర్యపూజనో
త్కరము లొనర్ప మీకదురు కాయకలబ్ధి నటంచు నిచ్చె నా
కరుదుగఁ దీనిభక్తి నది యాదిగ తత్క్రియ మొప్ప జర్పితిన్. 134

తే. ఇపుడు నాజీవ మగునది యిట్టు లయ్యె
నయ్య? నావ్రత మీడేర నానతిండు
గురుపథంబునఁ జెందెదఁ గొదువపడక
యనిన దరహాసవదనుఁ డై యతఁడు పలికె. 135

ఉ. కాయము వీడెదే కదురు కాడకుఁగా మది నాసపీడఁగాఁ
జేయవు బాగురే? యినుపసీలకు సోఁకము గాల్పఁ గూడునే
మాయలఁ బెల్లి యంత పెనుమక్కువఁగల్గిన వెండిపైడులం
జేయఁగ బంచి యిచ్చెదము చేకొను మీకదు రట్లు గాసిచోన్.

క. యావజ్జీవోపాధికి, నేవెర వొనరింతు కొమ్ము నెలఁత కదురుకై
చావకు మని తనజోలిం, దేవి పసిఁడిజాతి యొకటిదిగిచి రయమునన్.

క. ముందర వైచినసతియది, యందకనామది గ్రహింప కయ్యె యొమాయం
జెందంజేయఁగఁ దగదే, కందర్పారాతిమూర్తి కరుణింపు మికన్.

తే. ఇంక నిమ్మాట్కిఁ బలికితివేని దేవ!
నీకు నీయాన నెలవిమ్ము నీలగళుని
గూడ నరిగెద నను మదిఁ గొంకు లేక
తతశివార్చనవేదికా స్థలమునందు. 139

క. భావం బలరఁగ యొకగుహ, గావింపఁగఁ బంచికదురు ఖండంబులతో
నావివరముఁ జొరఁబోవఁగ, భావజహరుఁ డింత మెచ్చి ప్రమథులతోడన్.

క. ప్రత్యక్షంబై నిలిచిన, నత్యంతకుతూహలమున నయ్యంగన స
న్నత్యభినుతు లొనరించిన, కాత్యాయనివిభుఁడు కరుణ గడలుకొనం
[గన్.

తే. కామినీమణిఁ గైకొని కమలసంభ
వామరాధిపనుతిపాత్ర మైనరౌప్య
ధారుణీధరరాజ్యంబుఁ జేరి ప్రమథ
కాండలీలావినోదుఁ డై యుండె నంత. 142

వ. అదియునుం గాక. 143

క. అజనిరథనిబలశరద, వ్రజగిరిరురుసింహాసమధురాస్యగనదషో

రజతాద్రికరిరథాశ్వభటజనాలయ మొప్పెఁబురి పుడమిజంబురనన్.
వ. అప్పురంబునందు. 145

రౌద్రసత్తక్క కథ.

ఉ. చొక్కపుసూనృతోక్తపురసూదనపాదపయోజభక్తి పెం
పెక్కగుణానుశక్తి గిరిశేఖరనామవిరక్తి సేవక
ప్రాక్కలినాఘసంచయవిపాటనశక్తి వహించి రౌద్రస
త్తక్క ధరాతలంబున మహామహిమాయతి నొప్పు నెంతయున్.
ఉ. పంచశిలీముఖారిపదభక్తుల కెప్పుడు తద్గుణాఢ్య ని
ర్వంచకవృత్తిఁబూజ లనురాగముతో నొనరింపుచుం జగం
బెంచక నన్యదైవముల నెప్పుడు పల్కక మ్రొక్క నెవ్వరిం
కించి వచించిన న్వినిన కేవలనిష్ఠఁ జరించుచుండఁగన్. [డై
క. తరుణిదృఢభక్తిధైర్యము, లరయఁగధర కెల్లఁ దెలుపహరుఁడొక చరుఁ
యరుదెంచి తద్గృహాంగణ, పరిసరమున నిల్చి ఘంటవాయించి వెసన్.
క. భిక్షాం దేహి యనఁగ విని, యాక్షణమున దర్వి వేఁడి యన్నముఁ గొని యా
ప్రక్షాళితకల్మష చని, భిక్షుకునకుఁ బట్టు మనుచుఁ బెట్టం బోవన్. 149
క. మెతుకొకటి క్రిందఁ జాఱిన, నతఁ డక్కటికంబు నొంది హరిహరి యనఁ దాఁ
నితఁ డేటి జంగమని సతి, యతికుపితమనస్కయగుచు నడచెం దర్విన్.
చ. అడచిన క్షితి నొంది యతఁ డక్షుల నీరము నించి తూలుచుం
బుడిపిని వ్రాలి కోలఁ బిగఁబూని హరీ యని లేవఁబోవ నీ
నుడు విని కమాను మంచు మది నూల్కొను నాగ్రహవృత్తిఁ గ్రమ్మఱం
బెడతలవ్రేయ సొమ్మసిలి పెక్కగ దుఃఖము పిక్కటిల్లఁగాన్. 151
చ. తగిలిన దిక్కుఁ జేనడిమి తామసి రక్కసి దోసకారి న
న్నగపడనీక మ్రింగు క్షణమైన నిలం బగ దీడ నన్నుఁ గా
వగ నిక నెవ్వరో గరుడవాహన యంచుఁ జనంగ వెంబడిం
బెగఁబరువెత్తి చేకోలఁది తెద్దున వెన్నదరంట మోదినన్. 152
చ. వెనుదెసఁ జూడఁబోక తలవీడఁ గటిచ్ఛదమూడ గంట మే
పని బడవ్రేయ మోము కళదియ్యనియూర్పులు మీఱ బొంతజా
నధరమెండఁ బెట్టుగ నురమ్మున జెమ్మట నిండ నొక్కప
ద్యానఁ జనె తత్పురీశరణపుంగవకోటి వసించుచక్కికిన్. 153

చ. చని గణకోటిఁ గాంచి మదిసాధ్వస మందఁగ నిల్చి వారితో
నని యె మహాత్ములార! యొకయంగన యిప్పురి దుర్మథాంధవ
ర్తన బలుసత్త్తజంగమవిదారణశీల యటంచు మున్ను నే
వినసికతంబున న్మది వివేకవిహీనత భిక్షకేఁగితిన్. 154

గీ. ఏఁగి దేహి యన్న నింతి చిఱ్ఱడచూచు, తెడ్డుతోడ కూడుఁదెచ్చిపెట్టి
దానితోన వీఁపుతాట యెత్తఁగమోదె, నన్నలార మిన్న కనుచుఁజూపి.

గీ. దిక్కులేనివాఁడు తిరిపెమెత్తెడువాఁడు, వీఁడటంచు జారవిడువఁబోక
పాడి నెఱపవలయు భక్తాభిమానులై, కావరయ్య నన్ను గరుణతోడ.

క. పాడి విచారించియె ము,న్నోడధరానాథుఁ డాత్మసూనునియసువుల్
దూడకయిదోలఁగఁజేయఁడె, వేడుకవినుఁడాక్రమంబు వివరింతుఁ దగన్.

చోడరాజు కథ.

చ. వసుమతి సింగరానగరవల్లభుఁడై చను చోడఁ డన్యభూ
పసమితి నోంచుచున్ హితులఁ బాలనసేయుచు వీరశైవగో
ష్ఠి సలుపుచున్ శివాధవుని సేవ యొనర్చుచు సత్యసంధుఁడై
దెసలయశంబు నిల్పి జగతీతల మేలుచునుండు నంతటన్. 158

ఉత్సాహము. ఆరసాధినాథసూనుఁ డంత నొక్కనాఁడు ర
త్నాకరమైతనర్చు స్యందనాధిరాజ మెక్కి స
ద్భేరికాహళారవాళి పెంపు సొంపు నింపఁ ద
త్పూరవీథి నేగుచుండ దైవయోగ మొందుటన్. 159

చ. గురుగృహధేనుతర్ణకము గొబ్బున నడ్డమువచ్చి ఖతిచే
నరుగఁగ లేక తద్రథసమాయతచక్రవిఘట్టనంబున
న్మరణము నొందఁ గాంచి నృపనందనుఁ డెంతయుఁ జింతనొంది హా
హరహర! యంచు నేగె నగరాంతికపుష్పవనీధరిత్రికిన్. 160

సీ. అంతటఁ దద్ధేను వటవీస్థలంబున
గోపు మేయుచుఁ బాలు చేపువచ్చి
వత్సంబుఁ దలఁచి యంబారవం బిచ్చుచు
రయమునఁ జనుదెంచి రథ్యఁజచ్చి
పడియున్న పృథుకంబుఁ బొడగాంచి మోము మో
మునఁ దువ్వుచును జన్ను మొనలు మూతి

పై నంటఁ జేయుచు మేను నాఁకుచుఁ జుట్టుఁ
దిరుగుచు గన్నీరుఁ దెచ్చుకొనుచుఁ
తే. దోఁకనీఁగలువిసరుచుదుమ్మునోరఁ, గరచి యెత్తుచునిలచినల్లడలుగనుచు
బండ్లుకాళ్లువిదల్చుచుఁబంచితంబు, నొయ్యనొయ్యనవిడుచుచునుస్సు
ఉ. పట్టఁగరానిదుఃఖమున బజ్జజనంబులు విస్మయాత్ములై [రనుచు.
చుట్టును రాఁగ నేగి మొరసుద్దివినన్ నృపతోరణంబునం
గట్టినగంట గొమ్మునను ఖంగనఁ జిమ్మిన నాలకించి యా
బెట్టగునాద మేమనుచుఁ బృథ్వివరుం డరుదెంచి యచ్చటన్. 162
చ. కన్నులనీరుజార మనుగ్రమ్మిననోరను జొంగలూర వా
ల్జన్నులఁబాలు గార మొగసాల రవం బొనరించునైచికి
న్విన్నదనంబుదోఁపఁ బృథివీపతి డగ్గరిచూచి యేటికో
సన్న యొనర్చి కూయిడుట శంకర యంచు విచారమగ్నుఁడై. 163
క. ఉన్నెడను నాత్మతనయుఁడు, చెన్నుగ రథ మెక్కి పురవిశిఖ నేగఁగ నా
సన్నమటుగురునివత్సం, బున్నతరథచక్రనిహతి నొందుటఁ దనతోన్.
చ. పురజనులెల్లఁ జెప్ప విని పుత్రునిశత్రునిరీతిఁ జూచి స
త్వరమునఁ జంపఁగావలయుఁదర్ణకసూదను నంచు పౌరపా
మరగురుబంధుమిత్రబుధమంత్రిసమాజముఁగాంచి ధైర్యవి
స్ఫురణఁదలిర్పఁ బల్కె నృపపుంగవుఁ డత్తరి మధ్యవర్తియై. 165
క. తనయేలుభూమిలోపలి, జనములు గావించుపాపసంచయ మెల్లం
దనుఁజెందుననఁగ తనయుం, డొనరించినపాపఫలము లొందకచును నే.
క. కొంచెము గాదిది యెంచఁగఁ, బంచమహాపాతకములపాటి దఖలు నే
వంచనచే సుతమోహం, బుంచిన నిందాఘఫలము లొందకచును నే.
క. నామదిఁ దోఁచినచందం, బీమెయిమీకెటులఁదోఁచు నేర్పడఁ జెపుడా
మోమహితులార! యనవుం, డామాటలకేమిదోఁచ కందఱునొకటై.
ఉ. సన్నుతకీర్తిసంభరిత సర్వదిగంతరసత్యసంధ్యలో
కోన్నత! ధర్మశాస్త్రవిధు లొప్పఁగ మీరె వచించినారు మే
మెన్నఁడిదేమిగల్గు పరమేశ్వరుఁ డీగతిఁ దెచ్చె నింక మీ
కన్నదికాను పంచు తముఁగ్రమ్మినదుఃఖము నాఁగిపల్కినన్. 169
క. విని నృపుఁ డదియే వారల, యనుమతిగా నిశ్చయించి యావత్సముపైఁ

దన తనయునిఁ జెగవ్రేయుం,డని తలవరిజనులతోడ నాజ్ఞాపించెన్.

వ. ఇట్లాజ్ఞనొసంగిన. 171

ఉ. అంతకముస్నె వచ్చి భవనాంతరమందువసించి యయ్యయో!
యెంతటికర్మినైతి పరమేశ్వరద్రోహము సంభవించె నీ
చింతదొలంగుమార్గ మిఁక చెందదు వేఱొకరీతి నాత్మదే
హాంతముదప్ప దంచు వివశాకృతినున్న నృపాలనందనున్. 172

చ. కని తలవర్లుమ్రొక్కులిడి కన్నుల నీరొలుకంగ దేవ! మీ
జనకుఁడు సాహసించి నినుఁ జంపు మటంచు ననుజ్ఞ నిచ్చె న
ప్పని మెయి వచ్చినార మని పల్కిన సంతసమంది యౌరా? నా
తనుపుకృతార్థతం దనరె తప్పె మహాఘము లోకనిందయున్. 173

చ. జనకుఁ డనుజ్ఞనిచ్చుగతి సల్పుఁడు మీరలు సత్వరంబ యా
ఘనుఁడు జలాభిషేచనముఁ గైకొని చల్వలు గట్టి పల్చగాఁ
దనువున భూతిఁబూసి యఱుత న్నదురాకసరంబులేసి హృ
ద్వనజమునందు దేశికపదంబులునిల్పి విలాసధుర్యుఁడై. 174

క. ఇలువెడలి ఖడ్గకరులగు, తలవరులును దాను నేగుతనుజన్ముని ని
శ్చలధైర్యకలనవిని భూ,తలనాథుఁడు మెచ్చి చూచుతలపుననంతన్.

చ. వరకవిబంధుమిత్రనృపవర్గము మున్నుగఁ గదత్సభాగృహాం
తరజనులెల్లఁ దోడ నడువఁ దర్షకమీల్గినచక్కి కేగి ని
బ్బరముగ మున్నెవచ్చి యట భాసిలుపుత్రుని గాంచునంత న
శ్వరగుణశాలి తండ్రి కనివారితభక్తిని మ్రొక్కి నిల్చినన్. 176

వ. అయ్యెడఁ బౌరజనంబు లత్తెఱంగంతయుం గనుంగొని యత్యంతదుః ఖాక్రాంతులై యొండొరులతో నక్కటక్కటా! యీభూపాలుం డనుపమానశౌర్యధైర్యగాంభీర్యచాతుర్యసత్కార్యౌదార్యసౌందర్యసౌకుమార్యాదివిశేషంబులు గొనియాడం దగుప్రోడలదూడకై తెగం జూడఁ దలంచెనే యనువారును గట్టిడితనంబున కోడక కడుపునఁ బుట్టినపట్టి నిట్టు చేసె నింక నీపట్టణంబున నెవ్వరి నెట్టుసేయఁ డను వారును మోహంబులలోఁ బుత్రమోహం బధికం బని యూహించక సాహసంబున నితనిదేహంబు దునుమం బంచె నాహా! యనువారును నొక్కండె సుతు డిఁక జెక్కు లేరని యిక్కుమారుని నక్కించు

కోలేక మీఁద దుఃఖంబునం జిక్క నను వారును నంగడివీథి తురంగం
బులు శతాంగంబు నీడ్చికొనిపోవ ముంగిలికివచ్చి మగుడిపోవం గా
ల్లాడక యావత్సం బడంగెంగాక యిక్కుమారకపుంగవుండు చేజేత
ఘాత యొనర్చెనే యనువారును నిత్యలోకస్తుత్యసత్యసంధుండు
గావున నీభూవరుండు నావారు లాతివా రనుమాటఁ దక్కి యిట్లుగా
వించి నిందాహత్య లెడఁబాపికొని కీర్తిమంతుం డయ్యె నింతవాఁ
డేలోకంబుననైనఁ గలఁడే యనువారును ధర్మంబు దప్పక నిర్మలాంతఃక
రణుండై పుత్రుని శత్రునిగా విచారించిన దైవం బాదుకొనవలదే యను
వారును బ్రాణంబు మీఁదవచ్చిన నాత్మత్రాణపరాయణుండై తొలం
గిపోవక జనకాజ్ఞోల్లంఘనంబు సేయక యొప్పె యీతం డెంత సుపు
త్రుం డనువారును మాకుం జూడ నిట్టిసాహసుల కిత్తరి నీశ్వరుండు
ప్రత్యక్షంబై శాశ్వతైశ్వర్యంబు లొసంగి దయసేయకపోఁడని తోఁ
చుచున్న దనువారును నై గుంపులుగూడి చూచుచున్న సమయంబున.

చ. శరణులకెల్ల మ్రొక్కి యతిసాహసమాత్మ నలంకరింప భూ
వరతనయుండు మేటితలవర్లను గన్గొని జాగుమాని మ
ద్గురుఁ డెటులానతిచ్చె నటు గొబ్బున సేయుఁ డటన్న వారు శ్రీ
కరగతి నాతనిం దునుమ ఖడ్గ మొర న్వెడలించి వ్రేయఁగాన్. 178

తే. వాలు పువుమాలయై ధరావరునిపట్టి
యఱుతదవిలిన దలవరు లధికవిస్మ
యాత్ములై యేమి దోఁచక యాగి రప్పుఁ
డొకని మొగ మొక్కఁ డీక్షింపుచున్న నంత. 179

చ. నిరుపముఁడైన గోపతి ఘణిల్లని రావ మొనర్ప మేదినీ
వరునకుఁ దత్కుమారునకు భక్తసమూహికి గాఢసమ్మదో
త్కరము దలిర్పఁ బారిషదతండవిలాసముఁ బ్రీతిఁ గూర్ప స
త్వరగతి వచ్చి నిల్చె వసుధాధరచాపుఁ డుమాసమేతుఁడై. 180

చ. నిలిచినఁ గాంచి యాధరణినేత వినూతనకౌతుకంబునన్
జలిమలఱేని యల్లునకు జాగిలి వందన మాచరించి ని
శ్చల నిరుపాయ నిర్గుణ నిశాకరశేఖర నీలకంఠ ని
ర్దళితపలాశి నిత్యశుభదాయక నీరధితూణ నిర్మలా. 181

చ. అని వినుతించు రాజుఁ గని యబ్జధరుండును నీదుసాహసం
బునకు భవత్తనూజుని యపూర్వపుభక్తికి మెచ్చువచ్చు నేఁ
డని తరలభ్యమోక్షపద మందఁగ రం డని వాసితద్ధురం
ధనయుని ధేనువత్సముల దాఁకన గేంద్రముఁ జేర్చెఁ గాపురన్. 182

ఉ. నా మొఱ నాలకించి కరుణామతిఁ జోళనృపాలురీతి న
* మృముడుతండ్రులార విని యూరకయుండకుఁ డయ్య యన్న నా
సాములు చెప్పి రా వేఁడి శాంతివయూరసభక్తు లిట్టిఁ కం
చేముగణింపఁ జాలము మహేశ్వరుఁ డైన శివ్రంఘునక్కఁ గాన్. 183

ఉ. ఇత్తరి నన్ను మోదె నని యీవు వచించితి గాని యాపె దు
శ్చిత్తయటంచు నెవ్వరును జెప్పఁగ ము న్విన లేదు గాన నీ
యుత్తలపాటుఁ జూచిన మృదోక్తుల నంగన రాదు గాన న
య్యుత్తమశీలఁ బిల్వవలయు న్మరియిచ్చుటకెల్ల నారయన్. 184

చ. అనవిని భిక్షుకుం డనియె నక్కట! యిక్కడి కేలఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచెద? రాపె పేరు వలఁప న్మది తల్లడిలంగఁ జొచ్చె మీ
మనమునఁ గ్రమ్మఱంగ నను మోదఁగఁ జూచెదు వేడ్క పుట్టినం
దనువునకాసఁ జెంద విహితంబని తోఁచినఁ బిల్వనంపరే. 185

క. నావుడు భిక్షుక! యూరక, నీవేటికి బెదరె దిట్లు నిలు విచ్చుట నిన్
గావఁగ మాభారం బని, పావనుతో సారె నమ్మపలుకుచు నాకల్.

చ. అనుపమభక్తిశీలయగునంగన నీకడకుం బిల్వఁ బంపఁగాఁ
జనదు తదాలయంబునకు జాగున నందఱు మేగి యిమ్మహా
త్మునివచనంబు లెల్ల నిజమో మృషయో పరికించి యుత్తమం
చనఘతరాత్మ లేగి రపు డయ్యను దోడ్కొని యాపె యింటికిన్.

మ. చని యమ్మానిని బూజలంది యని రోసాధ్వీ నతంనంబ నీ
ఘనసద్భక్తికి నీయుదారతకు నీకారుణ్యసంశీలవ
ర్తనకుం బాడియె భిక్షుకుం డయిన నేతద్భక్తుని న్నోవ నీ
వినయంబెల్లను గానుపించె శరణు ల్విన్నన్ భళీ యందురే. 188
189
వ. అనిన నయ్యోగిని యిట్లనియె

ఉ. ఒప్పున నన్ను మీ రెఱిఁగియుండియు నిట్లు వచింప నెందు నా
తప్పులు వల్కువారలకు దండము దప్పునె నాదు మ్రోల నే.

చొప్పునఁ బల్కెనో యడిగిచూడుఁడు ము న్నిట నీతఁ డన్న వా
రప్పుడు భిక్షుఁ గాంచి యని రంపలు మోములఁ గిన్క దోఁపఁగాన్.

ఆ. అడచె నిర్నిమిత్త మంగన యని సభా,మధ్యమందు కల్లమాటలాడఁ
వగునె మించ నాదుతప్పు నీయెడఁగల్గి,యెంతకైనదగుదు వెన్ననినన.

క. నారాయణనారాయణ, నేరం బేమియునులేదు నెలఁతుక నాపై
నూరక నాడె ననంగా, నేర మని మహోగ్రహంబు నిగుడఁగ నడచెన్.

చ. అడచిన శ్రీహరీయనుచు నయ్యలదిక్కుఁ గనంగ నంతలో
నుడువను మన్న శబ్దమని నూల్కొని క్రమ్మఱ నంత యాతఁడ
ప్పడతుక మ్రోల నిల్చె జపభావముమాని వృషేంద్రవాహుఁడై
జడలు కపాలమాలికలు చంద్రకిరీటము శూల మొప్పఁగాన్. 193

తే. ఇట్లు సన్నిధిచేసి సర్వేశ్వరుండు
మెలఁత! నీభక్తికెంతయు మెచ్చువచ్చె
రమ్మనుచుఁ బుష్పమయవిమానమ్మునందు
నునిచికొని పోయెఁ గైలాసమునకు నంత. 194

ఉ. అచ్చట నున్నభక్తవరులంపలు నంపలు విస్మితాత్ములై
యెచ్చటనైన జూచితిమె యిట్టిమహత్త్వము కాంతదర్శిచే
చిచ్చులకంటి దేవరను జేకొఁదిం బ్రహరించి లోకముల్
మెచ్చగఁ జెందెఁ దత్కృప నుమేశశుభాకరతారశైలమున్. 195

క. అనిపలుకుచున్న వారలఁ,గనుగొని యొకభక్తుఁడని యెఁగమలాంధకరుం
దనువలయమోదిక నెనొక,యనఘుఁడు తత్పదము తొల్లి యదిమెట్టిద

మ. అసమానోత్తరశైవతత్త్వనిధి సిష్టాచారుఁ డీశానభ [నన్.
క్తిసముత్సాహుఁడు నిత్యభక్తగణతత్తీర్థప్రసాదోపభో
గి సమస్తేంద్రియనిగ్రహుండు విలసత్కీర్తి ప్రభావుండు ర
క్కసిబ్రహ్మయ్య యనంగ భక్తవరుఁ డొక్కం డొప్పు నిద్ధారుణిన్.

రక్కసి బ్రహ్మయ కథ,

సీ. అతనిమహత్త్వ మత్యద్భుతం బెట్లన్న నింటికి చరమూర్తు లేగుదేర
నైదుదినములుం చియనుపువారుండెద మనిన నెన్నండింటికఱుగనీను
సమ్మతించిరేనిసరసాన్న పానము ల్గొనుచునుండుండనియనుచుగొంత
కాలంబు చనె నని చాలయపేక్షులై పోవంగఁ దలఁచినఁ బోవ నీక

తే. బలిమిఁ జెరఁబట్టియప్పటిపగిదివారి, పూజసల్పుచునుండుము పూ్వటలిట్టు
లతఁడు వ్రతమూనిచరియింపనవనిజనము, లంద ఱావిధమారసియచట
తే. సంతతము వీరి యింటికిఁ జనిన నంబి [నచట.
కామనోహర భక్తలోకంబులోన
నయ్య లోకకొందతే మొకో యాగ్రహంబు
వెడలి క్రమ్మఱిపోవరేవిధము నలప. 199
తే. బొమ్మరక్కసి యొక్కటి భూతలమున
శరణతతిమ్రింగ భక్తవేష మనివేరు
తిరుగావించుకొను వారిఁ దినుచునుండఁ
బోలుగాకున్న నిట్టియద్భుతము గలదె. 200
క. అనిసంశయించుధరణీ, జనముల యనుమాన మెల్ల నడలించుటకై
మనసిజ సంహారుఁడపుడ, త్యనుపమ సంతోషపూరితాత్ముం డగుచున్.
సీ. చలిపోరువాసిక మెఱయంగఁ బైఁగట్టైభసిత త్రిపుండ్రంబునొసలఁ బెట్టి
పృథుసూత్రగతలింగపేటిప్రక్కకుద్రిప్పి చెంగుజారహొరంగు చేలగప్పి
నీలిచల్లాడంబుమేలికాసెబిగించి వాలుము మ్మొనవాలు కేలనుంచి
సన్నపురుదురాక సరములు మెడఁబూని గండపెండెరమొకకాలనాని
తే. వంకి మొలఁజెక్కి దంతపుపావలెక్కి
తమ్ములము వేసి మేన గంధంబుఁబూసి
వితతయావనసౌందర్యవిభ్రమంబు
లలర నొకచరమూర్తియై యద్భుతముగ. 202
తే. రక్కసి బ్రహ్మవరమందిరమున కప్పు
డరుగుదేఁగాంచి యతఁడు సాష్టాంగ మెరఁగి
కలితరాజవదుపచార కలనఁబూన్చి
వినయమున నున్న బ్రహ్మయ్యఁ గని యతండు. 203
మ. భళిరా! రక్కసి బ్రహ్మ యివ్వసుమతీభారస్థభక్తావళిం
గలయం జూచితిగాని నీదువిలసత్కారుణ్యగాంభీర్య ని
శ్చలభక్త్యార్చనశీలదానగుణముల్ చర్చింపలే దెందు నే
డెలమిం జెందె మదీయమానసము నిన్నీక్షింప శైవోత్తమా! 204
ఉ. ఎప్పుడు నిన్నుఁగూడి చరియింపఁగ వేడుకపుట్టె మాకు నీ

విప్పని కియ్యకొమ్మనిన నంతయు సంతసమంది దేవ! నే
నొప్పితి నట్లు మీరిచటనుండుఁడు పల్కినమాటఁ గ్రమ్మఱం
దప్పినఁ బోవనీయ నని దాని కొడంబడి నిశ్చయార్థమై. 205

తే. తా నతం డిచ్చు భూతిహస్తమునఁ బట్టి
యతని నుదుట ధరించి నీవనిన యట్లు
నిలుతు మని పల్కి మఱియొక్కనిమిషమునకు
మాకు పనియున్న దిఁక పోదుమా యటన్న! 206

చ. గడుసుదనంబొ! కోడిగమొ! కల్మియొ! చూడఁగ నీస్వభావమో!
గడెగడెకొక్కమాట పలుకం దగవే? మును నీకు నీవ యి
క్కడ వసియింప భూతిఁ గొని క్రమ్మఱఁ బోయెద నన్న నిన్న నే
విడుతునె యేల నీభ్రమలు విశ్వము మెచ్చునె బాసదప్పినన్. 207

తే. ఇటకు రానేది పోనేది యింతవింత
గలుగునే లగ్నమపుడె 'నాగబలి' యనెడు
సాక్షిత నిబద్ధియయ్యె నీజాడఁ జూడ
ననిన దరహాసవదనుఁడై యతఁడు పల్కె. 208

ఉ. మాగుణముల్ దలంప బహుమార్గము లెన్నఁగనేల? నీకు స్వే
చ్ఛాగతుఁ డైనజంగముఁడు స్థావరమై యొకచోటనిల్చునే
సాగి చనంగ నీక జెకసాలను నన్నిడఁ జూచినాఁడ లో
నాగముఁ బట్టిలో నిముడునా యిదె పోయెద నడ్డగింపుమా! 209

చ. అనవు డతండు పల్కె శరణాగ్రణి మీర లెఱుంగనట్టి శా
స్త్రనిగమచోదితంబు లగుధర్మము లెందున నైనఁ గల్గునే
మునుపొనరించు నా నియమము న్విడి యిచ్చటనుండి నేఁడు నా
తనువునఁ బ్రాణము ల్గలుగ తర్లగనిత్తునె నిన్ను నావుడున్. 210

ఉ. ధారుణి వేదచోదితఫలంబుల భక్తసపర్యసల్పవా
రారయ వారియిష్టమటు లాగి యొనర్చిరి గాని నీక్రియం
గారియఁ బెట్టి బూన్పుటలు గానము బాలిక నీసపర్య యే
తీరున నీడనుండుటకుఁ దీరదు పోయెద నన్న నుగ్రుఁడై. 211

క. వలఁ జిక్కి తెక్కలార్చినఁ, బులు దెగసి చనంగఁ గలదె పొమ్మెటుబోవం
గలవే యని బెట్టిదముగఁ, బలికినచరమూర్తి తీవ్రభయదాకృతియై.

ఉ. బెబ్బులియాఁగునే చెవ్రులబిల్లిలఁ బత్రిక వ్రాసి మున్ను నీ
యబ్బకు నీకు నేమయిన నిచ్చితినే చన నీకపట్టి నీ
బొబ్బల కేమివేరు సరిపో? నటియించితికాక తొల్లి నీ
రబ్బినఁబా లె జంగములయంరరితో నను సాటిచేసితే. 213

ఉ. వచ్చినభక్తకోటి వలవాకిలి వెళ్ళఁగనీఃపట్టి నీ
యిచ్చగ బందినుంచు ఫలమెల్లఁ గనంబడఁజేతు నన్ను నీ
విచ్చుట నడ్డగించ కిఁక నేటికిచూచెదు నమ్ము పట్టుమం
చచ్చటబాసి సొంగ నతఁ డడ్డముగా నవలించి తెచ్చెవన్. 214

క. మొలసురియఁ దినగఁబోవఁగఁ
దొలఁగక బ్రహ్మయ్య యతనిఁ ద్రోచి యటకు పోఁ
గలవో పొమ్మని డగ్గరి
కలయంబడి పట్టిమోది కలకలనగుచున్. 215

ఉ. పట్టినపట్టువీడనన పౌరుషమా యిఁక నెట్లుపట్టెదో
పట్టుము నీవటంచతఁడు వైలగుడు న్మదినేమిదోచ క
ప్పట్టునఁ జింతనొంది వ్రతపద్ధతిమానుము వచ్చె నింక న
న్నెట్టుల మెచ్చు శంకరుఁ డిహీ యని భక్తులు నవ్వఁగుందురే. 216

క. శీలముదొరగినఁ బ్రమ్మట, నేలా కాయంబు దీని నెడ సేయుటయే
మేలని హ్వానయాబ్జంబున, కాలాంతకునిల్ప గండగ తెఱఁగొనఁగాన్.

ఉ. అంతటిలోన నీశుఁడు దయామతి సన్నిధిచేసి బ్రహ్మ నీ
యంతటి శీలవంతుఁ డిఁక నారయగల్గునె పల్లవించె మ
త్స్వాంతము నేఁడు నీవయినవాంఛిత మిచ్చెద నన్న నాతఁ డ
త్యంతకుతూహలంబున దదంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి వేడుకన్. 218

చతుర్విధకందము:—

గౌరీశ వరఘృణారస, పూరా కామారి శైష భూషణసోమా!
వారాశి సుజనపోషా, ధీరా హేమాద్రిచాప తారకరామా.

వ. అని ఇట్లు సన్నుతించి దేవా! భవదీయదర్శనంబుకంటె వాంఛితం
బొం డెద్దియైన నొక్కటివేడెద మదీయనికేతనస్థానేకభక్తసహి
తంబుగా నన్ను భవత్సన్నిధానంబుఁ జేర్పవలయు నని విన్నవించిన నట్ల
కాక యని శంకరుం డందఱంబుష్పకారూఢులంగావించి నిజధామం

బునకుం గొంపోయె నట్లు గావున నిప్పడతియు నారక్కసి బ్రహ్మ
య్యవిధంబున నీశ్వరునకుఁ దిరుగంబడి తత్పదంబు గాంచె నని చెప్పిన
నచ్చటిభక్తవరులందఱు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది రౌద్రసత్తక్కం
జెక్కువిధంబులం గొనియాడి నిజనివాసంబులకుం జని రదియునుం
గాక. 220

శాంతసత్తక్క కథ.

తే. సంతతాత్మీయభక్తినిశాంతకుసుమ
మంతమాయాపహరణవిక్రాంతశర్వ
చింతనామృతపూరిత స్వాంతయగుచు
శాంత సత్తక్క వెలయును సంతతంబు. 221

సీ. ఆయింతి యొక్కనాఁ డాత్మవల్లభునకుఁ దలయంటి నలుగిడి జలకమార్చు
వేళ దోసెడునీరు వెలిఁజల్ల నాతఁడు గని యిది యేమినిష్కారణంబ
నీరుఁజల్లితి వన నలఁతుక వినియును విననట్లయుండిన విభుఁడు గినిసి
నామాట నీచెవి నాటదో గర్వమో యన నెమ్మొగమ్మున నల్లనల్ల

తే. చిఱునగవు తొంగలింప నోజీవితేశ!
మీమదికిఁ దోఁచియుండియు నాముఖమున
వినఁగ వేడుకయైన దద్విధము తాన
మాడు పిమ్మటఁ దెలిపెద ననిన నతఁడు. 222

చ. అటులగునంచు వే జలకమాడి మడుంగులుగట్టి భూమిపై
న్నిటలముఖాంగదేశముల నిల్పి శివాక్షమణుల్ ధరించి ధూ
ర్జటిభజనాంతమందునఁ బ్రసాదము భక్తులతోడఁగూడి యా
దట భుజియించి లేచి ప్రమదం బెసఁగంగ సుఖోపవిష్టుఁడై. 223

మ. తనభార్యామణి దగ్గఱం బిలిచి కాంతా! నింగికై నీరుచ
ల్లినవృత్తాంతము దెల్పుమా! యనిన వల్లేయంచుఁ గేల్మోడ్చి యి
ట్లను మత్సోదరి శర్వునాత్మవశుఁ జేయన్ యోగసత్తక్కనా
వనితామాళి మహాటవిం దపము దుర్వారంబుగాఁ జేయఁగాన్. 224

ఆ. తత్తపోగ్ని వెడలి ధరణిఁ గ్రమ్ముచు నిటు
రాఁగఁ గాంచి డాసి రాకయుండ
జలముఁ జల్లి దాని మలఁగఁజేసితి నన

నింతితోడ నాథుఁ డిట్టులనియె. 225

ఉ. ఎక్కడిచెల్లె లేటితప మెక్కడి కానన మేటిమంట లే
దిక్కునఁ బుట్టె గాంచి తెటు తేకువనార్పితి వెట్టివింతయుం
బుక్కిటఁ బట్టినావొ ననబోఁడిరొ బొంకులు చాలు నన్నుఁ బెం
పెక్కిన భక్తితోననియె నిందునిభానన తాల్మి మీఱఁగన్. 226

తే. ఎచటనోనున్న దాని నీవిటులఁగాంచి
తనఁగ నేటికి భూతలమందు నెందుఁ
దెలియ దూరశ్రవణదూరదృష్టు లీశ్వ
రార్చకుల కబ్బుటరుదె యెట్లనిన వినుము. 227

క. శ్రీనసఖపాదభక్తుఁడు! వేదాగమకథితనియమవిశ్రుతుఁ డఘవి
చ్ఛేదుఁడు కళ్యాణమున, న్మేదరకేతాఖ్యుఁడొక్క మేదరి యొప్పున్.

కేతయ్య కథ.

ఉ. ఆతఁడు సంతతంబు గగనాంతరసీమల కేఁగి వేణుసం
పాత మొనర్చి తెచ్చి నిజపత్నియుఁ దానును జీరి వావిచేఁ
జేతికోలంది జల్లెడలు సిబ్బులు చేటలు చూచువారికిం
బ్రీతి జనింప నల్లి పురవీథుల నమ్మి తపేయలబ్ధిచేన్. 229

చ. శరణవరేణ్య! బూజనలు సల్పుచుఁ దానొకనాఁడు వేకువం
బురహరుమాన్చి కత్తిఁగొని భూరికురంటకకోవిదారకే
సరపిచుమందచూతఘనసారకపిత్థశిరీషశింశుపా
గరుముఖభూజరాజిగలకాననసీమల కేగి యచ్చటన్. 230

చ. అరిమురివంశగుల్మముల నారసి యందొక గట్టిబొంగు లే
నలుకుచు నుండఁగాఁ బ్రమథనాథుఁడు కేతననెమ్మనంబుఁ దా
నెఱుఁగ సువర్ణబీజతతి యేర్పడ దానిఘటింపఁ గాంచి తో
తెరపిసిపుప్పివుట్టె నిది తెంచిన నేమనిరోసియవ్వలన్. 231

క. మఱియొక్క కట్టఁగ్రమ్మఱ, నఱకిన నారీతినే కనంబడఁగా నే
నెఱుఁగకనచ్చితిసిటకని, తెరచోటికేఁబోయి యొక్క పృథుగుల్మమునన్.

చ. చొరఁబడ నొక్క గట్టివెనుసొక గనుంగొని వాఁడికత్తిచే
ధరఁబడ దానినేయ నడిదంబు కరంబున జారి యిర్లచేఁ
బరఁగిన కుంజమధ్యమున భవ్యతపంబొనరించు తాపసిం

భంగముగ దాఁకి యొక్కచరిత్ర య్యాఁగఁజేసిన నంతలోపలన్ 233

తే. హరనమశ్శివాయయనుచు నాతఁడుగూల, కేతఁడపరియుతనికేల బట్టి
తెచ్చిబైటనుంచి తెగినకంఠముఁబరీక్షించి శోకతప్తచిత్తుఁడగుచు.

ఉ. అక్కటా! యెంతపాపమున కొస్పదమైతి? ప్రభాతవేళనే
నిక్కడికేలవచ్చితి? మునీశ్వరుఁ డిప్పుడు జపమింటఁ గాననే
నొక్కన మైలకృత్యమున మోసముఁ జెందితి నెట్లుబాయు నీ
యిక్కటమైన హత్య ఘనమేచకకంధర! యంచు నుండఁగన్. 235

ఉ. అచ్చట కేతనార్యుసతి యత్తరి భక్తగణార్చనాలయం
బిచ్చ నలంకరింపఁగ మునీశ్వరునార్తరవంబు వీనులం
జొచ్చ స్వదేశికప్రవరశుద్ధరయం బెనుపొందు జ్ఞప్తిచే
నెచ్చటి పల్కులైన దనకేర్పడఁ దెల్లమియామచునుండుటన్. 236

చ. అటు విని మానిచచ్చుటయు నాతనికై పతిదుఃఖమొందుటల్
పటుమతిగాంచి మందిరకవాటము తాళమువైచి చెచ్చెరం
జటులభుజంగపక్షిమృగశైలముల న్వెఱపింత లేక య
య్యటవికి నీలకుంతల యకుంఠితధైర్యము వెంటఁదోడుగాన్. 237

చ. విపినముఁ జొచ్చి యొక్కయెడ విచ్చు నవిత్తుఁడైన మహాత్ముకై
విపులవిషాదవేదనల వేగిరపడునాథునిగాంచి మ్రొక్కినక్ష
వ్యపగతదుఃఖుఁడై యతఁడహో! యిట కేగతివచ్చితొంటినీ
విపు డిట రాఁబనేమి మదికెంతయు నద్భుతమయ్యె మానినీ! 238

ఉ. కానుగుచెట్లవంటి పలుగాకులు సిన్నొరులెవ్వరేని యే
మైనను మించనాడిరొ గణార్చనకాలము దప్పవచ్చునో
కానక సేయు నాదయినకర్మము చెల్పిరొ యెవ్వరైననో
మానిని! నీదురాక కనుమానముఁ జెందెదు మానుఁ జెల్పుమా!. 239

చ. అనవుడు కేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లనుమించు మీరలి
వ్వనతలమందు శోకమున వందురుచుండఁగ నిన్నుఁ బాసి నే
ననుచిత మింటనుండుటని యారయవచ్చితిఁ గాని యొండులే
దనిన లతాంగి నాదయిన యాపద నీకెటుదోఁచె చెల్పుమా. 240

ఉ. నాపుడు మీయనుగ్రహము నాయెడఁగల్గుట మానినీల్గుచోఁ
వాపిరిఁ బల్కఁగా వినియు వచ్చితి నెమ్మదిఁగాంచి యిట్లహా

దైవము తప్పఁజూచె నని తాలిమిఁబీడఁగఁబుచ్చి యేమియు
న్భావమునందుఁ దోఁచక విపన్నతవచ్చితి నిన్నుఁజూడఁగాన్. 251

వ. అని పల్కిన నిజప్రేయసిదూరశ్రవణజ్ఞానంబుల కత్యాశ్చర్యంబు నొంది సద్గురుకటాక్షపాత్రం బగుసిప్పయోజానన బుద్ధివలన మెలంగుట యిహపరసాధనం బని తలంచి యాసెతో నిట్లనియె. 252

చ. కమలదళాక్షి! యీయెడలఁ గానక నే నొనరించుహత్య యే
క్రమములఁబాయు దైవత ధరాధిపకాపుఁడు మెచ్చునట్లు లో
కము సరిదీరు సెప్పగిదిఁ గ్రక్కున నొక్క యుపాయ మెంచి న
న్విమలునిఁజేయుమీ? యనిన నీలపయోధరవేణి యిట్లనున్. 253

తే. ఇలప్రమాదవశంబున నైనయుహత్య
లైన దేహాంతముఖవిధులందుఁ బాయు
ననుచు నార్యులచే నీవు వినుచునుండి
నన్నడుగనేల యనినఁ గేతన్న యనియె. 254

మ. మునిసంస్తుత్య తపోధనుండగు మహాత్ముం జంపి వేఱొక్కతీ
రున దత్పాపనివృత్తిఁజేసికొన నారూఢంబుగా బుద్ధి నూ
ల్కొన దిప్పట్టున నియ్యతిప్రవరుతోఁగూడ న్మదీయాసువుల్
చనఁగాఁజేసెద నెంతగాలమునకుం జాకుండ జీవింతునే. 255

తే. అనిన సతి దృఢనిశ్చయం బాత్మ నెఱిఁగి
సతి యతనికన్న మున్నుగాఁ జనఁగవలయు
ననుచు మునిఁద్రుంచు కత్తిచేఁగొని గళంబు
ద్రుంచికొనఁబోవ నంతలో నంచితముగ. 256

సీ. ఉంచినాఁ డేదేవుఁ డుర్వీధరేశ్వరాత్మజనర్ధదేహంబు నందు నెలమి
మించినాఁడే వేల్పు పంచభూతాదివ్యచంద్రాత్మమూర్తియై జగములందు
త్రుంచినాఁడే స్వామి తోయజాసనవరప్రబలదైతేయపురత్రయంబు
కాంచినాఁడే దైవమంచితసాదరేక్షణమున నాత్మభక్తవ్రజంబు

తే. నించి నాఁ డేమహాత్ముండు కాంచనోద
రాండభాండంబు లెల్ల గర్భాంతరమున
నట్టి పరమేశ్వరుండు కళ్యాణమూర్తి
యమరమునిపంక్తి గొలువ ప్రత్యక్షమయ్యె. 257

క. ఆరీతి నెదుటనిలిచిన, గౌరీశ్వరు మోదమలరఁ గన్గొని కేతం
డారూఢ భక్తితత్పర, సాహసములకెఱఁగి యిటులసన్నుతిఁ జేసెన్.
సీ. ప్రాలేయశైలేంద్ర బాలికాధీశాయ మదనాంతకాయ నమశ్శివాయ
శారద నీరద చారుదేహాయ శ మనహరణాయ నమశ్శివాయ
ద్వానశాత్మాగ్ని సుధాధామనేత్రాయ మలవిదూరాయనమశ్శివాయ
గంగాతరంగసంగత జటాభాగాయ త్ర్యాశతాంగాయనమశ్శివాయ
తే. యంబుజాతాసనత్రిదివాది నాథ
ముఖ్యదైతేయ విద్విట్స మూహమకుట
ఘటితకాంచన నవరత్న కాంతిపూర
మహితపాదాయ తుభ్యం నమశ్శివాయ. 259
వ. అని యిట్లు సన్నుతించు కేతనార్యుం గనుంగొని మందస్మితాననుండ
గుచు, సర్వేశ్వరుండు భక్తవర! మీదృఢ భక్తిజ్ఞానంబులకు మెచ్చి
వచ్చితిరండని వారినిరువుర పుష్పకారూఢులం గావించి తత్తపస్విం
బునర్జీవితుఁ గావించి, యాతనితో వారలనిజధామంబునకుఁ గొని
పోయెం గావున దూరశ్రవణంబునంగలయుంగన మహిమం బిట్టి
దింక దూరదృష్టిపదంబు దెల్పెద నని కాంతసత్తుండు నిజనాథునితో
ని ట్లనియె. 260

నారదబ్రహ్మయ్య కథ.

సీ. కలఁడొకభక్తుండు కళ్యాణపురమున నారదబ్రహ్మాసమాహ్వయుండు
నలజయంత వసంతనలకూబరాకారుఁ డతులితశైవహాస్యవేది
సంగీతసాహిత్య సరసకళాస్ఫూర్తి సత్యవ్రతుఁడు గణార్చనవినోది
యాతనికాయకం బద్భుతం బెట్లన్నఁ దనసోయగంబు గన్గొనిన జార
తే. కామినీతిలకులు రతిఁగలయఁగోరి
పిలిచినసువర్ణటంకమే సెలఁత యొసఁగు
దానితోఁగూడి యస్ఖలితప్రభావ
మునసె వాంఛిత మీడేర్చు మోదమునంది. 261
క. ఈసరణిఁదెచ్చుద్రవ్యము, వాసుకి యజ్ఞోపవీతభక్తార్చలకై
కాసైననుమఱునాటికి, మూసియిడకవ్యయమొనర్చు మోదంబలరన్.
వ. అట్లుండి యొక్కనాఁడు, 262

సీ. బొట్టుకస్తురిసీటు పట్టుబల్వ లేవాటు
దొట్టి గంధపుగాటి దొంగలింప
గోరమీసముతీరు నోరవీడెపు కారు
నోరుచూపులసౌరు నొకవుఁబనర
సికతాయతలకాంతి యొకకేలఁబూబంతి
సికటనగక్రాంతి నీటుమెఱయ
నగవువెన్నెలజాలు మొగరాలపిసివాలు
సొగసుసొమ్ములడాలు సొలపువెలయ [కొనుచు
తే. నేలఁబాడుచు నంనంనసీలలిడుచు,నంగమెగడిగఁజూచి యుప్పొంగి
సిందుబింబాస్య లచ్చెరువందికనఁగ, రాజవీథిని నేగె నారసికవరుఁడు.
ఉ. అత్తరి నొక్కభర్మ మణిహర్మ్యతలంబునఁ గ్రీడసల్పుచుం
బిత్తరిమొత్తు బల్ ఘనికుప్రేయసి సొరణగండ్ల వెంటఁ ద
చ్చిత్తజసన్నిభుంగని విచేష్టితయై తమకంబుపర్వ ము
న్నెత్తినతప్పవాల్పక తదేకమతిం దఁబోసె నాత్మలోన్ 265
ఉ. ఈనవమోహనాంగుఁ డిపు డిచ్చటి కెచ్చటనుండివచ్చెనో
సూనశరాసనాబ్జబలసూదనజాతవసంతయక్షరా
ట్సూనులఁ గేరు నీఘనునిసోయగముంగని దేవతాపురీ
మానినులైనఁ జిత్తముల మాటికి నువ్విళులూరరే! తగన్. 266
సీ. చికిలిపుల్దిండిరాలకు నుప్పుసికకప్పు
తొగరేనినగనొప్పు మొగముచొప్పు
తీయ్యవిల్కానిగదియ నొంపునెదనింపు
జడమెకంబదలింపు నడుముసొంపు
చిందమంపముఁగోరు జిరకంఠముతీరు
తొవలనుమీరు కందోయిసౌరు
యేనికకేల్పసనెలయించు దొడసంచు
తలిరులనొంచు పాదములమించు [యొయార
ఆ. నౌర ? యీమనోహరాకార రేఖయీ, కాయసౌకుమార్య? మీ
మెందునైనగలదెయితనితోఁ గలికేళి, నెనయుసుదతిభాగ్యమెన్నదరమె.
చ. ఎదుట గనుంగొనంనడవ యి రసికాగ్రణియుందుఁజిక్కెనా

మదియిఁక నెట్టులోర్తు నను మన్ననఁ నాతఁడు గాంచు టెట్లు లోఁ
బొదలిన మోహతాపశిఖిపాంగిఁక నేగతి నారు నక్కటా!
చెదరని చింతలంమునుగఁ జేసెగదా విధియేమి సేయుదున్!. 268

ఉ. గ్రక్కున నేగి యాపాగసుకానికి నావెత లెల్లఁ దెల్పి యీ
చక్కఁకిదోడి తెచ్చి మది సంతసమందఁగఁ గూర్చువారు నా
కిక్కడ నెవ్వ రిప్పగది యిక్షుశరాసనసాయకవ్యథం
జిక్కకయుండుదాననని చేడియ చింతమునింగియుండఁగన్. 269

ఉ. ఆతరుణీలలామసఖి యత్తరి నచ్చటి కేగుదెంచి మో
హాతికృశాంగియైన జలజాననఁగన్గొని డాయనేగి యో
భీతకురంగనేత్ర! యిటు బెగ్గిలి నెమ్మది లోన నింత యే
లాతపియింప? నీదగుతలం పెరిగింపుము దాఁచ కంతయున్. 270

క. చెప్పిన నెప్పనియేనియు, నిప్పుడు సమకూర్తుచెలిమి కెయ్యెడలను నే
దప్పము తెవ్వరు నమ్మిన, కప్పురగంధు లికనీకు కమలదళాక్షీ. 271

చ. అనవుడు తత్సతీతిలక మాత్మముఖంబున నొంద సిగ్గుపెం
పున దనవాంఛితంబు వెలిఁబుచ్చఁగలేక యొకింత సేపు న
మ్రనవముఖాబ్జయై యితరమానినులచ్చట లేకయుండుటల్
గనుఁగొని యెట్టకేలకు మొగంబొకయించుక యెత్తి యత్తరిన్. 272

ఉ. నెచ్చెలిఁ జూచిపల్కెఁ దరుణీ! వినవమ్మ మనోహరాకృతిం
బచ్చనివింటిజోదు గెలువంగల యొక్కవయోవిలాసునిం
దెచ్చ్చగ రాజవీథి జరియింపఁగఁ గాంచితి నంతనుండి లోఁ
గచ్చుగనంగజొచ్చె దమకంబిఁక నేగతిఁ దాళియుండుదున్. 273

ఉ. ఎక్కడఁబోవ నైన దిఁక యేమియుఁదోఁచక మోహవార్ధిలోఁ
జిక్కిన దాని కిట్టితరిఁ జేడియ నీవొక తెప్పవై వడిన్
గ్రక్కున గానుపించితివి గావున నాతనిదోడి తెచ్చి నా
మక్కువఁదీర్పుమంచుఁ బలిమాలిన యాసఖి నవ్వి యిట్లనున్. 274

ఉ. ఈతరి నీకుగాని గుణ మెట్టిది నెమ్మది సంభవించెఁ బ్ర
ఖ్యాతిగ బొట్టుఁగట్టువిభుఁడంటె విటాకృతిఁ జూడఁగంటికిన్
ప్రీతివహించెనే మనసునిల్పఁగలేక పరానుకూలవై
పాతకమేల చేసెదవు బంధుజనంబులు విన్న మెత్తురె?. 275

ఉ. ఉత్తమమైనవంశమున నుద్భవమందితి వింతదాఁకస
ద్వృత్తియనంగనొప్పితివి యేకతసత్తరి నన్యపూరుషా
యత్తమనోంబుజాత వగుటర్హమె? నీసరికామినీమణుల్
పొత్తుసహింతురే సుగతిఁబొందఁగనేర్తువె వారిజాననా!. 276
ఉ. అత్తగయాళి మామకపటాత్ముఁడు చెంత సపత్ని నీపయిం
గుత్తుకబంటి బావప్రతికూలుఁడు నాథుఁడు కోపధారి సి
న్నత్తినతోడికోడలు మహాశసి యేమిట నెంచిచూచినం
గత్తులబోను కాపురము కామిని! నీతలఁ బొప్పదియ్యెడన్. 277
మ. అనినం జిత్తములోన నతిలే వయస్యా! నీవు నాతోడఁ జె
ప్పినసాంసారికధర్మమంతయు నిజంబె కాని నాదేహమా
తనితోఁ గూడక నిల్వ దెట్టులయినం దాక్షిణ్యభావంబునం
జని తోడ్తెమ్మిట వానిసత్వరగతిం జాతుర్యమేపారఁగన్. 278
క. వ్యామోహము దీరినతుది, నేమైనను లెస్సయింక నేమియునన కో
కామిని!నన్నుఁబ్రకింపుము,కాముఁడుమననీడటంచుఁగరములుమోడ్పన్.
చ. చెలి గని యింత యేలవగఁ జెందుదు? లోకముపాడియెంచి యే
దెలిపితిఁగాని నీకిటుల చెప్పరమాటను నేసహింతునే!
వెలఁది! యనుజ్ఞయిమ్ము చని వేగమ తోడ్కొని వాని నిప్పుడు
న్గలపెదనన్న మోదమునఁ గౌఁగిటఁజేర్చి లతాంగి యత్తఱిన్. 280
ఆ. వీథిమెలఁగుచున్న విటశిఖామణిఁ వేలి, సన్నజాలకమున సతికిఁజూపి
వానిఁదెచ్చినాదుపనటఁదీర్పుము వేగ,పడతియనుచుఁబంపెఁబంపుటయు
సీ. ఆయళికచరత్నహర్మ్యాసతీర్ణయై పురవీథికేగతిఁ బోదుననుచు [ను,
ద్వారబంధంబున దిడ్డివాకిటనిలిచి దైవయోగంబున నవ్విలాసి
యచటికిరాఁగనియాడఁబోయినతీర్థ మెదురైనగతి నితఁ డేగుదెంచె
నిచ్చట కనిచేర నేగిరహస్యసం గతిఁదదంభోజాక్షి క్రమముఁదెలుప
తే.విసియతండాదిబూనినతెనవ్రతంబు,దెలిపిసమురత్నటంకమే దెచ్చియిత్తు
సంశయింపకరమ్మసిజనము లెవ్వ,లెఱుఁగఁగారాని యొకదారి నెలమి
చ. కొని చని చంద్రకాంతమణిదివ్యసువర్ణకవాటమేఘహా [మీఁదిం
హాసమణికట్టిమప్రకటితాంబుజరాగనిబద్ధవేదికా
ఘనతరమౌక్తికస్తబకకాంతవితాననిలింపకామినీ

జనసమసాలభంజికలసంగతినొప్పెడు మేడలోపలన్. 283
చ. శిల్పికళాఢ్య నిర్మిత విచిత్రతరా స్తరణోపరిప్రభా
నల్పసుగంధబంధురలతాంతము భాసురరత్నకాంచనో
త్కల్పితకాయమానరుచికాంతము నై తగుహంసతూలికా
తల్పమునందు నాతని ముదంబుననుంచి లతాంగియంతటన్. 284
ఉ. నచ్చినకూర్మి పెంపెసఁగ నాయిక యున్నెడ కేఁగి లేమ! నేఁ
డెచ్చితి తద్వ్రతంబుపగిదిం ధన మొప్పి విలాసి నాపుడుం
బొచ్చెములేనికూర్మిఁగఁ బోటివినీయటంచుఁ దత్సతి
న్నెచ్చి సరోరుహానన యమేయముదాప్తి నొసంగి యుత్తటిన్. 285
చ. నడుము చలింప వేణి జఘనంబు పయిన్నటియింపఁ గావిపా
వడరుచిజాళువాజిలుగుపన్ని యచీరపయింజనింప సొం
పడరిన రత్నహారనివహంబు కుచంబులఁ జౌకళింప స
ప్పడతుకవచ్చె బ్రాణసఖిపంపున నారదబ్రహ్మపాలికిన్. 286
క. చనుదెంచి చెలియ చెప్పిన, యనువునఁ బదియారుమాడలాతని యెదుటం
గనకపుపాత్రంబున నుం, చినఁ గైకొని హర్షభరిత చిత్తుండగుచున్.
చ. తరుణికరంబుపట్టి సుమతల్పముమీఁదికిఁ జేరఁదీయుచున్
సరసిజనేత్ర వాకిలిదెసం గనుభావ మెఱింగి లేచి స
త్వరమున తన్మణీగృహకవాటము గొళ్ళెము వెట్టి మళ్లినన్
సురుచిరమందహాసమున సుందరి మోమువాంచి సిల్చినన్. 288
ఉ. కామినిదాసి నిండు బిగికౌఁగిటఁబట్టి లతాంతశయ్యపైఁ
జేరిమదలిర్పఁ జేర్చి తమి పెంపునఁ గామునిభంగిఁ దద్విట
గ్రామణి కేళిదేలునెడఁ గ్రక్కునదానిసపత్ని యొక్కభా
మామణి దెల్పఁ దత్క్రియము మాటుగఁడా విని క్రోధచిత్తయై.
చ. క్రమమున మెల్లఁ దద్గృహకవాటము డగ్గఱఁజూచి బైటఁగొ
ళ్ళెముదవిలించి యాత్మ లవలేశము గొంకక ప్రాణభర్తకే
క్రమమెఱిఁగించి చూపెదుదుఁగాకనితొల్లిటి క్రోధవృత్తి పెం
పమరఁగఁ గాపువెట్టెనల నారదబ్రహ్మయ దేవి యంతటన్. 290
చ. తనపతి రాకజాగయినఁ దత్క్రియమంతయు జ్ఞానదృష్టిచేఁ
గనుఁగొని చింతలేక మిహికాకరమౌళి కృపాకటాక్ష మీ

యనువునసుండె శాంభవగణార్చనమానుటఁగూడ దెట్టు లా
ఘనవ్రతపూర్గమే నిపుడు గైకొని యీదినచర్యఁ దీర్చెదన్. 291

వ. అని విచారించి. 292

చ. కులుకుటొయారి గబ్బిచనుగుబ్బలపై నజారుపైఁటచె
న్నలరెడు జారుకొప్పుగలనాతులు దాపలికేలలీలగా
వలపలికేల మొల్లవిరిబంతివిటాళివశీకరై కవృ
గ్వలనముఁ గల్గినిల్చి దలవాఁకిలిచెంత విటీవిధంబునన్. 293

ఉ. ఆగతినిల్చినం బురజనావళి తత్స్మితిఁగాంచి యిమ్మహా
భాగ యిదేమొకో? యితరపద్ధతి నేఁడు వహించియుండెఁ దా
నేగతినుండుఁగాక! మనకేమిటికీమె గుణంబులెంచ రా
ప్యాగనివాసుఁడే యెఱుఁగునంచుఁ బదానతులొచు నేగఁగాన్. 294

మ. జలజాతాయతనేత్ర భావమరయం జంద్రార్ధకోటీరుఁ డ
య్యెడభాస్వద్విటవేషియై యొకవ్రుఁగా నేతెంచి యొయ్యార! మే
ర్పడఁగానిల్చిన దానిగాంచి దరిఁజేరంబోయి యోకాంత! యె
క్కడ నేఁగన్గొనలేదు నీవిలసదాకారాభిలీలాగతుల్. 295

చ. అలికులవేణి! ని న్గనినయప్పటినుండి మదీయచిత్త మ
గ్గలముగ నిన్నుఁ జెందె నదిగావున నిత్తరి నీకుఁ దగ్గరో
వెలయిఁడలేను గాని కలవిత్తముదాఁచక యిత్తుగొమ్ము మా
డలుపదియాఱటన్న మగుడంబలికెఁ సతిసమ్మతాత్మయై. 296

చ. అనఘతరాత్మ! నే.గొనుపదార్థ మదంతియకాని యెక్కుఁడా
ధనమునకాససేయ ప్రమదంబున లోపలికేగుదెంచి చెం
దినభవదీయవాంఛితము దీర్చికొనం దగు సత్వరంబుగా
ననిన దరస్మితాంచితముఖాంబురుహంబున నాఁతఁ డిట్లనున్. 297

ఉ. ఒక్కెడ మాకుచాలపనియున్నది మే మటపోయి క్రమ్మఱం
గ్రక్కున వత్తుమీముడుపు గైకొనుమంచు నొసంగఁబోవ మీ
యక్కఱఁ దీర్పకిమ్మట పదార్థముఁ జేకొనఁజెల్లుఁగాక ముం
దక్కెనటంచుఁ బుచ్చికొనధర్మమె యంచు లతాంగివల్కెనన్. 298

ఉ. ఇచ్చిన ముల్లెగైకొనుట కేటికి గొంకెద విప్పుఁ డైన న
న్నచ్చుగనేల నట్టి తుదనైన నొసంగెదువాఁడనేను యే

వెచ్చము క్రిందనైన నివివీడునపిమ్మట దెమ్మటన్న నే
నిచ్చునదేమి గాన కొను మిందునిభానన యన్న నిట్లనున్!. 299

ఉ. మాయలమాట లేమిటికి మన్నియమంబు వినుండు తెల్పెద
న్నాయక యీగతిం దివసనాథుఁడు గ్రుంకిన దాఁకయుండి త
త్కాయకలబ్ధి రాత్రి గణకాండసమర్చ లొనర్చుహారమ
త్త్యాయతసిష్ఠభానుఁ డపరాంబుధిఁ జేరుచు నుండెఁ గావునన్. 300

ఆ. సమ్మతించి తేని యిమ్ముల్లెయొసఁగునీ
కోర్కె యిప్పుడె తీర్చి కొనఁగవలయు
కాని యెడలధనము గైకొనమాటల
ప్రొద్దుఁగడపవ్రతము పోవుననిన. 301

ఉ. కామినియట్లెపోయి తిరుగం జనుదెంతు నటన్నమాత్రనీ
నేమము పోవునే తెలియ నేరని వానవుగాన నింతికిం
గాముకుఁ డర్థమిచ్చి తనకార్యముఁ దీరిచికొనకపోవఁ డిం
కేమిటికింత చేర్చుకొను మిచ్చెదద్రవ్యము వేగవచ్చెదన్. 302

చ. అని బహుభంగుల న్జలరుహాక్షికి నమ్మికవుట్టఁ బల్కి నో
య్యననొడపాటొనర్చి వసియాలువరాల్ సతిచేతికిచ్చి యా
ఘనుఁడటఁ బాసిపోయెఁ గలకంఠి యొకించుక సేపుచూచి యా
తనిపునరాగతక్రమము దప్పిన నంతవిచార చిత్తయై. 303

చ. కటకట! మోసపోతి వినకాయక మేగతిఁదీర్తుఁ బద్మినీ
విటుఁ డపరాద్రిఁ జేరె నలవేడుక కాఁ డిట రాకయుండె న
క్కుటిలునిమాట దబ్బరనికొకధనంబపుడేల కొంటి నే
డెటువలెఁ దొంటికైవడి గణేశ్వరపూజలు చెల్లుదైవమా!. 304

ఉ. కాయకలబ్ధికై యరిగి కాంతుఁడు బందిని జిక్కెఁ దత్క్రియం
బీయెడ నేవహించి దినకృత్యము దీర్తునటంచుఁ బూసిన
*మాయవిటుండు ననుమాటల నేభ్రమయించిపోయి రాఁ
డాయె ధనవ్యయంబు కొఱయాన తదీప్సితసిద్ధిగాకమున్. 305

ఉ. ఇంతటికేమి మన్నియమమిద్దివసంబున గానియట్లు గా
స్వాంతము నందుఁదోఁచె నిఁక వంచనయేటికి చింతఁదక్కి దే
హాంతమొనర్తునంచు నిశితాసియురంబున నాను నంతలో

గంతువిరోధిమ్రోలఁ బొడకట్టిన హాలాహలకంఠుఁ జెచ్చెఱన్. 306
తే. అతుల సన్నిధిసేయఁ దదంబుజాక్షి
విస్మయానందములు మది వెల్లిగొనఁగ
మ్రొక్కి నిల్చిన శర్వుఁడో ముదిత యడుగు
మిత్తు వర మనిపల్కిన నెలమిమీఱి. 307
క. గిరిజేశ! మీరొసంగిన, వరముగొన న్నాకుఁదగునె వల్లభుఁడోకచో
వెఱవరియుండఁగ నాతని, కరుణంబిలుపించియుండు కామితఫలముల్.
తే. అనిన పరహాసవదనుఁడై యద్రిసంభ
వాధినాయకుఁ డట్లె? యౌ ననుచు ననఘ
భావుఁడై నట్టి యాదర బ్రహ్మునాత్మ
ముదమునఁదలంచె నంతకమున్న యచట. 309
సీ. అలఘనికునిపిన్న యాలుసపత్నికా పరభవవీక్షణ వాంఛదవిలి
రమణుండు రాజకార్యపుఁటేమి నంతఁగపురమునకు సరగున రాకయున్న
నెప్పుడువచ్చుఁదల్పెప్పుడుతీసిచూపుదునంచు కోరికనెదురుచూచు
చుండెనాలోఁబ్రహ్మఁ డొక్కింత సేపుండి మగుడరానేరకమానసమున
తే. వ్రతముజరుపుటకై వచ్చి బందిపడితి
ప్రొద్దుగ్రుంకుచు నున్నది పోవరాదు
నేఁడు గణపూజసాగ దెన్నిటగణింప
ననుపరిత్యాగసర్వమా యనుచునుండి. 310
క. తనువించుకపరవశమై, కనుదెఱచిన యంతలోన గజకంఠుకృపం
దనమందిరమున నిల్చిన, గనితత్కముదాక్షి మోదకమలధి దేలెన్.
ఉ. అత్తరినాఘనుండు హృదయంబున విస్మయ మావహిల్లన
త్త్రైత్తి గణేశసర్వదిగధీశ వృషేశమునీశ యుక్తుఁడౌ
చిత్తజవైరిగాంచి కలఁజెందితినో యదిగాక నిక్కమో
యిత్తెఱఁగౌటకేమికత మియ్యెడనంచుఁ దలంచుచుండఁగన్. 312
ఉ. బాలశశాంకశేఖరుఁడు భక్తవరా! యిటురమ్ము! నీదుజం
బాలరుహాక్షినీవచట బందిని జిక్కభవద్వ్రతంబుఁ దా
నాలరిగాఁగనీక వెలయాలివిధంబు వహించె సోయగం
బాలితామలాంగి యహహాయనిమానసమందు మెచ్చఁగన్. 313

చ. అటుల వహించి ద్వారముల కంతట నింతట సంచరించి ని
క్కటికజనంబు లెల్ల నెడగాజననొల్లక పల్లవుండనై
యిటకరుదెంచి బల్మి ముడుపిచ్చెద వచ్చెదనంచు నేగ నం
తటమఱికొంత సేపు గని తన్విశరీరము వీడఁజూడఁగాన్. 314

గీ. అంతలో నేము ప్రత్యక్షమై వరంబు
వేఁడు మనవుడు నిన్నురప్పించి యొసఁగు
మనియెఁ గావున నిటకు రాఁబనిచినాఁడ
నడుగు వాంఛితమనిన బ్రహ్మయ్య దెలసి. 315

క. ప్రమదమనోపహరుండగు, ప్రమథేశ్వరుదివ్యపాదపద్మంబులకుం
ప్రమదారత్నము తానును, ప్రమదంబున మ్రొక్కి యిటుల బ్రస్తుతి చేసెన్.

సీ. దరసమదేహామంబరధరాధరగేహ పన్నగభూషయాపన్నపోష
కాండధితూణ ప్రకాండశైశవబాణ రాజకిరీటఘో రాజఘోట
సురనుతపాత్ర భాసురతమోహాననేత్ర నతమునిజాల దీనతతిపాల
కరధృతశూల శ్రీకరపార్వతీలోల నవకృత్తివాస దానవనిరాస

తే. వనజమృదుపాద సేవకావసవినోద
కల్పవిధిదీక్షయాశ్రితకల్పవృక్ష
పరభయదవేష ఘనదయాపరమనీష
కాలముఖిశాస్త్రఘాతకంకాళహస్త. 317

చ. అనియిటుసన్నుతించి ప్రమథాధిపతావకమూర్తి దర్శనం
బొనరుటకంటె వేరె మఱియున్నదె వాంఛితమైన వేడెద
న్ననురతిగూడినట్టి లలనావళితోడుత నన్ను నీపదం
బున వయిఁజేర్పవే యనిన భోగివిభీషణుఁ డాదరంబునన్. 318

తే. అట్లయగాక! యనుచు బ్రహ్మయ్య నతని
కామినీమణి నాతనిఁ గలసినట్టి
మందయానలఁ బుష్పవిమానపంక్తిఁ
గూర్చి కొనిపోయెఁ గైలాసకుధరమునకు. 319

వ. అంతతద్ధనికాంగనయు బ్రహ్మయ్యసాంగత్యవిశేషంబున తేజోమయ
స్వరూపమై కైలాసంబున కేగుచు నాస్థానంబున నున్న నిజనాథు
నకు తనమోక్షపదప్రాప్తివిధం బెఱింగించి యతండు చూడ

నంతర్ధానంబు నొందిన నచ్చెరువంది వేగంబ యభ్యంతరమందిరంబునకుం జనిన యాతనిపిన్న యాలెదురువచ్చి సవతి నేరం బెంచుచు నతనిం గొని చని యదె చూడుమని తలుపుగొళ్లెంబుడిపియ తద్గృహంబు శూన్యంబై యున్న యాసుదతి లజ్జనొందియుండె నతండొక్కింత సేపు చింతాక్రాంతుండై నిజసతీలలామభాగ్యం బగ్గించుచుం దనవారికత్తెఱంగు నెఱింగింపుచు నంజలినూని యెప్పటియట్ల వర్తిల్లె గావున దూరదృష్టిగలసతీవతంసంబు మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజనాథునితోఁ గ్రమ్మఱ దద్వృత్తాంతంబు సత్వరంగాఁ జెప్పం దలంచి శాంతసత్తక్క యిట్లనియె. 320

ఉ. అత్తఱి నచ్చటం గలగణాధిపులెల్లఱు విస్మయాత్ములై
యిత్తెఱఁ గెందునుం గలదె యింతియుభర్తయు నేకచిత్తులై
బత్తియొనర్చి రంచు బహుభంగుల సన్నుతిసేయు నందులో
నుత్తముఁ డొక్కరుండనియె నుక్తిసుధారస ముప్పతిల్లఁగన్. 321

సీ. శ్రీకాళహస్తిపురీస్థలి నైనరుండన నొక్కభక్తుఁ డంగనయుఁ దాను
నయ్యలేమడిగిన నడుగిడకిచ్చుచు నుండంగ వారలు యుల్లమలర
కట్టుబట్టయతప్ప గడు లేమిఁ బుట్టించి శర్వుఁడు భక్తుఁడై చలిని వచ్చి
బట్టవేఁడిన వాని పడతి కట్టినదియ్య కొనఁగ నేగిన నొంటికొకతనకు
తే. చాల దంచేఁగెనో యని నైనరాఖ్యుఁ
డాత్మవస్త్ర మొసంగఁ జూ నంతలోన
నచట ప్రత్యక్షుఁడై తన్మహాత్ముఁ డెలమి
వారిఁ గొనిపోయె నాత్మనివాసమునకు. 322

ఘ్రాణదబ్రహ్మయ్య కథ.

వ. మఱియును. 323

తే. ఘ్రాణదబ్రహ్మయాఖ్యుఁడు గలఁ డొకండు
జంగమారాధనవినోది సత్యవాది
యఖిలవేదాంతవేదనిత్యాను మోది
యమృతసంపాది పరిజనితాన్యవాది. 324

ఉ. బాణవిరోధిబాణ పదభక్తుఁ డతండు మహోగ్రభక్తిక
ఘ్రాణమున న్వసించి యనయంబును గాలము గోలజాలెనుం

పాణితలంబునం బిడి ప్రభాతమునందు గభీరవాహినీ
వేణుల నేగి యందు మదివేడుక మీనులఁబట్టి వానిలోన్. 325

తే. తొలుతఁ దగులు చేప తుహినాంశుధరునకు
నవలఁదగులు మీన మద్రిసుతకు
మఱియుఁ దగులునట్టి మత్స్యంబు గురునికై
తలఁగవిడచి పిదపఁ దగులువాని. 326

ఉ. బుంగనమర్చి తెచ్చి మదిపొంగక వేగమ తత్క్రియార్హమా
నంగడివీథిలోన నవియన్నియునమ్మి తదీయలబ్ధిచే
జంగమకోటి కర్చనలుసల్పుచు నుండెను నొక్కనాఁడు హృ
త్సంగతహర్షయై యతనితామరసాయతనేత్ర నమ్రతన్. 327

చ. వరునకు మ్రొక్కి యిట్లనియె వల్లభ! శ్రీబసవప్రధానుమం
దిరమున నేఁడు నాఁడనక తృప్తిగ లక్షయు నొంబదారు వేల్
శరణులు షడ్రసాన్నము మెసంగుసురాగణకోటి నొక్కనాఁ
డరయగ మద్గృహంబున శిలార్చన సేయ వదేమి చెల్పుమా. 28

ఉ. పొందుగ వారిఁబిల్చుటకు బుద్ధిజనింపదొ శక్తిచాలదో
యెందులకేగకుండ బసవేశ్వరుఁ డందఱ నడ్డగించెనో
యిందునకేల రాదు మదికెంతయుఁ గోరికపుట్టె నిప్పుడా
నందముగాఁ దదీయభజనం బొనరింపఁగ నన్నఁ బ్రీతుఁడై. 329

మ. బాలా! నీకిటువంటివాంఛితములోఁబాటిల్లె మేలయ్యె నే
నేలీలం జని మ్రొక్కి వేఁడికొని నీయిష్టంబు చేకూర త
త్కాలాత్మాంఘ్రిసరోజభక్తితిలకవ్రాతంబు దోతెచ్చి నేఁ
డేలింగార్చన సల్పఁజేయుదుఁ జుమీ డెందంబునం దింపుఁగన్. 330

క. అనిపలికి నతిరయమ్మునఁ, బని విని యాశరణవరుఁడు బసవేశనికే
తనమునకొయ్యనఁజనియట, ననుభవమంటపమునందు నద్భుతలీలన్.

సీ. ఘనపురాతనభక్తగణకాద్యులగువారు
శీలమార్గవిమర్శ సేయువారు
కర్మఫలత్యాగధర్మ మెన్నెడువారు
నపవర్గమిట్టిది యనెడువారు
శైవాగమగ్రంథ సంధానులగువారు

వేదాంతసూక్తుల వెలయువారు
మంత్రమంత్రార్థము ల్మహిమఁ జెప్పెడువారు
త్రివిధార్చనోన్నతిఁ దెలుపువారు
తే. నగుచు యొడ్డోలగంబున్న నబ్జవశాళి
భక్తతతిఁ జేరి సాష్టాంగవందనంబు
సలిపి వీడ్యంబు భూతి తత్సన్నిధాన
మందు నిడి భక్తిఁ దోలుక బ్రహ్మయ్య యనియె. 332
చ. సదమల చిత్తులార! తమసన్నిధి నేనొక విన్నపంబు చే
సెద దయ చిత్తమం దునిచి సేవకునింట శివార్చనంబు మే
ల్గదుర నొనర్పఁగా వలయుఁ గన్నడ సేయక మీరలన్న నె
మ్మది వెలిగంది వా రనిరి మందదరస్మితవక్త్రపద్ములై. 333
ఉ. ఎన్నఁడు నిన్నె ఱుంగము నీకెక్కడ నెయ్యది పేరులింగసం
పన్నుఁ డనం బ్రసిద్ధి గనుబండరికేగెడుఁ గాక భూమిపై
నెన్నఁగ వేఱొకండు గలఁడే మమునందఱఁ బిల్చిపెట్టె నీ
వన్న సదుక్తి కీట్టులన నాయితుగాదన నాతఁ డిట్లనున్. 334
ఆ. ఘనగుణాఢ్యులార! ఘూర్ణన బ్రహ్మయ్య
నామ మిప్పురంబు ననవసించు
మీకృపాసమృద్ధి నేకొఱఁతయుగల్గ
దరుగుదెండు సంశయంబుమాని. 335
చ. అన విని సమ్మతించి శరణావళిభూతి గ్రహింపఁబొంది య
య్యనఘుఁడు వేగ నేగి ప్రియకంతయుఁ దప్పక చెప్పి తొంటిలా
గునఁ దనకాయకంబు కొఱకుం జని చాల గలుంగమీలఁగై
కొనిచని యొక్కవీథి వెలకుం దగనమ్ముచు నున్న నత్తఱిన్. 336
క. ఒకభక్తుఁడుగనిచనిగణనికరమునకుఁ దద్విధంబునిజముగఁ దెలుపన్
నిక్కమొమ్మృషయోయనివేఱొకనినుపనేగియాతఁడుల్లంబెఱియన్.
చ. కనుగొని వేగవచ్చి గణకాండముగన్గొని స్వాములార! నేఁ
బని విని గాంచి వచ్చితలవాఁ డొకయంగడి హేయ మెంచక
మ్మునమున నొక్కమీనమిడి మూగిన నీగలఁ జేతికెమ్మ జోఁ
జునుపుచు దీసిగొండు వెలసా మ్మసియమ్ముచు నున్నవాఁ డనన్. 338

మ. విని వాఁ డంతట మోసపుచ్చె నిఁక నే వెంటం జన న్వచ్చు నే
మని వైసారిణవాసవాన్వితకుటీరాన్నంబు నేనెట్లు గై
కొనవచ్చుఁ జనిచప్పె నీదినము కన్నాఁ ర్తింబడం జెల్ల ది
వ్వసికై యాతఁడు రా వెసంగదిసి కంపం జెల్లునం చాఘనుల్. 340

క. ఒక్కమతినున్న బ్రహ్మం, డక్కడమీ లమ్మి తెచ్చు నర్థముచేఁ బెం
పెక్క మతిబోక యత్నం, బక్కజముగఁ జేయఁ బనిచెనక్షయలీలన్. 341

వ. తదనంతరం బ యతండు.

చ. అరిగి గణాళిఁ గాంచి శరణార్థిశివార్చన వేళయయ్యె స
త్వరముగ రండు మీర లిట తద్గుణపుంజములోన ధూర్త లా
శరణులు కొంద ఱౌర! యెకసక్కెములాడఁగ వచ్చి నాఁడ పో
విరసులగాఁగ నెంచితివె వీరలనం చట నీమనంబునన్. 342

చ. అసమసుగంధబంధురములై చెలువొందెడు షడ్రసాన్నముల్
బసవనియింట నిత్యము సపారముగా భుజియింపుచుండు నీ
కుసుమశరారిభక్తులను గూరిచి పెట్టఁదలంచినాఁడ పో
మసలిడి మత్స్యమాంస మనుమానము లేక భవద్గృహంబునన్. 343

ఉ. ఇచ్చటనుండఁగూడ దిఁక నేగుడు ఓవనసాములార! మీ
యిచ్చకొలంది చేసెదరు హీనపువస్తువులేల యన్న న
మ్మచ్చికగాంచి రమ్మనెడు మాత్రనె పైఁబడి మొత్తి త్రోఁచిన
న్మెచ్చుమునింగివచ్చి తనముద్దియకంతయుఁ జెప్పెఁ జెప్పినన్. 344

చ. తనమదిలోన కొంతవడి తామరసేక్షణ చింతనొంది యేఁ
జని వినయంబునన్ శరణసంతతికిం బ్రణమిల్లి వేగదో
డ్కొని యిటువత్తునంచు గణకూటముఁ జేరఁగ నేఁగి మ్రొక్కి యో
యనఘతరాత్ములార! పదరయ్య శివార్చనవేళ మించెడిన్. 345

మ. అనినన్ మీగృహసీమభోజనము సేయన్ సమ్మతిం జెంద రీ
యనఘాత్ముల్ చనుమింక సెప్పలుకు మారాడంగ నూహించితే
ని నిజాధీశునకాపరాభవము తప్పే నిన్నుఁ జెందుం జుమీ
యన ఖిన్నాననయై వెసం జనియె నాత్మావాసముం జేరఁగన్. 346

మ. చనిప్రాణేశ్వరుతోడఁ దద్గతి సవిస్తారంబుగాఁ దెల్పి యో
యనఘాత్మా! శరణాళికై సలుపు నీయత్నం బయో! వ్యర్థమై

చనుదట్లుండె నీ కేమి యీశ్వరకటాక్షం బెట్లుగానున్నదో
యని యాతండును దాను నెంతయును చింతాక్రాంతులై రచ్చటన్.

తే. అంత వృత్తాంతమును ఫణిహారివలన
విని యమాత్యాగ్రగణ్యుండు విస్మితాంత
రంగుఁడై వేగగణనికరంబు దరియ
నరిగి సాష్టాంగమెఱఁగి యిట్లనియె నపుడు. 348

సీ. ఘనులార యూరకే ఘ్రాణదబ్రహ్మయ్యగారి గారియఁ బెట్టఁగార్యమేమి?
హింసాపరుండని యెంచెతిరేని జొమ్మయ్యాదిభక్తుల ఖ్యాతివినరె?
యతినీచకాయకంబనిగణించితిరేని యిదిభక్తకాయకంబది యెకాదె?
కులమె ముఖ్యంబని తలఁచితిరేని కక్కయ్యమున్న గుశరణాళిగనరె?

తే. కర్దమమున తమ్మి కాష్ఠంబులోనగ్ని
పలలమందు పాలు శిలల పసిడి
గలిగి వెలుఁగునట్లు ఘనులెట్లు లుండిరి
కొఱఁతగనమి మీర లెఱుఁగరయ్య. 349

మ. జలధివ్రాతపరీతభూతలమునన్ సాక్షాన్మృగవ్యాధరు
ద్రుఁడుగాఁడే ఘనుఁ డామహాత్ముఁ డన నిందోపింపఁగాఁ బాడియే
మృడుభక్తావళిభూతియం దిడుట బన్మేలందురే కావునన్
గడువేడ్కం జని యారగింపవలయుం గాకన్న వారంపఁబున్. 350

ఉ. దిగ్గునలేచి యాబసవధీమణి నీమదిఁ దోఁచుమార్గమే
యొగ్గగు గాన బోదమని ముంపఁగ చారులఁ బంప వారలం
డగ్గఱఁ జేరి యాతఁ డెదురన్ ధరజాగిలి మ్రొక్కఁ గాంచి వే
యగ్గలమైన ప్రేమ దొలుకాడఁగ లేవఁగనెత్తి యిద్దఱున్. 351

క. ఓయయ్య యేమివచ్చితి, వీ యెడ కని యడుగ నాతఁ డిదె బసవనితో
మీయాలయమున మాధవ,సాయకభక్తాళిగుడుప జను దెంచెననన్.

చ. అమృతము వీనులం జిలుకునట్లుగఁ దద్వచనానుభూతి మో
దము మదిఁ బొంగి పర్వ విని తండ్రి! దయాపరమూర్తి శోకవా
ర్థి మునిఁగియున్న మాకడకుఁ దెప్పవిధంబున వచ్చినాఁడ విం
క మఱుతుమయ్య యుష్మదుపకారమటంచు నుతించుచుండఁగాన్.

చ. గొడుగులు నాలవట్టములు గుంచెలు చామరతాళవృంతముల్

పడగలు శోభిలంగఁ బసపాయుఁ డహో! యని కంచుసుప్రజం
బెడ నెడ నెచ్చరింప బసవేశ పురస్సరులై ముదంబునం
బుడమి చలింపవచ్చె గణపుంజము తద్గృహసీమ కత్తరిన్. 354

సీ. ఎదు రేగి ముదమున ముదితయు దాను సాష్టాంగంబు చేసి పాద్యాదు లిచ్చి
తోడ్తెచ్చి నిర్మధితోయమజ్జనములు గావించి మడుగులు గట్టనిచ్చి
వరుసఁ దీర్చిన రంగవల్లులవెంబడి బంతులు సాగించి పత్రపుష్ప
గంధాక్షతాదిలింగసమర్చనద్రవ్యములు గూర్చి తత్క్రియల్ జరుప [నంత

తే. భాసురాచ్ఛిద్రకదలికాపత్రభాజ
నములు మెల్లన ప్రక్షాళనం బొనర్చి
తానె కొనివచ్చి వారికందఱికి వైచి
స్వర్ణరచితపుభపకముల్ సరసనునిచె. 355

క. అంతటఁ దద్గజగామిని, సంతోష మెలర్ప భక్తసంఘంబునకుం
స్వాంతములు పల్లవింపఁగ, వింతఁగ వడ్డింపఁ దొడరె విభునాజ్ఞ మెయిన్.

చ. కలమపువంటకం బిగురుకాయలు గూరలు గందిపప్పు ద
ప్పళములు చారు రావయిడు పచ్చడు లామ్రరసంబు దేనె య
ప్పళములు బొబ్బిమూలములు బాయసముల్ పులఖండ మూరుగా
యలు వరుగుల్ ఫలంబు లొడియంబులు గమ్మని నెయ్యి వెన్నయున్.

తే. గారె లరిసెలు బొబ్బట్లు గరిజెకాయ
లట్లు బూరెలు జంతికెచుట్లు మణుగు
బూలు వెన్నప్పములు జటుబూరె లిడ్డె
నలు మనోహరములు వంట చలిమిడియును. 358

తే. పరఁగ నమృతంబుతో సరిపాలు పాలు
పేర్మిమంచున నిరసించు పెరుఁగు పెరుఁగు
చాల వెన్నెలరుచి వెదచల్లు చల్ల
మేటిరుచిజాలములలోని తేట తేట. 359

క. ఎవ్వరికెవ్వాధి యిష్టం, బవ్విధి వడ్డింప శివుని నర్చించి రుచుల్
నివ్వటిల భక్తులందఱు, నవ్వగు నారోగణం బొనర్చిరి తమిచేన్.

తే. అంతఁ గర్పూరతాంబూల మర్పణంబు
చేసి యొకయెడ నంద ఆసీనులైన

యవసరంబున నెదుట బ్రహ్మయ్యకేలు
మొగిచి నిలిచినబసవండు ముద మెలర్ప 361

చ. అతనిప్రభావమెల్లశరణావళికింగనుసింపఁబూసియో
యతులగుణాఢ్యనీవహరహంబొనరించెడు వేఁట మెట్టిదో
కుతుకముతోఁగనుంగొనఁగఁ గోరిరిభక్తులుగాన వీరి యీ
ప్సితమొనఁగూర్పుమాయనిన వేగమ బ్రహ్మయ సంతసంబునన్. 362

మ. సకలార్యావరభక్తకోటికడు మెచ్చం జెంతతన్మజ్జనో
దకకుండాంతికమందు నిల్పికరయుగ్మంబునం జట్టుజా
రెకబంధారకమందునిల్పితిపనఙ్ఞ లేఖాళిబ్రహ్మయ్య కేం
ద్రకకుప్పాలకరుద్రగోపగిరిజాతాశ్వముర్తుల్వడిన్. 363

క. అమ్మొననొక్కొకపరి గాంలమ్మునరాశశిణులవి చెలంగుచు దసిచి
త్తమ్ములగడువిస్మయమో, నమ్ములు బెనఁగొనఁగలేచిధరణిరథునకున్.

క. సాష్టాంగ మెఱఁగిశంకర, దుష్టగజానురవిదూరతోయోన్నవనే
త్రేష్టఫణినాయకాంగద, యష్టాపదశైలచాపహరిత్రిపురారీ. 365

చ. అనివినుతించుచున్నసమయంబున ధూర్జటిబ్రహ్మచర్యుఁడ
వ్వనరుహనేత్రగాంచి చెలువంబగుతావకభక్తికాత్మ మె
చ్చొనరపదండుపోదమని యజ్జ్వలపుష్పవిమానమెక్కఁగా
బనిచినిజాలయంబులకు వారలఁదోడ్కొనిపోయె నత్తరిన్. 366

చ. బసవఁడుమున్నుగాఁగలుగుభక్తులు హెూయిటు లెన్నఁడెవ్వర
వ్వాపుమతిగాన లేదితఁడు వట్టినకాయకమొంతయుప్పు డీ
యసదృశజంగమార్చన మహామహిమంబది యెంతబాపురే
త్రసవశరారిమెచ్చుగను భక్తుఁడితండె మదిం దలంచఁగాన్. 367

క. అనియిటు తద్దంపతులును, గొనియాడుచుభోజనమునకు నైచ్ఛుచభ
క్తసికాయమునైజనికే, తనములనంజనిమె మంత్రితనయులు చేరన్.

వ. అనిచెప్పి యాజంగమయ్యండింతి నెదుటనున్న వారలెల్లనేక మన
స్కులై యాపత్సమయంబుననైనను భక్తివదలక నీవునుకరుణవడ
సిన శరణులురు గలరు తత్క్రమం బెట్టిదనిన వినుండని యిట్లనియె.

ఉ. శంకరపాదభక్తుఁ డఘశాసనుఁడంతవైదికస్సనా
శంకరుఁడార్యసన్నుతుఁడు శాశ్వతకీర్తియుతుండు ఖండితా

హంకరణుండు పావకగుణాఢ్యుఁడు మారటశంభుమూర్తిని
శ్శంకసమాహ్వయుండు గణసత్తముఁ డొప్పు ధరాతలంబునన్. 370

మారటశంభుమూర్తి యను నిశ్శంకుని కథ.

ఉ. అతఁడు గురూపదేశమున హాలికుఁడౌచు తదీయలబ్ధి చే
సతతము జంగమార్చనము సల్పుచునుండఁగ నొక్కనాఁడు త
న్మతిఁ బరికింప శర్వుఁడు కుమారుఁడు నాతఁడు చేను దున్నఁగా
ధృతిగతి నొక్కఘోరవిషకృష్ణభుజంగముఁ బంపె నంపినన్. 371

శా. తత్కుంభీనసమాత్మదంతగరళోద్యత్పావకజ్వాలికా
ఫూత్కారంబులు పర్వ నాతనిసుతుల్ బోల్పార మూర్ఛొన్న చో
హృత్కంపంబున బొందడత్తులజలం బేతేరనీవిప్పఁడా
పత్కాలం బరుదెంచె నంచు వడిఁ జెప్పం జేరి కించిద్వ్యథన్. 372

క. జననీజనకులఁ దలఁపఁడు, వనితామణి నడుపఁ డాప్తవర్గముఁ బిలువం
డనుమానపడఁడు మాంత్రిక, జనముం బేర్కొనఁడు కాలు జాడింపఁ డొగిన్.

క. చెడుపురువని నెమ్మదిలో, దడవఁడు నిజకాయకంబు దప్పఁడు పెదవుల్
దడపఁడు దైవము దూరఁడు, బుడుతని ధైర్యముఁ గణింపఁ బోలునె జగతిన్.

క. అటులుండి కొంతవడిక, క్కుటిలోరగవిషము రోమకూపంబులమి
క్కుటమై పర్వఁ జుదలకెక్కుటయుం గతజీవుఁడగుచుఁ గూలెన్నేలన్.

క. అక్కరణిఁ బడినసుతుఁ గని, యొక్కింతయు వగపకాతఁ డూరకవానిం
గ్రక్కున నీడిచి తనదగు, దుక్కిపనుల్ సేయుచున్న ధూర్జటి యంతన్.

తే. అప్పటప్పటి కప్పురి కరిగి భిక్షు, గొనుచు సమున్న దనిమున్ను గురుతెఱుఁగు
శరణుకై వడి నొక్కవేషంబు దాల్చి, యలసితన చేని చెంగట నిలిచి యు[న్న.

తే. జంగమాకృతిఁ గాంచి నిశ్శంకుఁ డేరు
నిలిపి వందన మొనరింప నిటలమందు
భూతి ధరియించి యోపుణ్యపురుష యింత
వంటకము పెట్టు మా. కొన్న వారమనిన. 378

చ. గరళగళాభ యొక్క ఘుటికాద్వయమీఁడ నిలుండు తెత్తురో
గిరములు మీకు యోగ్యముగఁ గీల్కొను నాఁకట నంతదాఁక నో
ర్వరయితి రేని మామకనివాసముఁ జేరి భుజింపుఁ డేనస
త్వరమున వత్తుఁ గాని యట వచ్చిన నిచ్చుట గాయకంబరున్. 379

చ. ఇదియును మీవిధించుపని యే యటుగావున పాండు వేగ ము
ల్లదె తెరువన్నమల్లి శరణాగ్రణిపోవఁగ చెంతగాలఁబె
గుదిగొను కాలసర్పమునఁ గూలినయర్భకు గాంచి బిట్టు గా
నవరివడంకుచుం దిరిగి యక్షులు మూయుచు భీతుఁడై వడిన్. 380

క. తనపైఁబడనిశ్శంకుఁడు, పెనుచేతులఁజఱచి యింత వెఱవఁగ నో హో
యననాతఁడిట్టులను మీ, తనయుండట్లనికి కనలె తలకవు మఁడిలోన్.

సీ. పాపనివధియించెఁ బాఁపపురుషని, దానిఁజంపవదేమి దలఁచినావు ప్ర
పవులయాపదకై నబరితపింతురుబుధు,ల్వాడుకుసికడమీఁదుపుడమిఁగలదె
యింతనిర్మోహిని యెందుఁజూడఁగ లేదు, నీయంతకఠినుని నిన్నె కాని
పుత్రలాభంబెంత పుణ్యవంతునకబ్బు,గతిఁజేర్పనేరిక సుతుఁడుకాఁడె

తే. యనిన నిశ్శంకుఁడనియె ఋణానుబంధ
మునను సమకూడుదురుసతి కెనయముఖ్యు
లవనినది దీరఁబోవుదు రంతమంత్ర
మునను వగఁజెంద నేటికో యనఘమూర్తి. 382

తే. పాండుసుతుఁ డర్జునుం డంత పరితపించి
మరలదేనో పెనే యభిమన్యుఁడొల్లి
యెచటితలిదండ్రు లయ్యాయె యెచటిసుతులు
చిక్కనేమాయనీపద సేవకుండు. 383

సీ.అనిన నృపాజంగమార్యుండుగినిసి సీ విపరీతవైరాగ్య మిపుడుమాని
భక్తులకెఱిఁగింపు బ్రతికింతురీతని నెట్లన్ననొక్కమహీతలేశుఁ
బెలిదేవి వేమయ్యప్రీతిచేబ్రదికించె మునుపిళ్లనైనాఁడ మనిచెవెలమ
నటుగాన వేగ భక్తాళికిఁగతిఁదెల్ప వదనీకునేజతపత్తుఁగాని

తే. యనిన నిశ్శంకుఁడనియె నోయయ్యసకల
మెఱిఁగియుండియు మీరిటు లేలపల్క
జిక్కమాదన్న యీశ్వరుఁ డెందువిధము
దెలిపెనాభక్తులకువాని తీఁగఁబోణి. 384

క. కావున ననిత్యతనువుల, కేవగఁజెందంగఁ జెల్లునే యన మది త
ద్దేవుండచ్చెరువందుచు, నాపలికరుగంగవానియన్న మును మునన్.

క. కనుపించినవానికి త, మ్మునిగతివినుపింపనవ్వు మోమున యనెనో

యనఘాత్మ మీర లెఱుఁగని, ఘనతరసద్భక్తిపథము గలదే జగతిన్.

శా. సాయంకాలమునందు పక్షులు ధరాజాతంబునం దన్నియుం
దోయం బై వసియించి వేగవిడియం దుంబోవ కొం డొంటితో
బాయంజాలక సల్పునే యటులనో భవ్యాత్మ యీసోదర
న్యాయం బిట్టిద వాసికై వగవఁగా నర్హంబె నా కిత్తఱిన్. 387

చ. అనవుడు నీ తపోజగతి నందఱికంటె విరాగి వెన్నము
న్నినకులుఁడై నరాముధరణీశుఁడు తమ్ముని పాటుఁ గాంచి లో
గనివగ నొప ధావళులఁ గ్రమ్మఱ జీవము సిల్పి కొంతతో
చనిపసి చేసెనో యెఱుక చాలదొ యాతని కివ్విధంబునన్. 388

తే. భక్తి విజ్ఞానములు గల్గు ఫలము భ్రాతృ
మోహ మెడ బాయుట యె చాలు గూహకంబు
లెన్ని జన్మములకుఁ గల్గు నిట్టి తమ్ము
డక్కటా యెంతకఠినుఁడ వయ్య నీవు. 389

వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 390

తే. చనిన దేశికవర కరస్థలి జనకుఁడు
జంగమము దాదిసద్భక్తి సాగమూర్తి
సోదరుఁడ పత్యమగు శీల మొసరు ముక్తి
తరుణియటుగాక వేఱె బాంధవులు గలరె. 391

క. అనవుడు నాట సిమది మె, త్తన గానక యవలఁ జనుచు నర్వీకరద [న్.
ష్టునివడి గాంచియు తద్గతి, వినుపించిన నిటులఁ బల్కె వెలఁది యతనితో

తే. అంతనొకచోటఁ గూడిన జనులు వచ్చి, పనులు దీరిన తుదివిడిచన రెమగుడ
వగచి రేయొకరొక్కరు వారలట్లు, కాడెయీ బంధకంబని గడచి చనఁగ.

ఉ. అచ్చెరుపంది సూలిచను చవ్వల నాతని భార్య గాంచి యా
ముచ్చట లెల్లఁ దెల్ప విని మోమున దీనత లేక పల్కెనో
పచ్చరితాగ్రగణ్య జనసంతతి ధారుణి యందుఁ బుట్టుటల్
చచ్చుటలబ్బురంబె సువిచారులు మెచ్చని మాట లేటికిన్. 394

చ. అతులనదీప్రవాహమున నాడది యీడది రెండు కాష్ఠముల్
జతపడి కొంతదవ్వరిగి లంకతటాలున నడ్డమైనయా
జతవిడి యొక్కటేగునటు సాగర మొక్కటి నిల్చుగావున

న్వ్రాత కుడువంగ నేల ననువీడె నతం డని నెమ్మనంబునన్. 395

క. నాపుడుగుహనాశరణుం, డావెలఁదుకతోడ ననియె నబలా ధర నీ
భావంబువంటి కఠినపు, భావం బెయ్యెడలఁ గానఁబడ దెటులన్నన్.

క. పెనిమిటికర్ధాంగం బగు, వనజేక్షణ యనెడునుడిలవంబును నీయం
దునఁ గాన మర్ధ దేహాం,గ నినుం జెందంగ నెట్లు గాంచెం గలనో.

మ. పతిదైవంబు గురుండు ప్రాణమనుచుం భావంబులో నిల్పి యం
చితభక్తిం జరియించి యాతఁడు మృతిం జెందఁగఁ గేహార్థమా
తృతనూజన్మపితృప్రియాప్రముఖులందే భ్రాంతియుక్తాలేక యూ
ర్జితబుద్ధిన్ సహయానకాసతులు నర్చింపంగ నజ్ఞానులే. 398

చ. అన విని యాలతాంగి వినయంబున నిట్లను దేవ నాథుతో
ననుగమనంబు చేడియల కర్హమె కాని తలంప వీరసై
వనికరమార్గమం బదిధ్రువంబుగఁ జెల్లదు మీరెఱుంగరే!
యనుపమవేదశాస్త్రనివహంబులఁ దెల్పెడురీతు లన్నియున్. 399

క. కావున తనలింగంబే, దైవంబు గురుండు తల్లి దండ్రియుఁ బతియుం
జీవంబు గతియు మఱియును, భావింపఁగ వేఱెకలదె భర్తాధీనా.

చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కవ్వలికేగి వదీయమాతతోఁ
దనయునివార్తఁ దెల్ప వనితామణి నెమ్మదిఁ గొంకులేక యి
ట్లనెను సమస్తయోనిజపరంగతనీచఘటాలిభిన్నమై
చనుటయెకాక నిల్చునె రసాస్థలి నోబుధవర్య! తెల్పుమా. 401

క. తనయుండనదల్లి యనగ, ఘననాట్యపుఁ బొమ్మలింతెకాక సతములో
ధనదాప్తుమాయజిపురంటినఁబడుదురు జనులు కడువడిని పక్షిగతిన్.

క. అనియు మృషాశరణుఁడవో, వనితాతిలకంబ సర్వవసుధాస్థలి నేఁ
గనుగొంటిగాన నీతో, నెనయదు కఠినాత్మఁ జూడ నెచ్చట నైనన్.

తే. తల్లిఁ బోలినదైవంబు దయితసాటిఁ
బంధు వాత్మజమోహంబువంటి మోహ
మవని లేదని యనఁగ నీ యట్టితనయుఁ
డట్టులైయున్న గన్నుల నైనఁగనవు. 404

ఉ. ఆమయదేహి నెట్టి వికలాంగకుఁ డైనను దల్లి సూనుపైఁ
బ్రేమవిడంగఁ జాలదు ధరిత్రిపయిం గణియింప రోగి గాఁ

డేమిట వెఱ్ఱిగాఁడు రుచిరేతరగాత్రుఁడుగాఁడు నీసుత
గ్రామణి యిట్టివాఁ డదటుగాఁ బడఁజా లెటులేదు నీమదిన్. 405
ఉ. ఇంతటికేమి నీతనయు నిట్టిపదంబును జెందఁజేసె నా
కంతుమదాపహారి కిలకాలము నేమఱిఁబోక నెమ్మదిం
భ్రాంతి వహించి యాత్మపదపద్మము నమ్మినఁ జువ్వె యింతపె
న్వ్రాంత ఘటించె వెల్తిడిసె నాసతి యాశివుఁ గొల్చుభాగ్యముల్.
చ. అన విని యాలతాంగి శరణాగ్రణి! నన్నిటులేని భ్రాంతి జో
న్నిసఫలమేమి? యీశ్వరుని నింద యొనర్పఁగనేల? దేహముల్
వనరుహబుద్బుదంబు లటులంటివి నిత్యములంచు వెఱ్ఱులై
చనుదురె? తానకీనపదసారసభక్తులు ధారుణీస్థలిన్. 407
క. చల్లన గంధవహాశన, మొల్లక ఫణి మన్ను దినఁగ నోపునె మీాప
త్పల్లవదాస్యం బేమటి, యెల్లెడ భక్తుండు మోహ మెదలో నిడునే.
చ. అన విని చెచ్చెర న్మఱలి యచ్చట నాలధరుండు వారిదా
సిసి గని తత్క్రియం బెఱుఁగఁజేసిన నిట్లనుఁ దండ్రి! యమ్మచూ
పిన జనయిత్రి పెన్విసముఁ బెట్టిన నీశుఁడు చంపఁజూచినం
జనపన మాన్ప నెవ్వరికి శక్యము? దుష్క్రియలేల? నావుడున్. 409
సీ. అటుబోసి పడియున్న యక్కుమారుని దెస
కేతెంచి సర్పంబు నెడచివైచి
చెవిదండ మంత్రించి చేమెయి నిమిరి భ
స్మముఁజల్లి లెమ్మనుమాత్ర నతఁడు
కనుఁదెప్ప లెత్తి నిట్టున నీల్గి యూరుపు
లావిర్భవింపఁగా నావులించి
పరమేశ్వరా! యని పల్కుచు లేచి చెం
గటనిల్చి యున్న దన్గాంచి మ్రొక్క
తే. నాఁత డోరికుమార! నిన్నహి నధింప
నించుకేనియుఁ గనికర ముంచఁబోక
యూర కున్నారు మీావార లౌర! యెంత
కఠినులో యిట్టిజనులను గాన మెచట. [లం
క. మం దనరు మంత్ర మన రీ,చందముఁ గాంజనకమాత్రుఁ జాయాగ్రజు

డెందమున విశ్వసించుట, యుచితంబని మాకుఁదోఁచ దెది యెట్లన్నన్.

తే. చీమసైతము తన్నింటఁజిక్కువాఁడచి
దంశ మొనరించునప్పుడు దానిపాటి
కినుకయును లేదు నీయెడఁ గనికరంబు
లేక చరియించువారిపై లేశ మనిన. 412

సీ. స్వామినాపై వారుజాలినొందకటంచు, వచింపమీవంటివారికగునె
యుర్విపై బొరలుటలుత్తమాంగోపన, తాడనములుబొబ్బలేడుపులును
మేరలుంగకయుక్కిఁ కానసాపెనలుండుఁ, గనితఁ పోఁతలుతనువిరక్తి
యివిమొదలగుచేష్టల వసిసాంసారిక,భ్రాంతులెయగాకాక భవదుదార

తే. పత్పయోరుహచింతనాపరుల కెందుఁ
గలుగనేర్చునె యాప్తవర్గంబులెల్ల
సర్వసాధనములు గల్గి సర్వనిహతి
కాపరీక్షిన్మహారాజు నాగికొనిరె.? 413

క. అనవిని వారల నంవఱ, ఘననిశ్చలశీలభక్తికలనకు మదినె
క్కొనుసమ్మదమునమునిగణ వనజోదరవక్త్రముఖసుపర్వులుగొలువన్.

ఉ. శంకరుఁ డక్షయుం డపుడు సన్నిధిచేసినఁగాంచి యంత ని
శ్శంకుఁడు దుక్కినిల్పి యతిసత్వరుఁడై చనుదెంచి యీశప
త్పంకరుహద్వయంబు తనఫాలముసోకి నమస్కరించి స
ర్వాంకషగాంగభంగరవవైఖరి సన్నుతిచేసె నేగతిన్. 415

సీ. శ్రీవికచోత్పలాక్షీమనోహరబాణ, బాణసంచిత పాదపంకజాత
జాతరూపధరా ధరాతతకోదండ, దండధరోద్దర్పదళనదక్ష
దక్షకృతోరువితాననాశికకరతలన్యస్తభాసురకురంగ
రంగదుత్తుంగతరంగగంగాధర, ధరజామనస్సరస్థాయిహంస

తే. హంసకైరవమిత్ర హవ్యాశనాక్ష, యక్షజన్మానివినుతమహాప్రభావ
భావసంభవదుర్మదభావహరణ,రణనిహతసింధురాట్సుతప్రముఖదైత్య.

వ. అని సన్నుతించుచున్న నిశ్శంకుని శంకరుండు నిజకరుణాకటాక్షవీక్ష
ణామృతధారాపరిషిక్తాంగుంజేసి భక్తపరాతాచకీనచర్యావిశేషంబు
లకు మెచ్చువచ్చె భవదీప్సితం బొసంగెద వేడు మనిన నతండు పు
నఃపునఃప్రణామంబు లొనరించి దేవా! భగవద్ధ్యానంబుకం టెవాంఛి

తం బొం డెద్దియని నిరుపమానందంబున నున్న నతనినత్పుత్రస్నుషా పరిచారికాసమేతునింగాఁ గైలాసంబునకుం గొనిపోయె ననిచెప్పిన తత్ప్రభాసదులైన భక్తులాశరణపుంగవుంగాంచి మీరానతిచ్చిన మహాత్ములచరితంబులు వినుటంజేసి కృతార్థుల మైతిమని యతనిం గొనియాడి యంతఁ బిజనివాసంబుల కరిగి రట్లుగావునఁ బ్రాణేశ్వరా! భక్తప్రభావం బిట్టిదని వర్ణన సేయ బ్రహ్మాదుల కశక్యంబె సెంతదాన ననిశాంతసత్తి పలికిన వన్మనోహరుం డాశ్చర్యంబు నొంది యిట్లనియె భవత్స్వచరిత్రపోనివాసంబెచ్చట నమ్మహాభాగం గనుంగొన వేడుకపుట్టెనని తత్సతీవతంసంబు భవదభిప్రాయం బెట్లట్లరమ్మని యతనిం దోడ్కొని. 417

ఉ. శైలములుత్తరించి ఘనసాలవనంబులు మించి వాహినీ
జాలములెల్లదాటి మృగసర్పవిహాయసయామినీచరా
భీలవిహారదేశమయి పెంపగుశైలపరింగజానుహృ
న్మాళిపదావలగ్నుఁ బిజమానసయై వచియించునోపరిన్. 418

తే. పతికిఁజూపిన నతఁడు విభ్రాంతుఁడగుచు
నింతతపమొనరించెదు నింతిశేల
హరుఁడు ప్రత్యక్షమై నీ వ్రకబల యనిన
వినయమున శాంతసత్తి యనియె నిటుల. 419

మ. గురుకార్యంబొకలింగమిచ్చి యింక నీకు శ్రేయమ్ము తత్పూజనా
చరణంబే సకలంబనుమ్మనిన నాచార్యాజ్ఞలంఘించి నుం
దరియోగంబె ఘనం బటంచు నెపుడుం దన్నిష్ఠచేనుండి గా
నరసాన్యంబనుఁడాదరంబున బ్రసన్నుంబోట లే దీసెకున్. 420

వ. అనిన నతండాచార్యాజ్ఞ మీఱినకతంబునఁగాదె యెంతయోగంబైన ను బసిగొనదయ్యె నింక దీనిం గృతార్థం జేయవలయు నని తలంచిన నిజపత్నిం గనుంగొని యిట్లనియె. 421

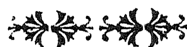
ఉ. సజ్జనులెంతయుం బరవిషాదముగాంచి సహించ రన్నచో
నిజ్జలజాక్షి నీకుఁగనిపించఁగ బోదరి యేగతి న్మహా
సజ్జలరాశిమున్గగవాకనింపుం దరిజేర్పకుంట యో
షిజ్జనతావతంస దయజేకొని దీని కృతార్థఁజేయవే. 422

తే. అనిన మునమంది పతికి జోహారుసల్పి, కలితపద్మాసనస్థయై కరతలమున
లింగమూర్తిని నిల్పి సల్లీలదృష్టి, నొండుభావమెఱుంగక యుండునంత.
తే. హస్తమున జ్యోతిరాకారుఁ డైనలింగ
మూర్తి యవయవసహితుఁడై ముదిత యెదుట
సన్నిధియొనర్పఁ గాంచి తత్సాధ్వి వినయ
భరితయై మ్రొక్కి యిట్టులఁ బ్రస్తుతించె. 424
ఉత్సాహము. తారహార హీరతుల్యధాళధళ్యవిగ్రహా
శూరమారమారశౌరిసూదనా విషాదనా
సారధీరవారవంద్య సర్వమంగళాధిపా
భారభూరధారమేశ బాణబాణపోషణా. 425
చ. అని వినుతింప శంభుఁడు దయామతి వేఁడుము వాంఛితంబు నా
ఘనకచమారు ముప్పురకుఁ గల్గఁగఁ జేయుము నీపదంబనఁ
అనవుడు నట్లగాక యని యప్పుడు దివ్యవిమానపంక్తిచేఁ
గొని చనె రౌప్యశైలమునకుఁ సుర లద్భుతమందిచూడఁగాన్.
వ. కావున పావనసతీవతంస మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజచ్ఛాత్రుం డైన
యీ కూకదమారనితోఁ దెల్ప నితండు విస్మయఃజ్ఞాన్వితుండై
పునఃపునః ప్రణామంబు లొనరించి వధూసహితంబుగాఁ గౌతకమలం
బులు మొగిచి నిలిచినఁ గరుణార్ద్రదృష్టిం గనుంగొని చెన్నబస
వేశ్వరుసన్నిధికిఁ బొమ్మని యనుజ్ఞయిచ్చి నిజేచ్ఛం జనియెం గావున
వీరలమాహాత్మ్యం బిట్టిదని మాచిరాజయ్య దెల్పిన సభాసదులలోఁ
జెన్నబసవేశ్వరుం డత్యంతప్రమోదంబు నొంది యతని నిరంతరరాజ
వదుపచారంబులఁ బూజింపుచుండె. 427
క. కూకదమారనిచరితము, ప్రాకటసద్భక్తివినినఁ బఠియించిన వ
ర్యాకరభూషణుకృప నస్తోకశుభావళులు బడఁగుదురు నరు లెపుడున్.
వ. అనిచెప్పిన నగస్త్యుండు తరువాతవృత్తాంతం బేమని యడిగిన. 429
శా. పట్కాలాబ్జధరార్చనా నియమభాస్వచ్చిత్త సంజాత గో
రాట్కాంసారికుబేరపుత్ర సుకుమార శ్రీసమాశ్వాస గో
రాట్కాంతిప్రవశారదా బ్జశశభృద్రాజద్యశఃఖ్యాత వి
ద్విట్కాండాద్భుతబాహుశౌర్యజిత కుంతీవ్యోమ గంగాసుతా. 430

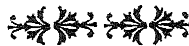
క. శరజాతజన్మమృదుపద, శరజాతవిలగ్నహృదయ సడ్డింభక శ్రీ
శరణసమాగతదేశిక, శరణసపర్యావిధాన సంతుష్టమతీ. 431

మాలినీ. సరసగుణనివాసా శంభుపూజావిలాసా
నిరుపమశుభమూర్తీ నిర్మలాచారవర్తీ
దురితతిమిరసూరా తోషితాప్తార్యవారా
పరహృదయవిభేదీ బంధులోకప్రమోదీ. 432

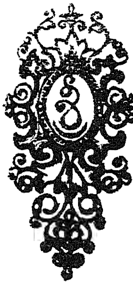
గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జున కరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీ ధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యపాపయామాత్య ప్రణీతంబైన చెన్నబసవపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

మల్లయ్య బ్రహ్మయ్యల కథ.

శ్రీవిబుధావనకృత్యా
కేవలతరనియమముదితగిరివరభృత్యా
పావనజనతాస్తుత్యా
జావర్ధితనిత్యసత్య యమృతామాత్యా. 1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండవ్వాలికథ యిట్లని చెప్పం దొడంగె.

తే. అంతనొకనాఁడు మల్లబ్రహ్మయ్యనాఁగ, భక్తులిరువురు శ్రీచెన్నబసవ [మంత్రి
పజ్జవింతగదివిటీలుబట్టువిధము, దెలిసిదుర్మంత్రియొకఁడుబిజ్జలునిఁజేరి.

చ. నరవర! వింటివేబసవనాథునియల్లుని సన్నిధానమం
దిరువురు పూరుషోత్తము లహీనబలాఢ్యులు దివ్వెటీల వా
రరుదుగనున్నవారలు మహాద్భుతమయ్యెడు వారిచర్య గో
చరమొనరింప నెట్లనిన సర్వముఁదెల్పెద చిత్తగింపుమా!. 4

తే. వారుచేఁబట్టి దివిటీలు వహ్నిఁ గూర్ప
కయిరగుల్కొను దైలసంగతముగాక
యేవెలుఁగుతేజ మెడలక నెప్పుడచటఁ
గానఁబడునంతదవ్వు సౌగంధ్య మొసఁగు. 5

చ. అన విని రాజు చెన్నబసవాధిపు నప్పుడె పిల్వఁబంచి మో
యనఘ! భవత్సమీపగతులై తగుదివ్వెలవారి సిద్ధఅ
న్ననుఁ గొలువంగఁ బంపు మనినం బరమేశ్వరుఁ డెంత దెచ్చె నా
ఘనులు దురాగతుం గొలువఁ దా నెటుపంపుదు నేమిసేయుదున్. 6

ఉ. పంపఁగరాదు వారి నటఁ బంపకయుండిన మామమీఁద నే
తెంపు వహించునో యితఁడు చెప్పరమయ్యె నటంచు చింత త

స్తుంప నొకింత సేపు తనమో మఱవాలిచియుండి యట్టులం
బంపఁగఁ దీర దప్పులఁ గనంబడు దీనికి తన్మహత్వముల్. 7

చ. అని మదినిశ్చయించి ఫణిహారిముఖంబున వారిఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచి మహీతలేశ్వరుని భావము దెల్పఁగఁ బూని జంకి న
మ్ర నిజముఖాంబుజాతుఁడయి మౌనము దాలిచి తన్మనోగతం
బనఘులు గాంచి మ స్మితని కిప్పన సేయుము కొంక నేటికిన్.? 8

క. నావుడు వారలయనుమతి, భూవరునకుఁ గానుపించిపో యెదమనిసీ
యావాసము చింతాకుల, భావమునం జెందెఁ జెన్నబసవండంతన్.

క. బండారుబసవధీమణి, మండలపతి నడిచినట్టిమార్గము విని యీ
తం డింతకొత్తుకొనె నిఁక, నొండేగతి సంభవించునో యనియుండెన్.

చ. మనుజవరుండు దుర్మతిని మల్లయ బ్రహ్మయగార్ల నిద్దఱన్
వనమెడదివ్వటీలిడఁగఁ దక్షణమాసమయంబునందు రాఁ
బనిచినఁ దేటగాఁ దమప్రభావముఁ జూపుదు మంచు నేగి య
య్యనఘులు వానికట్టెదుట నందఱుఁ జూడఁగ నిల్చి చెచ్చెఱన్. 11

తే. పయిడిపిడిదివ్వటీలు చేఁబట్టికగులు
కొలువునంతటిలోన నక్కోటిదివ్వె
టీలుగాఁడినమాడ్కిఁ గడిందిమంట
లాత్మతనుతాప మొనరింప నవనివిభుఁడు. 12

ఉ. తాళఁగలేక తాల్మిచెడి తల్లడమందుచు లేచి నేలపై
వ్రాలుచుఁ బొర్లుచున్ విహితవర్గముఁ జీరుచుఁ బెద్దదిండుపై
సోలుచు నల్లడల్ బెగడిచూచుచుఁ గ్రమ్మఱఁగన్నుమూయుచున్
గే లెదఁజేర్చుచున్ జలువక్రేవల కేగుచు నీరుఁద్రావుచున్. 13

క. వా యెత్తియఱచుచుండఁగ, నా యెడ బసవేశుఁడనియె నవనీశ్వర! నీ
కాయపరితాపవేదన, బాయువిధం బొకటిదోఁచె పరికింపంగన్. 14

చ. అదియెటులన్న మాధవశరాపరమూర్తులు శాంభవేంద్రులాం
బుదపవనుల్ మహాత్ములని బుద్ధిఁదలంపక దుష్టబోధ నీ
మదిఁగని దివ్వటీలిడఁగ మల్లయ బ్రహ్మయగార్ల నిత్తరి
న్మదమునఁ బంచుహేతువున మంటలు నీకుదయించె మించఁగన్. 15

క. కావున నప్పని యెన నిపు, డావీరుల మాన్ప నీకు నారోగ్యమగున్.

నాపుడు పతిదోఁచసిమది, చెవిసరేణ బొమ్మటంచుఁ జెప్పినమాడ్కిన్.
సీ. ఆసైగఁగని తెలియక భూవగునకు కోపమువచ్చి ననుచు బెత్తములవారు
వారలఁగడిసియవ్వల కేగుమని జెట్టుగదిమిన చిఱునవ్వుఁగదుర నిండ్ల
దరికేగి కచ్చుట ధరణీశు తాపంబు మంత్రించినట్టులమానుటయును
బసపని గని యతండసమాక్షుతుల్యునీ కతననేటికిఁబ్రతికితి నటంచు
తే. వేయువిధములఁ గొనియాడి వీడుకొల్పి
చచ్చి పుట్టినయట్టుల సంతసిలుచుఁ
గొలువుచాలించి నగరిలోపలికి నరిగె
రాజమంత్రియు నిజమందిరమున కరిగె. 17
సీ. ఆమఱునాఁడు రసాధిపవర్యుండు నేరములేకయే నిష్ఠనుత్త
మల్లయ్యమధుపయ్యయనుభక్తవర్యులఁబిలిపించికన్నులఁబెఱుకఁజేయ
విసిబసవఁడు కోపవివశుఁడై బిజ్జలుండక్కటా! చెడచూచెననుచువారి
రప్పించి యతులనెప్పటి యట్లన బడసి భక్తాళి కప్పట్టణమున
తే. నింకనుండుటతప్పునేఁడిట్టులయ్యె, నిన్నటట్టులయ్యెననితనయున్నకడకు
వేగజగదేకమంత్రి రావించియతని, కెల్లభక్తులువినుచుండనిట్టులనియె.

మల్లయ్య మధుపయ్యల కథ.

సీ. జగదీశ! నీవుముణ్ణ జంగమేతరకృత్యమొకరించి వానలకినుకకోర్వఁ
జాలక వేగతచ్చరణంబు నొందిన నిచట శివద్రోహి యింకఁగొంత
గాలంబునను బుట్టగలఁడు తద్ద్రోహి గిటణచుమమ్ము పాపదేనికని మొతగిన
యట్టిప్రాయశ్చిత్తమనిరిగావున నిపు డవనీశుఁ డిట్టి ద్రోహంబొనర్చె
తే. అట్టులగుట జంగమాజ్ఞఁదప్పక నేఁడ, ఖలునివాని బట్టిపిలుకుమార్చి
సకలభక్తవితతి సన్నుతింపఁగ సుమ, కార్ముకాపహారి కరుణఁగనుము.
క. అని తెలిపి యతనిఁబోవం, బనిచి యమాత్యేశ్వరుండు భగినీతనుజ
న్మునికెఱుగఁజేసియాతనియనుమతిఁబురివెడలనడిచియాక్షణమాత్రన్.
సీ. మడివాలు మాచయ్య మసణయ్య మాదిరాజయ్య యేకాంతరామ
య్యమిండ, సంగయ్యావనిపురశంకర దేవయ్య యచ్చయ్య మధుపయ్య
యనిమిషయ్య, కలికేతబ్రహ్మయ్య కక్కయ్య తెలుఁగు జొమ్మయ్యబ
ల్లేశమల్లయ్యవీర, బ్రహ్మయ్య కన్నడ బ్రహ్మయ్య కిన్నర బ్రహ్మయ్య
ప్రేవులబ్రహ్మతయ్య.

తే. ఆత్మదేవయ్య సురియచోడయ్య భాస్క-
రయ్య కొట్టురుబాచిదేవయ్య హిల్ల
హాళబ్రహ్మయ్య ముసిడిచౌడయ్య నాగు
మయ్య వవమరుసయ్య శూలాయుధయ్య. 21

చ. మొదలగుభక్తరాజి కడుమోదముతోఁ జనుదేర నచ్చటన్
గదిసి సమస్తశైవశుభకారణ కప్పడి సంగమేశ్వరం
బదె యిదె యంచు నేగి బసవాధిపుఁ డచ్చట దేశికాగభి
త్సదనముఁ జెంది యాతనిప్రసన్నునిఁ జేయ గణాలిచూడఁగన్. 22

చ. గురుఁ డువరంబువిచ్చి కడుఁగ్రుచ్చియుఁ గౌఁగిటఁజేర్చు చాడ్పున
స్వరగుణధుర్యుఁడైన బసవప్రభు లోపలఁ జేసికొంచు వే
నరిగె గృహంబులోపలికి నంతట మ్రోసె సుపర్వదుందుభుల్
గురిసె లతాంతవృష్టి సుమకోమలు లాడిరి మింట జంటలై. 23

తే. అంతయునుగాంచి యచటిభక్తాళి యాత్మ
భరితచింతల శ్రీచెన్నబసవవిభునిఁ
గాంచి మీమామ యిటులయ్యెఁ గాన నింక
భారకుండవు నీవె మాపాలికనిన. 24

క. నేనెంతవాఁడ మీరలు, పూని నడుపు డనిన నెట్లుపోయెదనని లో
నూనినభక్తిం బచ్చుర, ణానుతుఁడై యపుడె వారియందఱతోడన్. 25

తే. అచటఁబాసి వచ్చి యతిరమ్యమగునొక్క-
వనముఁ జేరి బసవపర్యచర్య
లుగ్గడించుకొనుచు నుండిరచ్చట బస
వండు వెడలఁ బడవ పట్టణమున. 26

సీ. ధరణి వణంకె మాతంగమదములింకె
తారలు రాలె సౌధములు గూలె
వనతతు లెండె సర్పములతోఁకలు మండె
వనములు గూసె దిక్పాలి మాసె
రవియుగ్మ ముదయించె రాజంతకునిఁగాంచె
పిడుగులువడి యిరాగుడులు పడియె
సస్యముల్ మాడె శీర్షముల కాకములాడె

కండలు గురిసె చీఁకటులు బెరసె

తే. కవణముల్ పుచ్చె మృత్యువుఁ గాన వచ్చె
యగ్గిఁజల్లారె నిండ్లదయ్యములు చేరె
ధూళిమినుగప్పె వడిసుడిగాలి రొప్పె
ప్రజలకళ యెల్లఁ దప్పె నప్పట్టునందు. 27

వ. మఱియు నీదృశ్యంబులగు ననేకదుర్నిమిత్తంబులు పుట్టిన. 28

చ. అటు చని యింకకీడుగని యంవఋక్షీతిలి చింతనొందికం
తట జగదేవమంత్రి తనుఁడా శివపూజ యొనర్చి వేగని
క్కటకపతిం వధింపఁ జనగావలె నంచు నిజాలయంబుఁ జే
రుటఁ గని తల్లి తత్క్రమము రూఢిగ మున్విని యుండుటన్ నృపన్.

మ. శరణద్రోహము విన్నయంతటనె యాచండాలు మర్దింపకే
రరుదేరం జనునే? గణాజ్ఞఁ గొని మీ రాలస్యముం జేతురే
హరుఁ డిబ్భంగిని మెచ్చునే పిరికిపందా చెందె బల్మింప యే
కరణిం బాయునటంచుఁ బెక్కుగతులం గర్జించి తర్జించినన్. 30

చ. శిర మఱపంచి తప్పితము చెందెఁ గదా యని లజ్జనొంది స
త్వరమున నీకుఁ బూన్చి తనతల్లి యొసంగిన భంగి వేగ మో
గిరము భుజించుచుండఁగ నకిల్బిషచిత్తులు మల్లబ్రహ్మగా
రిరువురు వచ్చి కూడి భుజయించిరి యాతనితోడ వేడుకన్. 31

ఉ. ఆగతి నారగించి పరమాద్భుతవీరరసాతిరేక సం
యోగమనస్కులై మువురు నుర్విని గూల్పఁగ నిశ్చయించి ర
క్తాగరుచందనాంబరసుమాదులు దాల్చి యమాత్యమాతకుం
జాగిలి యాపె దీవన లొసంగినఁ గైకొని లేచి చెచ్చెఱన్. 32

చ. కరములు మండలాగ్రములు గ్రాలఁగ గేహము నిర్గమించి భూ
వరుసభ చేరఁగా నరిగి వాంశికవైణికనర్తకాదిబం
ధురతరలీల లెంచుచు కుతూహలియై కరదీపికాసము
త్కరరుచిపర్వమానికపు గద్దియపైఁ గొలువున్న బిజ్జలున్. 33

చ. తటుకునఁ గాంచి కన్గవలదారుణవహ్నికణంబు లొల్కను
త్కటతరసింహనాదముల తారలు మేరలు మీరి ధారుణిం
దొటతొటరాల పర్వుడులఁ ద్రొక్కుచు నందఱిమీఁద నొక్కటన్

బటుపటుపండ్లుగీటుచు సభాజనముల్ వెఱగంది చూడఁగాన్. 34

మ. ప్రళయాక్షీలకపాలిపాలికల తద్రాజాధముజ్ జేరిని
శ్చలులై యేసిరి ముప్వురొక్కమొగి చంచచ్ఛాత ఖడ్గంబులం
బలవత్సింహకిశోరమర్దితమహానాగంబు చందంబుగా
నిలపైఁగూలె నతండు బెగ్గిలి జనంబెల్ల న్వడింబాఱఁగన్. 35

వ. ఇట్లు బిజ్జలుం బరిమార్చి ముప్వురు రాజమందిరంబు వెడలి రప్పుడు జగదేవుండు మల్లయ్యబ్రహ్మయ్యగారలఁ దత్సమయసముచితాలాపంబుల వీడ్కొలిపి నిజసదనంబులకుం జని నమస్కారపూర్వకంబుగా నంతవృత్తాంతంబు తల్లి కెఱింగించి తదనుగ్రహంబు వడసి రాజసేవాపరాధం బొనరించుట విన్నయంతనే వానిం జంపక జాగుచేసిన తప్పున కాత్మతనుత్యాగంబె ప్రాయశ్చిత్తంబని గండకత్తెఱ గళంబున దవిలించుకొను నంతటలోన సర్వేశ్వరుం డగుపార్వతీశ్వరుండు ప్రత్యక్షంబై యతని తన్మాతృపుత్రమిత్రకళత్రాదులను స్వశరీరంబుతో కైలాసంబునకుఁ గొనిపోయె మల్లయ్యబ్రహ్మయ్య లపుడే కళ్యాణపురంబు వెడలి చెన్నబసవేశ్వరనివాసం బరయుచుం జని యతనిం గాంచి గణప్రకారం బంతయుం దెల్పి వారు నచ్చటనే యుండి రంత నచ్చట సూర్యోదయంబగుటయు పట్టణంబున. 36

చ. ధరణిపుచావు తెల్లముగఁ దత్ప్రియబాంధవులెల్ల గాంచి హా
ద్భరితవిషాదవేదనలఁ దల్లడమందుచు వానికగ్నిసం
స్కారమొనర్చి యింత బలుగాఁదపసుల్ బసవుం డొనర్చెగా
కొరులకు శక్యమే మనకుఁ గొప్పదు వీని నుపేక్షసేయఁగన్. 37

తే. ఇంత పనికొప్పుకొను బసవేశ్వరుని
దాప్తులను వానియల్లుని నవనివిభు
తోటివారిగఁ జేయుటెటు సూటియనుచు
నంద ఆలోచనలొనర్చి రంత మీఁద. 38

వ. కొన్ని దినంబులు చన్న పిదప. 39

చ. అరిబలభంగగంగ చతురంగబలంబులతోడ నాచమూ
వరులను బంచి తన్నృపతి బంధువు లాప్తులు ఘోరకాహళా
ధిరవము లొక్కపెట్టఁ దివిదీటుకొనన్ సమరానుకూలభా

సర్వోత్తరవేషులై పురమువాహ్యబలోద్ధతి నిర్గమింపఁగన్. 40

సీ. స్యందనధ్వజపటాంచలజాతవాతముల్ తోయదపంక్తులదూలఁజేయ
పటుతరసింధురపదఘట్టనంబుల ధరమోయు శేషాహి శిరము వంప
తురగరింఖోద్ధూతధరణీపరాగంబు సాంద్రసాంధ్య సరణిఁ బ్రోప్ప
భటసింహనిస్వనార్భటులు మదావహ దిగ్గజంబుల నిఁ బెండ్లుఁజేయ

తే. నడచె నత్తఱిబలవితానంబు బాణ, ముసలాగ్రపరశ్వధభిండివాల
పట్టిసకుఠారముద్గరప్రాసముఖ్య, సాధనప్రభలాభీలసమితి వెలుఁగ. 41

వ. మఱియు నవ్వాహినివాహినియుంబోలె బహుళకటాహకనిరాజమానంబై పుష్పితోద్యానంబునుంబోలె మదభ్రమరసారంగవిలసితంబై శైలధరగహ్వరంబునుంబోలె నుద్భటసింహనాదంబై కైకుంఠంబునుంబోలె చక్రిసంచారస్థానంబై సత్యలోకంబునుంబోలె లోకేశ్వరభాషానిశేషోత్సాహసహితంబై కైలాసంబునుంబోలె వృషభధ్వజవాహంబై భాగవతంబునుంబోలె సింహబలారికర్ణశల్యోత్కటనాసంబై భారతంబునుంబోలె ననమాస్త్రనిరుద్ధంబై రామాయణంబునుంబోలె విశ్వామిత్రవితానవాసనంబై యాకాశంబునుంబోలె రాజహంసవిలాసభాసురంబై పాతివ్రత్యాలంబునుంబోలె శరధారాప్రకృష్టంబై ఘోరకాంతారంబునుంబోలె ఖడ్గాచ్ఛభల్లపుండరీకాధిష్ఠితంబై వెంపుమిగిలి నడతెంచుసమయంబున నవ్వాహంబున నున్న శరణపుంగవులు కోలాహలంబాలించి సముచ్చతపృథుతారోహులై తమమీఁద దాడివెట్టవచ్చిరని సముద్దీపితకోపాటోపంబున. 42

సీ. గట్టుతునుకలు సేయుఁ జెట్టిపదేవయ్య మదకరివిదళించుమాచవిభుఁడు
గిరిఁ జేసి పల్కించుకిన్నరబ్రహ్మయ్య భవుని ప్రేషలంబూన్చు బ్రహ్మితయ్య
విశ్వబోద్ధులనొంచు వేమనారాధ్యుండు నాల్కఁ ద్రెంచి నిచ్చు నాగవరుఁడు
గిలకపుత్తడి రాల్చుకలకేతబ్రహ్మయ్య మహిఁ జిరంజీవియౌ మాచిరాజు

తే. వీరు మొదలుగాఁగలుగు నేబ్బారువీరు
నవబలవ్రతస్థితులును నవసహస్రి
మఱియు నొకలక్షతొంబదియాఱువేల
చరులు పంద్రెండువేల్మిండజంగమములు. 43

క. మఱియు ననంఖ్యాతములగు, కఱకంఠపదాబ్జభక్తగణసింహంబుల్
దరిలేని శౌర్యకలపం, బిరుతి నియక శత్రుసైన్యభీకరతనులై. 44

చ. నడుములుగట్టుచుం బెలుచ నవ్వుచుఁ బండ్లుగీటుచుం బొమ
ల్ముడుచుచు మండలాగ్రణయముల్ జళిపించుచు గాఢవర్మముల్
దొడుగుచు గోఱమీసములు దువ్వుచు బాహువు లప్పళించుచుం
గడువడి మిన్నుఁదాఁకుచు నకంపితవృత్తిఁ జెలంగి యార్వఁగన్. 45

తే. అట్టి కోలాహలం బప్పుడరసి చెన్న
బసవఁ డరుదెంచి తద్భక్తపత్పయోజ
ములకు సాష్టాంగ మెఱఁగి కేల్మోడ్చి నిలచి
వినతిపూర్వకముగ నిట్లు విన్నవించె. 46

మ. తగునే మీరలు కోపగించ ఘనశాంతంబారడింబుచ్చి యీ
పగిదిం శైవమహత్త్వము ల్మదిఁ దలంపంబోక వర్తించుదు
ష్టగుణుల్ దామె నశింతు రెట్లనిన భస్మస్వర్గగేహారిప
న్నగహారున్మదియింపఁబొల్పడి తనంతం దానకీడొందఁడే. 47

తే. అరిమదేభములకు సింహమహితకాన
నమున కగ్నియు మిత్ర మేఘముల కలన
సఖమురిపుశైలములకు వజ్రంబు మీఁదు
జ్ఞానభక్తివైరాగ్యనిష్ఠలు దలంప. 48

క. అటుగాన మీరలిత్తరి, కుటిలాత్ములమీఁద జనఁగఁ గూడదు నిలువుం
డిటులనఁ వారికి నీకమీఁ, దటనగుఫలమనిన సమ్మదంబున శరణుల్. 49

ఉ. వైరులమీఁదఁబోక నిలువంబడు నంతటిలోన దుష్టచే
ష్టారిబలంబులోన నిబిడాంధతమంబు విధిప్రయుక్తమై
ధారుణిమిన్ను మోసె బెడిదంబుగఁ బట్టినవాన తప్పమీ
వారము విస్మయంబును వివర్ణతదోఁపఁగ నత్తరిన్ వెసన్. 50

మ. ప్రళయాంభోధరనిస్వనంబుపగిదిం బ్రహ్మాండభాండంబు భీ
తిల నొక్కుమ్మడి నార్చి తమ్మొరులు మర్దింపంగ నేతెంచు ద
ట్టులఁ దోపంబము దామె యొండొరులఁ బట్టం డీయటంచున్ భయా
కులులై పైఁబడి రుగ్రఖడ్గశరశక్తుల్ పూని భీమాకృతిన్. 51

వ. ఇట్లు. 52

చ. భటనికరంబుఁ దెంచుచు ద్విపప్రకరంబులఁ గూల్చుచున్ హయ
చ్ఛటల నడంచుచు న్మఱియు స్యందనవర్గముఁ జక్కు సేయుచున్
జటులధనుః ప్రకాండహతి సల్పుచు వర్మచయంబుఁ ద్రుంచుచుం
బటుధవళాతపత్రముల పంక్తులు భూమిఁ దొరంగఁ జేయుచున్. 53

వ. మఱియును. 54

సీ. మణికేతనోద్దండఘృణి కొంత దవ్వేగి
యవిబడ చనలేక నడలురథులు
ప్రచురముక్తాచ్ఛత్రరుచి కొంత వడిసేగి
యవిగూలతడఁబడి నొవ్వులు కరులు
పటువజ్రనఖరప్రభలకొంత మెడమేగి
యదిజార నిలఁబడునట్టి హరులు
జళిపించు ఖడ్గప్రభలుకొండఁ దడవేగి
యవిపోవ నలుదిక్కు లరయు భటులు

తే. నగుచు నగ్గాఢతమమున నంతకంత, కగ్గలం బైన వీరరసాతిరేక
కలననందఱుయదువుల కరణిపోరు,సలిపి సమసిరినిశ్శేషంబుగాఁగ.

క. అంతటనగ్గాఢతమం, బంతయువిరియంగఁ జైనులందఱుహతులై [చన్.
యెంతయు వేడుకఁగనుగొని, యంతక హరుభక్తవితతియార్చిరిపెలు

ఉ. అత్తరి మ్రొక్కి చెన్నబసవార్యుఁడు వారలతోడ నోశర
ణోత్తములార! మీరలు మహోన్నతు లేమని చెప్పవచ్చు మై
మత్తిలి మిమ్మెఱుంగక సమస్తరిపుప్రకరంబు వచ్చి యు
న్మత్తుగఁ గూలె పాపమతు లెవ్వఁడలం జయమంద నేర్తురే. 57

తే. శరధిచే సీత సీదుట జ్వాలవరణ్య
పావకజ్వాలకరమునఁ బట్టుకొనుట
తూగిపారెడు నది కేల నాఁగికొనుటఁ
గాదె మిముజైను లణఁపఁగఁ గడఁగుటెల్ల. 58

చ. అని యిటు సన్నుతించి మదహర్షముతోడుత వారు దాను నా
దినమటు పుచ్చి రేపకడ తేజమెలర్పఁగ నందు వాసి కాం
చనవరత్నసంఘటితసౌధవిరాజితమై తనర్చి పే
ర్చిన హులికాఖ్యపట్టణము చేరఁగఁ దద్ధరణీపుఁ డత్తఱిన్. 59

క. చారుల ముఖమున విని సిద్ధున, భేరీముఖరవములు పరఁగ బ్రియబంధుచయా
వారముతో నెదురుగఁ జని, దూరంబున భక్తసంతతులు గాంచి వెసన్.

చ. కరిదిగి పాదచారియయి గ్రక్కునఁ జేరఁగ నేగి సన్నొసల్
ధరపయి సోఁక జాఁగఁబడి తద్గణకోటికి మ్రొక్కి నంతలో
వరగుణుఁడైన చెన్నబసవ ప్రభువర్యుఁడు వచ్చి యాతనిం
గరములఁ గ్రుచ్చి వేగ బిగికౌఁగిటఁ జేరిచి సమ్మదంబునన్. 61

ఉ. చెప్పఁగ విందు నిన్ను నృపశేఖర! భక్తవరేణ్యుఁ డంచు నే
నిప్పుడు గంటి మోహము వహించె మదీయహృదిం బలింపఁగా
ముప్పిరిగొన్న భక్తి కరము ల్ముకుళించి యతండు వల్కె ని
ట్లొప్పున నన్ను మీ రొకగణోన్నతుఁ డంచు గణింప ధీమణీ. 62

చ. అని వచియించి క్రమ్మఱ మహావినయంబునఁ బల్కె వీరభ
ద్రనృపతి యో మహాత్మ! శరదంబునకుం భుజగారి శంబరాం
కునకు చకోరమధ్యమునకు న్వలి జిక్కవగాఁచి యుండులా
గున భవదంఘ్రిదర్శనముఁ గోరి వసించితి నింతకాలమున్. 63

క. దీనుఁడు పెన్నిధి గనుగతి, నే నినుఁ జూడంగఁ గంటి నేటికి నాదా
నేనఘపటలము విరిసెను, భాసురగతిఁ జెందితిం గృతార్థుఁడ నైతిన్.

చ. శ్రితజనపోష మద్భవనసీమకు మీ రరుదే మదీయవాం
ఛిత మొనగూడునట్లు దయసేయుఁ డటంచును నాగణేశసం
తతి నొడబాటొనర్చి ప్రమదంబున నాత్మపురాధివాసుల
ద్భుతమతులై కనుంగొనఁగఁ దోడ్కొనిపోయి మణీగృహంబునన్.

తే. వారి నందఱి నునిచి యపారభక్తి
సేవలొనరించి వేడ్కభుజింపఁ జేసి
శివప నొక్క మనోహరసదనమందు
శివకథాగోష్ఠి నున్నట్టి యవసరమున. 66

క. చెన్నబసవేశుఁ గనుగొని, సన్నుతగుణధుర్యుఁడగు రసాతలపతి కే
లున్నుదురుగదియఁ జేరిచి, విన్నపమొనరించె నిట్లు వినయ మెలర్పన్.

చ. ధరణిపునీతఁ జేయ గిరిధన్విసుతాంశము దాల్చి నాగమా
దరమున ద్వాదశాబ్దములు తా వొనరించి రసాతలేశకుం

జరుసభ మాతృకర్ణమున సంభవమై ఖలజైన బౌద్ధసం
హరణ మొనర్చి శైవసమయం బచటం బ్రబలంగఁ జేయవే. 68

చ. నినుఁ గొనియాడ వాగ్ధవఫణిప్రవరాదులకైన శక్తి లే
దన మముబోఁటి కెట్లు లగు నాశ్రమజంగమకల్పవృక్షసం
జనిత దయాకటాక్షహత శైవవిపక్షవిశుద్ధభావ స
జ్జనపరిరక్షయంచుఁ దను సన్నుతి సేయుచు నున్న భూవిభున్. 69

తే. ఎఱుఁగని చెన్నబసవేశుఁ డిట్లు లనియె
నధికముగ స్తోత్రమున కర్హులయిన యిమ్మ
హాత్ములు నుతింప నగుఁగాక నగునె వీరి
దాసుఁడగు నన్నుఁ గొనియాడ ధరణినాథ!. 70

సీ. కమలబాంధవునితోఁ గదలు మెఱ్ఱవుపుర్వు
దేవతాకుజముతోఁ దెల్లదుమ్మ
చామీకరాద్రితోఁ జౌటపెర్గినదిబ్బ
సింహడింభకముతోఁ జెవ్రులపిల్లి
వాహినీనాథుతో వరిమళ్లకాలువ
వ్యాళనాయకునితో వానికట్టె
వైనతేయఖగంబుతో నూరఁబిచ్చుక
రాజరత్నంబుతో గాజుపూస

తే. సాటిరానట్టి పగిది నీశరణకోటి
తోటి సరిరాని నన్ను సంస్తుతులు సేయ
నగునె వీరిమాహాత్మ్య మెట్లనిన వినుము
పార్థివేశ్వర యనుచుఁ జెప్పంగఁ దొడఁగె. 71

క. భావభవోద్భవసంసర
పావనతరపాదపద్మభజనామోద
ప్రావృతమతి యీ పెట్టిన
దేవరసయ్యమహిమ మొదటఁ దెల్పెద వినుమా. 72

సీ. ఒకనాఁడుబిజ్జలుండోడ్డోలగంబుండి బసవయ్యఁగనుఁగొనిపలికెనిటుల
మాభక్తులనుపమమహిమాఢ్యులని యెప్పు డెప్పుడుబలుకుదురీవు వట్టి
బూటకంబులు వినఁబోఁదు నీమాట లందఱికంటె వారధికు లెట్లు

లెక్కడెక్కడవార లేమేమిచేసి విఖ్యాతిఁబొందిరి త్రిజగంబు మెచ్చ
తే. నరయ నాల్గుయుగంబుల బరఁగుమాన
వాధిపుల నడవడులు విన్నట్టులయిన
నిట్టుపల్కుపు తద్విధ మెట్టిదనిన
సావధానత విను మమాత్యాగ్రగణ్య!. [రాముఁ
సీ. మహిపులము య్యేడు మాఱులువధియించి ధరకశ్యపున కిచ్చెపరశు
డబ్ధిబంధించి దశాస్యునిఖండించి ప్రబలె శ్రీదశరథరామ విభుఁడు
కలకంఠు మెప్పించి కాలకేయాదులనొక్కఁడుబరిమార్చెనింద్రతనయుఁ
డరులఁ జెండాడిదేహంబునహరిగద్దెనుండఁడేవిక్రమార్కుండు మొన్న
తే. నరయ వీరలుగాక మహాప్రతాప
గరిమఁ దగురాజు లిప్పుడు గలరు ధరణి
నిట్లు మీవారు నడిచిరే యెన్నఁడైన
నని యుపాలంభనము దోఁప నాడుటయును. 74
చ. విని బసవేశ్వరుండు పృథివీవర! యెన్నటనుండి నీమదిం
జననమునొందె నింతటివిచారము మాతృవిధారు సత్క్రియా
ఘనతరదుఃఖనిస్స్వకులఘస్మరు నస్థిరభోగభాగ్యులన్
వినతి యొనర్చితీవు గణవీరమహత్త్వ మెఱుంగ కిట్టులన్. 75
వ. అని పల్కి జంగమప్రభావం బొక్కటి దెల్పెద విను మని దండనా
యకుండు. 76
సీ. ఆకారరేఖచే నాదరబ్రహ్మయ్య ప్రథితకళాస్ఫూర్తి పండితయ్య
గురుభక్తి బిల్లమ ధరణీతలేశ్వరుం డురుగానవిద్యచే నొడయ నంబి
భూరిశౌర్యంబుచేఁ జేరమభూభర్త యంగలింగజ్ఞత ననిమిషుండు
పటుతరసత్త్వసంపద యిర్యదాండారి కలిమికి బల్లాణగహ్వరీశుఁ
తే. డిమ్మహాభక్తుఁ డని జనులెల్లఁ దన్ను
బ్రస్తుతింపంగ నెగడె ధరాతలమున
భవ్యజంగమసందోహ పాదపద్మ
చంచరీకుండు శ్రీవీరసంగమయ్య. 77

వీరసంగమయ్య కథ.

చ. అతని వయోవిలాస సుషమాకృతులం గని పెద్దతండ్రి యీ

సుతునకుఁ బెండ్లి చేయఁ దగుచోటరయన్ వలె నంచు తత్పురో
హిత గురుయుక్తుఁడై వెడలి హేమమణీమయగోపురాంతరాం
చితపటచిత్రసుప్రకటసింహాభయాకులవాసవైభవమై. 78

క. తనరిన ఓంకారపురం
బున కేగి తదిందిరావిభూషణమై యొ
ప్పిన తన మేనమఱఁది గృహ
మున కరిగినవాఁడు గడుప్రమోదముతోడన్. 79

చ. కనుఁగొని కౌఁగిలించుకొని గద్దియలందగువారితోడ నా
తని వసియింపఁజేసి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి సేమముల్
విని కుడుపంగఁబెట్టి యటుపిమ్మట నిష్టవినోదలీలలన్
దనియుచు మీదురాక సుఖదంబగు మా కని పల్కెఁబల్కఁగన్. 80

వ. తద్గురుభక్తాఖ్యుండు. 81

క. నీపల్కినపల్కులు నిజ,మాపగిదిని శుభముఁ జెందునన సవ్యాలయన్
దాపగ నేటికి వచ్చిన, మీపసి మెఱుఁగింపు బావ! మేలము చాలున్.

తే. అనిన మావీరసంగయ్య కనఘ! నీదు
పట్టియగు చంద్రిణీదేవిపరిణయంబు
సలుప నూహించి మీతోడఁ దెలుప వచ్చి
నార మనపుడు నాతఁ డానంద మొంది. 83

క. మీరుస్వతంత్రులు మీమది,గోరిన పని యడ్డగించుకొనువారిట నె
వ్వా రచ్చటి కిచ్చుటికిం, ఖారకులై మమ్మునడుగఁ బనియేమిటికిన్?.

చ. అని పచియింపఁ దత్సభికులందఱు సంతసమంది బాపురే!
వననిధిమేఖలావలయవాసజనంబులయందు బంధుభా
వనఁ దిలకింప వీరి సరివారలఁగాంచితిమే యటంచు పె
క్కనుతులొనర్చి గత్తఱినకుంఠితకౌతుక మానసిల్లఁగన్. 85

క. మున్నొఁ గైసేసియుంచిన, కన్నియ రప్పించి తండ్రి కాంచనమణికీ
ర్తిన్నిలిపిన దీవెన లిడి, యెన్నికలగ్నంబు నిశ్చయించిరి విప్రుల్. 86

క. అంతటఁ దత్కన్యామణి,నంతిపురంబునకుఁ బనిచి యాగృహపతి దా
సంతోషంబున నంబర, సంతతి గట్టంగ నిచ్చి సమ్మతిననుపన్. 87

ఉ. వారు ముదంబునం దిరిగివచ్చి సుహృజ్జనకోటితో సవి

స్తారముగాఁగఁ దత్క్రమము సర్వము దెల్పి వివాహయోగ్యసం
భారము లెల్లఁ గూర్చుచును బంధులకుం శుభలేఖ లంపుచున్
దోరపువేడ్కనుండిరి ఘనుండగు సంగయకుత్సకంబునన్. 88

వ. అంత నచ్చట నోంకారపురాధినాథుం డగు భాస్కరావనిపాలుం డొక్కనాఁడు బాహ్యాళివెడలు సమయంబున నత్యంతరూపవిలాస భాసురయగు చంద్రిణీదేవిం గనుంగొని తత్సౌందర్యంబున కచ్చెరు వంది మారవికారపూరితమానసుండై తనలోన. 89

చ. సురగరుడోరగప్రముఖసుందరులం బ్రకటింపవింటి ని
ద్ధరణిని నేకకోమలలతానిభగాత్రులఁ గంటిఁ గాని యా
సరసిజనేత్రవంటి నెరజవ్వనిఁ జూచి యెఱుంగ దీని నే
పరిణయమైనఁగాక సుమబాణునిబారికి నోర్వ శక్యమే. 90

తే. శైవలాండజ విద్రుమశంఖగరిత, రంగస్థితినాగపులినకూర్మకచలోచ
నాధరగళస్తనవళిరోమాళిజఘన, చరణయీయింతి సౌందర్యజలధి గాదె.

సీ. యువిదల నిన్ను భ్రూయుగ్మంబు గానదా పోడిమ చెఱకువిల్లూన నేల?
పడతుక నెఱివేణి పరికింపఁదా విడి పోవు తుమ్మెదనారిఁ బూన నేల
నెలనాగవాల్చూపు లెఱుఁగడా? ధరగూలుపుష్పబాణంబులు పూన నేల?
కలకంఠిజంఘలఁ దెలియఁడా మొదుగంటి నానునక్రాంకంబు నూన నేల?
తే. తలపనఖిలజగద్వస్తుతారతమ్య, వేదియగుమాధవునకుద్భవించి యెంత
తప్పుపని యొనరించె కందర్పుఁ డిట్టి, జెలగా నున్న శివుని చే నేలమడియు.

సీ. కనకాంగి నెఱివేణిఁ గనుగొన్నయంత నే విరిపైన నాలజ్జ విరియఁజొచ్చె
విద్రుమాధరి మోము వీక్షించునంత నే తలపనాధైర్యంబు దొరగఁజొచ్చె
కామిని నేత్రముల్ గాంచినయంతనె యంచనా మది చంచలింపఁజొచ్చె
సుందరిజఘనంబుఁ జూచినయంతనె యొప్పైన నా బుద్ధి యురులఁజొచ్చె
తే. నలిన చిత్రాంగముల పాటి నెనయవచ్చు, పోలఁ జాలని వార్షికనీలమేఘ
శర్వరీనాథచంచలాసైకతముల, సగణి నేనింక నేజాడ? నైసువాఁడ.

తే. ఒక్క సన్నిధిపాల ద్విపేంద్రయాన.
త్రివళిచతురాస్యపంచమ శ్రీనినాద
షట్పదాలక యగుదీని సప్తపదము
లేను ద్రొక్కింపఁ గలుగుట యెన్నఁడొక్కొ?. 94

సీ. శరదిందుముఖియయానగరిమ త్తేభంబు పీనపయోధర సిఱుదుపృథ్వీ
రంభోరు వీక్షణరాజి యుత్పలమాల శాతోదరినాస చంపకంబు
శష్కులికాంచిత శ్రవణ మేనసుగంధి తరుణిపాదయుగంబుసరసిజంబు
రమణి మాధుర్యస్వరము మత్తకోకిల కార్ముకభ్రూప్రు నీలకచముకుంద
తే. మబల కాంతి విద్యున్మాల యబ్జసదృశ
కంఠి రోమాళి పరభుజంగప్రయాత
మౌర! యీయింతి శుభలక్షణాంగయాట
నిఖిల సత్కవివరవర్ణ నీయగాదె. 95
చ. అని మదిలోనఁ దన్నుఁ గొనియాడుచుఁ బోవక నిల్చుభూపతిం
గని యిదియేమొకో యనుచుఁ గన్నియ తత్తరమంది లోనికిం
జన ధరణీశ్వరుం డవల సాగి చన న్వలె నన్నవిచ్చలే
క నిజగృహంబుఁజేరి యెడగానియటుల్ బిలిపించిమంత్రులన్. 26
చ. తనతెఱఁగెల్లఁ జెప్పి వనితామణి తన్వరియించు నట్లు త
జ్జనకుని మందలించి యట జా గొనరింపక రండు పొం డనం
బనివిని వారలాతనికిఁ బార్థివువాంఛ నెఱుంగఁ జెప్పిన
న్విని మదిలోఁ గలంగి గృహనేతయమాత్యులతోడ ని ట్లనున్. 97
తే. అంత భూభర్త జామాత యగుటకంటె
మాకు వేఱొక సంతోషమహిమ గలదె
యైన నొకవిన్నపంబును నవధరింపుఁ
డెటుల కీమాట మించినదేమి సేతు?. 98
తే. ఎన్నఁదగు వీరసంగయ్య కే లతాంగి
నిత్తు మని మున్నె విబుధుల యెడల నిశ్చ
యించినారము పలువది కేమి పలుక
ననినఁ జని వారు నృపునితో నట్లు తెలుప. 99
చ. కువలయభర్త వారిపలుకుల్ విని వంతనె కిన్క నెమ్మదిం
దవిలిన నాఁగి యాప్తవిబుధవ్రజమందఱఁ జేరఁ బిల్చి యా
ప్రవిమలగాత్రి తండ్రినొడబా టొనరించి మదీయభావసం
భవపరితాపవేదనలు బాపుడు పొం డనివార్యరయంబునన్. 100
ఉ. వా రరుదెంచితచ్చరణ వల్లభుఁగన్గొని యోమహాత్మ! నీ

సారవివేకదానగుణ సాహసకీర్తి కళాప్రపూర్ణతల్
వారిధిమేఖలావలయ వాసజనప్రచయంబునందు నె
వ్వారికి లేదు నీమహిమ వర్ణనసేయఁగ మాకుశక్యమే!. 101

చ. అని కొనియాడి రాజహృదయస్పృహమున్ సచివాననంబులన్
గని పరదేశవాసివలె వేఱొకభంగిని నాడవచ్చునే
జనపతి పేదమానవులసాటిగ నెంచకు తత్కృపారసం
బెనసిన మేరువౌ తృణ మహీనబలుం డతఁ డెన్నిభంగులన్. 102

ఉ. ఆడినమాట తప్పనను నాగ్రహముంచకు కన్నెయన్న చోఁ
జూడరె వేడరే యెవరు శోభనవేళల తగ్గుమొగ్గుగా
జాడలెఱుంగఁగావలదె సారసనేత్రమణీమయంబులో
మేడలసంచరించుటకు మీమదికిన్ బ్రియమూనదయ్యెనే. 103

క. కావున మామాటలు నీ, భావంబునఁ బాదుకొల్పి పార్థివునకు సౌ
ఖ్యావహముగ నిక్కన్నియ, నీవలయు నటన్న నాతఁ డిట్లనిపలికెన్.

ఉ. పావనులార! మీరనెడు పల్కులె సత్యముగాని యింక నా
భావము వేఱెయొక్క లఘుపద్ధతికిం జొరదట్టులౌట ధా
త్రీవరు నిప్పు డెప్పగిదిఁ జెప్పఁగవచ్చునొ తెల్పి తన్మనో
వ్యాపృతవాంఛఁ బుచ్చి శమితాగ్రహుఁ జేయుఁడు వేయునేటికిన్.

క. తొల్లి హరిశ్చంద్రమహీ, వల్లభతల్లజుఁడు సత్యవాక్యధరము పైఁ
జెల్లింపఁబడిన భాషలు, తెల్లముగా వినరె యపుడు ధీయుతులారా!

క. అటులగుట దీననగు ఫల, మెటులైనను లెస్సమీర లెఱుఁగని పదమే
నిటులనుచును దెల్పఁగన, ఘటనాఘటనాఢ్యులార్యగణనుతచరితుల్.

చ. అన విని వారలంతలు తదానతిఁ గైకొని సత్యనిష్ఠనీ
యనువుననుండఁ గావలదె యంచు మహాద్భుత మందిక్రమ్మఱం
జని తగువేళ భాస్కరరసాతలనాథునిగాంచి తా మునున్
బనివిని వారితో ననిన పల్కులు సర్వము దెల్పక్రమ్మఱన్. 108

ఉ. రాజకులావతంస! రిపురాజవితానతమిస్రహంసమీ
యోజన కాతఁ డాత్మముద మొందుచు మున్నుగమాటనించుటన్
భాజనమయ్యె చింతలకుఁ బ్రాజ్ఞులపద్ధతు లిట్టివేకదా!
యీజగమందె మీరలు గ్రహింపని ధర్మము లెందుఁ గల్గెడిన్. 109

క. మీ రేలెడు రాజ్యంబున, సారమతిన్ సత్యనిష్ఠ సలుపుచునుండే
వారలు గలుగుట మీకే, తోరపుసత్కీర్తి కాదె దుష్టవిదూరా. 110

ఉ. కావలెనన్న నీవెలఁదికంటె మనోజ్ఞవిలాసరూపరే
ఖావిమలాంగులై తనరు కన్నియ లెందఱు లేరు? నీకు త
త్పావనశీలుమాట యధ్రువంబుగఁజేయ ననుగ్రహింపు పృ
థ్వీవర! నేఁడు మామనవిదప్పక నన్న ధరస్మితాస్యుఁ డై. 111

క. మంచిది పొండనివారలఁ, బంచి ధరావరుఁడు పంచబాణవశుం డై
యించుక నిలువఁగఁ జాలక, పంచాననమధ్యయున్న భవనంబునకున్.

క. ఏకతమయేగ నాతని
రాకను తలిదండ్రు లరసి పరిచలితతనులై
వ్యాకులము నొందఁ గనుగొని
యాకన్నియ ధైర్యమూది యపుఁ డి ట్లనియెన్. 113

ఉ. ఏమిటి కింతభీతి? ధరణీశ్వరుచే నగునట్టి దేమి నా
స్వామియనుగ్రహంబున వెసం జని వానికి లోకులీకమ
ద్ధీమహితోక్తుల న్మనసుఁ ద్రిప్పి బిరానన సాగఁబంపి మీ
కోమలపాదపద్మములకున్ బ్రణమిల్లఁగ నేగుదెంచెదన్. 114

చ. అని యిటు లూరడంబలికి యప్పుడు చంద్రిణిదేవి భూపతిన్
గనుగొని చెల్లెలుం గనెడు కాంతు మెయిన్ జనుదెంచినారొ ర
మ్మని మణిపీఠమిచ్చిన నిజాస్యము నన్కళదప్ప నాతఁ డో
య్యన వసియించియున్నఁ గమలాయతలోచన పల్కెఁ గ్రమ్మఱన్. 115

తే. అన్న నాపైని ప్రేమచే నరుగుదెంచి
నారొ? మేలయ్యె నాయంతవారు తోడఁ
బుట్టుటౌట మదీయమహా పుణ్యమహిమ
గాదె? యేభాగ్యములకైన కడమగలదె? 116

చ. అన విని యాతఁ డిట్లనియె నంబురుహాయతనేత్ర! నీవయిన్
ఘనతరవాంఛ నేనిపుడు గన్గొనవచ్చిన నిట్టులాడఁగా
జనునె? కఠోరవాక్యములు సర్వములున్నెఱింగి నన్ను వం
చన యొనరింపఁ జూచుటకుఁ జాలఁగ నద్భుతమయ్యె నెమ్మదిన్. 117

చ. వనధరవేణి! నాదయిన వైభవరూపవిలాసవైఖరుల్

గని తముదారె వారిరుహగంధులు కొందఱు నన్వరించి రా
యనువునఁగాదు సేవ భవదాకృతికిన్ భ్రమఁ జెంది వేడ్కఁ గ
న్గొన నరుదేర నామనసు నొవ్వఁగ నాడఁగ నీకు నాయమే? 118

చ. అలయిక లేక యెంతపనియైనఁ దలంచినమాత్రఁ గూర్చుకో
గలుగు బలంబు నాయెడలఁ గల్గియు నీమది నొచ్చునంచు ని
ట్టుల నొకరుండ వచ్చితి కడుం బ్రియమందఁగఁ గారవించి నా
పలుకు గ్రహించి నన్ను మరుబారిని ద్రోయక యేలు కోమలీ? 119

చ. నిరుపమభోగభాగ్యములు నీవశమౌనటు సేయువాఁడ నా
తరుణుల నీవు బంచె దెటు తప్పక యట్టుల సేయువాఁడ భా
సురతర తావకీయకృపఁ జొప్పడు రీతి మెలంగువాఁడ న
న్వరిణయమై సుఖంపు మని నం జలజానన వాని కిట్లనున్. 120

క. పరిణయ మొందిన సతులం, గరిమం బెండ్లాడువారు గలరె? ధరణ్ మ
ద్గురులు ననుమున్నె యొసఁగిరి, సరసాగ్రణియైన వీరసంగయ కెలమిన్.

ఉ. రాజవు సర్వధర్మపరిరక్షణదక్షుఁడ విట్టు లన్యనీ
రేజదళేక్షణాతతి వరింపఁగ నెమ్మది వాంఛ సేయుటే
యోజ దశాస్య కీచకముఖోగ్రబలాధిపు లిట్టికోరిక
న్నైజము ద్రుంగి కీర్తి చెడి నీఱయిపోవుట నీ వెఱుంగవే! 122

తే. పరసతీసంగమంబునఁ బరిణవిల్లు
సౌఖ్యమిల నణుమాత్రమై పరఁగు దాన
నొదవు పాపంబు భూమిధరోపమాన
మై నిలచు నేటి? కిట్టి తుచ్ఛానుభవము?. 123

క. సరసాన్నపానములుమం, దిరమున గలిగియును తిరియ డవి రెడుగతి భా
సురకులకామినులుండఁగ, ధరణీశ్వర! యన్యవాంఛ దవులంజను నే?

వ. అనిన నతండచ్చోటిమాటలు గీటునం బుచ్చుచు క్రమ్మఱ ని ట్లనియె.

సీ. బాల! నీవీక్షణబాణముల్ నామీఁద వ్రాలి దేహంబు దూరక యమున్న
తరుణి! నీమధ్య కేసరి నామనోగుహ నెనసి ప్రాణంబులు గొనకమున్న
తరలాక్షి! నీయానదంతి నామోహిలను* యట్టాడి కాలరాయక యమున్న
పడతి! నీనూగారుపాము నాయెదుటఁ గన్పట్టి ప్రాణము గ్రసింపక యమున్న

* 'మట్టాడి' యని పాఠాన్తరము.

తే. ధర నహింసకు మిక్కిలి ధర్మపథము
లేదనెడుమాట నీమదిఁ బాదుకొల్పి
ప్రేమ దొలుకాడ స్మరతాపపీడఁబీడ
నన్ను దయనేలుకోఁగదే? సన్నుతాంగి. 126

వ. అనినఁ దదవ్వీథూవతంసం బిట్లనియె. 127

ఉ. నాలుక నంటినంతనె ఘనంబుగఁ జేదగు వేము మీఁదటో
గ్గాలినడంపదేహమున కంచితసౌఖ్యమొసంగు మెక్కుచో
మేలగు మాధురింబరఁగు మీఁదట ప్రాణమెడల్చునాభి నా
పోలిక తెల్లమౌ పిదప పుణ్యము పాపము సేయువారికిన్. 128

వ. కావునఁ బ్రస్తుతసుఖంబు నఖిలషించి ఘోరదుఃఖంబు నొందకుమనినఁ దద్ధారుణీవల్లభుం డిట్లనియె. 129

సీ. సుదతి! నీజంకెన చూపున బెదరించు నతిసంధమాడిబూడి ఖల్లుమేన
తెరవ! నీకొనగోళ్ల చురుకులంటఁగఁజేయుతరళాక్షి! నెఱివేణిత్రాటమోదు
చతురాస్య! నీబాహులతికలబంధించుసరిగళవమంత్రసదనెఱవు
కోమలి! వరకుచకుంభముల్గాన్పింపు చెలి! యధరామృతసింధువొనఁగు
తే. నాతి! నీదేహవిద్యుతిజ్యోతినిలుపు, పడతి! నీనెఱగాలి చేఁ బొడిచెమ్ము
పంకజానన! ననుఁబట్టిబాధపెట్టు, గడుసువలరాచభూతంబువిడుచుఁగాక.

క. వేఱెయొక సరణినామది, మీఁజిన తాపంబు చెడదు మీనేక్షణ! నం
దేటికృపంగనుఁగొనుమికఁ, మాటాడకుమనినఁగుపితమానసయగుచున్.

క. నోటికి వచ్చినగతి యిటు, మాటికి దుర్భాషలాడ మనుజేశ్వర! నీ
కేటికి? ధర్మముచెడి మముఁ, బోటులఁకాసింపనీదు పోడిమిచెనదే!

చ. అనవుఁడు తోకద్రొక్కిన మహాహివిధంబునఁ గోలఁబెట్టు దా
కిన పులిరీతి బిట్టదరి కిన్కమనంబుననుప్పతిల్ల లో
చనములు నెఱ్ఱదోఁప పెలుచం దనుగన్గొను రాజుఁగాంచి వ
ల్మీని తనుబట్టునో యనుచు మీనవిలోచన జంకె నెమ్మదిన్. 133

క. దుర్మార్గుఁడు కామాంధుఁడు, ధర్మవిహీనుండుపీఁడు తలఁచినతలఁపుల్
నిర్మూలము చేసి కృపా, ధర్మాచలధన్వినన్ను భావింపఁదొకో. 134

క. పులిబారిఁ జిక్కి ధేనువు, మెలగంగా లేనికరణి మీఁదెఱుఁగని యా
పలుగాకి బారిఁజిక్కితి, తలఁగిచనంజాల నింక నేది తెరువో!.

సీ. వీని నెట్టులయిన విడఁజిమ్మిపోయెద నంటినాయబలను న్యాయసహిత
ధర్మమార్గముల బోధ యొనర్చితలఁగెద నంటినామున్ను నేనాడినట్టి
పలుకులన్నియునునిష్ఫలములైచనురద్ది చేసి యెవ్వరికైనఁ జెప్పికొందు
నంటినామఱివీనికంటెనిక్కడ నెక్కుడగువాఁడు లేఁడుకోపాగ్ని శిఖల
తే. మడియఁ జేయుదు నంటినా పుడమిలేనిఁ
గూల్చుట మహాసుపర్వునికూల్చుకంటె
నెక్కుడగుపాపమని యందు రెల్లబుధులు
గాన యెద్దియుపాయంబు గానఁబడదు. [ద్రో.

క. అని చింతనొందుసమయం,బుననొక్కయుపాయమురగభూషణకృపఁ
చిన నబ్బాలారత్నము, జనపతి కనుకూలయైన చందముదోఁపన్.

ఆ. కాలయాపనంబు గావించిభూపతి, సాగనంపి తండ్రి సంధిదప్ప
నింక నిలుపుదాన నేనంచు మదినిశ్చ,యించి యతనితోడ నిట్టులనియె.

ఉ. ఎన్నివిధంబులన్ వలపదేమిటి కీతమకం బటన్న నా
విన్నప మొక్కటైన నృప! వినులఁజొన్నపు నీకుఁ గట్టిగా
నన్ను పరిగ్రహించెడి మనం బిఁక నింగిని మాన్పువార లీ
యున్న జనంబులోఁగలరె? యుక్తమయుక్తము నెన్న నేటికిన్. 139

మ. ననుసంతోషము నొందఁ జేయుటయె మిన్నాయంచు నూహించితే
ని నరాధీశ్వర! యేడునాఁడు లెడమీయంగావలెన్ నేటికిన్
జినఁగా భూనగధీశ! పూజనలుపన్ న్యాయంబు మానంగడం
బున నేనట్లయొనర్పఁగావలయు ముప్పూటల్ వివాహార్థమై. 140

ఉ. నావుడు సమ్మతించి జననాయకుఁ డింటికిఁబోయెఁ బోవ త
త్పావనశీల యంత తలిదండ్రులకాగతిఁ జెప్ప వారు ధా
త్రీవరు దుండగంబు సుసతీమణి పూనికయంత వ్రాసి స
ద్భావుఁడు వీరసంగయకుఁ బంపినఁగాంచి యతండు నెమ్మదిన్. 141

చ. హరహర! యెంతపాపమున కొప్పనవృత్తి వహించె నేఁడు భా
స్కరధరణీతలేశ్వరుఁడు చంద్రిణి నేక్రియవాంఛఁదీర నే
పరిణయమాడు? నాకుటిలభావుని నేక్రియ దెప్పరింతు? నే
సరణిఘటించునో శరభ సాళువమూర్తి యటంచు నత్తఱిన్. 142

వ. చింతాక్రాంతుం డై యున్నతఱి తజ్జనకాదు లతనియొద్ది కరుదెంచి

తన్ముఖంబున నావృత్తాంతంబు విని బలవద్విరోధంబు చెందుట భా
వ్యంబుగాదు కళ్యాణోత్సవంబు సమకూడదు రహస్యంబుగాఁ జని
వివాహంబొనర్చుకొనివచ్చుట మే లని నిశ్చయించి యాస్థితి సంగ
య్యతోఁ దెలిపి యతనిం నొడంబఱచి పెండ్లికొడుకుం గావించి
యొకయుత్తమాశ్వంబుపై నెక్కఁబనిచి యుచితపరివారంబుతో [నేగి.

తే. తారు వేడుక వెడలి యోంకారపురముఁ
జేరఁ బోవుచుఁ దమవార్త వారి కెఱుక
పఱుపఁ దగువారిముందటఁ బంపి తోనె
నాఁటిరాత్రియె యేగి రన్నగరమునకు. 144

చ. సిరి దళుకొత్త నిప్పగిదిఁ జేర నిగూఢత వియ్యపిల్లు స
త్వరమునఁ జొచ్చి యప్పుడె వివాహము నేర్పునఁ జేసి తద్వధూ
వరులహయంబుపై నునిచి బంధులతో నరుదేరి యప్పురం
బురువడి నిర్గమించిరి మహోత్సుకతం విభవంబు మీఱఁగన్. 145

ఉ. భూరిగుణాఢ్యుఁ డిప్పగిదిఁ బోవుచునుండఁగ నంతలోపలన్
జారుఁ డొకండువచ్చి ధర జాగిలిమ్రొక్కి మహీశ! నీమదిన్
గోరిన చంద్రిణీమణిని గొంకక నొక్కఁడు పెండ్లియాడ పెం
పొ రహి నేగె దానవరసాధిపవర్యుఁ డుదగ్రకోపుఁడై. 146

మ. అవురా! యెంతకువచ్చె నాసుమతి సూర్యన్గొల్చి నిన్గాంతు మూ
ఢవనాఁడొం డొక మాయఁబన్నినను వీడం జేసి లోలోపలన్
ధవునిం బిల్వఁగఁ బంచి తోన గనియెన్ నమ్మంగరా దెయ్యెడం
జివురుంబోఁడులఁ జెలనై విడిచితిన్ జేఁజిక్కు కాంతామణిన్. 147

చ. భువి పులినోటికండఁగొనుపోలిక వేడుక నేవరింపఁగో
రు వనజనేత్రిఁదోఁడ్కొని యొరుల్ గనకుండ వివాహుఁడై సుబాం
ధవుఁడయి యేగె వానిపటుదర్పము గీటణగించి యిప్పుడా
యువిదమరల్చి తెత్తు నని యుగ్రదవానలరేఖ మండుచున్. 148

శా. సేనానాథులఁ బిల్వఁగాఁ బనిచి యక్షీణోద్ధతి స్మేరలా
హీనాత్ముం డడియించి తత్సుగతిఁ దెం డేగుండు మీవెంట నే
నేను న్వచ్చెదనంచుఁ బంప భటదంతిస్యందనాద్యాదిసే
నానీకాభియుతంబుగాఁ గదలి రుద్యద్బాహుదర్పంబులన్. 149

శా. ఆరీతిన్ జని వారలందఱు వివాహాయాతమర్త్యావళిం
దూరం బేగఁగనీకఁ జుట్టుకొన నిర్దోషాత్ముఁడౌ వీరసం
గాగ్రాధ్యుండు హయంబునిల్పి రిపుసేనాళి న్విలోకించి యిం
కేరీతిన్ జనవచ్చు శత్రువులనే నెబ్భంగి నిర్జించెదన్. 150

చ. పటుతరదర్పమొప్ప పరిపంథులఁగూల్పఁగ శక్తిచాల దే
నట నిటఁ దప్పరించిచన నాయితుగాదు లతాంగిఁ జేకొనం
గుటిలమహాధముం డిటుల గొంకక నాపయి దాడివెట్టె హా!
కటకట! కాంతనిచ్చి చనుకంటె శరీరము వీఁడ మేలగున్. 151

ఉ. కాంత నెపంబువెట్టి నను కత్తులపాలుగఁజేయఁ బూని నేఁ
డింతకు దెచ్చినాఁడు హృదయేశ్వరుఁడౌ శరభావతారుఁ డౌ
వంతయునైన బ్రాణమున కాస యొనర్ప సతీలలామకై
చింత యొనర్తు సేనగలిసెన్ వెరవెద్ది యొకో తలంపఁగన్. 152

వ. అని యొక్కింతసేపు విచారించి యంతలోననే తెలివొంది యారా! పాంచభౌతికవికారంబున కెంతతలంపుపుట్టె సకలజగత్సంహారకారణంబైన త్రిపురారింగొలుచువారల కసాధ్యంబులుం గలవే? యని నిశ్చలచిత్తంబున నిమీలితనేత్రుఁడై యీశ్వరపదధ్యానంబు సేయు నంతలోన. 153

శా. కాళీదుర్గలుపక్షముల్ రవిశశిగ్లౌనేత్రముల్ తీవ్రదం
భోళిప్రాయనఖంబు లష్టచరణంబుల్ వ్యాధిమృత్యుజ్వరు లు
త్తాలజ్యోతిశిరద్వయంబు తటిదుద్యజ్జిహ్వలౌ రావనల
జ్వాలాభైరవకుక్షిపక్షములు దివ్యద్బాహుసాహస్రమున్. 154

చ. తనరఁగఁ గానుపించె మది తల్లడమందకు వత్స! శారభం
బననగు మూర్తి నే నిటదయామతిఁ బావకవాంఛఁ దీర్పఁగాఁ
బనిగొని వచ్చినాఁడ నవపద్మదళాయతనేత్ర! వేగఁ జే
కొని పరిపంథిసంతతులఁ గూల్పఁగఁజాలుదు వంచుఁ బల్కుచున్.

తే. పావకాస్త్రస్వరూపమై పరఁగుమండ
లాగ్రమొకటిచ్చి యాయుజ్జ్వలాయుధంబు
శత్రువులమీఁదఁ జళిపింప జ్వాలనశిఖలు
దీనఁ జనియించి తచ్చమూహానిఁ జేయు. 156

చ. అనుచుఁ దిరోహితుం డిటులఁ జెప్పఁగఁ జెప్పిరి యద్భుతంబుగాఁ
దనకరమందు వాడియడిదంబుఁ గనుంగొని మోదమంది సం
గన తనతల్లిదండ్రులకు ఖడ్గముఁ జూపి ప్రసన్నుఁడై వచిం
చిన శరభేశభాషితవిశేషము సర్వము దెల్పి యంతటన్. 157

ఆ. సంతసంబెసంగ సకలబంధువులకు, జడుపువాసి యపుడు పుడమి వడఁకఁ
గడలు వ్రీలి లీలఁ గర్జోపమాన మౌ, సింహనాద మెలమి సేయుటయును.

వ. అమ్మహాధ్వని వినువంతనె పరిపంథివరూథినీసముచ్చయం బెల్ల బెదరు
గదుర డిల్లపడి చూచుచున్న సమయంబున వారిపెఱుంద నరుగుదెంచు
మానవపతి దానును భయకంపితతనుండై డాయనోడి తత్ప్రాం
తోన్నతశైలారోహణం బొనరించి కనుంగొనుచుండె నంత నబ్బ
లంబులు నిజసేనానాయకప్రేరితంబులై ధైర్యంబు నవలంబించి
యసిముసలముద్గరప్రాసాదిసాధనంబులతో సమరాభిముఖులై
యొక్క పెట్టుకవిసిన నవ్వీరసంగమేశ్వరుం డత్యంతభక్తితాత్పర్యం
బున శరభసాళువమూర్తిం దలంచి పావకాస్త్రస్వరూపంబైన నిస్త్రిం
శంబొఱ వెఱికి ప్రావృట్కాంచలోపమానంబుగా జళిపించిన దత్ఖ
డ్గంబువలన సంవర్తసమయతాండవధురీణత్రిపురహర ఫాలాంబకో
ద్భూతతేజోజ్వాలికాభీలం బై యొక్కయనలం బావిర్భవించి త
ద్వైరులం జుట్టుముట్టి దహించి పంచత్వంబునొందించిన నందొక్క
శరణపుంగవుప్రాణంబుల బ్రహ్మరంధ్రంబుఁ ద్రచ్చుకొని తేజోరూపం
బున శివంబున కేగునవసరంబునఁ దత్కళేబరంబాయోధనబహిఃప్రదే
శంబునఁబడిన వీరసంగయ గనుంగొని. 159

ఉ. అక్కట! మోసమయ్యె శరణాగ్రణిజీవముఁ గొంటి నింక నా
కెక్కడి మోక్షమేడ యశమేటిది భక్తి? మదిష్టమూర్తి నేఁ
డెక్కడ భక్తహింస ఘటియింపఁగఁ బోలును వాడి ఖడ్గమే
నెక్కరణిన్ సహింతు తనకీపగయున్నె టనుండి యుండెనో. 160

చ. అనుచు విషాదమగ్నహృదయాంబుజుఁడై గణవర్యుతోడఁ దా
నును మృతిఁ జెందఁగాఁ దలఁచి యుల్కను ధైర్యమునన్ గటారి చే
క్కొని యెద నూనునంతనె యొకో యని తచ్ఛరణుండు లేచి యో!
యనఘ! యిటేల చేసెదని హస్తము పట్టి మరల్చె నంతటన్. 161

శా. శైలాగ్రంబున నున్న రాజవరుఁ డాచందంబు వీక్షించి స
చ్ఛీలుం జీతఁడు శర్వభక్తతతి వంచింపండు నేనిప్పుడా
లీలం బోయి మదీయపద్మినతుఁడై లేవంగఁబో నంతలో
గూలం జేయుదు మత్ప్రహారవిహతిం గొంచింపఁగా సంగయున్.

వ. అని తలంచి. 163

చ. గళహృదయాంశశీర తలకాయములన్ శశిహారనాయకో
జ్జ్వలమణిశాటికామకుటచర్చలెడల్చియు గొప్పశక్తిచే
వెలయు శివాక్షముల్ గిరిశవేటిక కావిపటంబునున్ జటా
వళిభసితంబు దాల్చి గణవర్యుని చంపముఁదోఁప నత్తఱిన్. 164

క. చను దెంచి యెదుటనిలచిన, జననాయకుఁ గాంచివీరసంగయ్య ముదం
బునఁ గేవలశరణాగ్రణి, యని యెదురుగ నేగి మ్రొక్కునంతటిలోనన్.

క. కేల నున్నట్టి శితకర, వాలంబున నతనిశిరము వ్రైఁగ నదిపూ
మాలికయై కంఠంబున, వ్రేలె ధరావల్లభుండు వ్రీడం జెందన్. 166

క. ఆక్షణమున గిరిజేశ్వరుఁ, డీక్షేంద్రము నెక్కి నిర్జరోత్కరయుతుఁడై
సాక్షాత్కరింప సంగయ, యక్షీణముదంబుతోడ నతనికినతుఁడై. 167

మాలిని. శమనమదవిభంగా! చంద్రఖండోత్తమాంగా!
కమలనిధినిషంగా! కాళికాత్మాబ్జభృంగా!
యమృతనిజనిభాంగా! హస్తసంభక్తరంగా!
దమిసుతగుణసంగా! దైవవేశ్యాభుజంగా!. 168

తే. అనుచు వినుతించు నాతనిఁ గని శివుండు
వాంఛితం బెద్ది వేడు మోవత్స! యనినఁ
బెండ్లివారికి మాకు నీపృథివిపతికిఁ
దావకీనపదం బిమ్ము ధర్మవాహ. 169

వ. అనిన శర్వుం డిట్లనియె. 170

క. శ్రీవీరసంగసంతత, కోవిదనుతసుగుణసంగకువలయపతి దు
ర్భావుఁడు వీనికిమోక్షం, బేవిధి నివ్వంగవచ్చు నెఱుఁగవె యనినన్.

శా. స్వామీ! యిట్టుల నానతీయతగ దీసర్వంసహాభర్తచే
నే మీపాదముఁజూడఁగంటిఁ గడువర్ణింపంగ నీచిహ్నముల్
దామై దాలిచి మిమ్ముఁగన్గొనియె నీతం డెన్ని చందంబులన్

సామాన్యం డని యెంచఁబోక దయమోక్షం బిచ్చి రక్షింపవే!. 172

చ. అనిన దరస్మితాంచితముఖాంబుజుఁడై పరమేశ్వరుండు త
జ్జనవరుఁ బెండ్లివారలను సంగయ సాత్రని యంగనామణిం
గొని చనె రౌప్యశైలమునకుక్ సుక లచ్చెరువంద నట్లుగా
వున శరణప్రభావము లపూర్వము లాత్మ గణింప భూవరా!. 173

బెట్టిదదేవరసు కథ.

వ. అనిన బసవేశ్వరునితో బిజ్జలుం డి ట్లనియె. 174

ఉ. తొల్లిటివట్టిముచ్చటలు దొడ్డగఁ జెప్పిన నెట్లు నమ్ముదుక్
గల్లయొ నిక్కమో? యపుడు గన్గొనవారలలోన నేరికిం
జెల్లవు తత్ప్రభావములు చెప్పినయట్టుల నీగణాళిలోఁ
దెల్లము చేయుమా యొకని దివ్యమహత్త్వముచూడ నిత్తఱిన్.

క. అన బసవేశ్వరుఁ డిట్లను, జననాయక! యెవ్వరైన శరణావళి చే
కొనప్రేలిగోరఁబోలరు,మును వే?మిపు డేమి?తథ్యముగఁ గనుమనుచున్.

క. కట్టెదుట నిల్వఁబడ నీ, బెట్టిదదేవరసుగారి పృథువిక్రమ మా
పట్టణభర్తకుఁ జూపఁగఁ,దొట్టిన సంతోషమాత్మఁదొలుకఁగఁబలికెన్.

క. నృపుఁ డన్నమాటవింటివె,యపరిమితమహాప్రభావ యనునంతనె తాఁ
గుపితాంతరంగుఁడై కా, శ్యపి గగనంబంటఁ బెరిగె సభ తల్లడిలన్.

వ. ఇట్లు పెరిగి బసవేశ్వరు నుద్దేశించి. 179

సీ. సరసిజాతాబ్జ నక్షత్ర గ్రహంబులు బారనూదునొ యోప్రపన్న పోష!
మలజాదిసుకలఁ బొమ్మలరీతికరములఁ బట్టి యాడింతు నో భాను తేజ!
యేడుసముద్రంబులిలవసంతంబు గాఁ జల్లునాఁ డుదునో ప్రసన్న హృదయ!
యుర్వీధరంబులొన్డొంటితోఁ దాకించియురుము సేతునుమామనో వసంత!

తే. యేమియానతి యనిబసవేశ్వరాఖ్య, సంజ్ఞనొకగట్టు పెకలించిశయకనిష్ఠి
కాంగుళిపునర్భవంబు చేనాకసమున, కెగరఁజిమ్మిననదిబంతిపగిది నెగసె.

క. ఆరీతి నెగయు గిరిఁ గని
యేదిపయింబడునొ యనుచు నెంతయు సభలో
వారెల్ల బెదరి గనుఁగొన
బోరున నది పుడమిదొరగి పొడిపొడియయ్యెన్. 181

ఉ. అత్తరిలేచి బిజ్జలధరాధిపుఁ డంగముకంప మొంద న
త్యుత్తముఁడైన దేవరసు నొయ్యనఁజేరి నమస్కరింపుచు
న్మత్తుఁడ క్రోధచిత్తుఁడ క్షమాగుణహీనుఁడ నైననాకు నీ
వి త్తరికూర్మిచే నభయమీయఁగదే శరణాగతావనా!.

సీ. భీరహితపురాముర రారివీరానీక మారకుండగు నాగహారిరూపు
ఘోరపరాక్రమ తారకదైత్య సంహారుఁడై నట్టి కుమారురూపు
పారమేశ్వరభక్తిదూరదక్షవినాశ కారుఁడౌ వీరభద్రాదురూపు
నీరేజభవశిరోదారణుండగు కాల భైరవమూర్త్యాఖ్య ఘోరురూ

తే. బోలు నీరూపు శమియించి పూర్వసరణిఁ
దనరి జనలోచనానంద మొనరఁజేయు
మని నుతించిన నెప్పటితనువుఁదాల్చె
బసవముఖభక్తతతికి సంతస మెలర్ప.

క. వరగుణుఁడగు బెట్టిపదే, వరసు చరిత్రంబు వినినఁ బఠియించిన వా
నరుఁ డరితరిఁబోరిగొని సు, స్థిరతరశుభసంతతులను జేకొనుధర

క. కావున ఘనుఁడీ బెట్టిప, దేవరసయమహిమలిట్టి తెఱఁగగు మఱియం
భూవిదితంబుగఁ జిత్రము, పావనగుణవీరభద్ర పార్థివ వినుమా

క. కలిదుర్మాయారహితుఁడు, సలలితజంగమపదాబ్జజాతామిళితుం
డలఘుతరకీర్తియుతుఁడీ, గిలకదమారయ్యయితనికృత మెఱిగింత

గిలకదమారయ్య కథ.

సీ. తనువునభస్మలేపన మొప్ప నొనరించి గండపెండెర మొక్క కాలిఁ
కరక చల్లాణంబు కాసెతో బిగియించి, కటికంపుపోగు లేర్పడధరి
గళమునపాలకాయలసంకుసరులేసి ఘనమైనమేనయోగములుదొ
ఫాలభాగమునందుఁబ్రాణలింగముసిల్పిపసిమిమీఱెడుశాల్వపైని

తే. కన్మొనల కజ్జలముదిద్ది కావిబొట్టు
ఫలకమునఁబెట్టి నాభితలమున ఘంట
నునిచి యొకకేల గిలకయు నొక్కకేల
బొమ్మయును బట్టి కళ్యాణపురమునందు.

ఉ. వంచన యేమిలేక గణవర్యగృహంబుల కేగి గిల్కవా
యించుచుఁ గేలిబొమ్మ నటియింపఁగఁ జేయఁగఁజూచి వారు వ

న్నించి యొసంగు కాంచనమణిప్రచయాంబరవస్తుజాలముల్
గొం చరుదెంచి భక్తవరకోటిసమర్చ లొనర్చుచున్నెడన్. 188

తే. ఆవిధము జనులంతట నాడుకొనఁగ
విని గణాచారి సంగయ్య యనెడు భక్త
పుంగవుఁడు తీవ్రకోపవిస్ఫూర్తితోడ
మారయాఖ్యునిబిలిపించి తూలిపలికె. 189

ఉ. మాయలబొమ్మ పట్టి పలుమారు నటింపఁగఁజేసి దాన నా
దాయముగూర్చి శైవగణతండసమర్చ లొనర్చుచున్న లే
దాయనె వేఱెయొక్కసనయంబగు కాయక మిట్లుసేతయే
నాయము మాననూనదగు నాథరణీస్థలి భక్తకోటికిన్. 190

క. మేదిని శరణులు లింగవి, నోదంబులు సితరమగు వినోదానుభవం
బేదిక్కున నొనరించిరి, నీదగు చరితంబుదలఁప సింద్యం బయ్యెన్.

తే. కుండచరపుర కుమ్మరగుండవిభుఁడు
చప్పటలు వేసి చారమచక్రవర్తి
హాయని నాడించి రాగతి యవలఁబుచ్చి
మాయచేఁబట్టి యాడింప నాయమగునె. 192

చ. అనవు డతండు మ్రొక్కి వినయంబున సిట్లను సంగమేశ! నీ
యనుమతి యట్లుగాఁగ సనయంబుఁ జరించెదఁ బొమ్మ యింకఁ జే
కొన నని పల్కి గేహమునకుం జని యెప్పటిరీతికాయకం
బునకయియొక్కమేటిగణపుంగవునింటికిఁబోయి యచ్చటన్. 193

చ. అలరకరస్థలింగమపు డాత్మకరంబున నిల్పి వింతగాఁ
గిలగిలనాగ గిల్క యొకకేలఁ గదల్పఁగ హస్తపద్మసం
కలితభవుండు షట్పదముకై వడి గంతులువేయఁజొచ్చె వి
చ్చలవిడి చూచువారు మది సంతసమందఁగ నంతలోపలన్. 184

ఉ. శైవగళోత్తమాంగకరసారసకక్షముఖాంగదేశయు
క్పావనలింగముల్ ప్రథితకాంచనపీఠనియుక్తలింగముల్
స్థావరలింగముల్ గదలి తాండవమాగతినాడఁజొచ్చినం
భావములందు నద్భుతము పర్వఁగ భక్తవరేణ్యు లొండొరుల్.

తే. మేటికలలోన నస్త్రంబు మాటలందు

కరతలంబున నున్నలింగములు గంతు
లేయఁగాఁజొచ్చె యిదియేమి మాయమొకొ?
యనుచు నందలు బసవాలయమున కరిగి. 196
ఉ. ఆతనిఁగాంచి తన్నటనమంతయుఁ జెప్ప స్వలింగమూర్తి ము
న్నాతెఱఁగౌటఁజిత్తమున నద్భుతమందగ శంకరధ్వజ
వ్రాతము పూర్వశైవసికరంబులు స్థావరపీఠలింగసం
ఘాతము నాట్యమట్లనె భయంబెదనొందఁగ వచ్చిచెప్పినన్. 197
మ. పరిశీలింత మటంచు నున్నయెడ నొప్పం బట్టణోదంతముల్
నిరతంబు న్వినుపించుచారుఁ డొకఁ డొలిన్వచ్చి సేవించి యో
వరమంత్రీశ్వర! యిప్పురాంతరమున న్వాక్రువ్వఁగా రాని చి
త్రరసంబొక్కటిఁ గాంచివచ్చితిని దథ్యంబెట్లనన్ జెప్పెదన్. 198
వ. గిల్కదమారయాఖ్యుం డొక్కభక్తసత్తముండు. 199
తే. బొమ్మనాడించి తల్లభ్ధి పూటపూట
నయ్యలనుబ్రోవ సంగయ్య యనెడిభక్తుఁ
డీసరణిగూడదన బొమ్మ నెడమకేల
లింగమూర్తి నాడించె భక్తాంగణముల. 200
తే. మాదఁ డింతటి భక్తుఁడొ? మదనవైరి
తనకుఁ దా నాట్యమాడె నాతండు చెప్పి
నటుల నీచిత్ర మెచ్చుటనైన గంటి
మే? యనిన దండనాథుండు మెచ్చి యపుడు. 201
క. వారందఱితో సంగయ, గారి శుభాగారమునకు గ్రక్కునఁ జని జో
హారుతగలింగవర్తన, కారణమునఁ జోద్యమంద ఘనపదములకున్.
క. జోహారుసేయ నాతం,డాహా! యిదియేమి వింత? యధికులు మీ రి
ట్లూహింతు రె?యనిక్రమ్మఱ,నాహారభక్తార్యవితతియడుగులకొరగెన్.
వ. తదనంతరంబ. 204
చ. బసవఁడు సంగమేశుఁ గని పల్కెను గిల్కదమారసూరి కి
వసదృశబోధసల్ప మము నందఱ నిత్తఱి లింగమూర్తిచేఁ
బసచెడి మోదచేసితివి బాపురె యాతనిచర్య లెన్నఁగా
బిసరుహగర్భ శేషగిరిభిద్గురుముఖ్యుల కైనశక్యమే. 205

జాయనసత్ప్రవర్తి సుకృతాత్ముఁడు సూనృతవాక్యుఁ డిమ్మహిన్. 214

ఉ. ఈతఁడు మోగులూరఁ జరియించుచుఁ దా నొకనాఁడు పుష్కరో
ద్భూతమరందపానపటుతుందిలషట్పదమేచకప్రభా
కైతవకందదర్పనవికస్వరహృచ్ఛిఖిభాసితప్రభూ
జాతకుడుంగమౌనసరసీ సైకతదేశమునందు నొక్కచోన్. 215

తే. కలితపద్మాసనస్థుఁడై కనులుమూసి
జపమొనర్చెడి జంగమ సార్వభౌము
ధీరు నురులింగ మనియెడు దివ్యపురుషుఁ
గాంచి యల్లంతనుండి జాగఁబడి మ్రొక్కి. 216

చ. నిలచిన కొంతసేపటికి నీలగళాపరమూర్తియైన య
య్యనఘుఁడు మౌనవృత్తి నిడి యక్షులువిప్పి కనంగనంతలో
పలఁ దిరుగంగ మ్రొక్కి వెలివాఁడ మనుష్యుఁడ నెద్దయాఖ్యుఁడన్
ఖలుఁడను నన్ను శిష్యునిగఁ గైకొని వేగ కృతార్థుఁజేయవే!. 217

క. జననియుజనకుఁడు దాతయు,ఘనదైవముగురుఁడునీవగతియును నీవే
యని నమ్మి నిన్నుఁ జేరితి, ననుకరుణాదృష్టిఁగనుము నతజనపాలా!218

చ. అనవు డతండొనర్చు వినయంబున కెంతయు బ్రీతిజాగి హీ
నున కెటులియ్యఁగాఁదగు మను ప్రభులింగము నన్నఁ గొంకులోఁ
బెనఁగొన కొంతసేపతనిఁ జేర్కొనకూరకయుండి వానితో
నినుమును నెన్నఁడేనెఱుఁగ నీగుణ మెట్టిదొ యేడనుందువో? 219

వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 220

క. ఇప్పురి నెప్పుడు యుండుదు, చెప్పంబనియేమి కరుణఁజేపట్టిన మీ
కప్పుడె నాగుణమగపడు,నప్పాయనిజాగి మ్రొక్కియతఁడిట్లనియెన్.

క. గురుశుశ్రూష యొనర్చుచుఁ, జిరకాలంబునకుఁ గాక చేకూరునె నీ
యురువాంఛయనినమితియే,గృపచిననపెసేయువాఁడపావనచరితా!

తే. అనిన ద్వాదశవర్షంబు లధికభక్తి
భూతిరుద్రాక్షధారియై భూతనాథ
భక్తు లెదురైన మొక్కుచుఁ బరిచరింపు
మనిన నవుగాక! యనిపోయి యనుదినంబు. 223

క. ఉరులింగము బోధించిన, కరణిన్ గ్రుమ్మరుచు వంటగట్టియ లొక మో

పరుదున వారల గేహాశ్రవణములో బయలనుండి వైచుచునుండెన్.
ఉ. ఈగతి మూఁడునాలుగయిదేడులు వుచ్చి యితండు వేడ్కచే
నాగురువర్యభవ్యకరుణాగతిచే ఫలియించు నంచు వే
వేగ ప్రభాతవేళ నిలు వెల్వడి నాఁటిదినంబునందు స
ద్యాగమవేది యాగురునియంగణమందుఁ జరించుచుండఁగన్. 225
ఉ. నిద్దుర లేచి యాఘనుఁడు నీలగళుక్ స్మరియించువేళ నా
పెద్దయ సంచరించునడి నీనుల సోఁకిన నావుదూడయో
యెద్దొ యటంచుఁ వాశియని యేత్తెర ముమ్మరుఁబల్క నాతఁ డీ
ప్రొద్దునకబ్బె నాకు గురుబోధితమంత్ర మటంచు నాత్మలోన్. 226
తే. కంటిభాగ్యంబుభక్తినిగంటిఁగీర్తిఁ, గంటిఁబెన్నిధిగంటిమోక్షంబుగంటిఁ
గంటి జ్ఞానంబునింకనేఁగడమలేక, యుంటిని త్తఱినీగురుమహిమవలన.
చ. అని యిటుల న్నుతించుసమయంబునఁ బద్గురుఁ డేగుదేర నా
తని కతిభక్తి మ్రొక్కి యమృతప్రదమంత్రరహస్య మబ్బె మీ
ఘనకృప నంచు బల్కిన మొగంబున నివ్వెఱ దోఁప వాశి యం
చని మును తాను బల్కుమహితాక్షరము ల్మను వయ్యె నీనికిన్. 228
చ. పలుమరుఁ బల్క మంత్రమయి పాటిలె నౌర! తదక్షరద్వయం
బిల సితదర్పుఁడౌ కతన నీశ్వరుఁ డీగతి సంఘటించె నం
చలమినప్రేమఁ బెద్దయ! కృతార్థుఁడవైతివి పొమ్మటన్నఁ జాఁ
గిలిపడి మ్రొక్కి యేగె వడి గేగుచు బొంగుచు నంతు లేనుచున్.
క. ఆరీతి నరిగి సద్గురు, భూరికృప స్మంత్రసిద్ధిఁ బొందినవాఁడై
ధారుణి జానెం డెత్తున, ధీరుఁడు పెద్దయ్య మెఱసి తిరుగుచునుండెన్
ఉ. అంతటఁ దత్పురాధిపతి యాత్మమునంబున నొక్కబావి ద్ర
వ్వింత మటంచు నుప్పరులఁ బిల్వఁగఁబంచి యనుజ్ఞయీయ వా
రెంతయుఁ ద్రవ్వినన్ జలము లేమియు నూరక చట్టు వడ్డ దాఁ
జింతిలి రాయి దొల్చు ఘనశిల్పికులన్ నియమింప వారలున్. 231
తే. చేతనయినంతయాచట్టు చెండిచెండి, యింతకైననుదానిభేదించలేక
వినివిభూపతికాగతివిన్నవింప, మదినివేఁగొందుదోఁచకమంత్రిఁజూచి.
క. నీ కేమిఁ దోఁచు నాశిల, యేకైవడిఁ దెగు జలంబు లేగతినూరున్
మాకేమి దెలియకున్నది, యాకూపము పనికివచ్చునను వుం జెపుమా.

ఉ. నావు డతండు మ్రొక్కి నరనాయక! యొక్కటి దోఁచె నామదిం
దావకపట్టణాంతరమున న్వసియించుమహాజనంబు లీ
బావి జనించుచట్టుపయిఁ బాదము లుంచిరయేని దీనిలోఁ
బావనసీర మూరు నిది భావ్యమయేని యొనర్పు మీ వనన్. 234

ఉ. పెద్దల వారిఁ గన్గొని పురంబున నారసి సుప్రసిద్ధులౌ
పెద్దల నెల్ల నిచ్చటికిఁ బిల్వఁడు పొం డన వార లేగి యా
శుద్ధి నెఱుంగఁజెప్ప విని చోటులనుండి నెవారు వచ్చినన్
గద్దియ డిగ్గి మ్రొక్కి నరనాథుఁడు నద్భుతవారయుక్తుఁడై. 235

ఉ. తవ్వినబావి డగ్గఱి బుధప్రకరంబున కర్థి మ్రొక్కి మీ
దివ్వల కూపమందు దిగి యిద్ధభవత్పదపద్మపాంసువుల్
నివ్వటిలంగఁ ద్రొక్కుఁ డవలీలగ నీరము పుట్టు నన్న వా
రవ్విధి సల్పినన్ సలిలమందు జనింపమి రాజుఖిన్నుఁడై. 236

క. ఉన్న యెడఁ జారుఁ డొక్కరు, డన్నరపతి గాంచి దేవ యంత్యజుఁ డొకరుం
డున్నాఁడు ధరసుజానెడు, మిన్న గజరియించుపదము మెట్టఁడు భూమిన్.

ఆ. తన్మహత్త్వ మెన్నఁ దరముగా దెరికిఁ, గాన వానిచేత నానాయేమొ
వారిఁ దీనిలోన నూరఁజేయఁ గనన్న, బిలువఁ బనిచె నృపతి పెద్దయాఖ్య.

చ. పిలిచిన వేగ వచ్చి తనపెంపు గనంబడ భూమి కెత్తుగా
నిలిచినవానిఁ గాంచి ధరణీపతి యద్భుత మంది వీనిచే
సలిలము నూరు చట్టరు నసంశయ మంచుఁ దలంచి నూతిలో
పలిశిల వీడఁజేయుట యుపాయముదోఁచిన సేయుమీ వనన్. 239

ఆ. ఆతఁ డట్లు సేతు నది యెంతపనియని, గురునిపదము లాత్మఁ గుదురుకొల్పి
వాశియనినఁ బట్టువదలి యాచట్టు బి, ట్టెగసి బయలువడియె జగతి వణఁక.

ఉ. వెంటనె తియ్యనీరు ప్రభవించినఁ గన్గొని భూమిభర్త మి
న్నంటుగఁ బొంగి సంతసము నద్భుతము న్మదిఁ బర్వ నేఁడు ము
క్కంటియె కాక యన్యులనఁగాఁ జన దిప్పు మదీప్సితంబ నే
పంట ఫలింపఁజేసె ననపాయముగా నని యెంచి వానితోన్. 241

క. అద్దంపశోకహారున, కుద్ది యన న్వచ్చు నిన్న హెూ! గుణగణకా!
పెద్దలకుఁ బెద్దవైతివి, పెద్దయ్యా! నీకు సాటి పృథివిం గలరే?. 242

వ. అని సన్నుతించుసమయంబున. 243

సీ. ఇదియద్భుతం బని మదిగణించెడివారు పోఁడిమిఁజెడిచిన్నవోవువారు
నెవరితోఁజెప్పక యిండ్లకేగుడువారు నొకరిచాటుననొకరుండువారు
తలవంచియేమియుఁబలుకకుండెడువారు వెచ్చనినిట్టూర్పులిచ్చువారు
కాలియంగుళులతో నేలవ్రాసెడువారు వెతలఁజేనాత్మలవిసుగువారు
తే. నగుచు నంచలిపెద్దలు వగచుచుండు
సమయమున వచ్చి యురలింగసద్గురుండు
తనకు మ్రొక్కిన శిష్యుని నెనరు దొలుక
గ్రుచ్చి కౌఁగిటఁ జేరిచి మెచ్చుఁ దనర. 244
క. శైవాగమోక్తసరణి, న్భావనతరలింగమొసఁగ భక్తవరేణ్యా!
నీవే నేనే నేనే, నీవే యిద్దఱికి భేద మించుక గలదే! 245
క. జాతీశుఁడు బిళ్లముచే, ఖ్యాతిఁ గనినవగిది భక్తగణములలో నీ
చేతఁగడు వన్నె కెక్కితి, మాతండ్రీ! నీవు శిష్యమాత్రుఁడవగుదే!.
తే. అనఘ! నీమామ పూర్వమై యస్మదీయ
నామధేయంబు గలుగంగ నాకుఁ గోర్కె
పెరిఁగెనటుగాన నురలింగ! పెద్దయాఖ్యఁ
దాల్పు మని పల్క నాతఁడు దాల్చి వెలసె. 247
క. ఉరలింగపెద్దినిర్మల, చరితము సద్భక్తి సభలఁ జదివిన వినినన్
గురుకారుణ్యంబున సుస్థిరవాంఛాఫలసమృద్ధిఁ జెందునరుఁడిలన్. 248

ఈండ్రఁగ మారయ్య కథ.

వ. అదియునుంగాక. 249
క. వేండ్రపుఁగినుకరనాదు, త్తండ్రిపయింబోడమ వాని తలయిల నాలం
గండ్రించువేల్పుపగతుం, డీండ్రఁగమారయ్యయితని నెన్నఁగదరమే.
వ. ఇతండు కల్యాణపురంబుననుండుచు ననుదినంబున. 251
చ. మొలచుట్టు న్వడిగోలుదాన నగుబల్మోలాపయిం గీతక
త్తులు నూఱున్ ముసలంబు వామభుజమందున్ దాని కిర్వంకలన్
కలులొత్తుండిడ కట్లనిచ్చెనపటుంవం గొమ్ము కాల్చుందమున్
దలకోరామిడిగుడ్డయున్ దనరఁబాగితళకాలమం దెప్పడున్. 252
క. నిజకాయకమునకై యం, గజరిపుపదపూజనములు గావించి మనోం
బుజమలర నేగిమర దె,చ్చిజనులకమ్మియు ధనంబుఁ జేకొని మొలమిన్.

చ. తనయులు సేరి వాఁడియుడిదంబున నాత్మకరద్వయంబు ఖం
డన మొనరించి శర్వనికరంబులు మ్రొక్కఁగఁ దారకాద్రికిం
బనిచి భజించివచ్చి మునుపంటివిధంబున నంటకొన్న పా
వనశయవారిజాతముల భావగణార్చ లొనర్చు నిత్యమున్. 254
క. ఈరీతి వ్రతము సలుపుచు, మారయ నొకనాఁడు నగరమార్గంబునరా
ధారుణిపతి సభ కేగుచొ, దారిన బసవండుగాంచి దండ మొనర్పన్.
తే. మగుడ నతి యొనరించు నమ్మహితుఁ డేగు
పిదప బసవండు సభ కేగి వేగ మఱలి
తత్ప్రసాదేచ్ఛ మారనిధామమునకుఁ
జనియె ముదమున మూఁడవజాముతఱిని. 256
క. చని దంపతులకు వందన, మొనరింపఁగ నుల్కి వారు దండేశుని గ
న్గొని యట్లుగొల్లసలుపుచు, వినయంబున నిట్టు లనిరి వికసితముఖులై.
ఉ. పావన మయ్యె మాగృహము పాపము లెల్ల నణంగెఁ బుణ్యముల్
ప్రోవుగఁజేరె ముక్తిసతిఁబొందుటగూడె ఫలించెఁ గోరికల్
దేవరదార లిందు నడుదే సిఁక జాగొనరింప శీశ్వరా
ర్చనవిధి సల్పఁగా వలయు జంగమవర్యులతోడ నీ వనన్. [మ
ఆ. అట్లుగాకయనుచు నమ్మంత్రిశేఖరుం, డపుడెవారలిడినయమృతమయ
హాప్రసాదతృప్తుఁడై తదనుజ్ఞచే, నెలమి నిజగృహమున కేగె నంత.
క. కొండెదమాచయ ధరణీ, మండలపతిఁజేరి యీంద్రమారనియింటం
బండారిగుడిచెననిబలు, కొండెముగా దెలుపనతఁడు కోపోద్ధతుఁడై.
క. అప్పుడె బసవామాత్యుని, రప్పించిటువల్కె మొగము రాజగమీకే
తప్పులు లేవని తలఁచితొ, చెప్పఁగవినరానిపనులు సేయందగునే? 261
మ. కులశీలంబులు నీటఁబుచ్చి విభుధోక్తుల్ గాలిఁబోఁజేసి పూ
ర్వులచర్య ల్విడనాడి శాస్త్రనియమంబుల్ త్రోసి కల్లమ్మువా
రలయిండ్లం గుడువంగ నెంచితివె సర్వజ్ఞుండవే యైనఁ ద
త్కులముంజూడక నీవు భిన్నకయెకక్కుర్తిఁ బడం జెల్లునే? 262
సీ. చేతులుగోసి యీశ్వరునిచెంతకు నిత్యముఁ బంచుచున్నవి
ఖ్యాతి గణించితేమొ యది గారుడమా టెఱు గంగలేక నీ
వాతని పెంపు మాకు ఘనమై కనుపట్టెద వన్న నవ్వి యా

భూతలనాథ! తన్మహిమ పొల్లునననాడుట నీకుఁబాడియే? 263
క. మారయ మదవిదళుని, మారయయనివినుతికెక్కు మహినెల్లెడనా
మారయమహిమోన్నత్యము, నారయ గాఁగలదె భూవరాధిప యనినన్.
ఉ. మాటల కేమి యీశ్వరసమానుఁడు వాఁ డనునంత నమ్మ న
న్నాఁటి యతండు ప్రత్యయముఁ జూపఁగ నోపినవాఁడయేని న
ప్పాటున సమ్మతింతు మని పల్కినఁ దద్బసవేశ్వరుండు మో
మోటమి లేక వాని మహిమోన్నతిఁ జూపెద రమ్ము భూవరా!
క. అని పరివారముతో న, జ్జనపతిదోడుకొని వానిసదనంబునకుం
జనఁగని యాతఁ డెదుర్కొని, వినయంబున మొక్కి బసవవిభుఁ డిట్లనియెన్.
చ. అకుటిలతావకవ్రతమహత్త్వముఁ జూచుట కిన్నరాధినా
యకుఁ డరుదెంచెఁ గావున రయంబున నీతనికోర్కె దీర్పవే
సకలజనాక్షిపర్వముగ శంకరతుల్య! యటన్న నాతఁ డిం
చుక మదిఁ గొంకు లేక దనసుందరి దానును భక్తినమ్రులై. 267
క. చెఱకులు నఱికినచాడ్పున, కఱుకుకఱుక్కునగనాత్మకరములునాల్గుం
దఱిఁగికొనునంతలోనన్, గరకంతునిపురికిఁ జనియె గగనతలమునన్.
చ. అటు చని పార్వతీశుల పదాంతికమందున వ్రాలె నయ్యెడం
బటుగతి సిద్ధరాముఁ డనుభక్తవరేణ్యుఁడు గాంచి వచ్చి మా
కిట నటనైనభూధరను తేశవివాదముఁ దెల్ప నేను వి
న్నటులను వీరభద్రవసుధాధిప! నీకెఱిఁగింతు నంతయున్. 269
క. ఆరీతిఁ దనదుపదముల, మారాంతకచరణముల గ్రమంబున బడు నీ
రేరుహవదనప్పూరుష, చారుకరాబ్జములుగాంచి శైలజ మదిలోన్.
తే. అద్భుతం బంది విభుఁ గాంచి యనియె నీశ!
సంతతము రెండుపురుషహస్తములు వచ్చు
చుండు నేఁ డిది యేమొకో యువిదకరయు
గంబు నరుదెంచెఁ దెలుపు నిజంబు గాఁగ. 271
చ. అన విని శంకరుండు గిరిజాత్మజ కిట్లను నింద్రమార డా
త్మసిరుపవప్రభావము క్షమన్ బసవానుమతింధరాధినా
థునకెఱిఁగింప బూని తనతోయరుహాననహస్తపద్మముల్
నినుఁ గొలువంగఁ బంచె నన నెమ్మదిఁ బార్వతి సంతసింపుచున్. 272

ఉ. దీనజనానురాగ భవదీయపదార్చకసన్మహత్త్వముల్
వూనినుతింప ధాతృఫణిపుంగవజీవులకైనశక్యమే?
మానితసత్యసంధులసమానతరోరతులద్రిధైర్యులం
హోనిచయాపహారులసమున్నతితేజులునీతికోవిదుల్. 273

చ. అని కొనియాడుచున్ గిరిజయాత్మలినీలకచోమృతంబులో
కనికర సన్నుతాద్భుత సుగంధము బంధురపాండురప్రభా
వినికృతహంసమైనసురవృక్షసుమన్నిహాదామమప్పుడా
ఘనకర యుగ్మయుగ్మమున గట్టిగఁజుట్టి ప్రియుండు నవ్వఁగన్. 274

ఉ. అంతటఁ దత్కరంబులు శివాంఘ్రులు సన్నిధినుండి ధాత్రికిన్
వింతగవచ్చె సభ్రపదపిం బరివేష్టితపారిజాత పు
ష్పాంతర సింధుపారణసమాగతషట్పద బృందఝాంక్రియా
క్రాంతదిగంతరంబులైనరాజముఖ్యులెల్లఁగందిచూడఁగన్. 275

క. ఆరీతి వచ్చి తత్కర, వారిజయుగయుగము పూర్వవైఖరియపుడా
మారసికి నతనిసాధ్వికి, ధారుణిజనులెల్లఁజూడ దవిలి వెలింగెన్.

చ. అది గని బిజ్జలావనితలాధిపుఁడద్భుతసాధ్వసత్రముల్
హృదయములోనముప్పిరి వహింపఁగ శ్రీబసవేశుఁగాంచి యీ
సదమలచిత్తుసన్మహిమ స్వాంతమునన్ దెలియంగలేకనే
బదరితి కొన్నిమాటలవి పాటియొనర్పక నన్నుబ్రోవరే. 277

చ. అని వినుతించి మ్రొక్కుచు ధరాధిపుఁ డాత్మగృహంబుఁ జేరునం
త నచటిభక్తవర్యులుముదంబునమారసిగాంచిబాగురే
ఘనతరభక్తినిష్ఠలకుగాయజుసంహరసత్కృపారతిం
గనుటకు నీవె మేటి వికగల్గుదురే నినుఁబోలువారిలన్. 278

చ. బసవనిదూరనాఁడుజనవర్యుఁడులజ్జవహింపలోకము
ల్వొసువకసన్నుతింపనిజవిశ్రుతకీర్తిలతావితానము
ల్దెసలనలంకరింప గణధీరులకెల్లనుసంతసంబుమా
నసములనింపనిత్తఱిగనంబడచేసితి నీమహత్త్వముల్. 279

వ. అని పెక్కువిధంబులఁ బ్రస్తుతింపుచు బసవేశ్వరప్రముఖభక్తులాత్మ
నివాసంబులం జెంది రట్లుగావున వీరభద్రావనీపాలా! యితని మహి
మం బెక్కెఱింగు. 280

క. ఈయాంధ్రమూరయ చరిత, పాయకసద్భక్తి వినిన బఠియించిన కి
ర్తాయువునారోగ్యశ్రీ, శ్రేయస్సంతానవృద్ధిజెందు నరుఁ డిలఁన్. 281

వ. అదియునుంగాక. 282

చ. సుజనహితంబు సద్వ్రతము సూనృతవాక్యము శాంతవృత్తి భా
వజరిపు పాదభక్తి గణవల్లభ దాస్యము దివ్యబోధ స
ర్వజనవశీకరంబుగతరాగత నైజగుణంబు లౌటచే
నిజగుణ నామముం దయ్యె ధరణీస్థలి నీకిఁడు మానవేశ్వరా!. 283

నిజగుణేంద్రుని కథ.

వ. ఇమ్మహాత్ముండు కల్యాణగుణంబునం దనుదినంబు. 284

క. రేవణకల్పాంకిత దా, జీవంబునఁ దాల్చి భక్తసింహుల యిండ్లం
బావనభిక్షముఁగొని నై, జావాసము జెందిదానననుఁయకిలఁన్. 285

ఉ. వచ్చినజంగమావళి కవారితభక్తి భుజింపఁ బెట్టుచున్
సచ్చరితుం డితం డనుచు సర్వజనంబులు సన్నుతింపఁగా
తెచ్చిన ఖ్యాత వర్తిక గణేతరులెవ్వరు వేలసంఖ్యలై
వచ్చిన నిష్టభోజనముల వారలదన్పుచు నుండు నంతటన్. 286

చ. జనపతి తత్క్రమంబు విని నైఁపకదుర్మతి నా గుణాఢ్యవం
చన మొనరింపఁబూని యెకసక్కెముగా బసవేశుతోడ ని
ట్లనియె మహాత్మ! యిప్పురము నందొక భక్తుఁడు వేలసంఖ్యవ
చ్చిన మనుజాళి కీప్సితము చేకుర నట్టు మనోహరాన్నమున్. 287

క. అనివింటినది యొనిక్కమొ, యనృతమో? బసవఁడనియె నవనీశ్వర నీ
వినినంత మట్టు సత్యం, బనఘాత్ముండతనిమహిమయఁ విపెంచఁపన్.

చ. కరమునఁబట్టి భిక్షుగొనుకప్పెర గొప్పదిగాదు మానెడా
టరు దది నిండ తండులము లస్వల నెవ్వరివేడ కింటికిం
బరువున వచ్చి సద్గురుకృపాగతి యక్షయమైనవాటిచే
గురుతుగ కోటిసంఖ్యజనకోటుల కాఁకడు బెట్టు నన్నమున్. 289

వ. అనిన నమ్మహీశ్వరుం డి ట్లనియె.

తే. అట్టు లయినసంతతాన్న దానవ్రత, నిష్ఠుఁడై చరించు నిజగుణేంద్రు
మందిరమున గుడవ మాకిష్టమైనది, నేడుపోదమనిననృపతిఁగాంచి.

చ. బండరిపల్కెనో మనుజవల్లభ! నీకెటు దోచె నట్లపో

వండరుదెండిపాగ మది దార్కొనుకూహకు మీర లేయు దం
వండరథాశ్వనీరభటదానసుహృజ్జనబంధుయుక్తుఁడై
దండిగ నేగుదెంచె వసుధావరుఁడాబసవండుతోడరాన్. 292

తే. అటుల తనయింటికేతెంచు నవనిజాని
బసవనామాత్యుఁ గనుఁగొని ప్రమదమాత్మ
నలరె నెదురేగి నిజగుణి యచటభక్తి
నికరములకెల్ల కేల్మోడ్చి నిలుచు నంత. 293

ఉ. ఆతని గాంచి పల్కె బసవన్న మహాత్మ ధరావరుండు నీ
ఖ్యాతికి బ్రీతి జెంది భవదాలయమందు భుజించు వేడ్కచే
నీతరి వచ్చినాఁ డితని యీప్సితముల్ ఫలియింపఁజేయవే
పాతకజాతదుర్విపినపావకతావకభావమేర్పడన్. 294

చ. అనిన మహాప్రసాద మని యందరిఁ దోడ్కొనిపోయి ముందుగా
ఘనతరభక్తిచే శరణకాండసమర్చలొనర్చి పిమ్మటన్
వననిధిగాంచి భక్తపరివారముతోడను ఖాసనంబులం
దొనరఁగఁజేసి దివ్యమహిమోన్నతిసద్గురు సంస్మరింపుచున్. 295

మ. కదళీరాజనభాజపంక్తు లమరంగా వైచి యంతర్భృతం
బొదనంశాకశలాటిసూపసభక్ష్యాఖాద్యహయ్యంగవీ
న దధిక్షీరసమేతపాండుకలమాన్నం బప్లు వడ్డింపనే
మెవలిర్వన్ భుజియింపముల్ కొనిరి భూమీపాలకుండాదిగన్. 296

దండకము: ఈరీతి తజ్జను లారోగణంబొప్పగాఁ జేయుచుం దారు త
మ్మ్యాక్తలిం బొందఁగా నొందెరుల్ సారె నీభక్తవర్యప్రధానంబు
లెక్కింప వాక్కానినీనాథ ముఖ్యావరుల్ శక్తులేపూని తాఁజేయు
చున్నట్టియాకాయకం బెంత యీవచ్చికూర్చున్న సంఘంబు సంఖ్య
న్విచారింపఁగా నెంతయెవ్వారి కెవ్వారినేతీరుగానిష్టమౌనట్టిచందం
బు సంతృప్తిగా వేడి వడ్డించె నౌరా భళీ బాగుమేలాయె నిట్లుండవ
ద్దానెతాంతానదాసక్రమంబంచు నీరీతిగా భోజనం బబ్బునం బిం
చుకంత్రైనముం దోఁచఁదాయంగదాయింట నేవంటకం బిసర్జించియే
కెంతు నంచున్ మహీన్ దోషమై వేయువర్షంబులున్నంతకం బెన్

గజంబై ముహూర్తంబ వర్తింపమేలన్న వంశంబునఁ హీనమౌనైన
వంశంబునం బుట్టి యేభోగము న్లేక చింతింపుచుఁ బెద్దకాలంబు
జీవించుకంటెఁ క్షణంబైన భక్తాఢ్యుఁడైయుండుట శ్రేయటంచుఁ మ
రిం గుత్తుకంటంగభక్ష్యావళుల్మెక్కి సంతృప్తిలేకయ్యయో! నెత్తిపై
నోరుగల్పించితే నింకనుంగొన్ని భక్షింపవచ్చుఁ గదా యట్లుగా
నేటికిఁ జేయఁడాబ్రహ్మ పాపాత్ముఁడంచాతనిం దూరుచుం గూని
పాండ్యుండు నాసాంఖ్యతొండాహ్వయుండాదియౌవార లీజైనవం
శోద్భవుల్గారె? మారారి భక్తాఢ్యులయియంతవారైరి యారీతినీ జా
ధ్ధవంశాభిమానంబుఁ బెన్నీటిలోముంచి యేడాదిగా వీరశైవంబుచే
కొందమంచుఁ వివాహంబులుఁ పండుగఁ బబ్బముల్ మున్ను
మాయిండులఁ జేయుటల్లేవో!యీవస్తుజాలంబులఁ దండిగావండ
లేదో! భుజింపంగలేదో! యహా! యిట్టిసౌకర్య మే మెన్నఁడుంగంటిమే
వీరిచేనైనపాకంబు తీరిట్టిదో లేక శ్రీకంఠభక్తాళిగేహంబులందంత
టఁ సౌష్ట్రవంబిట్టుగానుండునో యంచు నానట్టిసౌఖ్యంబునం దా
సగిల్గొంటచేకదా సర్వదేశాగతానేకభక్తావళుల్ లక్షయతొం
బదార్వేలు బండారియిల్వ్రేళ్లఁగా లేక యేచోటికిం బోదురు రండు
రండంచుచుం వడింగేరుచుఁ దవ్వారం దెం డటంచుఁ నురం బెత్తికొం
చుఁ జరంబయ్యెనంచుఁ శిరంబంటికొంచుఁ గడుందియ్యమంచుఁ
నడిఁబావుకొంచుఁ గదఁజూచుకొంచుఁ న్నైడఁద్రిప్పుకొంచుఁ
గడుంజుఱ్ఱునం జుఱ్ఱుచుఁ గ్రుఱ్ఱునం దేన్పుచుఁ నిఱ్ఱునం నీల్గుచుం
వేడ్కతో బిజ్జలాధీశు పూర్వంబుగా నందఱుం భోజనం బొప్పఁగాఁ
జేసి యప్పిమ్మటన్. 297

క. నిజగుణసన్నుతిఁ జేయుచు,నిజగేహంబునకుఁజనియె నృపతిలకుఁడువా
నిజనములహాహా యనఁబూ,నిజగంబులు మెచ్చనితఁడు నెగడెఁ భక్తిన్.

మీమాంసుని కథ.

చ. అనియునువీరభద్రవసుధాధిపుతో నను నాగమాంబికా
తనుభవుఁ డీమహాత్మునికతంబున నయ్యె మదీయమాతులా
వనివరదేశికేంద్రులకు వాద మదెట్లన బిజ్జలుండువా
యినిజగుణేంద్రు నింటభుజియించుటఁ దా నతికోపచిత్తుఁడై. 298

శా. మీమాంసుం డిదియేలకో తలఁప నీభూనాథుఁ డాత్మీయవం
శామంచక్రమ మెల్లమిన్నకయె మాయంజేసి దుశ్చేష్టుఁ డై
కాలించెన్ శివభక్తు లిండ్ల గుడుసంగా నిట్టి దుర్వర్తనం
జేమాన్పింపకయున్న పాపమగునా కిప్పట్టునం జెంతయున్. 300
చ. సరగునపైనమై బలసి ఛాత్రసహస్రము గొల్వఁ బుస్తకో
త్తరభరభృత్కరుల్ నడువఁ దమ్మట కాహళశంఖభేరికా
దిరవములుల్లసిల్లఁ బరవీరభయంకరమైతనర్చు మే
ల్బిరుదవితాన మొప్ప వెడలెం గురు డందలమెక్కి యుక్కునన్. 301
శా. ఈరీతిన్ జనుదెంచి భవ్యతరకల్యాణాంతికోద్యానవి
స్ఫారాక్షోణితలంబున న్విడియ నవ్వార్తల్ ధరానాథుతో
జారుల్ దెల్పినలేచి యప్పుడుసుహృత్సంఘంబుతో వేగస
చ్చారుండై చని వొచ్చె సూర్యకిరణాసాధ్యోపవన్యంతమున్. 302
వ. చొచ్చి చనిచని ముందట. 303
చ. కనుఁగొనె నేలతేఁడు మణికాంచనభూషణభూషితుల్ మృగా
జనయుతుఁ గోపిచందనవిశిష్టసమంచితఫాలుఁ గక్షదే
శనిరుపమేంద్రజాల మనుసంచయసంపుటు నంగలిప్తచం
దనుస్ఫటికాక్షమాలు గుణధాము నసామ్యుని నైజదేశికున్. 304
ఉ. కాంచి నమస్కరించి మణికాంచనముఖ్యము లైనవస్తువుల్
సంచితభక్తి మ్రోలనిడ సర్వముఁ జూచి యితండు చిత్తమం
దెంచమదీయ భక్తియెడ నేమరఁడంచు ముదంబు నొంది ము
క్తాంచితహార మొక్కటి ప్రియంబుగ దీవెనతోడ నిచ్చినన్. 305
చ. అదియరుతం ధరించుకొని యాకురువర్యునిభద్రదంతిపై
మునమున నెక్కఁగాఁ బనిచి ముంగలఁ గాంచనవేత్రహస్తుఁడై
పథ తొలఁగుం డనంచును యవాయజనంబుల దా నదల్చుచున్
సదనము జేరఁదెచ్చి మణిసౌధమున న్వసియించి భక్తితోన్. 306
తే. సింహపీఠంబునందుంచి చెంత నర్హ
మైన గద్దియ తానున్న యవసరమున
బసవఁ డేతెంచి నిజపీఠమున వసింపఁ
గాంచి మీమాంసుఁ డాత్మలో గనలుగదుర. 307

చ. నరవరుతోడ నిట్లనియె నన్నని మ్రొక్కఁగ మ్రోలగద్దెపై
సరగున గూరుచుండె మదిజంకొకయించుకలేక యోగి యో
గురువరుఁడో యితండు ప్రతికూలుఁడు రాజసభాంతరంబులన్
దిరుగుచునుండ నీవగునె తెల్పుము నీఁ డెవఁడన్న నమ్రుఁడై. 308

ఉ. దేశికసార్వభౌమ! గణియింపఁగ నీతఁడు మర్త్యమాత్రుఁడే?
పాశుపతాగ్రగణ్యుఁ డరిభంజనుఁ డాశ్రితపోషణుండు భా
షాశరదిందుసన్నిభయశఃపరిపూరితదిక్తటుండు పం
చాశుగదుర్వికారహరుఁ డంచితసూనృతవాక్యుఁ డిమ్మహిన్. 309

సీ. తనయిల్లు దోఁచవచ్చిన తస్కరులు గాల్చు
వంగకాయలలోన నర్చె లింగములుగ
జంగమం బడిగిన ముంగలిజొన్నల
రాశి ముత్యములుగాఁ జేసి యొసఁగె
బండార మొకమిండ భక్తునకిచ్చి య
ప్పటిగతినాకు గన్పడఁగఁ జేసె
వాదించి సభవెలి వాఁడభక్తుల కేలి
నేలజాలై పాఱపాలుపితికె

తే. చల్లలమ్ముచు పురవీధిగోపపడతి
పంకమునజాఱి యొఱఁగుచో బసవయనుచుఁ
బల్కనిటనుండి పడకుండఁబట్టెదాని
నితని మహిమ మపథం బిట్టి దిదియఁగాక. 310

చ. క్షాత్రవలోకసంచయము సల్పి చతుస్సరిధీసమధ్యయా
ధాత్రికి వేడ్కమీర నను దక్షునిఁ గా నొనరించి మారభి
ద్గోత్రశశాంకహీరశరకుండలినాథ సదృక్షకీర్తికిం
బాత్రునిఁ జేసి మాన్పె బసవండితఁ డెన్నిన మంత్రిమాత్రుఁడే. 311

క. ప్రతివాదిభయంకరుఁడూ, ర్జితశాంభవభక్తిధనుఁడు జితషడ్వర్గుం
డితనిని సామాన్యజనుని, గతిచుల్కఁగ మీరు చూడఁగావలదనినన్.

ఉ. వాలముద్రొక్కఁబడ్డ ఫణివైఖరి నాజ్యముపోయ భగ్గునన్
జ్వాలలు గ్రక్కు తీవ్రశిఖిచందమునన్ గనలొంది యోరి? భూ
పాలకయంటి వీవు పరవాదిభయంకరుఁ డా యితండు చాల్

చాలుమదీయ సన్నిధివశం బగు నేనుడువెత్తదీనికిన్. 313

తే. వేదవేదాంతశాస్త్రాగమాదులందు
మంత్రతంత్రౌషధక్రియామహిమలందు
చోద్యమౌయింద్రజాలాదివిద్యలందు
నాకుసరివారుఁగలరె? భూలోకమునను. 314

క. ఏనిత్యవలనదానా, తోవాదించఁగలఁడనుచు దండేశునిది
క్కై వెసఁదిరిగి మహాప్రభావం బేర్పడఁగవైచె వాకట్టెలిపిన్. 315

వ. ఇట్లు వైచిన. 316

క. మనమునఁనించుకఁగొంకక, కనుఁగొనలన్ నవ్వి తనదుకట్టెదుటవసిం
చిననందికోలశాంత,య్యనుఁగనిబసవయ్యసైఁగనటుఁజూపుటయున్.

సీ. ఆలిపిపత్రికయాతఁడుగ్గైకొని కొంకొకింతయులేక గోఱజీరె
మీమాంసుఁడదివోవతామసంబునచెడకట్టివైచినదానిగాలమమరె
గడువడిక్రమ్మఁడి కనుకట్టువైచిన బుస్సునసెగనూది పోఁజేసె
యిట్టితోల్కట్టదండేశుని మర్దింపవైచినశాంతయ్యచూచి తనదు

తే. పాదరక్షలు వదలినమీఁదికెగసి
యొకటియాకట్టు హరియించె నొకటివాని
మోముపైఁబడి పండ్లూడ మోదె సభికు
లెల్ల విస్మయ చిత్తులై దల్లడింప. 318

క. ఆదెబ్బకుమీమాంసుఁడు, మేదినిఁబడి మూర్ఛఁజెంది మెల్లనదనకే
లూనుకొనిలేచిబసవని, పాదంబులమీఁదవ్రాలిప్రణుతించెనిటన్.

ఉ. మారటరుద్రమూర్తియసమానజగచ్చరితాచ్ఛకీర్తిదు
ర్వారకళాప్రవృత్తి నినువర్ణన సేయఁగ నెవ్వఁడోపు నీ
చారుమహత్త్వముల్ దెలియఁజాలక నెగ్గొనరించినాఁడ నా
నేరము లెల్లసైచి కరుణింపఁగదే శరణాగతావనా. 320

క. దోషాచలమదసంహర, శేషునిమహిమంబుదెలియనెఱుఁగకఖలుఁడై
దూషించిభద్రుఁజేగని, పూషునిగతినన్ను జెందెభూనుతనీచేన్. 321

వ. అనివినుతించునాతని దయంగని శ్రీబసవండు బిజ్జలేం
ద్రునియెడవీడు కోల్పడసితోషము మీఱఁగ నందికోలశాం
తుని మదిమెచ్చుచుం గృహాగతుం డగుపిమ్మటరాజదేశికుం

డునచట వేడుకఁ మదిఁ గడున్మదిఁ బర్వఁగ వేగన త్తఱిన్. 322

ఉ. మితశిష్యయుతుఁడై యసమతశుభకరం బైనబసవేశ్వరమందిరంబు
నకేగిన నతనిరాక యంతర్గేహంబునసున్నఁ దనతోఁడచారుం డొక్క
రుండు మ్రొక్కుచు సవినయంబున. [లాప

ఆ. తెలుపవచ్చి యిందుకొలువుకూటంబున, నతఁడు దాను ననునయాను
ములపసించునంత నలుదెసఁగోడల, వ్రాసినట్టిభక్త వరులఁజూచి.

క. మీమాంసుం డచ్చెరువడి, స్వామీ! బసవేశ! యిట్టిసలలిత భక్తో
ద్దామాకృతిగనుప్రతిమల, కేమహిఁజీవములుగలుగు నెటులుండునొకో!

క. అనవుడుదరహాసితానన, మొనరఁగ నీకోర్కె యటులనుండునటుల నేఁ
గనుపించెద నిటుగనుమీ, యనిశరణొనరించిపిలువ నక్షణమాత్రన్.

క. కీలూడి పడినకైవడి, నేలకు దిగనురికి తోడనే జీవములుం
గీలుకొన సందడింపుచు, కాలాంతక భక్తవర నికాయములంతన్.

సీ. జడముడుల్వీడిన సవరగాముడుచుచు
జిలుగువన్నియల బొంతలు దులుపుచు
తళుకుమనెడు శూలములు లేఁద్రిప్పుచు
వీవనలను మేను విసరికొనుచు
వాలుగడ్డంబులు కేలజాడింపుచు
మొలకట్ల కచ్చడంబులు జెఱుపుచు
జటిలమౌ రుద్రాక్ష సరములు విప్పుచు
కక్షపాలలు భుజాగ్రముల నిడుచు

తే. నిలచిన తదీయపదముల కెలమి మ్రొక్కి
మంత్రివర్యుండు నగుచు మీమాంసుఁ జూచి
తే యనిన నద్భుతంబంది యాయమాత్యు
నభినుతింపుచు నటగురుఁ డరిగె నంత. 328

క. బసవేశ్వరుఁ డెప్పటిగతి, వసుధీశ్వర రాజ్యభార వహుఁడై గణప
ద్మసరుహ పూజలొనర్చుచు, నసమాన మహత్వయుక్తుఁడై విలసిల్లెన్.

వ. అని యిట్లు చెప్పి చెన్నబసవేశ్వరుండు వీరభద్రాపనీశ్వరులలో మఱి
యు ని ట్లనియె. 330

కూలిచామయ్య కథ.

మ. గణవర్యుం డన వన్నె కెక్కె మహిమన్నికై కూలిచామయ్య స
ద్గుణవర్ణ్యవ్రత సత్యవాక్యనిలస ద్గాంభీర్య శేషాహి భూ
షణపాదాంబుజ భక్తికామముఖ హృచ్ఛక్ర్యష్టసద్వారితో
ల్బణకీర్త్య న్వహదీనరక్షణకళా! ప్రావీణ్యసంపత్తిచేన్. 331

తే. అతుల ప్రఖ్యాతిఁగాంచి కల్యాణమందు
నిత్య మింతంతు భక్తుల నియమములను
చేతనగు కూలిపనిచేసి చేరుధనము
వలన జంగమపూజలు సల్పుచుండి. 332

క. ఒకనాఁడు రేపకడను, తృనకలీలం బసవమంత్రిఁ జూచుటకై త
త్ప్రకటాలయబాహ్యద్వారకవాటసమీపచత్వరంబుననొకచోన్.

సీ. అచటనుండియయాంత యాతజనంబుల సందడి కటునిటు జఱుగనేర
కొక్కింతనిలచి తానొయ్యననాస్థాన సదనముఁజేరంగ జని యగణ్య
భక్తసముచ్చయ పరివేష్ఠితుం డగు బసవనిఁ గనుఁగొనఁ బడయలేక
యెడగల్గనిలచి యయ్యెడనున్న వారలఁ గనిదండనాథునిఁ గనఁగనీయ

తే. పూర్ణమగు కోశమంతటఁ బొదివికొనిన
మత్కీటకంబుల కైవడి మాదృశులను
మిగుల నన్యాయ మిది యిట్లు దగునె? యనుచు
నంచలువినంగ నాడ నయ్యవసరమున. 334

సీ. వినికొంచఱయ్యలు కనలుచుఁజూచి వీఁ డెక్కడనుం డిటకేగుదెంచె
నెవరురానిచ్చి రీ మాహాత్ములనెల్లఁ జులకఁగాగణియించిపలుకఁజొచ్చె
కై కూలిమాటలు గాదనకున్న వీఁ డేగతిబల్కు నిం కెన్ని యేని
గాన యిచ్చటనుండఁగానీక వెడలింపు డని మెడపట్టితో యంగ వెడలి

తే. కన్నుగవనీరుజారగగనలిమిగుల,కలతమది దేర మోము వెల్వెలఁగ బార
జేరివం చకతతిఁ జేరిచెమటలూర,చని యెవగగూర నిజనివాసంబుఁ జేర.

వ. ఇట్లు చని పరిభవచింతాడోలాయమానసుం డై యేమియుందోఁచక
నిజభవనాంగనప్రాంతస్థితశాండిల్య మహీరుహామూల వితర్దికనాసీనుం
డై యాత్మగతంబున. 336

చ. బసవనిఁ జూచి వేడ్కమది బర్వఁగ నేనట కేలపోతి త
ద్వసతి వసించునట్టి గణవర్గము నేటికిఁ దూలనాడితిం
గసరున వారునన్ను దువఁగాబడి యుండఁగ మోసె నేడయో
కుసుమశరారి నిత్యమగు కూలికిఁబాసితి మోసపోయితిన్. 337

ఉ. పాపము లేమియు న్నొదువజేసెగదా గణవర్గమెల్ల రు
ద్రాపరమూర్తియైన బసవాధిపుఁ జూడగనీక కొల్వులో
జూపర నస్వనాతనువు సృక్కటజేయుట కల్మికల్గుదా
రీపగిదిం దిరస్కృతివహింతురె ధారుణి ధారుణీరథా. 338

ఉ. ఏమిటఁబూజచేసె బరమేశ్వర యీబసవండు తొల్లి నే
నేమి కొఱంత జేసితి నభీష్టనిరంతర భాగ్యయుక్తుఁగా
నామహితాత్మునుంచి లఘులైన దరిద్రము సంఘటించి బ
ల్బాముల నొంచఁజేసి తిది భావ్యమె నన్ను గణాలిలోపలన్. 339

క. కూరిమి నెవ్వరుసిరిగల
వారలకే కూర్తురనెడు వార్తయె ధరపై
నారూఢమయ్యె నీ విటు,
గౌరీధవనన్ను మిగులగాసియిడుటచేన్. 340

వ. అని యిట్లు పరమేశ్వరుఁ దూలనాడుచు సాయకంబున కలుఁగక జం
గమార్చనవిధిఁ దలంపక యుండె నక్కట. 341

శా. దండేశాలయమందు నెప్పటిగతిం దత్సూపకాకావళుల్
వండంబూనినతండులప్రముఖముల్ వస్తువ్రజంబంతయుఁ
భాండాకంబుల నించునంతనవి గానంరామి విభ్రాంతితో
నుండక నేఁజని తత్క్రమంబు దెలుప స్వీతాకుఁడై యత్తఱిన్. 342

ఉ. ఎన్నడు లేనివింత యిదియేమకొ యిప్పుడుగంటి లింగసం
పన్న గణేశ్వరప్రకర భవ్యకృపారతియందుఁ దక్కవో
నన్నది లేదు తొల్లియిది యద్భుతమై కనుపట్టె యేమి కా
కున్నదొ? యింకమీఁద శరణోచితకృత్యము లేమితప్పునో!. 343

సీ. అయ్యలబోడగనునంతనె నెదురేగి యడుగులకొఱగెనో యర్ఘ్యపాద్య
ములొసంగనో పీఠములనిల్పనో నేమములు దెలియంగనో యడలఁగలుగు
తలపులీడేర్పనో పంపినపనిసేయనో రుచికరముగాసారభోజ

నమొనర్పఁ జేయనో సుమదామచందన తాంబూలములసమ్మదంబునొంద
తే. సలుపనో హంసతూలికా శయ్యల శయ
నింప జేయనో తత్పదనీరజంబు
లొత్తనో యేమికతమొ ద్రవ్యోత్కరంబు
మాయమయ్యె గణార్చనా సాయమొదవ. 344
చ. అని యిటు చింతనొందుసమయంబునఁ జారుఁ డొకండువచ్చి వం
దనమొనరించి యోబసవ! తావక సేవక విన్నపంబు హ్రా
స్వవజమునం బరాకిడక తాలిమితో విను విన్నవింతు నీ
దినమున నిప్పురంబునను ధీరుఁడు భక్తవరేణ్యుఁ డొక్కచోన్. 345
క. మా రేడునీడశివకరు,నీరోరుహమందునిల్పె నిగళద్వాపా
ప్రాకితముఖుఁడై తతపణి, హారునిదూరుచునసించె నది యెట్లన్నన్.
చ. గురుతరమైనలేమి సమకూరిచి యెవ్వరికందరాని రా
సిరిగల దండనాథు గృహసీమకుఁబోవఁగఁ బంచి యచ్చటన్
శరణులచేతఁ దాడనమొనర్పఁగఁ జేసి వ్రతంబుఁ బాపి యి
ద్ధరనను వల్కఁగాఁ గనుట ధర్మమె? నీకిది ధర్మపావనా. 347
చ. అనుచు వచించె నాబసవఁ డద్భుతమందుచు లింగదర్పణం
బునకయి కూలిచామయ విభుక్రమమంతయుఁ గాంచితప్పు వ
చ్చెనని తదీయయాభవనసీమకు సత్వరవృత్తి నేకతం
బునఁ జని తత్పదాబ్జముల సొంత ధరాస్థలి జాగి మ్రొక్కుచున్. 348
ఉ. కీనతఁదోఁప ని ట్లనియె దేవ కృపారసదృష్టిమీరు నన్
గానఁగవచ్చు టేనపుడు గానక మోసముఁ జెందినాఁడ నె
చ్చోఁ ననుఁబోలి దుర్మదవశుండు ధరాస్థలిలోన గల్గునే
జ్ఞానములేదు భక్తియును సౌజ్ఞయెఱుంగ వివేకహీనుఁడన్. 349
ఉ. కావున నింకనైన దయఁ గన్గొని నాయెడ తప్పులెల్ల యున్
నావలఁదోఁచియేలుమెడ యైనగణార్చనవేళ దప్పఁ ద
త్పావన జంగమావళిక్షుధావ్యథఁ జిక్కఁ దదీయసేవ నా
జీవనమాట మీరు మును చిత్తమునందె యెఱుంగలేదొకో. 350
వ. అని యిట్లాత్మనిందయు భక్తోత్కర్షంబు దోఁపనాడుచున్నఁ బసవేశు
నింగనిచామయ్యభక్తియుక్త్యుగ్రమ్మఱనమస్కరింపుచునిట్లనియె. 351

శా. దేవా! నన్నిటు పెద్దసేయఁదగునే దీనుండ మీపాద స
త్సేవాసక్తుఁడ మీమహత్వములు నాచేఁ జెప్ప శక్యంబె యీ
జీవాహీనులకై నమాదృశుల రక్షింపంగ సిద్ధాత్రిపై
భావప్రోద్భవసంహారాంశమున నుత్పన్నుండవై భక్తిచేన్. 350

క. సురమణి కన్నులఁ గేలం, బరుసము ధరియించి సకలభక్తాఢ్యసముత్
త్కారములకీప్సిత మొసఁగుచు, ధర వెలసితివిట్టులొరులతరమె యొనర్ప

క. శరనిధులు మేరఁదప్పిన, గిరులు చరించినను నింగి క్రిందికొఱఁగినఁ
స్థిరధైర్యకొఱఁతయగునే, యురుతరభవదీయమహిమ యొకచోనైనన్.

వ. అనిన విని వినయసల్లాపంబుల ననునయించి బసవేశ్వరుఁ నిజమందిరంబు
నకుఁ బోవం బనిచిన నతండు సంతోషితస్వాంతుండై యెఱిఁగి యం
తకమున్న యప్పటియట్ల యక్షయంబైనపదార్థంబులు గాంచి యచ్చె
రువందుచు తత్క్రమంబు వారలతో నుగ్గడింపుచు నుండె నిట చామ
య్యయుఁ దనసాధ్వీం దనవృత్తాంతం బెఱిఁగించి నిత్యకృత్యంబున
కేమి యింతప్రొద్దుజరిగెనని విచారింపుచు వీథికేగునప్పుడు దైవయో
గంబున నొకభక్తుండుతనయింటికిఁ గూలికిఁగొనిపోయి యప్పటి యా
తనిపడి యొసంగినఁ గొని తెచ్చి జంగమార్చనవిధిసలిపెఁగావున నితని
మహత్త్వం బిట్టిదని తెల్పి నీరభద్రనృపతిం గాంచినం బసవేశ్వరుం
డిట్టి మాపథవర్తులైన జంగమ మూర్తులలో నేనెంతవాఁడ నన్ను
మీరిన్నిభంగులం గొనియాడం దగునే యనిన బ్రహ్మజ నతం డిట్ల
నియె. మహాత్మా! యిమ్మహాత్ములచర్యలు విని కృతార్థుండ నైతి.
కల్యాణంబున భక్తతృప్తివలన నాత్మతృప్తివహించు శరణుండు గలఁ
డని విందు నతం డెవ్వరనిన చెన్నయ్య మన్నించి యి ట్లనియె. 355

సీ. ప్రతికూలభార్యయొకతననింటఁగఱార్చ పొసఁగకచేన్నావఁ బోవునప్పు
డప్పురినెదురైనయయ్యనొక్కనిగనిచనిమునుతాఁదెచ్చుపక్రసాన్న
ములతద్ఘనునితృప్తిఁబొందించియీతనిఁదృప్తియేనిజలింగతృప్తిగాఁగ
వరలుకొన్నాళ్లిటుజరగఁగనొకనాఁడుతావెంటఁగొనిపోవుశైవవరుఁడు

తే. కనులనొప్పిజనించినఁదనువుపీడ,నందశ్రమనొందికినఁజాలకాత్మదేహ
మెడలదలచిప్రత్యక్షమౌమృడుదదీశ,భక్తులనుగాఁడెగంగళాంబవిభుఁడు.

చ. అనియిటు శాంభవోత్తమమహత్త్వముఁ దెల్పుచువేడ్కమీఱనా

దినమటుపుచ్చి యట్టిపగిది న్నిరతంబును భక్తవర్యగో
ష్ఠి నలరుచుఁ శివార్చనము సేయుచు నచ్చట గొన్నినాళ్లు ని
ల్చెను బసవేశ్వరుం డనిన చెన్నసుధీశుఁడు సంతసించుచున్. 357

ఆ. అటులనుండితోడియయ్యలువీరభ,ద్రోర్విపతియుదానునొక్కనాఁడు
సముచితేష్టగోష్ఠి సలుపుచుఁ బద్ధరా, వరునిఁ జూచి చెన్నబసవఁడనియె.

ఉ. ఈశ్వరమూర్తియైన బసవేశుదయన్నిముబోఁటి వీరమా
హేశ్వర పాదసేవన లభీష్టముఁ దేరఁగఁ జేయఁగంటి నీ
విశ్వములోన జన్మములు వీడి కృతార్థుఁడనైతి నింకనే
శాశ్వతమైన మోక్షపదసౌఖ్యముఁ జెందఁగనూహ చేసితిన్. 359

చ. అనవుడు కేలుమోడ్చి వసుధాధిపుఁడిట్లను దేవ! మిమ్ము గ
న్గొనినది యాది నన్యమగు కోరికలెల్లఁ దృణీకరించి పా
వనభవదంఘ్రియుగ్మ మెడఁబాయకయుండఁ దలంచినాఁడఁ గా
వున సహచారిఁ జేసికొని పుణ్యునిగా ననుఁ గావవే దయన్. 360

క. శరణాగతజనవాంఛా, పరిపూర్తియొనర్చుటుచితపద్ధతిగాదే ?
వరగుణులకెందు నే మీ, వరవుడ నాకోర్కిఁ దీర్ప వలదే! యనినన్.

చ. చిఱునగవాననాబ్జమునఁ జెన్నువహింపఁగ నాగమాత్మజుం
డతిముదిఁ బల్కె నీతలఁచినట్టుల యౌ నిఁక నేఁడు వేవిన
స్మృతిమునిఁ జీకటింగణసమూహముతో నిటుదెల్పఁ బోక నం
దఱ మఱగ న్వెలిఁ సుకవితానసుతామృత వెన్నఁ జేరఁగన్. 362

క. అప్పెన్న నదీతటమునఁ, దిప్పలభూజద్వయంబుఁ జేర్కొన దగువె
ల్తిప్పకరుగ సాధనమై, యొప్పుననుచుఁ దెల్పె నృపతియుత్సుకుఁడయ్యెన్.

వ. అంత. 364

రజతశైలంబు కరుగుట.

క. లేపిన పిమ్మట నాగాం, బాపరతనయుండు కల్యవర్తనలెల్లన్
వేవేగఁ బిల్చి సహచరు, లౌవీరగణాళితోడ నతఁ డిట్లనియెన్. 365

తే. సన్నుతంబైన వసుధలోనున్న నదుల
కన్నిటికి మిన్నయై తగియున్న యట్టి
పెన్న యున్నతి వడంచిన యన్నరాళి
కెన్నఁగా మోక్ష మబ్బెతి వెన్నగాదె! 366

ఉ. కావున నన్నుదీవరము గల్గ గొన నేడుకయయ్యె పోదమే?
పావనులార! యంచు నొడబాటొనరించి సమస్తభక్తులన్
గోవిదులైన వీరనృపకుంజరుఁడుం దనతోడఁగూడి రాఁ
బావకసంభవాంశజుఁడు ప్రాభవమొప్పఁగ నేగ నత్తఱిన్. 367

వ. ఇట్లు చని చని. 368

సీ. ఆత్మాంబుసంస్మరణానందమానవ సంఘమకరం హైరాభుజంగనకుల
స్నానసందర్శనాసక్తజనస్తోమ పాపకాంధధ్వాంతభానుదీప్త
వైరిజనస్నాత్యపరలోకసప్తజన్మార్జితవృజినానిలానిలాశి
నిజతోయపాయిమనుజసముదయకృత పాపభూమీజాతపరశుధార

తే. పూరి సుకృతవంశోద్భూత భోగిమీన
కమఠనక్రజలూకకర్కటకముఖ్య
జంతుసముదాయవిహరణ స్థానమగుచుఁ
గన్నులకువన్నెఁ జెన్నొందు పెన్నఁ గనిరి. 369

మ. కని డాయం జనునంతఁ జేపయిఁ దత్కల్లోలినీతుంగభం
గనితాంతోజ్జ్వితశ్రీకరప్రజలకంగత్తుంగభూమాలతీ
కనకామ్రాదివసుంధరారుహసమాక్రాంతప్రసూనప్రభూ
తనిరాఘాటసుగంధబంధురజగత్ప్రాణాంకురవ్రాతముల్. 370

ఆ. అమ్మరు ద్వ్రీతముల పథాయాస మపన
యించి యొకరమ్యతలమున నెల్ల భక్త
వరులు దానును శ్రీచెన్నబసవవర్యుఁ
డెలమితోడుతఁ గూర్చుండి యిట్టు లనియె. 371

ఉ. భక్తవరేణ్యులార! ననుభవ్యకృపారతి మీప్రసాదసం
యుక్తునిఁ జేసి యేకొఱఁతయున్ ఘటియింపఁగనీక యేలుటన్
వ్యక్తిగ సర్వవాంఛిత సుఖానుభవంబులఁ జెంది తింక నే
ముక్తిపదంబుఁ జెందెద నమోఘముగా సెలవిచ్చి పంపరే!. 372

చ. అనవుడు తద్గణాధిపులు హా! యిటులాడఁగఁ గూడునయ్య? సం
గన బసవేశ్వరుండు కడఁ గాంచినఁ బిమ్మట నీవె మాకు ది
క్కని యెద నమ్మి మోదమెలయన్ నినుజుట్టుకయుంటి మట్లు గా
వున మము వీడి నీవొకడవుం జనుటొప్పునె? వెండికొండకున్. 373

క. నినుఁబాసి యొక్కనిమిషం, బును భూమిఁజరింప బుద్ధిపుట్టదు మాకో
యనఘాత్మ! మమ్ముఁదోడ్కొని, చనునీతోఁగూడననినసమ్మతమతియై.
తే. చెన్నబసవనిపలుకుమెచ్చిచిత్తమెట్లు, లటులయానింకజాగుసేయంగవలవ
దరుగవలెరెండుశివపురికతిరయమున, ననినదద్భక్తపుంగవులతనితోడ.
ఉ. కోవిదవర్య! యింపఱము కుండలికుండలు రాజధానికిం
బోవఁగ మార్గ మెప్పగిది? బొందులతోడనో లేక కాయముల్
బోవఁగఁ దోఁచియో కరుణఁ బూనివచింపుడు నామహాత్ములా
రా! వినుఁ డింపఱొక్క మొగి రాజధరుం గనురీతిఁ దెల్పెదన్. 376
ఉ. శారభమూర్తియై హరుఁడు చండరయంబున నేగుచున్నదీ
తీరజ పిప్పలాఖ్య జగతీరుహయుగ్మము మీఁద నిల్చి నా
భారము వైచె నీతరులు బాపురె! యంచు గణించి కామసం
చారము నిత్యజీవిత మొసంగె దయామతితోడ వానికిన్. [లు
సీ. ఆవృక్షములనున్న యాకులుతండముల్ సాఁచిమేయుదిగంతసామజము
వేడ్కనాకుజములవేరులువట్టియుయ్యేలలూఁగుదురుపాపతలిరుబోండ్లు
స్వర్గ్యాల లాచెట్లశాఖలచాటున, సంతరింతురు గికురింతలాట
లామ్రానిగవనీడ నధివసించుజనాళి, దివమునఁగాంతుంచుదీపకాంతి
తే. పన్నగోపరినీడజాతప్రతాన, సంతతులలోరహస్యముజరుగకునికి [కైన
లోనగనెచింతలోకపాలోత్కరంబు, వానిగొనియాడదరమెవాగ్వరుని
తే. అమ్మహీజపమిచ్చోటి కనతిదూర, మున వసించిన నచటికి జనివిలాస.
గతిసదారోహణమొనర్చిఖండపరశు, పదము జేరుదమనిప్రేమముదవజేసి.
తే. అచటుబాసిబసవనామాత్యభాగినేయుండుసముపభక్తియుక్తుడగుచు
జనినదీసమీపముననున్నకుంజరాశనయుగంబుఁగాంచిసమ్మదమున,
వ. తద్భక్తవరులతో ని ట్లనియె, 381
క. అనఘాత్ములార! యల్లదె, కనుగొంటిరె పిప్పలాఖ్యగనుకుజవరముల్
దినినాథధారుణాతప, జనితశ్రమపథికజాత సమ్మదకరముల్. 382
క. అని డాయ నేగునంతక, మనుశర్వుఁడు భక్తసింహములతోభువిపీ
ఠోర్కనిసిజతనయుఁడువచ్చెం, దనపురికనిమిగులసమ్మదం బిగురొత్తన్.
చ. నిరుపమరత్నకాంచనఘృణివ్రజకాంతము లైన యుయ్యాలల్
గిరిగలవెండికొండియముచేతుల వ్రేలుచు నుండునట్టి త

_త్తరువరుశాఖల్లా శరణతండముతో హరుఁ దూఁగుచుండి భా
సురతన్నిజాగమ్ముఁ బెదురుచూచుచునుండె నుమాసమేతుఁ డై.
ఉ. ఆతఁటివేడ్కఁ జెన్నబసవాధిపుఁ డాతరుశాఖలందు సం
భూతములయ్యెనో యన నపూర్వముగాఁ జెలువొందు నట్టి సం
ఘాతముగాంచి యోశరణకాండములార! భవుండు మీకు వి
ఖ్యాతిగఁబంపెఁగాంచనమయాసనముల్ గనుఁగొంటిరే యనన్. 385
చ. హరి గుహనాశ్రయించిన జనాళి కవారణమౌ_క్తికంబు వే
మరు భగవత్కటాక్ష విభవాతిశయంబునఁ జెందు మాకు శం
కరకృపఁగాంచుటే గణన గావునఁ బోదమె యంచుఁ దద్గణో
త్కరములు పల్క నత్తఱి మొగంబున లే నగ వంకురింపఁగన్. 386
వ. చెన్నబసవేశ్వరుం డున్నయంతకమున్న బసవేశ్వరుఁ గర్భంబుఁ జొచ్చిన పిమ్మట కొందఱు భక్తవర్యులతోఁ గప్పడి సంగమేశ్వరంబున వసియించిన నాగమాంబిక తనయుఁడు కైలాసగమనోన్ముఖుం డగుట లింగదర్పణంబునం గని సంతోషబాష్పధారాపూరితశరీరయై యెదురేగ నాయమ్మ యడుగులు తన ఫాలభాగంబు సోఁకం బ్రణమిల్లి నకుమారునిం గ్రుచ్చియెత్తి పెద్దదడవు కౌఁగిటఁ జేర్చుకొని మూర్ధాఘ్రాణం బొనరించి బహుకాలవియోగదుఃఖంబుఁ బాసి సంతోషించుచున్న జననిఁ దోడ్కొని పిప్పలాపాతంబునకుం జని తద్భక్తవరుల నందఱ నాలోకించి. 387
ఉ. ఓగుణులార! యెక్కఁడిదె యుయ్యెలతొట్టెల నింక నిత్తఱిం
జాగొనరింపనేల? యని సంతసమొప్పఁగఁ బల్లి నొక్కెడి
వ్యాగమనూనదామమయమై చెలువొందెడు తొట్టెనుండి వే
వేగమ వీరభద్ర పృథివీవరుతో నొక తొట్టెలోపలన్. 388
క. వసియించియంతఁబద్గణ,విసరారోహణముఁగాంచి విశ్వేశ్వర స[దెన్.
ద్విసరములు దలఁచునంతనె,యసదృశపూర్వ్యాకారుఁడై చెలువొం
క. ద్వాదశమఁలు కేల్గన్నులు,మేదురముఖపట్కమును నమేయముకౌశ
క్త్యాదివరసాధనంబులు,పాదుకొను వెలుంగుగుహునిభక్తగణంబుల్.
క. కని తోడనె పూర్వప్రమ, థ నికాయశరీర సమితిఁ దాల్చిరి శాపం
బునఁ బాసినాగమాంబిక,యనుపమనాగేంద్రగమనయై చెలువొందెన్.

ఉ. నరహరి వైరిమంత్రనుత నాగలతాదళభక్షణంబుచేఁ
కురుపదకృత్రిమంబయినఁ గొంచముచే దగు త్రొక్కుడైనచోఁ
బరఁగఁగఁ బుల్లనాగృహ విభాషితలక్షణమైన తియ్యనా
ధరణిని మంత్రవేత్త లిటు తప్పకబాధలుచేతు రీయిలన్. 392

ఉ. కుండలిహారసూనుఁ డిదిగోఁ జనుదెంచె నటంచు వేడ్క నా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయముసంతసమొందె భేరికా
డాండరవంబులన్ సురజనప్రభవాక్షివిలాసనృత్యముల్
మండితపుష్పవర్షములు మాగధసన్నుతు లొప్పమిన్నునన్. 393

క. అత్తఱి నద్భుతమొదవఁగ, దత్తరుయుగ్మంబుసురపదంబున కెగయన్
మొత్తముగనింద్రముఖసుర, సత్తము లెదురేగుదెంచె సరగుననతులై

సీ. గజముపై ధ్వజమూని క్రతుభుగ్వరేణ్యుండు
ధూపపాత్రధరించె తోయజుండు
వేత్రహస్తుం డయ్యె చిత్రభానుసుతుండు
ఖడ్గంబు ధరియించె కర్బురుండు
జలకలశము దాల్చె సలిలాధినాథుండు
కేల వీవనఁగొనెఁ గీర్తసఖుఁడు
బంగారుపావలు వట్టెను జేరుండు
సూటిమార్గముచూపె శూలధరుఁడు

తే. పడఁగఁ గొడుగును పైవిప్పె పాఁపఱేఁడు
స్వస్తి చెప్పంగఁ దొరకొనె జలజభవుఁడు
తోరణాకృతిఁ జెలువొందె తారకాళి
యమరసేనాని కైలాస గమనవేళ. 395

ఉ. ఈగతి షణ్ముఖుండు గిరిజేశ్వరుసన్నిధికేగి నమ్రుఁడై
జాగిలిమ్రొక్క వారలతిసంభ్రమమొప్పఁగ నాత్మనందనుం
వేగమ గ్రుచ్చియెత్తి కనువిందుగఁ జూచుచు కౌఁగిలించుచుం
రాగము మీఱఁ బల్మరు శిరంబులు మూర్కొనుచుండి రయ్యెడన్.

క. నాగేంద్రగమనతొల్లిటి, లాగునగిరిజాతఁగొలుచులలనలలోనం[పన్.
దాఁగలసియుండెప్రమథులు, నాగతిహరుఁగొలిచియుండిరతిముదమొద

క. ఆపిప్పలతరుయుగ్మము, గోపతివాహానునిభక్తిఁ గొలుచుచుఁ దద్ద్వా

రోపాంతంబున ఛాయా, వ్యాపకమై నిలచెఁ బ్రమథు లచ్చెరువందన్.
క. అంతట నిటు భూతలమున నంతంతట చెన్నబసవయారాధ్యుఁడు మా
కాంతుపురి కఖిలజంగమ, సంతతితోఁ దనువులిడక చనె ననువార్తన్.
క. విని యొండొరులతో నప్పుడి, ట్లని రాహా! యిట్టిచిత్ర మవనిం గలదే
తనువులతో శివపురికిం, జనుటొప్పు నెయీతఁ డెంత సద్భక్తుండో. 399
క. తా నొకఁడె కాఁడు తనకో, మానక చరియించు భక్తమండలి నెల్లన్
బూని కొనిపోయినాఁడఁట, గానఁగ లేమైతి మతని గలసి చనంగన్. 400
తే. పసినిపండైనవృత్తంబు పట్టువీడు, గాక కసుగాయ కెందైనఁ గలదె విడుట
తపసుపండినవారితోఁ దగిలి చనఁగ, నేల సమకూరు మనబోఁటి హీనులకును.

ఉ. ఎన్ని భవంబు లెత్తిన గిరీశునిసన్నిధి కిట్లు వోవఁగాఁ
జన్నె యితండు వీరనృపచంద్రునిమోళ్లి వసించునాఁడె నీ
కన్న సమర్థు లెవ్వరిఁక గారు దురాత్ములఁ బ్రోవుమంచు నా
పన్నతఁ జేరి కొల్చిన కృపాపరుఁడాతఁడు వీడ నాడునే. 402
చ. వలదని మాన్చిన న్విడక వానికి ముజ్జని యొక్క రొక్క రే
చలదళశాఖపైఁ గోమల సందులసందుల డాగి వారలా
గొలుసులతోట్ల నెక్క తరి గొబ్బున చేరులుపట్టి వ్రేలినం
గలుగు గిరీశలోక మటుగాకయ వెఱ్ఱులమైతి మక్కటా! 403
చ. గురువుల నిందచేసితిమొ? కూడితిమో? యితరాంగనాగతిం
శరణులఁ గాంచి మొక్కమొ? ప్రసాదములో రుచు లెంచినారమో?
పరధనకాంక్షఁ జెందితిమొ? పాసితిమో? వ్రతనిష్ఠ పార్వతీ
శ్వరునిసపర్య కాలమున సల్పమొ? భక్తిసి భక్తిమార్గముల్. 404
క. ఆడితిమో? యనృతంబులు, కూడితిమో! యేరుమాలికుజనులపొందున్
వీడితిమో లింగార్చన, నోడితిమో యాంతరాహితోత్కరమునకున్.
క. కొలచితిమో పెరవేల్పుల, నిలచితిమో శూలధరుని నిందించునెడన్
దలచితిమో? దుర్వృత్తులు, విలచితిమో? వేదమంత్రవిద్యావితతుల్.
క. కాకున్న చెన్నబసవం, డాకాంక్షన్మనలఁ గొంచు నరుగఁడె! యనిచిం
తాకులమతి నుండిరి భూ, లోకంబున నఖిలశరణులుం గడుభక్తిన్.
చ. సవమలమానసంబున రసాస్థలి యిక్కథ యెవ్వరేసియున్
జదివినవిన్న వ్రాసిన నిశాకరమౌళికృపా సమృద్ధి బెం

పొదవఁగ భోగభాగ్యములు పొంది చిరాయురుపేతులై తుదిన్
ముదమునఁ గాంతు రబ్జభవముఖ్యులకందని మోక్షసంపదన్. 408

వ. అని యిట్లు రేణుకగణాధీశ్వరుండు బాహులేయువృత్తాంతంబు సవిస్తరంబుగాఁ జెప్పిన కుంభసంభవుండు నచ్చటి మహానీశ్వరులును సంతోషితస్వాంతులై దేవా! భవదీయకృపావిశేషంబున సమస్తసాధనహేతుకంబైన చరిత్రంబువినఁగలిగెఁ గృతార్థులమైతిమని పెక్కువిధంబుల గొనియాడుచున్న వారల నుచితసల్లాపంబుల వీడ్కొని యమ్మోగిపుంగవుండు నిజేచ్ఛంజనియె నవ్వాసవాలుగమియు నేతత్కథాశ్రవణం బొనరింపుచు నెప్పటియట్ల సుఖంబుననుండిరి. 409

చ. వనరుహరాజతేజ! నరవాహన! కర్ణసమానదాన! పా
వన! శివలింగసంగ సురవల్లభ! మంత్రవిశేషభాషణాం
చన! నగవర్య! ధైర్య రిపుసంచయఖండనశౌర్యధుర్య! శో
భన! సుగుణాలవాల! కవిబంధుబుధాశ్రితజాలపాలకా! 410

క. కందర్పసదృశవితరణ, కందలతాంతాస్త్ర శీతకరనిభరూపా
కుందాభకీర్తిపూరము, కుందాగ్రజబాహుబల యకుంఠితవిభవా.

ఉత్సాహము. శర్వశర్వరీంద్ర చంద్ర శారదాభ్ర ఫేనగో
సార్వమారుతాశనేశ హారహీరశారదా
పర్వతాధినాథగోప పారదాబ్జతారకా
గిర్వరాత్మజాతతుల్య కీర్తిపూరితోర్వరా. 412

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యపాపయామాత్య ప్రణీతంబైన చెన్నబసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

చెన్నపురి : 'సావిత్రి' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1925.